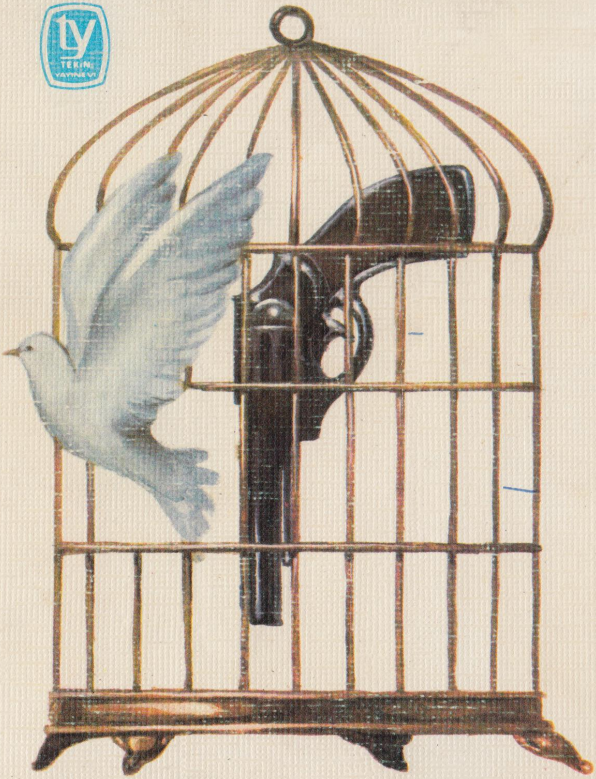
UĞUR MUMCU

TERÖRSÜZ ÖZGÜRLÜK

2. Basım

TERÖRSÜZ ÖZGÜRLÜK

Uğur Mumcu, Terörsüz Özgürlük / 2. Basım, Şubat 1983 / Kapak, Erkal Yavi / Kapak Baskısı, Özyılmaz Matbaası / Dizgi - Baskı, Yaylacık Matbaası / Cilt, Arslan Mücellithanesi / Kitabı Hazırlayan, Metin Aldemir / Kitabı Yayımlayan, Kemal Karatekin, Tekin Yayınevi, Ankara Cad. No. 51 - İst. Tel. : 27 69 69

UĞUR MUMCU

TERÖRSÜZ ÖZGÜRLÜK

İkinci Basım

TEKİN YAYINEVİ

Kızım ÖZGE'ye...

ÖNSÖZ

Batılıların «chronique» dedikleri köşe yazarlığı, bizde öteden beri büyük bir gelişme göstermektedir. Aradaki ayrım birincilerin daha çok yazın kroniği, tiyatro kroniği, müzik kroniği, politika kroniği gibi uzmanlık dallarına ayrıldığı ve bu «köşe» lerde boy gösteren yazarların en fazla haftada bir iki kez kalem oynatmalarına karşılık bizimkilerin hemen her gün çeşitli konulara değinmeleri ya da değinmek zorunda kalmalarıdır.

Toplum yapımızın henüz yerli yerine oturmuş olmamasının bir sonucu olsa gerektir bu. Hemen her gazetede üç, dört, beş belki daha çok köşe yazarımız tanrının günü çeşitli konuları koltuklayarak okurların karşısına çıkmakta, okurlar da bunu beklemektedir.

Ne var ki düzinelerle köşe yazarı arasında kendini okura gerçekten sevdirmiş olanların sayısı bir elin parmaklarını aşar mı, bilemem.

Aşsa da aşmasa da Uğur Mumcu bunların ilk akla gelenlerinden biridir bence.

Sağlam hukuk bilgisi, temelli hukuk kültürü, ödün vermez cesareti, yorulmak bilmez çalışkanlığı ile Uğur Mumcu, her gün Türk toplumunun aksayan yanlarından birini ele almakta, böylece sorumlu yöneticileri uyarmaya gayret etmektedir. Yazılarında ele aldığı

kişilere karşı Uğur'un hiç bir kişisel hesabı yoktur. Onlara toplumsal sorunlarımızın birer pürüzü diye bakar. Güçlü belgelere dayanmaksızın kimseye ima yoluyla da olsa sataşmaz. Bir konuyu aydınlatmak, kanayan bir yaraya parmak basmak için kimi zaman günlerce belge peşinde koştuğu, dosylar arasında gece yarılarına kadar çalıştığı olur.

Bu bakımdan Uğur Mumcu'nun Türk Köşe Yazarlığı'na yep yeni bir hava getirdiğini rahatça söyleyebiliriz. Keskin bakışlı bir gözlemci, belgesel bir eleştiricidir o. Güçlü hukuk mantığını çok kez ince bir mizah çizgisi ile çerçevelediği için yazıları ne denli ağır olsa da okura ferahlık verir.

Bu kitapta okuyacaklarınız yaşadığımız olağanüstü dönemin gerçek tablosunu yansıtmaktadır.

Uğur Mumcu'nun yazıları bugün günceldir. Bunlar, yarınki kuşaklar hesabına kuşkusuz ibret alınması gereken bir tarih dersi yerine geçecektir.

Nadir Nadi

TERORSÜZ ÖZGURLÜK...

27 Mayıs ihtilâli ile 12 Mart Muhtırası, yakın geçmişimizin ders alınacak deneylerle dolu iki büyük siyasal olayıdır. 27 Mayıs ve 12 Mart'a, bugün, bir ölçüde, serinkanlı gözlemlerle bakma olanağı vardır. Yaşadığımız ortamda, toplumsal olaylara «yaşasın» ya da «kahrolsun» edebiyatı ile yaklaşmak çok yanıltıcı olur. Şu son yirmi yılın acılı serüvenlerinde görüldü ki, bu «yaşasınlar» bir süre sonra «kahrolsunlar», kahrolsunlar da «yaşasınlar»a dönüşür. Yaşasınların sevinci kahrolsunların öfkesini, kahrolsunların öfkesi yaşasınların sevincini birkaç yıl içinde silip süpürünce; geriye yalnızca, evet yalnızca gerçeğin kendisi kalır. Tarihi yazan da gerçeğin kendisidir.

12 Eylül günü emir-komuta zinciri içinde yönetime elkoyan silâhlı kuvvetlerimizin her rütbedeki komutanları, 27 Mayıs ve 12 Mart deneylerini yaşayarak bugüne gelmişlerdir. Ve hem 27 Mayıs, hem 12 Mart, yandaşları ve karşıtlarınca özgürce tartışılmış ve yakın tarihimizin bu iki olayında yaşanan yanlışlar, tutulan yollar, izlenen tutumlar en ince ayrıntılarına kadar gözler önüne serilmiştir. Bu iki olayın gerçekleri, doğruları ve yanlışları, özgürlük ortamında en duyarlı terazilerde tartılmış, değer yargıları bu ağırlıklarla oluşmuştur.

27 Mayıs ihtilâli, ihtilâl ile kaldırılan Millet Meclisi'nin Demokrat Parti Grubu ile bu partinin hükümetini yargılamıştır. Yassıada'da yapılan yargılamalar sırasında, Cumhurbaşkanı Celâl Bayar için **«köpek davası»**, Başbakan Adnan Menderes için **«bebek davası»** gibi gereksiz soruşturmalarla ihtilâlin anlamı gölgelenmiş, amacı saptırılmış, Başbakan Menderes, Dışişleri Bakanı Fatin Rüş-

tü Zorlu ve Maliye Bakanı Hasan Polatkan haklarında verilen ve uygulanan ölüm cezaları ise toplumda derin yaralar açmıştır. Siyasal suçlarda ölüm cezalarının hiç bir toplumsal sorunu çözmediği, bir parti grubunun toptan ceza görmesinin siyasal gelişmeleri engellemediği yaşanan gerçeklerle, çok açık biçimde kanıtlanmıştır.

Devlet, Genelkurmay ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Sayın Kenan Evren, 12 Eylül günü yaptığı Radyo-Televizyon konuşmasında: **«Parlamento üyeleri siyasî faaliyetlerinden dolayı suçlanmayacak ve yeni yönetime karşı suç teşkil edecek tutum ve davranışlarda bulunmadıkları sürece haklarında herhangi bir işlem yapılmayacaktır»** derken, çok gerçekçi bir yaklaşımı sergilemiş bulunmaktadır.

Eğer, tutum ve davranışlarıyla, terör odakları ile örgütsel bağ içinde bulunan parlamento üyeleri varsa, elbette bunlar, Sayın Evren'in verdiği bu güvenceden yararlanmayacaklardır. Bu da doğaldır.

12 Mart Muhtırası, çok başka potalarda kaynadı, çok başka kanallarda yürüdü. Bu dönemin herhalde en büyük yanlışı, devlet gücünün, silâhlı sağ eylemciler için hiç kullanılmayıp, yalnızca sol eylemler için kullanılması ve de yaygın bir **«ihbar kampanyası»** eşliğinde **«solcu avı»**na çıkıp, silâhlı eylemlerle uzaktan yakından ilgisi olmayan insanların gözaltına alınıp, tutuklanmasıdır. Bu tür devlet öfkesinin, öncelikle devlete zarar verdiği anlaşılmış, bu anlaşılıncaya kadar da iş işten geçmiştir.

12 Eylül ortamı, 27 Mayıs ve 12 Mart'tan çok başka türlüdür. Böylesine kanlı ortamda devletin ilk ve başlıca görevi, yurttaşları, **«korkusuz yaşama özgürlüklerine»** kavuşturmasıdır. Bunun da ilk koşulu, terör odaklarını, arkalarında karanlık karargâhları ile birlikte ortaya çıkartmaktır.

Terörün olduğu yerde, Anayasadan, hukuk devletinden, serbest seçimlerden, bağımsız yargıdan söz etmenin olanağı yoktur. Terörün bu kanlı ipoteği kaldırılmadıkça, özgürlükçü demokrasiye dönülmüş sayılmaz. Terörün hüküm sürdüğü ülkelerde, Anayasa, kâğıt parçalarından,

Parlamentolar, taş yığınlarından başka bir işe yaramaz. Yaramadığı, ülkemizdeki acı deneyle görüldü...

Türk Silâhlı Kuvvetleri, 27 Mayıs'ta da, 12 Mart'ta da kalıcı bir askerî yönetim kurmak istemedi. Yeni yönetim de **«özgürlükçü, demokratik, lâik ve sosyal»** nitelikli bir **«sivil yönetim»** kurma amacını taşıdığını ilân etti.

Şimdi hepimizin bir tek amacı olmalıdır. Çok yönlü kışkırtmaların, kurt kapanlarına kapılmadan, terörsüz özgürlüğü, kansız demokrasiyi kurmak ve sivil yönetimi sağlıklı yöntemleri ve kalıcı çözümleri ile yeniden oluşturmak...

15 Eylül 1980

DOSYALAR NEREDE?

Önceki gün «İşte Dosyalar» başlıklı yazımda, Ecevit hükümetinin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Dr. Faruk Sükan'ın elkoyduğu dosyaların bir kısmına değinmiş ve bu dosyalar hakkında işlem yapılmasını istemiştim.

Bu yazının çıktığı gün, Ankara Bürosu görevlilerinden arkadaşımız Erbil Tuşalp, Dr. Sükan ile görüşmüş ve bu konu hakkında bir diyeceği olup olmadığını sormuştu. Dr. Sükan'ın, arkadaşımıza yanıtı şöyle olmuş:

— Bu dosyaların sonunu ben de merak ediyorum..

Bu dosyaları, bu dosyaların izleyicisi bile merak ediyorsa, vay bu devletin haline!

Neyse efendim, Dr. Sükan'ın el koyup da «Sonlarını merak ediyorum» dediği öteki dosyaları da sunalım mı? Sunalım:

Daha önce sunduğum dosyalar, özellikle Demirel ailesi ile Tercüman Gazetesi Sahibi Kemal Ilıcak'ın şirketleriydi. Bugün Sükan'ın izlediği öteki dosyaların başlıklarını verelim:

Dr. Sükan, Garanti Bankası, Türk Ticaret Bankası, Yapı ve Kredi Bankası, Akbank ile ilgili incelemeler de yaptırmış, bu incelemeler sonucunda, bankaların, banka

sahiplerinin aile şirketlerine kredi sağladıkları kanısına ulaşılmıştır.

Raporda, Adapazarı'nda işadamı Ömer Kuriş ile bu kişinin kurduğu «Kur Yonga Levha San. ve Tic. A.Ş. SUNTAŞ Sünger ve Plastik San. A.Ş. Kuriş Yedek Parça Tic. Ltd. Şti.» ile ilgili kredi yolsuzlukları ve Ömer Kuriş'in bir siyasal partiye yaptığı yardımlarla ilgili bir soruşturmadan da söz edilmektedir. Dr. Sükan'ın raporundan, Bağ-Kur, Sosyal Sigortalar ve Kızılay mevduatları, SEKA eski Genel Müdürlerinden Aziz Gümüş hakkında incelemeler yapıldığını da öğreniyoruz.

Devam ediyoruz:

NETAŞ (Northern Elektrik Telekominikasyon A.Ş.), Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu'nun dışalımları, Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri eski Genel Müdürlerinden Cavit Mutuş ile ilgili soruşturma, Pendik - Alaybey Tersanesi ile ilgili yolsuzluk iddiaları, MKE Kurumu, Hanomag ve Mototrak A.Ş. arasındaki ortaklık ile 1969 yılından bu yana Hanomag traktörleri ile ilgili dosya, Maliye eski Bakanlarından Ziya Müezzinoğlu'nun kardeşi Atilla Müezzinoğlu'nun adının karıştığı TIR kaçakçılığı, Dr. Sükan'ın elkoyduğu dosyalar arasındadır.

Bitmedi; daha da var:

Dinarsu, Yünsa, Gümüşsuyu firmaları, SASA, Suni ve Sentetik Elyaf Sanayi A.Ş. INSA, Istanbul Naylon Sanayi A.Ş., Tekstil İplik Sanayi ve Ticaret ile AKSA Akrilik Kimya Sanayi A.Ş.'nin keyfî zam yaptıklarına ilişkin iddialar, Köy-Koop'a usulsüz kredi kullandırıldığına ilişkin iddialar, Maliye Bakanlığı eski Müsteşar Yardımcılarından Şekip Altay'ın yeterli diploması olmadığı halde, yüksek öğrenim derecesi isteyen görevlere getirildiğine ilişkin iddialar, Afşin-Elbistan Termik Santralı ihaleleri, demir dışalımı, kamu iktisadî teşebbüslerinin bazı basın-yayın araçlarına malî yardım yaptıklarına ilişkin iddialar, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu hakkında bazı yolsuzluk iddiaları, Yapı ve Kredi Bankası'nın Ayhan Şahenk'in bulunduğu «Doğuş Inşaat Şirketi»ne usulsüz kredi verildiğine ilişkin iddialar, Orhan Sorguç, Kadir Has, Sırrı Yır-

calı ve Fuat Süren ile ilgili çeşitli ihbarlar, Dr. Sükan'ın elkoyduğu başlıca dosyalar arasındadır.

«Devlet» diye bir tüzel kişi varsa, «devletin devamlılığı» diye bir ilkeye inanılıyorsa, işte dosyalar.

Evet, iki olasılık söz konusudur: Ya bu şirket, ya da kişiler, boş yere tedirgin edilmiştir; o zaman bu kişi ve şirketlerden devlet adına resmen özür dilenmelidir ya da bu iddialarla ilgili soruşturmaları sonuçlandırarak, yolsuzluk yapanın yakasına yapışılmalıdır.

Bu işin başka yorumu var mıdır?

7 Kasım 1980

KİMMİŞ, KİM?

Baba adı: John, ana adı: Anna, doğum yeri: Froson-İsveç, doğum tarihi: 24.6.1936, uyruğu: ABD, medenî hali: Evli, ikamet no: 1/73627, pasaport no: z-3220861, pasaport tarihi: 19.10.1978, bildiği diller: İngilizce, Fransızca, devamlı ikametgâhı: 5925 Townley Ave Glendole, Arizona-USA, eşinin adı: Charlote, doğum yeri: Viyana, doğum tarihi: 24.10.1929.

«Kim bu?» diyeceksiniz?

Açık kimliğini tanıttığımız bu kişinin yalnızca adını yazmıyorum. Bu kişi, çok uluslu ünlü bir şirketin Türkiye temsilcisidir. Bu temsilcinin biri Ankara, biri de İstanbul'da olmak üzere iki evi bulunmaktadır. Bu evlerde sık sık partiler düzenlenmektedir. Ve bu temsilci birçok kişiyle bu evlerde uzun görüşmeler yapmaktadır.

Adı ve soyadı dışında açık kimliğini verdiğimiz bu Amerikan yurttaşı, temsilcisi olduğu şirketin merkezine de sık sık gidip gelmekte ve Ortadoğu bölgesini kapsayan bir telekomünikasyon yatırımları üzerinde yoğun çalışmalar yapmaktadır.

Anna'dan doğma, John'dan olma bu Amerikan yurttaşı, 1973 yılından önce İran'ın başkenti Tahran'da da aynı görevi yapmıştır. Şah rejimine yakınlığı bilinen bu Amerikan yurttaşı, İran bürokrasisi ile de içli dışlıydı. Kah-

ramanımız Tahran'dayken, Ortadoğu ile Afrika ülkelerine elektronik aygıt satmış, bu bölgede oldukça yaygın bir ün sağlamıştı.

Bu arada bir değişiklik olmuş; kahramanımızın temsilcisi olduğu çok uluslu şirkete bağlı bir yan şirket, Türkiye'de de yatırım yapmak için girişimlerde bulunduğu günlerde Fransız hükümetince kamulaştırılmıştır. Bundan sonra, bir başka çok uluslu şirket, Türkiye'de yatırım yapmaya hazırlanan bu şirketin pay senetlerini satın almıştır. Sonra ne görüyoruz? Kahramanımız, bu kez, bu yeni şirketin temsilcisi olarak, yeniden Türkiye'de üst düzeydeki temaslarına devam etmektedir.

Kahramanımız, bir gün Ankara'da, bir gün İstanbul'dadır; işi başından aşkındır...

Bu çok girişken Amerikalı, Tahran'da başladığı girişimleri, Türkiye'de de sürdürmektedir Kahramanımıza, Türkiye de az gelmektedir. Bu yüzden, Kuzey Kıbrıs'ta da bir yatırım alanı seçmekte, buradan Ortadoğu ülkelerine, elektronik aygıtlar satmayı planlamaktadır.

Bu yabancı, bu temaslarını yürütürken hiç de yabancılık çekmemektedir. Yabancı, ilişkilerinde, Türkiye'den çok ünlü bir işadamını kullanmaktadır. Bu işadamının çok gelişmiş siyasal ilişkileri söz konusudur ve bu işadamı, bu ilişkilerin açığa vurulmasından son derece tedirgin olmaktadır.

Şimdi diyeceksiniz ki, «bu Amerikalının da, ortağının da, şirketlerinin adlarını da yaz».. Yazmasına yazarım ama günün modası böyle. Biraz üstü kapalı yazacağım. Anlayan, anlayacak!

Kimimiz Dallas dizisinin sonunu merak eder, kimimiz de yerli «J.R.»ları..

Aman telefonu açıp, bunu bana sormayın, kahramanımızın elektronik aygıtları çok gelişmiştir, belki telefonları da dinler! Aman sakın!

25 Kasım 1980

ITT · RÜŞVETİ...

ITT şirketini bilmeyen yoktur. ITT (Uluslararası Telgraf ve Telefon Şirketi) dünyanın en güçlü çok uluslu şirketlerinden birisidir. Bu şirketin Türkiye'de de temsilciliği bulunmaktadır.

ITT şirketinin Şili'de sosyalist Devlet Başkanı Allende'nin devrilmesi olayında etkin görev aldığı da bilinmektedir. Aynı şirketin dünyanın birçok ülkesinde rüşvet dağıttığı da yapılan soruşturmalar sırasında ortaya çıkmıştır. Şirketin sorumluları, bu arada Türkiye'de de rüşvet dağıttıklarını açıklamışlardı.

O tarihten bu yana, ITT şirketinin Türkiye'de dağıttığı rüşvet ile ilgili bir soruşturmanın yapılıp yapılmadığını izlemeye çalışıyorum. Bilebildiğim kadar, bu konuda, CHP hükümeti döneminde Başbakan Yardımcısı Dr. Faruk Sükan'ın bir girişimi olmuştu. Bu soruşturma girişimi nasıl sonuçlandı, bugün için Dr. Sükan başta olmak üzere pek bilen yoktur.

Gerçekten, ne oldu ITT soruşturması?

ITT soruşturmasından önce, «Uçak yapım şirketi Lockheed'in soruşturması ne oldu?» diye sormak gerekir. Lockheed soruşturması ile ilgili olarak, Genelkurmay Askerî Mahkemesi Savcılığının önce koğuşturmaya yer olmadığı kararı verdiğini, sonra zamanın Millî Savunma Bakanı Ferit Melen'in başvurusu üzerine bu kararın kaldırıldığını biliyoruz. Ama, Lockheed soruşturmasının bugün ne aşamada olduğunu bilemiyoruz.

ITT şirketi ile ilgili soruşturmanın sonuçlanmadığı izlenimini edinince, bu şirketin Türkiye temsilcisinin kim olduğunu araştırmaya çalıştım. Geçenlerde, «Bir Yabancı» başlığı altında okuduğunuz yabancı, ITT şirketinin Türkiye temsilcisi John Kare Aho'dur.

Bir şirketin Türkiye'de rüşvet dağıttığı, ABD'nin yetkili kurulları önünde açıklanırsa, devlet olarak da bizim, bu yolsuzluk üzerine var gücümüzle gitmemiz gerekmez miydi? Böyle olayları aydınlatmak, devlet olmanın gereklerinden biridir. Eğer, bu gibi yolsuzlukların sorumluları,

bağımsız mahkemeler önünde yargılanmazlarsa, devlet dediğimiz varlığın saygınlığı ne olur?

ITT temsilcisinin kim olduğu, Türkiye'de kimlerle dostluk, kimlerle ticarî ilişkiler kurduğunu açıklamak elbette basının görevidir. Ben bu köşede, bu görevi karınca kararınca, yerine getirmeye çalışıyorum. Kızan varmış, köpüren varmış, başıma dert açacak varmış, bu gibi sözler, kusura bakılmasın, bana vız gelir tırıs gider!

Ülkemizde birtakım garip adamlar var. Bazı gazeteler ve yazarlar, yolsuzlukları, rüşvet olaylarını açıklamaya çalışırlar. Nedense, devletten milyonlar vuranlar, hırsızlar, kaçakçılar, uğursuzlar hep yangelip yatarlar da, gazeteler ve gazetecilerin başları belâya girer..

İşte somut olay: ITT Türkiye'de rüşvet dağıtmıştır. Rüşveti ITT adına kim ödemiştir, kime ödemiştir? Bunlar, ancak soruşturma yoluyla ortaya çıkarılır. Ben de diyorum ki, «Ne oldu bu soruşturma?» Ve bu soruşturmanın açılmasına, basın yoluyla da olsa katkıda bulunmaya çalışıyorum.

ITT Türkiye'de ne gibi çalışmalar yapmıştır? Bunu sormayalım mı? ITT, hangi devlet kuruluşları ile temas etmiştir? ITT hangi yatırımlara girişmiştir? ITT şirketinin bir yarı kuruluşu olan LMT şirketi, Türkiye'de hangi işleri almış, kimlerle ortaklık kurmuştur? Kıbrıs'taki Elmak şirketinin, ITT'nin temsilcisi John Kare Aho ile bir ilişkisi var mıdır, yok mudur?

Bu satırların çıkmasına sinirlenen, bağıran, çağıran, başlarımıza iş açacaklarını söyleyenler: Bizler görevimizi yapıyoruz, kimbilir belki sizler de öyle...

1 Aralık 1980

İŞTE TARİH, İŞTE SAYI...

«Yolsuzluk dosyaları nerede?»

Bu dosyalar, herhalde, Millet Meclisi'nin ilgili komisyonlarındaydı. Bunlar, politikacıların bulaştıkları yolsuzluk dosyalarıdır. Bir de politikacı yakınlarının karıştıkları yolsuzluklar var. Bu dosyalar nerede?

Bu dosyaları bulabilmek için önce müfettiş raporlarını bulmak gerekir. Müfettiş raporlarını bulunca iş kolaylaşır. Rapor hakkında ne işlem yapılmış? Soruşturma ne aşamada? İşlem yapılmamışsa niçin yapılmamıştır? Soruşturma niçin durdurulmuştur?

Örneğin, Garanti Bankası Merkez Şubesi'ndeki işlemlerle ilgili olarak Bankalar Yeminli Murakıbı Ural Şekerci tarafından düzenlenen 18.5.1978 gün ve 1 sayılı rapor sonunda ne gibi işlem yapıldı? Demirel ailesinin şirketlerinden biri olan İNTO ile ilgili bu soruşturma ne oldu? Yine Şekerbank Merkez Şubesi'ndeki usulsüz kredilerle ilgili Bankalar Yeminli Murakıbı Osman Tunaboylu tarafından hazırlanan 5.6.1978 gün ve 1 sayılı rapor ile hangi soruşturma başlatıldı? Şekerbank İzmir Şubesi ile ilgili Bankalar Yeminli Murakıbı Aydın Esen tarafından düzenlenen 20.6.1978 gün ve 2 sayılı raporun sonucunda ne gibi işlemlere başvuruldu? Eskişehir Bankası Isparta Şubesi'ndeki işlemlerle ilgili Bankalar Yeminli Murakıbı Tuncay Artun'un hazırladığı 16.6.1978 gün ve 4 sayılı raporun sonucu ne oldu? Emlak Kredi Bankası Isparta Şubesi'nde yine Murakıp Tuncay Artun'un hazırladığı 30.6.1978 gün ve 5 sayılı raporun sonucunda ne gibi işlemlere başvuruldu? Vakıflar Bankası Isparta Şubesi'nde Bankalar Yeminli Murakıp Yardımcısı İbrahim Boztepe'nin düzenlediği 13.61978 gün ve 8 sayılı raporun sonucunda ne oldu? Denizcilik Bankası Yenişehir Şubesi'ndeki kredi işlemleri ile ilgili olarak Bankalar Yeminli Murakıbı Cengiz Özkan'ca düzenlenen 31.3.1978 gün ve 82 sayılı raporun sonucunda ne yapıldı?

Devam edelim mi? Edelim:

Denizcilik Bankası Yenişehir Şubesi'ndeki kredi işlemleri ile ilgili olarak Bankalar Yeminli Murakıbı Cengiz Özkan ve yardımcısı Ibrahim Boztepe tarafından düzenlenen 10.4.1978 gün ve 93 sayılı raporun «âkıbeti» ne oldu? Yapı ve Kredi Bankası Yenişehir Şubesi'nde Murakıp Ozkan ve yardımcısı Boztepe tarafından hazırlanan 10.4.1978 gün ve 10/4 sayılı rapor üzerine ne yapıldı? Ticaret Bankası Yenişehir Şubesi'ndeki işlemlerle ilgili

olarak, aynı Murakıp ve yardımcısınca düzenlenen 30.3. 1978 gün ve 7/1 sayılı raporun sonucunda ne yapıldı?

Şu yukarıda okuduğunuz bütün soruşturmalar, Demirel'li şirketlerle ilgilidir. Ve bu raporlara konu olan kredilerin aritmetik toplamı 260 milyon TL.'yi aşmaktadır.

Gelelim HEMA Şirketler Topluluğu'na...

HEMA Şirketler Topluluğu'nun Etibank'tan bir milyar TL.'yi bulan kredilerle iligli olarak Bankalar Yeminli Murakıbı Evren Tulga tarafından düzenlenen 17.3.1978 gün ve 4 sayılı raporun Maliye Bakanlığı'nca Cumhuriyet Savcılığı'na gönderildiğini biliyoruz, daha sonra ne oldu? Bu paralar, HEMA'dan alındı mı, alınmadı mı? Vakıflar Bankası Müfettişi H. Şükrü Oruç tarafından düzenlenen 30.5.1978 gün ve 41/2 sayılı ön rapor, rapordan sonra Ankara 10 ve 6 'ncı İcra Memurluğu'nca işleme konan 90 milyon 583 bin 925 lira 50 kuruş ödendi mi? Ödenmedi mi? Ne oldu bu dosya? Ne oldu bu milyonlar?

Bitmedi, efendim, biter mi?

Bankalar Yeminli Baş Murakıbı Orhan Emirdağ tarafından Anadolu Bankası Beyoğlu Şubesi'nde yapılan incelemeler sonucu düzenlenen 15.6.1978 gün ve 20 sayılı rapora göre, Tercüman Gazetesi sahibi Kemal Ilıcak'lı firmalara açılan kredilerle ilgili soruşturma ne oldu? Yapı ve Kredi Bankası Çemberlitaş ve Şişli Şubeleri'nde yapılan incelemeler sonucunda Bankalar Yeminli Murakıbı Yılmaz Ocakçıoğlu tarafından düzenlenen 6.6.1978 gün ve 5 sayılı raporla Ilıcak'lı firmalara 300 milyon TL.'yi aşkın kredi verildiği saptanmıştı, ne oldu bu dosyalar? Yine Yılmaz Ocakçıoğlu tarafından hazırlanan 3.3.1978 gün ve 1 sayılı raporda, Türk Ticaret Bankası'nın Nuruosmaniye ve Şişli Şubeleri işlemleri incelenirken, Ilıcak'lı firmalara 90 milyona yakın kredi kullandırıldığı belirlenmişti, ne oldu bu dosya?

Bankalar Yeminli Murakıbı Yener Gürmen ve Abdulhalik Berber tarafından düzenlenen 28.4.1978 gün ve 1/10 sayılı raporda Halk Bankası Adana Şubesi'nden Ahmet Sapmaz'a tam 160 milyon 820 bin 305 lira 28 kuruşluk kredi sağlandığı belirlenmişti, evet ne oldu, bu dosya?

Efendim, işte böyle! Dosyalar mı aranıyor, işte sizlere dosyaların ipuçları, sayı ve tarihleri...

Şimdi göreceksiniz, sayın okurlar, bizler, bunları saptayıp yayınladığımız için, «komünist, marksist, vatan ve millet düşmanı» ilân ediliriz, bu kredileri alan ve verenler de «milliyetçi, mukaddesatçı» ve de «maneviyatçı» olurlar.

3 Aralık 1980

DEVLETİN PARASIYLA...

Akdeniz Haber Ajansı'nın kurucuları kimlerdir?

Sayalım isterseniz.

Uğur Reyhan, Özcan Ergüder, Ömer Öztürkmen, Kemalettin Özbayraç, Alpaslan Başakçı, Yaşar Güngör, Aydın Erdoğan.

Bu Haber Ajansını yalnızca bu kişiler kursa, bir itirazımız olmazdı. Elbette gazetecilerin, haber ajansı kurma hakları vardır. Parası olan, bastırır parasını, kurar ajansını!.. Ama «Kazın ayağı» hiç de öyle değildir. **Akdeniz** Haber Ajansı'na, bir devlet bankası **ile bir bakanlık** ortaktır. «Olmaz» demeyin, öyledir.

Anadolu Bankası, Akdeniz Haber Ajansı'nın kurucusudur. Turizm ve Tanıtma Bakanlığı da Akdeniz Haber Ajansı'nın ortaklarındandır.

Yönetim Kurulunun başında Tercüman gazetesi yazarlarından Osman Kibar'ın bulunduğu Anadolu Bankası, 5.3.1976 gün ve 82 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile Akdeniz Haber Ajansı'na ortak olmuştur.

Şimdi, memleketin bütün bankacılarına soruyorum:

— Bankacılıkla, gazeteciliğin ne ilgisi vardır ki, bir devlet bankası, bir özel haber ajansına ortak olmaktadır?

Akdeniz Haber Ajansı, 1976 yılında 5 milyon 169 bin 131 TL., 1978 yılında 1 milyon 848 bin 83 TL. zarar etmiştir. Akdeniz Haber Ajansı, aynı zamanda, Anadolu Bankası'ndan çeşitli tarihlerde kredi de almıştır.

Bankadan kullanılan krediler senet karşılığıdır. Bu tür krediler, ilk kez, 12.5.1976 gün ve 178 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile başlatılmış, 1 milyonluk bu krediden sonra, 29.9.1976 gün ve 329 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile bu kredi, 1 milyon 900 bin TL.'ye çıkarılmıştır. 27.1.1977 gün ve 42 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile bu miktar, 2 milyon 900 bin TL.'ye, sonra 1.3.1977 gün ve 81 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile de 3 milyon 900 bin TL.'ye yükseltilmiştir. Krediler, Uğur Reyhan, Orkan Teknik A.Ş., ZİR-AK A.Ş. ve Tercüman Gazetecilik T.A.Ş.'nin borçlu olduğu hatır senetleri ile işlem görmektedir. Kredi sözleşmelerinde Uğur Reyhan, Ömer Öztürkmen, Özcan Ergüder ve Kemalettin Özbayraç'ın kefaletleri vardır. Ayrıca, bu borcun 1 milyon 800 bin TL.'lık kısmı için de Tercüman Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.'nin kefaleti alınmıştır.

Başka Yönetim Kurulunun 27.7.1978 gün ve 21 sayılı toplantısı ile Uğur Reyhan'ın borçlu olduğu senetlerin «Müşterek borçlu ve müteselsil kefil» sıfatıyla Tercüman Gazetecilik A.Ş.'nin imzalaması halinde 200 bin TL.'lık taksitlerle ödeneceği kararlaştırılmıştır.

Osman Kibar, Bankanın Yönetim Kurulu Başkanıdır. Kemal Ilıcak, Tercüman gazetesinin sahibidir. Aynı Ilıcak, gazetenin Yayın Müdürü Güneri Civaoğlu ile birlikte TARIMSAN Şirketi'nin kurucu ortağıdır. Banka, TARIMSAN Şirketi'ne ve TARIMSAN Şirketi ortakları olan, azınlık şirketleri, MORSU ve SABA-OTO-KIRKLAR Şirketi'ne de kredi vermektedir.

Yani, «Al gülüm, ver gülüm»...

Buraya bir nokta koyup, bir başka paragrafa geçelim:

«Kale gibi banka» Hisarbank, Tercüman gazetesi sahibi Ilıcak'ın eşi ve gazetenin hanımefendi yazarlarından Nazlı Ilıcak'ın kardeşinin ortağı olduğu, Çavuşoğlu-Kozanoğlu firmasınca kurulmuştur. Bu firma, 1975-76 yılları arasında Denizcilik Bankası Pendik Tersanesi'nde üç ayrı iş almış ve bu inşaatlarla ilgili olarak bankadan 104 milyon TL.'lık hak edilmemiş para çekmiştir. Yapılan incele-

meler sırasında, bu paraların, yapılmamış işlerin, yapılmış gibi gösterilerek alındığı saptanmış; örneğin, kuru havuz projesi yokken havuz kapağı yapılmış gibi bedel alınmış, liman ağzı mendirek inşaatında denize dökülen malzeme, tersane içinden sağlandığı halde, 35 kilometre uzaktan bir taş ocağından getirilmiş gibi 17 milyon lira nakliye farkı alınmıştır.

Bu işlerle ilgili olarak Kartal Cumhuriyet Savcılığı'nda 79/2092 esas, 979/1113-1303 hazırlık sayısı ile koğuşturma açılmış ve Ömer Çavuşoğlu hakkında gıyabî tutuklama kararı çıkartılmış.

Aynı Çavuşoğlu-Kozanoğlu firması, bu yolla Denizcilik Bankası'ndan 100 milyon para çektikten sonra, 15.2.1980 tarihinde, bir devlet bankası olan Vakıflar Bankası'ndan, Hisarbank'a önce 70 milyon, sonra da 30 milyon daha para yatırıldı. Böylece Hisarbank'a, bu yollarla tam 200 milyon sağlanmış oldu. «Kale gibi banka» böyle kuruldu.

Siyasal güçlerin denetimindeki devlet bankalarının, nasıl emme-basma tulumba gibi, birtakım insanlar ve şirketler için çalıştığını gördünüz, işte düzen bu!

Yeniden belirteyim: Bizler, bu gibi ilişkileri ortaya çıkardığımız, yolsuzlukları sergilediğimiz için başımıza gelmeyen dert kalmadı, hapis yattık, hücrelerde kaldık, bileklerimize kelepçeler takıldı, sırtımızda taş taşıdık, ama bunlar, devletin milyonları üzerinde imparatorluk kuranlar, aşçıları, bahçıvanları, hanları, hamamları ve milyonluk yalıları ile masal hayatı yaşayanlar, bizleri, «Vatan ve millet düşmanı» ilân ettiler. Ellerindeki gazeteleri kullanarak, bizleri, sindirmeye ve korkutmaya çalıştılar.

Bunları, vicdan sahibi insanların dikkatlerine sunuyorum.

Bilgilerinize...

10 Aralık 1980

Sağcı yazarlar bize niçin söverler?

Bunun iki nedeni vardır: Birincisi, bu gibilerin Atatürk'e bakış açılarıdır. Bizler, Atatürk'ü, Atatürk devrimlerini, ilerici tavrımızın kaynağı ve kökeni sayarız. Bunlar, Atatürk'e Atatürk adının verilmesine bile karşı çıkarlar:

— Sonra birtakım dalkavuklar topladılar. O'nda uzun bir süre uğraşarak meydana getirmeye çalıştıkları kibiri okşamak için «Atatürk» sıfatını verdiler parmak zoru ile. Niçin Atatürk? Mustafa Kemal'den önce Türklük yok mu idi? Veya Türklük ondan mı doğmuştu?..

10 Kasım 1970 tarihinde bu satırları yazan Tercüman gazetesi görevlisi Ahmet Kabaklı Efendi, bugün elçabukluğu ile «Atatürkçü» kesilirse, bizler, bu efendinin geçmişini sergileriz. Bunların Atatürk'e bakış açıları budur! Atatürk'e de, devrim tarihine de böyle bakarlar bu efendiler..

Aynı Kabaklı'nın, 28 Şubat 1968 günlü Tercüman gazetesinde «Menemen ve Kubilay» başlıklı yazısındaki görüşleri de şunlar; okuyalım:

— Bu memleketin yakın tarihi karanlıklar içindedir. Vaktiyle ihdas edilmiş nice yalan ve iftiralar, üstelik milleti tehdit için kullanan o korkunç müstemleke valisi zihniyetinin sahipleri, bugün hâlâ ağızlarını her açışta millete hakaret ve kin saçarlar. Bu vaka, tam 23 Aralık 1930 tarihine, yani İsmet Paşa'nın Başvekil bulunduğu CHP'nin iktidarı almasından korktuğu «Serbest Fırka»yı yeyip çiğnemeye karar verdiği günlere rastlıyor. Her tarafta birtakım hadiseler ihdas etmek, sonra da, onu kanla bastırmak, o şehri yıkmaya kadar gitmek, bu bahane ile siyasî rakiplerini iplere çektirmek.. Bizdeki politika ekolünün başlıca şenaat metodudur..

Ağzı salyalı gericilerce şehit edilen Kubilay'a ve Atatürk'ün başında bulunduğu yönetime Kabaklı Efendi'nin yaptığı tanıma bakın siz:

— Müstemleke valisi zihniyetinin sahipleri...

«12 Eylül Atatürkçüsü» Kabaklı Efendi'nin bir yüzü

budur. Bu efendinin bu yüzünün çok iyi tanınması gerekiyor.

Kabaklı Efendi'nin ikinci özelliği, patronu Kemal Ilıcak'ı savunmadaki korkunç sadakatıdır. Bu sadakat, insan gücünü aşan bir bağlılıktır! Öyle ki, Ilıcak'ın, Mitrani'li, Abaruh'lu, Moreno'lu azınlık ortaklıklarını sıraladığımızda Kabaklı, hemen saldırır. Söver, söver, söver!.

Şimdi ben, kimseye sövüp saymadım, Ilıcak'ın azınlık şirketlerini, ticaret siciline dayanarak, yeniden açıklayacak ve Kabaklı Efendi'ye soracağım:

— Bunlar yalan mı?

Şirket adı: Tarımsan. Ticaret siciline kayıt tarihi: 4.2.1976. Kurucu ortaklar: Kemal Ilıcak, Ali Çekiç, Güneri Cicaoğlu, Hakkı Özkazanç... Şirket sermayesi, 29.11.1976 günü 3 milyona, 18.11.1978 günü de 10 milyona çıkarılmış ve şirkete, «Morsu» ve «Saba Oto-Kırklar» kısa adlarıyla bilinen iki şirket daha ortak olmuştur. Morsu'nun kurucuları, Naham Susar, Vedat Moreno, Zeki Susar, Yusuf İçsevgi, Yaşuva Susar, «Saba Oto-Kırklar»ın kurucuları da Salomon R. Mitrani, Davit Abaruh, Hayim R. Mitrani, Sultane R. Mitrani, Hanna Davit Abaruh, Vivyan R. Mitrani'dir. Bunlar doğru mu, değil mi?

Şirket adı: «ABC Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş.», Ticaret Sicili gazetesinde yayın tarihi: 16 Şubat 1977, gazetenin sayısı: 160, sayfası: 46. Bulunduğu dosya: İstanbul Asliye Birinci Ticaret, Esas: 77/193, 77/206 karar sayılı dosya... Aret Camciyan ile Kemal Ilıcak'ın ortaklıkları bu şirkette de söz konusudur. Var mı bir itiraz?

Şirket adı: «Anadolu Kredi Kartı Turizm ve Ticaret A.Ş.», Ticaret Sicili gazetesinde yayın tarihi: 27 Mart 1978, gazetenin sayısı: 439, İstanbul ticaret sicilindeki kayıt no: 138371/85826... Bu şirkette de Tercüman gazetesi ve ayrıca Kemal Ilıcak, Aret Camciyan ile ortaktır. Var mı buna da bir itiraz?

Bu efendilerin, bizlere, neden sövüp, saydıkları da işte bu ilişkileri sergilememizden ötürüdür. Bu belgelere rağmen, Kabaklı Efendi, patronuna tam bir «sadakat» için-

de, bakınız bizlere nasıl saldıracaktır. Söverek tabiî, başka hüneri yok!

Bu saldırıdan önce Kabaklı Efendi'ye soruyorum:

— Patronunuz Kemal Ilıcak'ın Mıgırdıç Şellefyan ile bir iş ilişkisi var mıdır, yok mudur?

Kabaklı Efendi'ye bir günlük süre! Sonra, bunun yanıtını, belgeleriyle ben burada açıklayacağım.

Bilgilerinize...

21 Aralık 1980

ŞELLEFYAN DÜZENİ...

Mıgırdıç Şellefyan kimdir?

Şellefyan, 8.8.1970 tarihinde, arkasında milyonlarca lira devlet borcu bırakarak kaçan Ermeni kökenli bir işadamıdır. Tercüman Gazetesi Genel Yayın Müdürü Güneri Civaoğlu, sahipliğini Metin Toker'in, Genel Yayın Müdürlüğünü Kurtul Altuğ'un yaptıkı Akis dergisinin 1.1.1968 tarihli sayısında, eski Başbakanlardan Demirel ile Şellefyan'ın ilişkisini şöyle anlatmaktadır, okuyalım:

— Şellefyan'ın, Başbakan Demirel'e «Süleyman» diye hitap etmesi eski iş ortaklığındaki karşılıklı vaziyetlerini devam ettirme kudretinin bu Ermeni vatandaşın elinde olmasının bir sonucudur. Bu ortaklıkta, Demirel, Şellefyan'ın maiyetinde, daha ziyade paravan adam olarak çalışmış, menfaatten kendisine pay vermiştir.

1950-60 döneminde Demokrat Parti İstanbul Milletvekilliği yapan Şellefyan'ın, Yassıada ve Kayseri'deki tutukluluk günleri bitince, devrin Cumhurbaşkanı Bayar ile Başbakan Demirel arasında «posta güvercinliği» yaptığı, kendisine, Adnan Menderes'in polisi Bumin Yamanoğlu'nu «muhafız» olarak tuttuğunu da yine Civaoğlu'nun kaleminden öğrenmiş bulunuyoruz.

Basına «Mobilya yolsuzluğu» olarak yansıyan ünlü sahtecilik olayında da Şellefyan adına sık sık rastlanmıştır. Mobilya yolsuzluğunun yurt dışı ilişki ve uzantılarını araştıran arkadaşımız Altan Öymen, «Yahya De-

mirel-Arden Şellefyan» ortaklığını resmî nitelikli belgelere bağlayarak kanıtlamıştır. Kirkor Arden Şellefyan, Mıgırdıç Şellefyan'ın sevgili oğlundan başkası değildir.

«Demirel» soyadını, İnterpol fişlerine geçirten Yahya Demirel, yurt dışına kaçtıktan sonra, Mıgırdıç Şellefyan ile beraber Devlet hazinesinden dolandırdığı paralarla İsviçre kumarhanelerinde gününü gün etmektedir.

«Demirel-Şellefyan» işbirliğini böylece sergiledikten sonra, bu konuya bir nokta, daha doğrusu, bir noktalı virgül koyup, «Illıcak-Şellefyan» ilişkisine gelelim:

Şellefyan yurt dışına kaçtıktan sonra, yasalar gereğince Şellefyan hakkında «icra takipleri» başlamış, İstanbul 4'ncü Ticaret Mahkemesi, 3.11.1970 gün ve 971/305 ve 971/398 sayılı kararları ile Şellefyan'ın iflâsına karar verilmiştir. Şellefyan'ın «iflâs hali», İstanbul 1'nci İflâs Memurluğunun 971/22 sayılı dosyası ile işlem görmüştür. İflâs İdaresi, Avukat Enver Buruloğlu, Avukat Yuda Reyni ve Avukat Altan Ayanoğlu'ndan oluşmuştur.

İflâs İdaresince hazırlanan raporun 5'nci sayfasının 8'nci maddesinde aynen şu paragraf yeralmaktadır:

— İflâs İdaresinin istihbar eylediğine göre, müflis, Tercüman gazetesine de ortak idi. Hatta bu gazete Vakıflar Bankası'nın Karaköy Şubesi'ne, Basın İlân Kurumu yolu ile (1.000.000) lira tediye etmiştir...

Ziraat Bankası Beyoğlu Şubesi'nin, Banka Genel Müdürlüğüne yazdığı 18.3.1969 gün ve 21062/190 sayılı yazıda da Şellefyan hakkında bilgi verilirken, aynı konuya şöylece değinilmektedir:

— TC. Ziraat Bankası Beyoğlu Şubesi'ndeki hesabından 1967 yılında Tercüman Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.'ne matbaa makinaları (rotatif) için 205.000 dolarlık akreditif açılmış, ayrıca Aralık 1968 ve Şubat 1969 ayları sonunda 500 biner liralık olmak üzere cem'an 1 milyon lira nakden tediye edilmiştir...

Ziraat Bankası, Genel Müdürlüğü Disiplin Kurulu'nun 10.8.1971/50 toplantı, 1971/90 dosya, 1971/65 karar sayılı tutanağında, bankanın Beyoğlu Şubesi'nin «470 sayılı ticarî kredi müşterisi» Mıgırdıç Şellefyan ile ilgili bölüm-

leri, «Ilıcak-Şellefyan» ilişkisini gözler önüne sermektedir.

Disiplin Kurulunun Beyoğlu Şubesi ile ilgili 65 sayılı kararının, üçüncü sayfasında şu bölümü de okurlarımıza aktaralım:

— Mıgırdıç Şellefyan'ın mutemet sıfatıyla ithal ettiği Tercüman Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.'ne ait baskı makinasının 2.070.513.79 lira ve ardiye, gümrük vs. masrafı 650.000 liranın da senet karşılığı avans hesabından ödendiği, 1967, 1968 ve 1969 yıllarında teminata alınan senetler arasında 2.210.000 liralık senetlerin borçlusunun Tercüman Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.'ne ait olduğu, bunlardan 70 biner liralık 4 adet senedin muamelesiz iade edildiği...

Ziraat Bankası Beyoğlu Şubesi, Müfettiş Recep Dolapçıoğlu'nun 26.12.1970/2 idarî, 8.1.1971/1 kanunî raporuyla inceleme görmüş ve «Kemal Ilıcak-Mıgırdıç Şellefyan» ilişkisi resmî raporlara da geçmiştir.

İşte, yıllardır savaştığımız «Şellefyan düzeni» budur, görmeyenler görsün, anlamayanlar anlasın!...

Bir yanda, «Demirel-Şellefyan» ortaklıkları, öte yanda «Kemal Ilıcak-Mıgırdıç Şellefyan» ilişkileri... Sonra Abaruh'lu, Susar'lı, Moreno'lu, Mitrani'li. Aret Camcıyan'lı şirketler imparatorluğu ve devlet bankalarından alınan milyonlarca lira kredi ve de sonra «olaylara Tercüman»... evet Tercüman, hem de şu yaşadığımız olaylara Tercüman!

Ey Türk halkı, ey devletin etkili ve yetkilileri, yıllardır, gazetelerinde en ağır sözlerle bizlere saldıran, yurtsever yazarları ve politikacıları, «vatan ve millet düşmanı, hain, komünist» ilân edenler, işte bunlardır! Ulusal onurumuzun görkemli simgesi Mustafa Kemal Atatürk'e «Atatürk» adını bile çok gören bu insanların kalemlerinden yıllardır üzerimize yağdırılmadık küfür kalmadı. İşte, bizlere niçin saldırırlar, niçin; bunları her gün devletin resmî belgeleriyle gözler önüne seriyoruz, anlamayanlar anlasın, görmeyenler görsün, diye!

Hürriyet gazetesinin 23 milyon, Günaydın gazetesi-

nin 12 milyon, Milliyet gazetesinin 8 milyon, Cumhuriyet gazetesinin bir milyon vergi ödediği dönemlerde, iki yıl üst üste bir tek kuruş vergi vermeyen üstelik, ona buna, «köşe döndüren» Tercüman gazetesi bu işte, bu...

«Şellefyan düzeni» bir yanda «Demirel-Şellefyan», öte yanda «Ilıcak-Şellefyan» ilişkileri ile sürüyor, sürüyor, sürüyor.

Bilgilerinize!

23 Aralık 1980

KUMPANYA

«Neftechim-Promexport» bir Sovyet firmasıdır. Bu Sovyet firmasının Türkiye temsilcisi, **«Pet, Mühendislik, Müşavirlik, Mümessillik Limited Şirketi»**dir. Neftechim-Promexport ile Pet arasında 15 Şubat 1977 tarihinde bir antlaşma imzalanmış, 9 Mayıs 1980 tarihinde bu antlaşmaya ek bir antlaşma daha imzalanmıştır.

Bu antlaşmaya göre Pet, Sovyet firmasının Türkiye'de üstleneceği işlerden, komisyon alacaktır.

Pet firmasının temsilcisi Güntekin Köksal'dır. AP hükümetinin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Dr. Esat Kıratlıoğlu da bu firmanın -yadsınmaz belgelerle kanıtlanmış olan- ortaklarındandır.

Türkiye'de birçok kuruluş Sovyet kredisi ile yapılmaktadır. Seydişehir Alüminyum Tesisleri, Aliağa Rafinerisi, Orhaneli Termik Santralı, İskenderun Demir-Çelik Fabrikaları'nın malî ve teknik kaynakları Sovyetler Birliği hükümetince karşılanmaktadır.

Bu gibi kuruluşlar için yapılan antlaşmalar, hükümetten hükümete, devletten devletedir.

1980 yılında bu kuralın dışına çıkılarak, ilk kez, Sovyet ve Türk hükümetleri arasında değil, bir Sovyet ve bir Türk firması arasında sözleşme yapılmıştır. Sovyet, **«Neftechim-Promexport»** ile TPAO arasında Aliağa Rafinerisi'nin genişletilmesi amacıyla 5 Mayıs 1980 tarihinde 53 milyon dolarlık **«71-02/70301»** sayılı bir sözleşme imzalanmıştır.

Bu gibi sözleşmeler, devletten devlete, hükümetten hükümete iken, niçin birdenbire, devreye, hükümetler yerine şirketler sokuluyordu?

5 Mayıs 1980 günü Sovyet firması ile TPAO arasında Aliağa rafinerisini genişletmek için sözleşme imzalandıktan yalnızca dört gün sonra, 9 Mayıs 1980 günü, **«Neftechim-Promexport»** ile **«Pet, Mühendislik, Müşavirlik, Mümessillik Limited Şirketi»** arasında komisyonculuk sözleşmesi imzalanmıştır.

Bu sözleşmeye göre, Sovyet firması ile TPAO arasında Aliağa Rafinerisi ile ilgili genişletme çalışmalarını kapsayan 53 milyon dolarlık sözleşmenin imzalanmasından sonra, Sovyet firmasının Türkiye temsilcisi Pet'e 1 milyon 130 bin dolar komisyon ücreti ödenecektir.

TPAO ile Sovyet firması arasındaki bu sözleşmeyi imzalayan Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Kıratlıoğlu, Pet firmasının ortağıdır; bu ortaklık yadsınmaz belgelerle kanıtlanmıştır.

Aliağa Rafinerisi'nin genişletilme çalışmaları ile ilgili sözleşme iki hükümet arasında imzalanmış olsa Pet Şirketi, 1 milyon 130 bin dolarlık komisyonu alamayacaktır. Ama Pet Şirketi devreye sokulmuş ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar eski Bakanının ilişkili olduğu şirkete 1 milyon 130 bin dolarlık kazanç sağlanmıştır!

Sovyet firması ile Pet arasındaki 9 Mayıs 1980 tarihli sözleşmeye göre, Pet, **«Neftechim-Promexport»** ile TPAO arasındaki sözleşmede yeralan ödemelerin başladığı tarihi izleyen ilk bir ay içinde 791 bin dolar, bir yıl sonra 56 bin 500 dolar, iki yıl sonra yine 56 bin 500 dolar, bu tarihten sonraki ilk yıl içinde de 226 bin dolar komisyon ücreti alacaktır.

Sözleşmeye göre bu komisyon ücretleri, Akbank Yenişehir Şubesi'nde Pet'in 5309 sayılı hesabına yatırılacaktır.

Siyasal kavgalara, **«kahrolsun komünizm»** edebiyatına sarılarak girenlerin, ticarî ilişkilerde nasıl Sovyet firmalarının temsilcisi şirketlerle ortak olduklarını, bu olay ve bu belge yeterince açıklamaktadır.

İşte içyüzleri budur...

Şimdi ben, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Serbülent Bingöl'e soruyorum:

— Hükümetler arası antlaşmalar yerine şirketten, şirkete yapılan özel sözleşmelerin anlamı ve sözleşme koşulları nelerdir, kredilerin faizleri ne kadardır?

Ve nedir komisyonculuğun anlamı? Sözleşmelerde **«kumpanya»** diye anılan Pet Şirketi, neyin nesi, kimin fesidir?

26 Mart 1981

TATSIZ ŞEKER...

Cemil Özgür, devletle iş tutan büyük müteahhitlerden biridir. Şu anda Şeker Fabrikaları A.Ş. Genel Müdürü Aydın Arat'a rüşvet vermek suçundan tutuklu bulunan Özgür, dokuz şirketten oluşan büyük bir kuruluş baş yöneticisidir.

Özgür, son zamanlarda, Millî Eğitim işleri ile de yakından ilgilenmiş ve Lockheed şirketinin ünlü komisyoncusu Nezih Dural ile birlikte yeni kurulan Millî Eğitim Vakfı Ankara Şubesi kurucuları arasında yeralmıştır.

Buraya bir nokta koyup, Aydın Arat'a geçelim:

Şeker Fabrikaları A.Ş. Yönetim Kurulu, 5.6.1980 gün ve 1474/24-1475/75, 9 ve 11 sayılı kararları ile kurum inşaatlarını yapmakta olan müteahhitlere yüzde otuz oranında ek ödeme yapılması kararlaştırılmış ve bu ek ödemeler eski ihalelere uygulanmıştır.

Bu karar Şeker Fabrikaları A.Ş. ile iş tutan müteahhitlere milyonlar kazandırmış, devlet hazinesinden ise milyarlarca lira para çıkmıştır.

Ağrı, Bor, Çarşamba, Elbistan, Muş, Ilgın ve Erciş'te yapılan şeker fabrikaları için bu kararlardan sonra Cemil Özgür'ün de aralarında bulunduğu müteahhitlere Şeker Fabrikası A.Ş. tarafından milyarlarca ek ödeme yapılmıştır.

Bunlardan başka ayrıca, şirketin inşaatlara verdiği

demir ve çimento bedellerinin yüzde yirmibeşi oranında müteahhitlere kazanç da sağlanmıştır.

Müteahhitlere milyonlar kazandıran Şeker Fabrikaları A.Ş. yönetiminin Genel Müdürü Aydın Arat'ın görev süresinde binbeşyüz kişinin yerleri değiştirilmiş, Şeker Öğrenci Yurtları da sağcı militanların karargâhı olarak kullanılmıştır.

Bu konular daha önce Cumhuriyet'te Erbil Tuşalp arkadaşımızın haberlerinde ve Gözlem köşesinde yeralmıştı.

Şimdi gelelim son olaya:

Aydın Arat, Ankara'da Çankaya Kırçiçeği Sokak 5/9 numaralı katı 3.10.1981 tarihinde Ayla Akıncı adındaki bir bayandan 5 milyon 800 bin TL. karşılığı satın almıştır. Bu para, Ayla Akıncı'ya Cemil Özgür'ün eski muhasebecisi Ramazan Şerif Şekerci tarafından yatırılmıştır.

Şu özetlediğimiz olaylar, başlıbaşına kuşku verici niteliktedir. Kamu kesiminde büyük müteahhitlere iş veren büyük bürokratlar, oturdukları katlardan, bindikleri arabalara kadar, herşeyin hesabını açık açık vermelidirler.

Aydın Arat, şimdi Ankara mahkemelerinde bu hesabı vermeye çağrılmıştır.

Şeker Fabrikalarının yaptırdığı çağrışımla bir soru daha soralım:

— Şekerbank'tan 1 milyar 333 milyon kredi alıp, vermeyen işadamları ile ilgili soruşturma ne oldu?

Şekerbank'tan çıkan milyarlık krediler, Şeker Fabrikalarından ödenen milyarlık paralar, bu düzenin yıllarca nasıl işletildiğini ortaya koymuyor mu?

3 Haziran 1981

PAN...

Siyasal alanda «Antikomünizm» bayrağı ile dolaşanları şöyle bir araştırın, bunların birçoğu, **sosyalist ülkelerle «Ticaret»** yapan yurttaşlarımızdır. Anlaşılan, **komü-**

nizm ticareti ile komünistlerle ticaret birlikte yürütülmektedir.

Resmî ideolojileri **«Marksizm-Leninizm»** olan ülkelerde **«Piyasa ekonomisi»** kurallarına göre oluşturulmuş şirketler, her nedense, Türkiye'de resmî ideolojileri **«anti-Marksizm»** ve **«Anti-Leninizm»** olan çevrelerle **«Kazanç paylaşmak amacıyla»** şirket kurarlar! Bu olgu, tekelci kapitalizmin sonucu mudur, proletarya enternasyonalizminin gereği midir, detant mıdır, bunları kavramaya doğrusu, aklımız yetmemektedir!

Sovyetler ve Bulgar şirketleri ile ilişkili olan Türk şirketlerinin sahip ve ortakları hep antikomünistlerdir. Yani, Sovyet ve Bulgar yurttaşları ile **«Kapitalist enternasyonal»** bağlantıları içinde para kazanan, leva ve ruble bölüşenler de bunlardır.

Ermeni ve Yahudi kökenli yurttaşlarımıza her gün sövüp, aynı azınlık kökenli burjuvalarla dışalım şirketleri kurup, sosyalist ülkelerle ticaret yapanlar da bunlardır, kim olacak!

Ama iş edebiyata dökülünce bunlardan hızlısı yoktur:

— Komünizm her görüldüğü yerde ezilmelidir...

Azınlıklara söv, aynı azınlıklarla ortak ol, sosyalist ülkelere saldır, aynı sosyalist ülkelerin ticaret temsilciliklerini al, marksizm ve leninizmi sövgü yağmuruna tut, resmî ideolojileri marksizm-leninizm olan ülkelerle ortaklıklar kurup, Moskova ve Sofya otellerinde karargâh kur!

İyi niyetli sağcılara duyurulur: İçyüzleri budur.

«Pan Organizasyon Limited Şirketi», Ankara Ticaret Odası'na 26587 sayı ile kayıtlıdır. Şirket, yabancı yayınların Türkiye Genel Dağıtıcısı'dır. Sovyet yayınları, bu şirket tarafından dağıtılır. Lenin'in 45 ciltlik «seçilmiş eserleri» başta olmak üzere, marksizmin ve leninizmin bütün yayınları Sovyetler Birliği tarafından bu şirkete gönderilir. Marksist-Leninist yayınlar, yayınevleri tarafından bu şirketten alınır ve okuyucuya satılır.

Türkiye'deki sağcılar, marksist yayınların yayılmasından, okunmasından yakınıp, kitap yasakları konmasını isterler. Bizler de yirminci yüzyılın üçüncü çeyreğinde, dü-

şünce yasaklarının toplumlara zarar verdiğini söyler, sağ ya da sol bütün yayınların özgürce satılmasını ve okunmasını savunuruz.

Sağcılar sorarlar:

— Kim sokuyor bu marksist yayınları ülkeye?

Pan Organizasyon Limited Şirketi sahipleri, hiç böyle solcu, sosyal demokrat, sosyalist, marksist, leninist, trockist ve de maoist falan, filân değildirler. Tersine, bu yurttaşlarımız, solcu değil sağcı, ilerici değil, muhafazakâr, devrimci değil milliyetçi olarak bilinmektedirler. Sovyetler'le yayın alanında iş tutan en büyük şirket, bu **«Pan Organizasyon»** şirketidir.

İnsan karşı olduğu bir ideolojinin yayılmasına aracılık eder üstelik bundan **«avuç avuç para»** kazanırsa, söylenecek söz kalmaz. Kalır mı hiç?

«Kim bunlar?» diyeceksiniz, anlatalım:

Bir zamanlar, devrimci öğretmen kuruluşlarının karşısına çıkarılan **«Milliyetçi Öğretmen Dernekleri Federasyonu»** başkanı Salâhattin Arıkan'ın muhterem mahdumu Erdoğan Arıkan, bu şirketin sahibidir. Ve oğul, duyduğumuza göre, babası ile aynı siyasal görüştedir.

Baba bağırıyor:

— Komünist yayınları memleketimize kim sokuyor?

Baba Arıkan'ın peşine takılan milliyetçi, ülkücü, muhafazakâr öğretmenler de öfkelenip bağırıyorlar, **«Kahrolsun komünizm»** ve oğul Arıkan marksizm ve leninizmin ticaretinden milyonlarca lira para kazanıyor... Kahrolsun komünizm, gelsin paralar!

Komünizm ticareti ile komünistlerle ticaret sağcı milliyetçiliğin tekelindedir. Allah, devlete, millete zeval vermesin!

Evet, cezaevlerindeki ülkücüler, gerçekleri şimdi, biraz olsun anlıyor musunuz?

10 Nisan 1981

SIRDAŞ HESAP...

Bankalarda açılan «sırdaş hesap» ekonomimiz için yararlı oluyor mu, olmuyor mu, bilmiyorum. Bilebildiğim, sırdaş hesap yolu ile bazı karanlık işler çevrileceğidir. Örneğin «kara para» dediğimiz karanlık yollardan elde edilen servet, «sırdaş hesap» ile gizlenecektir, ne bileyim ben, büyük rüşvet olaylarında sırdaş hesap açma yolu kullanılacaktır.

Değerli ekonomistlerimiz kusura bakmasınlar ama bu sırdaş hesap, biraz ahlâksızlığı teşvik edecek gibi geliyor bana.. «Parayla, imanın kimde olduğu belli olmaz» derler. Sırdaş hesap, imanın değil ama paranın kimde olduğunu gizlemek amacıyla ortaya çıkarıldı galiba, neyse efendim, konumuza gireyim.

«Terörü kim finanse ediyor?» sorusu çok kimsenin aklına takılıyor. Takılıyor ama kimse bu konuda hukuksal niteliği ile «kanıt» olabilecek belge ortaya koyamıyor. Belki, bu aşamada bunu yapmak kolay değil; bundan sonra, yapılacak araştırma ve soruşturma ile terörün malî kaynakları ortaya çıkarılabilecek, buna inanıyor, daha doğrusu, inanmak istiyoruz.

Tabiî, kabul edelim bu kolay iş değildir. Geçmiş dönemde Türkiye'de binbir türlü odaktan kaynaklanan bir sürü piyon at oynattı. Bunların her birinin kaynaklarını belirlemek çok titiz, çok yönlü ve çok derin araştırmaları gerektiriyor.

Eldeki bilgilere göre son iki yılda, neredeyse üç milyar liralık silâh ve mermi yakalandı. Yakalananların yanında bir de yakalanmayanları hesaba katarak bunların piyasa satış fiyatlarını düşününüz, kim sağlıyor bu paraları, nereden geliyor bu değirmenin suyu?

Bu soruları sorunca, «kahve sohbeti» gevşekliği içinde «şuradan geliyor» gibisinden, nara atarcasına yanıt vermenin olayları aydınlatıcı bir yönü yoktur. Bu parala-

rın nereden sağlandığını, elle tutulur belgelerle ortaya koymak gerekir. Bu yapılırsa, Türkiye'deki terörün bir bölümü, çok önemli ipuçları ile gözler önüne serilmiş olur. Bu yapılmazsa, kısır döngüler içinde zaman yitirir, duruz.

Konuya, «sırdaş hesap» ile girdim, Izninizle konuyu biraz daha açayım:

Terörü birileri finanse ediyor. Bu güç yurt dışındadır, yurt içindedir, bilemem. Ama hiç olmazsa, silâha ve teröre yatırılan paranın Türkiye'de bazı kimselerin hesapları üzerine işlem görmesi de büyük olasılıktır. Öyleyse teröre bulaştığı sanılan kişilerin banka hesaplarına şöyle bir gözatmak yararlı olacaktır.

Birtakım politikacıların banka hesaplarında parlamenter geliri ile ve miras yoluyla edinilmeyeceği açık olan yüklü paralar ve de ayrıca çeşitli taşınmaz mallar çıkarsa bunları nasıl yorumlayacağız? «Sırdaş hesap» belki bir kısmının imdadına yetişmiştir ama belki gizlenmemiş, gizlenmeye gerek görülmemiş ya da özellikle gizlemeye zaman bulunmamış banka hesapları ve servet, bazı olaylara ışık tutabilir, bilmem yanlış mı düşünüyorum?

Yeni yönetim bu operasyonları yaparsa, terörün önemlice bir bölümü açığa çıkacaktır.

Onyedi yaşındaki bir çocuğun eline Kalaşnikof, Browning, Smith-Wesson markalı silâhları tutuşturanlar kimlerdir ve kimler sağlamıştır bu malî kaynakları? Milyonları, milyarları? Ve bu paralar kimlerin hesaplarında işlem görmüştür?

Sırdaş hesaptan önce ve sırdaş hesaptan sonra!

17 Ekim 1980

Atatürk ilkeleri bir bütündür. Bu bütünü, bölüp, parçalamaya olanak yoktur. Nasıl, lâiklik ilkesinden soyutlanmış bir Atatürkçülük söz konusu olamazsa, devletçilikten ayrı bir Atatürkçülük yorumu da olamaz. «Planlı devletçilik», Atatürk döneminin iktisat politikasının özüdür. Bu tarihsel gerçeği hiçbir yorum değiştiremez.

1929 bunalımından sonra genç Türkiye iki yol ağzındaydı: Ya özel girişimci liberal bir yol izlenecek ya da planlı devletçilik yoluna sapılacaktı, öyle yapıldı.

Atatürk döneminin başarısı, liberal ekonomi yerine planlı devletçilik yolunun izlenmesindedir.

Atatürk, 1929 dünya ekonomi bunalımından sonra gerçekten iki seçenekle karşı karşıya kalmıştı. Birinci seçenek, o tarihlerde «Serbest Fırka» adıyla kurulan Liberal-Kapitalist gelenekçi ve tutucu bir partinin yaydığı ve savunduğu özel girişime dayalı liberal yol, ikinci seçenek ise «Kadro Dergisi» tarafından savunulan «Planlı devletçilik» uygulamalarıydı. Atatürk, bu ikinci seçeneği uygun buldu ve Türkiye bu bunalımın yıkıntılarından ancak «Planlı Devletçilik» ile çıkmasını bildi.

«Kadro Dergisi» bir çoğunun sandığı gibi «Marksist» görüşlü bir yayın organı değildi. Kadro, gözlemleri ve çözümleri ile Marksizm'den temel noktalarda ayrı düşmekteydi. Ancak, Kadro'nun liberal ekonomiye, liberal ekonominin siyasal rejimi olan faşizme karşı takındığı tavır da çok açıktı. Kadro bu yüzden birçok çevrenin boy hedefi olmuştu.

Kadro Dergisi, Ankara İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi'nce iki ciltlik kitap olarak yeniden yayınlanmıştır. Doçent Cem Alpar'ın özenli çalışmaları sonucunda yayınlanan Kadro Dergilerinde, Kadro yazarlarının Kemalizme getirdikleri yorumları bugün, dikkatle okuyoruz. Atatürk'ün sağlığında ve Atatürk'ün desteğinde çıkarılan Kadro Dergilerinde «Antiemperyalist» ve «Antikapitalist» düşünceler savunulmakta ve çözüm yolları önerilmektedir.

Kadro'nun Başyazarı Şevket Süreyya Aydemir'in son-

radan «İnkılâp ve Kadro» adıyla bir kitapta topladığı yazılarda da Kadro hareketinin siyasal çizgisi izlenebilir. Kadro, Marksizm dışında bir çözüm göstermekte, ancak, Antikapitalist ve Antiemperyalist düşünceleri savunmaktadır.

Marksist açıdan, Kadro'nun savunduğu, önerdiği ve benimsediği çözüm yolları o günden bu yana çok tartışılmıştır. Kadro, kendi çizgisinde tutarlıdır: Onlara göre, o tarihlerde, Türkiye'de büyük sınıf çelişkileri yoktur. Dünya ölçüsünde kapitalizm, «Metropol-Koloni nizamına» dayanır. Temel çelişki, sömüren ülkelerle sömürülen ülkeler arasındadır. Bu nedenle «ön planda» olan Marksizmin öngördüğü «sınıf savaşları» değil, «Millî Kurtuluş Savaşları»dır, Kadro'nun yaklaşımı budur. Ve bu yüzden Kadro, «Millî Kurtuluş Devletçiliği» adını taktığı Türkiye'ye özgü bir ekonomi siyaseti uygulanmasını ister. Bunlar, aynı zamanda Atatürk'ün düşünceleridir.

Bu görüşlerin, Marksizmle, tarihsel maddecilikle bir ilgisi yoktur; tersine, bu görüşler, Marksizme temelden yabancıdırlar. Kadrocular devlet kapitalizmi önerirler, Leninist uygulama ise kollektivist esaslara dayanır. Ancak kadrocu görüşler, «Piyasa ekonomisine» liberal düzene, tekelci kapitalizme de karşıdırlar. Marksizm sınıfsallığı, Kadrocular ise ulusallığı ön planda tutmaktadırlar.

Kadro, Türk devriminin ulusal temellerini araştırmaya, devrimin kendine özgü niteliklerini belirlemeye ve Kemalist ideolojiyi benimsetmeye çalışan katıksız Atatürkçü bir yayın organıydı.

Evet, yine aynı noktaya geliyoruz: Nasıl laiklik ilkesi olmadan, Cumhuriyetçilik ilkesi olmadan, milliyetçilik, halkçılık ve devrimcilik ilkesi olmadan Atatürkçülük olmazsa, devletçilik ilkesinden ayrı bir Atatürkçülük de olmaz; çünkü Atatürkçülük bir bütündür, bölünmez ve parçalanmaz.

Ama denir ki:

— Atatürk'ün devletçilik uygulamalarını yaptığı dönemdeki ekonomik koşullarla bugünküler çok farklıdır..

O zaman kolayı var: Bankerlerle bankaların yarıştığı,

dışarda borca, içerde yüksek faize dayalı bu liberal düzene, bu piyasa ekonomisine bir başka ad bulunmalı!

Çünkü ekonomide Atatürkçülük demek «Planlı devletçilik» demektir.

11 Şubat 1981

VEHBİ BEY AMCA...

Ünlü işadamı Vehbi Koç, bilindiği gibi, Ankara'nın yerlilerindendir. Babamın ve annemin babaları da Ankara'nın yerlilerindendir. Babam, Vehbi Koç'un çocukluk arkadaşıdır. Bu yüzden Vehbi Bey ile hemşehri oluruz. Hem hemşehri, hem **«baba dostu»**...

Koç, önceki gün Ankara Ticaret Odası'nca düzenlenen kokteylde şöyle konuşmuş:

— Özal'ın sanayideki üretim artışı sözlerine katılmıyorum...

Allah selâmet versin, bizim sağ basına göre, Özal'ı eleştirmek **«komünistliğin ta kendisiydi; Özal giderse, komünizm gelirdi»,** bu yüzden Özal'a övgüler dizilirdi. Değerli hemşehrim ve **«baba dostu»** Vehbi Bey de komünist mi? Haşa, sümme haşa!. Ama o da Özal'ı pek beğenmiyor. **«Dikkat edin»** diyor:

— İneğin sütü kurumak üzere...

Gerçi biz süte su katarız ama neyse:

— Hay ağzına sağlık Vehbi Bey!

Vehbi Bey amcayı bir görsem anlatacağım: Biz bunları yazınca, komünist oluyoruz, Vehbi Bey amca aynı sözleri söyleyince doğru oluyor. E, vallahi bravo!

Olsun, olsun, ben razıyım, yeter ki, bu sözler söylensin...

Vehbi Bey amcayı görürsem şunu da anlatacağım: Bir devlet bankası, yeni kurulan bir özel bankaya **«Al sana yüz milyon lira para»** diye düşük faizle para yatırır mı? Yatırırsa ne olur?

Vakıflar Bankası diye bir devlet bankası var, biliyorsunuz, **«Hisarbank»** diye de bir yeni banka... Bu Vakıflar

Bankası, günün birinde, yüz milyon lirayı, şak diye bu Hisarbank'a yatırmaz mı? Yatırır!.

Faiz yarışında böylesine cömertlik olur mu?. Vakıflar Bankası, bu parayı, kredi olarak verse çok daha fazla alacak. Niçin öyleyse, **«mevduat sahibi»** gibi gidip parayı bir özel bankaya yatırıyor?

Vehbi Bey amca, Vehbi Bey amca, anladık, bu Hisarbank, **«kale gibi banka»** ama bu da **«penaltı»** değil mi Allahaşkına!.

Biz diyoruz ki, **«Bu faiz yarışının sonu yoktur»**... Vehbi Bey amca da böyle düşünüyor. Biz diyoruz ki, **«işadamı aldı bankalardan, bankerlerden parayı, örneğin buzdolabı üretti, buzdolabını satamazsa ne olur? Nasıl öder bu kredileri?»**... Vehbi Vey amca da tıpkı böyle düşünüyor.

Diyor ki:

— Dikkat edin, ineğin sütü kuruyacak...

Vehbi Bey amca, **«diyalektik materyalizmi»** benimsemiş değil, Vehbi Bey amca, **«ideolojinin esiri»** değil, Vehbi Bey amca, **«Marksist-Leninist ve hatta Maoist»** değil, niçin böyle konuşuyor?

Benim, şirketlerim, holdinglerim, yatırımlarım yok, ben de bu konuda tıpkı Vehbi Bey amca gibi düşünüyorum, Vehbi Bey amca, solcu değil, o da bizim gibi düşünüyor.

Bir görsem, **«baba dostu»** Vehbi Bey amcayı, şunları da anlatacağım:

Diyorlar ki **«KİT'leri satalım»**... Peki satalım! **«Sigarayı devlet yapmasın»**... Peki yapmasın! **«TRT'yi de özel sektöre verelim»**... Peki verelim! **«Madenleri devlet işletmesin»**... Peki işletmesin!.

Vehbi Bey amca, Vehbi Bey amca, devlet, anarşistlerin istediği gibi böyle yavaş yavaş ortadan kalkmaz, yok olmaz mı?

Vehbi Bey amca, sen gün görmüş adamsın, şunları televizyona çıkıp, birbir anlatsana Allahını seversen!

Vehbi Bey amca, bu faiz yarışında bankerlere de

çok kızıyorsun, hani, bir Ankara türküsü vardır, seymenler, şöyle kostak kostak söylerler:

— Didayla da küçük hanım didayla / Beş yüz altın yedirdim bir ayda/ Gitti de gelmedi ne fayda...

Bu faiz yarışı, sonunda para sahiplerine bu türküyü söyletecek galiba:

— Gitti de gelmedi ne fayda...

Vehbi Bey amca, çık Allahını seversen şu televizyona, Olayların İçinden midir, dışından mıdır, hangi program olursa olsun, şunları anlat birbir...

Vehbi Bey amca bir daha Ankara'ya uğrarsan bize de bekleriz!...

3 Eylül 1981

TEK YOL FRİEDMAN!..

İngiliz ekonomisi tarihinin en büyük bunalımı içinde kıvranıp, duruyor. Bunalımdan çıkış yolu için ünlü ekonomi profesörü Friedman'ın önerdiği çözüm yollarını zorlayan iktidardaki Muhafazakâr Parti lideri Başbakan Margaret Thatcher, bunalımdan çıkış için başka çözüm yolu bulunmadığını söyleyerek, Prof. Milton Friedman yöntemlerinde direniyor. Ve her konuşmasında yineliyor:

— Başka çözüm yolu yok!..

Buna karşı, muhalefetteki İşçi Partisi'nin yeni lideri Michael Foot, Prof. Friedman kaynaklı çözüm yollarının İngiliz ekonomisini enflasyon dalgalarından kurtaramayacağını vurgulayarak, bu yol ve yöntemlerin yeni sorunlar yarattığını anlatıyor ve her yerde şu görüşünü yineliyor:

— İngiltere 1929 bunalımına doğru sürükleniyor...

Aynı liberal çözümler uygulayan İsrail yüzde yüzü aşan bir enflasyon dalgası içindedir. İsrail Başbakanı Begin'in 1977 yılında yüzde yirmi dörtten yüzde onbeşe indirmeye söz verdiği enflasyon, üç yıl geçmeden yüzde yüzkırka varmış bulunmaktadır.

Hiç şüphesiz bu ekonomik bunalımın etkenleri arasında, son yıllarda başdöndürücü bir hızla artan petrol

fiyatlarının çok önemli bir yeri vardır. Bu önemli gerçek, aynı gerçeğin bir başka yanını daha gözler önüne seriyor. İran ve Irak arasındaki Körfez savaşından sonra petrol fiyatlarının daha da artacağı çok açık ve somut bir gerçek olarak belirmiş bulunuyor.

Dünyanın böylesine bunalımlarla kavrulduğu, gelişmiş ülkelerin bile bu sarsıntıdan oldukça büyük paylar aldığı bir dönemde, «Tek yol Prof. Friedman'dır» gibi saplantılara takılıp kalmak, insanların kendi kendilerini aldatmasından başka neye yarar?

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında ekonomik ve siyasal konuları tek yönlü bakış açıları ile çözmeye olanak yoktur. İşte örnek, İngiltere, işte örnek, İsrail!

Bizde nedense «ideoloji» deyince akla hemen «Marksist İdeoloji» gelmektedir. Yeryüzünde Marksist ideoloji olduğu gibi, ondan da önce, kapitalist dünyaya yön veren çeşitli siyasal ve ideolojik görüşler vardır. Örneğin İngiltere'de Muhafazakâr Parti iktidardan düşse ve İşçi Partisi iktidara gelse, herhalde «Marksist» denebilecek bir ekonomi politikası uygulanacak değildir. Uygulanacak olan yine kapitalist ekonomi yöntemleridir. Ancak, uygulamada, biraz farklı, bir ölçüde değişik yöntemlere rastlanacaktır. Ama yine kapitalist ekonominin temel kurumları ve bu ekonominin gerektirdiği uluslararası bağlantılar korunacaktır.

Özetle, Prof. Friedman'ın önerileri ile oluşan ekonomi politikalarının karşı seçenekleri, ille de marksist, sosyalist uygulamalar değildir. Kapitalist düzen içinde de başka çözüm yolları, başka yol ve yöntemler vardır.

«Başka yol yoktur» gibisinden görüş sahipleri bir bakıma, çok eleştirdikleri, marksist uygulamalar dışında çözüm yolu görmeyen bağnaz marksistlere benzemektedirler.

Yaşadığımız çağın adı, yirminci yüzyıldır. Yirminci yüzyıl, özgür tartışma ortamı içinde çeşitli çözüm yollarının tartışıldığı bir özgürlük çağının adıdır.

Ve yirminci yüzyılda, değil marksist ideolojiler, kapi-

talist ideolojinin bir kısım çözüm yollarına gözleri kapatmanın akıl ile, mantık ile bağdaşır ne yanı vardır?

27 Kasım 1980

YORUMSUZ..

Holdingler savaşında, bakalım kim kimi altedecek?. Bunu şimdiden kestirmek olanaksızdır. Bu holdingler, yalnızca ekonomik kuruluşlar değildir. Bunların, toplumun etkin kesimleri ile çok yönlü ilişkileri vardır. Bu ilişkiler, üniversitelerden siyasal çevrelere kadar uzanır.

«Ticaret Sicili» kadar **«objektif»** kalarak, bu ilişkilerin bir kısmını anlatmakta yarar görüyoruz. Bu ilişkileri, tam bir yansızlıkla ve de hiçbir yorum yapmadan anlatmaya çalışacak, ancak şimdilik holdinglerin yalnızca para-kredi düzeni içindeki kurumlarına göz gezdireceğiz:

Çavuşoğlu-Kozanoğlu firması, birçok kuruluş yanında, Hisarbank'ın da sahibidir. Hisarbank'ın Yönetim Kurulu'nda, Danışma Meclisi Başkanı Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak ile emekli Korgeneral Recai Engin ve Prof. Turgut Erem görev almaktadır.

Aynı grup, EKO Yatırım adlı bankerlik kuruluşunun da sahibidir.

Çukurova Holding, Pamukbank, Yapı ve Kredi Bankası, Türkiye Genel Sigorta, Genborsa, Anadolu Kredi Kartı Turizm ve Ticaret Sınaî ve Malî Yatırımlar Holding gibi malî kuruluşlara sahiptir. Aynı Holding'in, Uluslararası Endüstri ve Ticaret A.Ş. ile Yatırım Finansman, Halk Sigorta ve Endüstri Holding'de payları vardır.

Yapı ve Kredi Bankası'nın Yönetim Kurulu'nda, eski bakanlardan Dr. Kemal Satır, Hava Kuvvetleri eski Komutanlarından emekli Orgeneral Emin Alpkaya ve yine bir emekli Orgeneral H. Doğan Özgöçmen görev almışlardır. Üniversite kesiminden Prof. Halûk Cilov da aynı Bankanın Yönetim Kurulundadır.

Sabancı Holding; Akbank, Ak Sigorta, Doğan Sigor-

ta, Atlantik Sigorta gibi malî kuruluşlara sahiptir. Eski DP bakanlarından Medeni Berk, Genelkurmay eski Başkanlarından Semih Sancar, İstanbul'un eski valilerinden ve Kontenjan Senatörü N. Kemal Şentürk, eski bakanlardan Prof. Fethi Çelikbaş, Akbank Yönetim Kurulu üyesidirler. Eski Başbakanlardan Naim Talû da Akbank Yönetim Kurulu Başkanıdır. İstanbul İktisat Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Memduh Yaşa da Banka Yönetim Kurulundadır.

Koç Grubunun sahibi bulunduğu banka ise Garanti Bankası'dır. Yaşar Holding, Tütüncüler Bankası'nı, Has'lar İstanbul Bankası'nı, Mataracı davasında adını duyduğunuz Sürmen'ler, Bağcılar Bankası ve Fiban Bankerlik kuruluşunu, BMC Grubu, Egebank'ı, son zamanlarda Ercan Holding Türk Ticaret Bankası'nı elde tutmaktadır. Ayhan Şahenk'in **«Doğuş»** grubu İmar Bankası'na egemendir.

Ankara Üniversitesi'nin eski rektörlerinden Prof. Dr. Cumhur Ferman, İstanbul İktisat Fakültesi öğretim üyelerinden ve eski bakanlardan Orhan Dikmen ve Milliyet gazetesinde yazılarını ilgiyle izlediğimiz Prof. Dr. Erdoğan Alkin de Transtürk Holding Yönetim Kurulu'nda görevlidirler.

Eski bakanlardan Mehmet İzmen, yine eski bakanlardan Korkut Özal, Teoman Köprülüler, Nuri Bayar, eski parlamenterlerden Özer Yılmaz, Danışma Meclisi üyesi Hayri Seçkin, çeşitli şirketlerde kurucu ortak olarak görev almışlardır.

Geniş bir çizelgesini oluşturduğumuz bu gibi örnekleri çoğaltmak olasıdır. Büyük holdingler, şirketler, bankalar; toplumun etkin çevrelerindeki ilişkileri yansıtmaktadırlar. Bugünlük, bu kadar örnekle yetiniyoruz.

Holdingler arası savaşı iyice anlayabilmek için bu holdinglerin hangi sanayi kuruluşlarını elde tuttuklarının ve hangi malî kuruluşlara sahip olduklarının iyice bilinmesi gerekmektedir. Ve de tabiî, hangi yayın organlarının, hangi holdingler ile içiçe olduğundan ya da bu holdingler ve bankalarla aynı doğrultuda bulunduklarında!

Bunlarla birlikte, bu holdinglerin hangi yabancı şirketlerin Türkiye temsilcilikleri için kapıştıklarının da!

Holding ve bankaların bir kısmının renkli fotoğraflarını çektik, bu filmleri banyo edip, dilediğiniz karta basabilirsiniz.

Holdingler savaşında, bakalım, kim kimi altedecek? Bekliyelim ve görelim.

1 Nisan 1982

YAVAŞ YAVAŞ...

24 Ocak kararları, ekonominin devlet eliyle yapılacak planlarla yönetileceğini söyleyen Anayasa'ya ters düşmektedir. **«Anayasa'ya aykırılık»** ülkemizde öteden beri **«ciddi bir sorun»** olarak görülmediğinden, konunun bu bölümünü geçip, başka yasal noktalara değineceğiz!

Bizler, 25 Ocak 1980 gününden bu yana 24 Ocak kararlarını eleştirmekteyiz. Bu eleştirilerimiz arasında, **«izlenen ekonomik siyasetin hukuk çerçevesinin zamanında çizilmediği»** yolundaki görüşümüzü de sık sık yineleriz. Bugün konunun bir başka yönü üzerinde duracağız. Bugünkü konumuz **«kullanılmayan yasal yetkiler»** ve sonuçlarıdır.

«Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu»nun 40'ıncı maddesinde, banka kredilerinin **«gerçek ticarî işlere dayanan»** ve **«millî ekonominin ihtiyaç ve icaplarına»** uygun olarak kullanılıp, kullanılmadığı konularının Merkez Bankası'nca **«ilgili bankalar nezdinde kontrol»** edileceği yazılmaktadır. 40'ıncı maddede yazılı bu **«denetim yetkisi»** dışında, 43'üncü madde, Merkez Bankası'nın öteki bankalardan **«mevduat, kredi, döviz ve diğer işlemlere ait her türlü bilgiyi isteme»** yetkisini düzenlemektedir. Yetkiler, bunlarla da bitmez. 51'inci maddeye göre Merkez Bankası, KİT'ler ile katma bütçeli kuruluşların **«mevsimlik ihtiyaçları»** için düzenleyecekleri bonoları iskonto edebilir ve bu kuruluşlara verilen kredileri denetleyebilir.

Örneğin Merkez Bankası, yüzde 30 vadeli, yüzde 35

vadesiz mevduat karşılığına bağlı olan orta vadeli kredi kaynaklarının, krediyi kullanan firmalar açısından aylık dökümünü isteyebilir. Ayrıca, plasmanların yüzde 10'una ayrılmak zorunda olan orta vadeli kredilerin firmalar ve sektörler açısından aylık dökümü istenir. Denetim, bu bilgilerin ışığı altında yapılır. Daha doğrusu yapılması gerekir.

Merkez Bankası Kanunu'nun 43'üncü maddesi, şu hükmü içermektedir; okuyalım:

— Türkiye'de faaliyette bulunan bütün bankalar yıllık bilançoları ile kâr ve zarar hesaplarını, idare meclisi, murakıp raporları ile birlikte, umumî heyetlerin toplantı tarihinden itibaren bir ay içinde bankaya vermekle yükümlüdürler...

Aynı maddeye göre, Merkez Bankası, bankalardan her türlü bilgiyi istemek yetkisine sahiptir.

40'ıncı madde, Merkez Bankası'nın **«kalkınma planları ve yıllık programların hedeflerine uygun olarak banka plasmanları üzerinde keyfiyet ve kemiyet bakımından tanzim tedbirleri ittihaz eder ve umumî kredi hacmi ile umumî kredi hacmi içinde muhtelif kredi nevilerinin sektörler ve mevzular itibariyle tezevvü (dağıtım) tarzını»** ayarlayacağını belirtmektedir.

43'üncü maddeye göre, Merkez Bankası, bu yasal yetkilere dayanarak toplayacağı bilgilerle **«bankaların malî durumlarını takip ve tetkik eder, gerektirdiği takdirde, bunlar hakkındaki mütalâalarını teklifleri ile birlikte Maliye Bakanlığı'na»** bildirir.

Şimdi merak ediyoruz, acaba Merkez Bankası, yasasının kendisine tanıdığı bu yetkileri kullanmış mıdır?. Kullanmış ise söz gelişi, bankalardan gidip de gelmeyen kredilerle, bankerler eliyle satılan mevduat sertifikaları hakkında dünden bugüne, ne gibi uyarıcı görevler yapmıştır?

Bir ekonomik düzen ki, kendi yasal çerçevesini çizemez, bir bankalar sistemi ki, yasal yetkileri kullanamaz... Olacağı budur. Ve olanlar, olacakların habercisi-

dir! Önlem ise tezelden, hemen bugün alınmalıdır. Bir gün bile gecikmeden, hemen bugünden!

Serbest piyasa ekonomisinin hukuksal çerçevesi niçin çizilmez? Bilemezsiniz, Merkez Bankası'na tanınan yetkiler, niçin kullanılmaz? Anlıyamazsınız.

Bunun adını daha önce koyduk: **«Alaturka kapitalizm»**.. Bu anlayışla varılacak noktalar, bizler için hiç şaşırtıcı değildir. Güvenli sayılan yollar yürümekle aşınmıştır, işin bir özeti de budur.

Futbol sahasında basketbol oynanmaz, tenis kortunda yağlı güreş tutulmaz. Her oyunun ayrı ayrı sahaları, ayrı ayrı kuralları vardır. İş, bu sahaları seçmekte, bu kuralları uygulamaktadır.

Elektrik Yüksek Mühendisi Turgut Özal başta olmak üzere, birçoğumuz kapitalizmin ne olduğunu yavaş yavaş öğreniyoruz. Bu da az kazanç sayılmaz hani!

1 Temmuz 1982

FIRKAMIZIN DEVLETÇİLİK VASFI...

Atatürk'ün başbakanı ve en yakın arkadaşı İsmet İnönü, «Kadro» dergisinde Cumhuriyetin onuncu yıldönümünde şunları yazıyor:

— Türlü krizlerden dolayı, en serbest nice müesseseleri, senelerden beri, sert fırtınalara karşı tutunduran, devlet'tir. Ticaret gibi, en serbest sahada, dar vaziyete düşen tüccarları (meselâ tütün tüccarlarını) korumak için hükümet, geçen senelerde hususî tedbirler almıştır. İnhisarlar, her sene hasat zamanında piyasaya müdahale ederler. Ve, bir sene, «devlet inhisarı» ve «devletçilik» aleyhine hayalat kuran nice müteşebbisler görmüşümdür ki, mevsiminde inhisarların piyasaya müdahale etmesi için bütün idraklerini sarfederler.

İsmet Paşa, Kadro'nun 1933 Ekim sayısındaki **«Fırkamızın Devletçilik Vasfı»** başlıklı yazısında daha sonra şunları söylüyor:

— Devlet şimendiferleri, bazı yerlerde ve bazı mahsüller için yaktığı kömür parasını çıkarmayacak kadar ucuz tarife ile naklederler. Devlet elinde olmayan bir şimendiferin böyle bir tedbir almasına imkân var mıdır?

Bu misallerle, devletçilik aleyhindeki en büyük iddiayı izah etmiş oluyorum: Hususî müesseseler daima kârlı çalışırlar ve devlet müesseseleri daima masraflı ve zararlı olur iddiası.. Bütün memleketin menfaatına tedbir alırken bazen yaktığı kömürün bedelini ve inhisarın varidatını düşünmemek vaziyetinde kalan devlet, elbette serbest bir bezirgân gibi, bir çok ahvalde kâr etmeyecektir. Bundan daha tabiî ne vardır? Ve zaten devletçilik'in memleket için en büyük faydası da, ancak bazı ahvalde, bu kadar cesurane tedbirler almasının mümkün olması ile izah edilebilir...

Atatürk'ün başbakanının «Kadro» dergisinde yazdığı «devletçilik» ile ilgili yazının bir bölümünü daha okuyalım:

— Biz, iktisatta devletçilik'i, inkişaf için ve yeni bir düzen kurmak için de feyizli ve müsbet bir yol sayıyoruz. Demek istiyorum ki, yalnız müdafaa gibi muhafazakâr ve noktaî nazardan değil, ilerlemek ve inkişaf etmek gibi genişletici politika için de müsbet ve en müessir vasıta sayıyorum. Memleketin muhtaç olduğu sanayii, teşkilâtı, vasaiti, devletin yardımcı nezareti ve hatta doğrudan doğruya teşebbüsü olmaksızın kurabilmeyi, safdil olanlar düşünebilir. Asır, çok amansızdır. Ve seneler geçtikçe, zamanın insafsızlığı azalmıyor, her hududu aşacak kadar azgınlaşıyor. Geri ve eksik vasat içinde bırakılmış olan kahraman ve büyük bir milletin sanayiini ve iktisat düzenlerini, devletin bütün vasıtaları ve imkânları ile bir an evvel vücuda getirmek, taşıdığımız vazifelerin en ağırı ve en mühimidir...

Atatürk'ün devletçiliği, elbetteki marksist, kollektivist bir uygulama değildi, ama aynı devletçilik, piyasa ekonomisi ve liberal düzen de demek değildi.

Şu sözler de Atatürk'ündü; okuyalım:

— Türkiye'nin uyguladığı devletçilik sistemi, 19'uncu

yüzyıldan beri sosyalizm teorilerinin ileri sürdükleri fikirlerden alınarak tercüme edilmiş bir sistem değildir. Bu, Türkiye'nin ihtiyaçlarından doğmuş Türkiye'ye özgü bir sistemdir. Devletçiliğin bizce anlamı şudur: Fertlerin, özel teşebbüslerini ve kişisel faaliyetlerini esas tutmak, fakat büyük bir milletin ve geniş bir memleketin ihtiyaçlarını ve çok şeylerin yapılmadığını gözönünde tutarak memleket ekonomisini devletin eline almak... Türkiye Cumhuriyeti devleti, Türk vatanında yüzyıllardan beri ferdî ve özel teşebbüslerce yapılmamış olan şeyleri bir an evvel yapmak istedi ve görüldüğü gibi, kısa bir zamanda yapmayı başardı. Bizim takip ettiğimiz bu yol görüldüğü gibi liberalizm'den başka bir sistemdir...

Atatürk'ün devletçillk ilkesini incelerken tarihsel gerçeği yerli yerine oturtmak gerekir. Atatürk devletçiliği marksist uygulamalara benzemez, ama liberal düzenle de hiç bir ilgisi yoktur.

Atatürk'ün devletçiliğine de «komünistlik» deniyorsa, o zaman başka.. O zaman tartışılacak konu kalmamış demektir!.

3 Nisan 1980

EL YORDAMI İLE...

Banka yöneticileri, bankaların Merkez Bankası'na yatırmakla yükümlü oldukları **«munzam karşılıklar»** ile ilgili son kararnameden sonra neler olabileceğini açıklıyorlar.

Bir banka yöneticisi şöyle konuşuyor:

— Ya faiz oranları düşer ya da eylül ayı içinde iki-üç banka iflâs eder..

Banker Kastelli ise **«1982 yılının bankerzedeler yılı olmasından korktuğunu»** söylüyor.

1981 yılında bankerlerin, 1982 yılında bankaların bu ekonomik kıskaç içine girmeleri, uygulanan ekonomi politikası için **«alârm zilleri»** sayılmalıdır.

«Temmuz Bankacılığı» adı verilen çılgın faiz yarışının bu gibi bunalımlarla karşılaşması kaçınılmazdı. Bu

yarışın **«mutlu son»** ile bitmeyeceği, çok yazıldı, çok çizildi. Ama kimseye dert anlatılamadı...

En azından şu konu düşünülmeliydi: Acaba, izlenen ekonomi siyasetinin hukuksal çerçevesi çizilmiş miydi? Hayır, ne gezer, çizilmemişti. Ekonominin neredeyse **«dahi»** sayılacak **«mimarları»** bu konuda yaya kalmışlardı. En ilkel, en basit yasal düzenlemelerin bile akla gelmediği, bu faiz yarışına **«el yordamı»** ile girildiği her geçen gün biraz daha iyi anlaşılmaktadır.

Örneğin, bu çılgın faiz yarışına, 1933 tarihli **«Ödünç Para Verme İşleri Kanunu»** ile girilmiş; **«atı alan Üsküdar'ı geçtikten»** çok sonra bu yasada değişiklikler yapılmıştır. Bu yüzden, denetimsiz bankerler piyasayı sarmış ve yurttaş parası, bir sürü maceracı elinde çar-çur edilmiştir.

Para-kredi ve sermaye piyasasını düzenleyen yasalar arasındaki çatışmalar, bu yasaların boş bıraktığı alanlar, bu **«banker faciası»**nda çok önemli rol oynamışlardır. Para-kredi düzenini kapsayan yasa ve tebliğlerde banka-banker ayırımı bile kesin çizgilerle belirlenmemiş ve bu hukuksal kargaşa ile bugünlere gelinmiştir.

Kurulu ekonomik düzeni böylesine değiştiren bir programın hukuksal çerçevesi nasıl olur da çizilmez? Nasıl olduğunu bilmek gerçekten güçtür. Ama böyle olduğu çok açık biçimde bellidir.

Daha yeni bir örnek verelim:

Bankaların Merkez Bankası'nda bulundurulmaları gerekli **«munzam karşılıklar»** Merkez Bankası Yasası'nın 40'ıncı maddesinin II/A fıkrası ile düzenlenmiştir. Bankaların **«munzam karşılık»** adı verilen parayı Merkez Bankası'na yatırmakla **«mükellef»** oldukları yasada açıkça belirtilmiştir.

Bankalar, bu yükümlülüğü yerine getirmezlerse ne olacaktır? Bu durumda ne yapılacağı Bankalar Yasası'nda yazılmıştır. Bankalar Yasası'nın 69'uncu maddesine göre, bu yükümlülüğü yerine getirmeyen banka yöneticileri **«200 bin liradan az olmamak üzere»** para cezasına çarptırılırlar.

İkiyüzbin liralık para cezası, Merkez Bankası'na ya-

tırılmayan paraların yanında gülünç denecek ölçüde küçük bir cezadır.

Peki, gerek Merkez Bankası Yasası'nda, gerekse Bankalar Yasası'nda **«munzam karşılıklarla»** ilgili hükümler varken, bazı bankaların bu paraları Merkez Bankası'na yatırmamış olmaları düşündürücü değil midir?

Bu noktada iki olasılık söz konusu edilebilir: Ya Bankalar Yasası ile Merkez Bankası Yasası bu konuda -200 bin liralık cezalar gibi- yeterli yaptırımları taşımıyor ya da Merkez Bankası yöneticileri, bu konuda yasaların kendilerine verdikleri yetkileri kullanmış değiller!

Merkez Bankası yetkilileri, böyle bir soru ile karşılaştıklarında **«küçük bankaların zarar görmemesi için böyle davrandık»** diyebilirler. Ama unutulmasın ki, bu da biçimsel özellikleri ile bir **«görevi savsaklama suçu»** olabilir. En azından, yasaların verdiği yetki kullanılmamıştır. Bu görev savsaklaması sonucunda da bazı bankalar para kazanmışlardır.

Diyelim ki, yaslar gerekli yaptırımı öngörmüyor. O zaman yasalar değiştirilir. Varsayalım ki, Merkez Bankası yöneticileri, bu konuda yasalardan doğan yetkileri kullanmamışlardır.. Bu durumda da Merkez Bankası yönetimi değiştirilir.

Son kararnameden sonra başlayan yeni faiz yarışının da sorumluluğu; 24 Ocak kararlarının hukuksal çerçevesini çizmeyen, çizemeyenlerin omuzlarındadır.

Özetle, 24 Ocak, el yordamı ile düzenlemeye kalktığı para-kredi düzeninin bunalımı içinde günden güne gerçek yüzü ile gözler önüne serilmektedir.

10 Haziran 1982

ÖZAL'I BEĞENMEMEK

Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, **«Euromoney»** dergisi ile yaptığı söyleşide **«Friedman'ın birçok fikrini beğeniyorum»** demiş ve Friedman'ın son kitabını da okuduğunu söylemiştir. Yankı dergisinin aktardığı bu söyleşi-

de Özal, planlı uyguladığı programın planlı ve **«Atatürkçü olduğunu»** da ileri sürmektedir.

Özal'ın Prof. Friedman'dan etkilenmesi doğaldır. İnsan diyor ki, **«Mesleği elektrik mühendisliği olan Özal, keşke başka liberal ekonomistlerden ve düşünürlerden de esinlenseydi de bu faiz faciası ile karşılaşmasaydık!.»**

Evet öyledir; kapitalist sistem içinde başka seçenekler de bulunur. Bırakınız sistem tartışmasını, **«planlı ekonomiden serbest piyasa ekonomisine»** geçerken alınması gereken günlük önlemler vardır. Elektrik Yüksek Mühendisi Özal, bu önlemleri bile düşünmemiş, düşünememiştir. Banker iflâsları, doğrudan doğruya 24 Ocak kararlarının iflâsıdır. Ve yine banker iflâsları, geçiş dönemi için alınması gerekip de alınmayan önlemlerin doğurduğu kaçınılmaz sonuçlardan biridir. Kim **«hayır»** diyebilir buna?

Bu tartışmaları şimdilik bir yana bırakalım...

Özal'ın Friedman'ı beğendiği gibi, bir devlet adamı ya da bir öğretim üyesi, **«Ben de Marks'ın fikirlerini beğeniyorum»** diyebilir mi? Derse ne olur?

Marks'ın görüşleri, **«yabancı ideoloji»**dir de **«Friedman»**ınkiler yüzde yüz yerli malı, Sümerbank basması mıdır?. Biri ne derece **«yabancı»** ise, öteki de o ölçüde yabancıdır. Birine **«yabancı ideoloji»** deyip, ötekine Isparta halısı gibi, sımsıkı sarılmanın inandırıcı ne gibi gerekçesi vardır?

«Marksistlik Sovyet casusluğudur» deniyorsa, birileri de kalkar, **«Kapitalistlik de Amerikan ajanlığıdır»** der olup, biter... Çıkar yol mu bunlar?

Bunlar, kaba demogojiler ve yanlış düşüncelerdir. Yirminci yüzyılın insanlığı, kaynağı, kökeni ne olursa olsun, her türlü düşünceden yararlanır. İnsanlığa malolmuş her düşünce, ülkelerin yönetimlerine yansır, rejimlerine yön verir.

Yeni Anayasanın hazırlandığı şu günlerde bu soruyu Anayasa Hukuku alanında da sormak gerekmez mi? Örnek aldığımız Anayasalar, Batı demokrasisinde yürürlükte olan Anayasalar değil midir? Coğrafî kökeni yurt dı-

şındadır diye **«kökü dışarıda Anayasa»** diyebilir miyiz bu Anayasalara? Hayır, diyemeyiz.

Her ülke insanlığa malolmuş düşünceleri, Anayasaları, ekonomik sistemleri alır, kendi ulusal bünyesine uydurmağa çalışır. Ekonomik sistemlere **«casusluk öyküleri»** yaklaşımlarını uygulamak, bu yüzyılda, bu çağda ne anlama gelir, kime ne yarar sağlar Allahaşkına?

Devlet tüzel kişiliği, Friedman'ı beğenenle, Marks'ı beğenen karşısında eşit uzaklıkta durabiliyorsa, o ülkede demokrasi vardır, hoşgörü vardır ve de **«yansızlık»** vardır, diyebiliriz. Yoksa ne diyebiliriz?

Kişiler olarak, partiler olarak bu yalnızlığı gösteremeyebiliriz. Ancak, devletin Anayasal yapısı, bu yansızlığa göre oluşmuyorsa, yirminci yüzyılın gerektirdiği **«Batılı»** bir devlet yapısına hiç kavuşamayız.

Gelelim Özal'ın Atatürkçülüğüne...

Özal'ın uyguladığı ekonomi siyasetini Atatürkçü sayması karşısında söylenecek söz tükenmektedir. Özal, faiz sınırlarını serbest bırakır, buna gücü yeter ama, tarihi değiştirmeye gücü hiç yetmez.

Atatürk 1933-37 yılları arasında ilk beş yıllık planı yürürlüğe koyarak, **«Planlı devletçilik»** yolunu izleyen ve de yabancı sermayeyi **«millileştiren»** bir büyük adamdır, Özal'ın dediği gibi, **«Yabancı sermayeci»** değildir.

Özal, Friedman'ın birçok fikrini beğeniyormuş, olabilir, saygı duyarız, ama biz Özal'ın hiçbir fikrini beğenmiyoruz!.

«Özal'ı beğenmeme, uygulamalarını onaylamama özgürlüğü» de bizlere çok görülmemelidir. Marks'ı beğenmek yasak, Friedman'ı beğenmek serbesttir!.

Özal'ı beğenmemek de serbest olmalıdır...

3 Mart 1982

ALATURKA KAPİTALİZM...

Bazı gerçekler vardır ki, bunları tersyüz etmeye hiç olanak yoktur. Bu gerçeklerden biri, **«24 Ocak kararları»**

adı altında sunulan programın kesinlikle bir IMF programı olduğudur. Bu nedenle, **«istikrar tedbirleri»** olarak adlandırılan uygulamaları Turgut Özal'ın kafasından çıkmış özgün bir program olarak görmek yanlış olur. Özal, yalnızca bu programın Türkiye'de nasıl ve ne koşullarda uygulanacağını yürütmekle görevlidir.

IMF programlarını uygulayan başka ülkeler de vardır. IMF programının, bu ülkelerde nasıl ve ne koşullarda uygulandığını izlemek, sonuçları değerlendirmek gerekir. IMF programı, Türkiye'ye gökten zembil ile inmedi; bu programın benzerleri başka ülkelerde de uygulandı.

Bizim eksikliğimiz ve Özal'ın kusuru, IMF programına uygun uyarlamaların zamanında yapılmamış olmasıdır. Bu köşede daha önce de ısrarla üzerinde durduğumuz gibi, ekonomik kararların hukuksal çerçevesi zamanında çizilmemiş; ekonomik sorunların hangi hukuksal düzen içinde yürüyeceği akla bile gelmemiştir.

Karşılaşılan bir kısım sorunlar bu belirsizlikten ve hukuksal kargaşadan da kaynaklanmıştır. Bu çılgın faiz yarışına, 1933 tarihli **«Ödünç Para Verme İşleri Hakkındaki Kanun»** ile girilmiş, banker-banka ayırımının kesin çizgilerini belirleyecek yasal düzenlemeler yapılmamış, Bankalar Yasası işletilmemiş, Merkez Bankası Yasası uygulanmamış ve sonuçta banker iflâsları ve bankaların Merkez Bankası'nda bulundurmak zorunda oldukları **«munzam karşılıklar»** gibi sorunlarla karşılaşılmıştır.

24 Ocak kararları, kurulu ekonomik düzeni büyük ölçüde değiştirmeyi amaçlamıştı. Böylesine köklü bir değişimin gerektirdiği hukuksal düzenlemeler, yasalar, kararnameler, Maliye Bakanlığı tebliğleri, zamanında düşünülüp, yürürlüğe konmuş değildir. Banka-kredi düzenini kapsayan bütün yasaların, bütün kararnamelerin, bütün tebliğlerin, bir bir gözden geçirilmesi, uygulanacak yeni programa uygun hukuk düzeninin getirilmesi gerekirken, serbest piyasa ekonomisine **«ya Allah»** diye dalınmış; bu bocalama içinde bugünkü sıkıntılı noktaya gelinmiştir. Karşılaşılan sorunların bir nedeni de budur.

Şimdi şu işe bakın: Merkez Bankası Başkanı, bu iş-

teki sorumluluk payını düşünmeden, bankaların Merkez Bankası'na yatırmak zorunda bulunduğu milyarlarca lira paranın yatırılmamış olduğunu açıklayabilmektedir. Bu milyarlarca lira para özel bankaların elinde kalmış; faiz oranlarının yüzde sekseni aştığı bir dönemde, bu paralar, özel bankalara milyarlarca lira gelir getirmiştir. Bu bir haksız kazanç değil midir? Bu yasaların öngörmediği bir kazanç kapısı sayılmaz mı?

Diyecekler ki, **«Ne yapalım, bu paraları istesek, bankalar batacaktı..»** O zaman işin kolayı var: Merkez Bankası Yasası değiştirilir; belli dönemler için bankalara **«bağışıklık»** tanınır; o zaman yapılan iş kılıfına uydurulmuş olur. Hem yasalarda, **«munzam karşılıklar»** bulundurma yükümlülüğünü koru, hem de bu yasal yükümlülüğü yerine getirme! Bunun hukuk düzeni ile akılla, mantıkla bağdaşır yanı var mıdır Allahaşkına? Var diyen beri gelsin!

Hem şunu da söyleyelim: Bazı bankaların, Bakanlık paralarını, bir bankadan, başka bankaya aktardıkları için yargılandıkları günler pek de uzak değildir.

Bu konuda iki olasılık var; üçüncüsü yok.. Ya **«munzam karşılıklar»** için gerekli yasal değişiklikler yapılırdı ya da yasa olduğu gibi uygulanırdı. Üçüncü bir yol söz konusu değildir.

Bütün bunlar şunu gösteriyor. Kapitalizmi, biz pek alaturka olarak uyguluyoruz, **«alaturka kapitalizm»** dediğimiz de budur. Ne yasası düşünülmüş, ne kararnamesi, ne tebliği! Önüne, ardına bakılmadan, el yordamı ile uygulanan liberal-kapitalizm düzeni...

Nihavent makamında kapitalizm.. Olacağı da bu işte...

22 Haziran 1982

KASTALİZASYON

«Kastelli» adı artık dilimize iyice yerleşti. **«Kastelli»** adı ile birlikte **«Güvenli yol seçtim»** deyişi de malî ve ekonomik geçmişimize malolmuş bulunuyor.

Tarihçiler, yarın bu **«Kastelli»** adı ile **«Güvenli yol seçmek»** kavramları üzerinde hiç şüphesiz derin araştırmalar yapacaklardır. Biz bu köşede, tarihçilere yardımcı olmak üzere **«Kastel»** sözcüğünden yola çıkarak, **«Kastalizasyon»** adını verdiğimiz ekonomik ve malî çöküntü ve bunalım üzerinde dil bilimi açısından araştırmalar yapmak istiyoruz.

İncelemelerimize **«Kastel»** sözcüğü ile başlayalım:

«Kastel» dilimize yabancı dillerden gelmiştir. **«Şato»** demektir. Yani, çevresi sağlam duvarlarla çevrilmiş güvenli yapı... Öyle güvenli bir yapı ki, içinde yaşayanları, saldırılardan, fırtınalardan ve öteki doğal âfetlerden korur... **«Kastelli»** de **«Güvenli yapısı olan, şatosu olan adam»** anlamına da gelebilir.

Ödeme güçlüğü içinde soluğu İsviçre'de alan değerli banker yurttaşımız Cevher Özden, **«Kastelli»** adını gerçi doğduğu köyden almıştır ama **«Kastelli»**nin **«Şatosu olan adam»** anlamına da gelmesi ilginç bir rastlantı olmuştur.

Biliyorsunuz, şatolar, sağlam taşlardan örülür. Ancak, **«İskambilden şatolar»** yapanlar da vardır. **«İskambilden şatolar»** bir üfleyişle hemen yıkılırlar. **«İskambil şatoları»** iskambilden, iskambil de kâğıttan yapılır. Ülkemizde **«Üç kâğıtçılık sanayi A.Ş.»** adlı şirketler geometrik hızla çoğaldığı için gerek iskambil üretimi, gerek **«İskambilden şatolar»** yapımı şaşkınlık verecek bir düzeye ulaşmıştır.

Peki **«Kastalizasyon»** ne demektir?

«Kastalizasyon»u önce **«Castration»** sözcüğünden kesin çizgilerle ayırmak gerekmektedir. **«Castration»** yabancı dillerde **«Hadımlaştırma»** demektir. Osmanlı saraylarında padişahların altyapı ilişkileri ile ilgilenen kamu görevlilerinin üretim araçları, devlet zoru ile koparılır ve cariyeler, böylece bu kamu görevlilerinin cinsel saldırılarından korunmuş olurlardı. **«Harem ağaları»** cinsel işlevlerini yerine getirme olanağından yoksun saray görevlileri demektl.

Eski Türkçe'de **«Hadım»** sözcüğüne çok benzeyen

bir de **«Hadim»** sözcüğü bulunmaktadır. **«Hadim»** (a)'nın üzerine bir inceltme işareti konularak yazılır. **«Hadim»** sözcük anlamı ile **«Hizmet eden, yarayan»** anlamına gelir. Kamu kurumlarında, memurlara hizmet eden dar gelirli yurttaşlarımıza verilen **«Hademe»** adı da **«Hadim»** sözcüğünden türetilmiştir.

Osmanlıcada **«hadim»** sözcüğü bir başka anlama da gelir. Bu sözcüğün ikinci anlamı, **«yıkıcı»**dır.

«Hadim devlet», hizmet eden devlet; hadım, üretim aracı, devlet eliyle yok edilmiş saray görevlisi, hadim ise **«yıkıcı»** demektir. **«Kastalizasyon»** sözcüğünün bu sözcüklerle hiçbir ilgisi yoktur.

«Kastalizasyon» halk arasında **«Kastelli»** olarak bilinen eski **«Kavanoz tüccarı»** Sayın Bay Cevher Özden'in **«Bir gece ansızın»** yurdumuzu terkedip, İsviçre'den devlet yetkilileri ile, gazeteciler aracılığı ile -yani **«Özel ulak ile»**- görüşmeler yapmasından sonra ortaya atılmış kapsayıcı, sarmalayıcı ve tırmalayıcı bir terimdir.

Peki ne demektir?

Şu demektir: Paranın erozyona uğraması, kayması, bir yerlere gitmesi...

Ekonomik ve malî sistemdeki bunalımlar ve fırtınalar nedeni ile paranın bir yerden bir başka yere kaymasına **«Malî erozyon»** adı verilebilir.

Bankerlik de bu demek değil midir Allahaşkına? **«Orta sınıf»** adı verilen yurttaşlarımızın **«Gönül rızaları ile»** biriktirdikleri paraları, **«Servet transferi»** yolu ile ticaret burjuvazisine aktardıktan sonra yürütmeyi durdurma kararı alıp **«Ödeme güçlüğü içine düşen»** açıkgöz yurttaşlarımıza **«Bir zamanlar bankerdi»** demiyor muyuz?

Öyleyse **«Kastalizasyon»** malî yapıda gerçekleşme koşulları önceden öngörülen erozyon demektir. Bu erozyondan kurtulmak için köklü ve kalıcı önlemler almak gerekir. Bunun için de jeologların uyarılarına göre, öncelikle **«araziyi»** iyi tanımak gerekecektir.

24 Ocak kararları ile başlayan **«Kastalizasyon dönemi»** şimdilik Merkez Bankası'nın devreye sokulması ile geçici çözüme bağlanmış bulunuyor. Buna da yabancı dil-

lerde **«Centralization»** denmektedir ki, alaturka ve alafranga bütün sağcılarımız bu tür **«Merkezden yönetime»** şiddetle karşıdırlar. Nazlı sermayemiz ve narin işadamımızın bu koşullarda **«Santralizasyon»** yandaşı olmaları **«Beşer şaşar, şaşmaz beşir»** tekerlemesine pek uygun düşmektedir.

«Kastalizasyon» kökü dışarıda olan bir yabancı ideolojidir, yıkıcı, zehirli ve zararlı bir akımdır. Bu akıma karşı yalnızca polisiye önlemler almak yetmez; **«Kastalizasyon»**a karşı ekonomik ve malî yapıda köklü değişiklikler yapmak gerekir.

«Kastel cenneti»ne ancak böyle gidilir!

11 Temmuz 1982

GÜVENLİ BİR YOL...

24 Ocak düzeninde **«para imparatoru»** olarak milyonlar ve milyarlar kazanan **«Banker Kastelli»** şimdi **«dolandırıcılık suçundan sanık Abidin Cevher Özden»** olarak Sağmalcılar Cezaevi'nin **«tecrit koğuşunda»** yatmaktadır.

Şimdi çevresinde ne kendisine üniversite kürsüsünde ders verdiren öğretim üyeleri, ne yanıbabında yapay gülücüklerle fotoğraf çektirmek için yarışan bürokratlar, ne kapısında bekleşen işadamları, ne de gazete sütunlarını **«Kastelli»** adına mühürleyip, kiralayan gazete sahipleri var! Artık yalnız. Yalnız ve tek başına!

Bunların yerini, şimdi soğuk kelepçeler, gardiyanlar, loş adliye koridorları, **«yürü hemşerim»** diyen jandarmalar ve gıcırdayan cezaevi ranzaları almıştır..

Bir zamanlar **«güvenle açılan kapılar»** şimdi, tutukluluk kararına iliştirilmiş kelepçelerle kapanmıştır.

Bütün bunlardan sonra insanın Cevher Özden'in tecrit koğuşuna eğilip, **«konuş Kastelli konuş»** diyeceği geliyor. Anlat Kastelli anlat, sana borçlu olan işadamlarını anlat, gazete sahiplerini anlat, önünde yılışan bürokratları anlat, bir selâmını almak için kuyruğa giren holding

profesörlerini anlat, lüks otellerde düzenlenen **«para ve piyasa»** konulu panellerde senin **«dehan, aklın ve zekân»** üzerine inciler dizen iktisat profesörlerini anlat..

Konuş **«ademoğlu»** konuş, konuş **«Kastelli»** konuş, konuş **«dolandırıcılıktan sanık Abidin Cevher Özden»** konuş..

Sağmalcılar Cezaevi'nin penceresinden Kastelli'ye seslensek, desek ki:

— Avukatların söylemeden önce sen söyle, de ki **«Dolandırıcılık dediğiniz bir aldatma ile olur, kandırma ile olur, bu aldatma ve kandırma ile, haksız kazanç sağlamakla olur, ben 24 Ocak kararlarının güvenli sayılan ortamında yetkililerin destek ve hoşgörüsü ile, para alış verişi ile uğraştım. Ben, paranın lüks Nermini'ydim. Benim eylemlerimi, herkes biliyordu. Bakanlar biliyordu, Başbakan yardımcıları biliyordu. Suçlu yalnız ben değilim, 24 Ocak kararlarını alanlardır. Bütün bankerler, ardarda batarsa, bu bir düzen sorunudur, bir politika sorunudur, ben suçlu olabilirim, ama benden önce başka suçlular da var, ben onların bir basit aracıyım..»**

Der mi bunları? Diyemez. Ağzını açamaz. **«Benim görevim, tasarruf sahibi yurttaşların parasını alıp, birtakım işadamlarına vermek, böylece, orta sınıflardan mali oligarşiye kaynak transferi yaptırmaktı»** diyemez! **«Beni şimdi kirli mendil gibi atıyorlar»** diyemez! **«Benim görevim buydu, bitti»** diyemez!

«Kastelli olayı» herhangi bir dolanrıcılık suçu değildir. Bir çok sorumlusu ve suç ortağı bulunan ve belki de, bu özellikleri ile, yasalarımızda henüz tanımı yapılmamış yeni bir suç çeşididir.

Kastelli, bir düzen anlayışının, ancak bugün devşirilen acı meyvesidir. Güvenle açılan kapıların ardında, şimdi **«dolandırıcılık suçundan sanık»** bir eski **«kavanoz tüccarı»** duruyor!

Hey canına yandığımın Friedman ekolü, serbest piyasası, 24 Ocak cenneti, liberal-kapitalist düzeni, hey...

2 Ekim 1982

Resmî Gazete'de dün **«Türkiye Cumhuriyeti ile «Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası»** (Dünya Bankası) arasında imzalanan **«borç antlaşması»** metni yayınlandı. 28 Mayıs 1982 tarihli antlaşmanın dünkü Resmî Gazete'de yayınlanan metnine göre, Türkiye Cumhuriyeti **«ekonomisinde yapısal uyumu sağlamak üzere hazırlanmış faaliyet programını uygulamak amacıyla»** Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'ndan 304,5 milyon dolar borç almaktadır.

Bunun yadırganacak bir yanı yoktur. Günümüz dünyası, bu gibi borç ve alacak ilişkilerine dayanmaktadır. Önemli olan bu borcun koşulları ve getireceği yükümlülüklerdir.

Antlaşma metnini okuyunca, bu metnin önce İngilizce yazıldığı, İngilizce'den Türkçe'ye çevrildiği hemen anlaşılmaktadır. Örneğin, Türk bürokratik yapısı içinde **«politik ve idarî daireler»** diye bilinen herhangi bir kamu kuruluşu yoktur. Antlaşma metninde, bunun gibi, idarî kuruluşumuza yabancı birçok tanım yeralmaktadır. Bu **«dil sorununa»** değinmemizin nedeni, antlaşma metninin **«bozuk Türkçe'sini»** eleştirmek değildir. Saptamaya çalıştığımız olgu, antlaşma metninin borç veren yabancı bankaca hazırlanmış olmasıdır. Bu kuşkumuz, antlaşma metnini okuyunca büsbütün artmaktadır.

Antlaşmanın **«Bölüm 3.06»** başlıklı maddesinde, bankanın bu borç karşılığı için devletin **«politik ve idarî dairelerinin herhangi birinin varlıkları üzerinde ipotek»** koyacağı açıkça belirtilmektedir.

Aynı maddenin (c) bendi ipotek konusu olacak kamu varlıklarını şöyle tanımlamaktadır:

— Bu bölümde kullanılan **«kamu varlıkları»** terimi T.C. Merkez Bankası'na veya borçlu için merkezî bir bankanın görevlerini yürüten herhangi bir başka ve benzeri görevleri yürüten herhangi bir başka kuruma ait altın ve döviz varlıkları dahil, borçluya, borçlunun herhangi bir politik veya idarî dairesince veya borçlunun sahip olduğu veya kontrol ettiği veya borçlu adına ya da ya-

rarına faaliyet gösteren herhangi bir kuruluşa ait varlıkları ifade eder...

Bu tanım için yeniden bir düzeltme yapalım. Türk idarî yapısı içinde **«politik daire»** olarak bilinen ya da bu işlevi gören herhangi bir kuruluş yoktur! **«Politik daire»** olmadığı için olmayan bir dairenin taşınır ya da taşınmaz bir malı da yoktur. **«İdarî daireler»** başlığı altında, sanırız, Türkiye Cumhuriyeti'nin KİT'ler başta olmak üzere bütün kuruluşları ifade edilmek istenmektedir. **«İngilizce'den Türkçe'ye»** çevrilen antlaşmanın **«Türkçe'den Türkçe'ye»** çevirisini böylece yaptıktan sonra konumuzun asıl duyarlı noktasına gelebiliriz.

Bu antlaşma, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün taşınır ve taşınmaz mallarına Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'nın **«ipotek koyma»** yetkisi tanımaktadır!

Bu antlaşmaya göre bu yabancı banka, verdiği dört buçuk milyon dolara karşılık olmak üzere, Et-Balık Kurumu ürünlerinden tutun da bankaların Merkez Bankası'nda bulundurmak zorunda oldukları **«munzam karşılıklara»** kadar her türlü taşınır ve taşınmaz **«varlığa»** ipotek koyabilecektir.

Antlaşmanın ilgili maddesinde görüldüğü gibi, **«T.C. Merkez Bankası veya borçlu için merkezî bir bankanın görevlerini yürüten herhangi bir kurum»** tanımı da T.C. Merkez Bankası Yasası'na açıkça ters düşmektedir. Çünkü, **«Merkez Bankası»** dışında aynı yetkilerle donatılmış ikinci bir **«merkezî kurum»** yoktur.

Merkez Bankası'nın **«altın ve döviz varlıkları dahil»** Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün varlıklarını **«ipotek altına»** sokan bu antlaşmaya benzer bir antlaşmayı daha önce hiç imzalamamış mıydık, bilemiyoruz..

«Belki» diyoruz, aklımız şu **«Kastellizasyon»**a yani **«Kastelli olayı»**na takıldı da bu konulara pek aklımız ermiyor..

Bir devletin bütün varlıkları, bir arsa, bir ev ipoteği gibi bir yabancı bankaya böylesine ipotek edilir mi hiç?

Anlamıyoruz, anlayamıyoruz. Anlatan olursa, aydınlatan olursa, inanın seviniriz.

Ne biçim bir ipotektir bu?

6 Temmuz 1982

Dr. SPOCK VE Prof. DOĞRAMACI...

Yüksek Öğrenim Yasası konusunda görüşlerini öğrenme olanağı bulduğumuz değerli Profesör Dr. İhsan Doğramacı, bilindiği gibi ünlü bir çocuk hekimidir. Doğramacı'nın yazdığı **«Annemin Kitabı»** adlı yapıt, birçok çocuklu ailenin **«El kitabı»** gibidir. Doğramacı, soylu bir davranışta bulunarak, baskı üzerine baskı yapan bu kitabının tüm gelirini **«İhsan Doğramacı Vakfı»**na bağışlamıştır.

Çocuğun yetişmesi ve bakımı konularında dünyada bugüne dek yazılmış yüzlerce kitap bulunmaktadır. Bunların en ünlülerinden biri, Amerikalı Doktor B. Spock tarafından yazılan ve «Bilgi Yayınevi» tarafından çevrilip, yayınlanan **«Çocuk Bakımı ve Eğitimi»** adlı kitaptır.

Her iki kitapta bazı bölümleri karşılaştırdığımızda çok büyük benzerlikler göze çarpmaktadır. Bu şaşılacak benzerliklerin nedeni, çok büyük olasılıkla, Amerikalı ünlü Doktor Spock'un, Dr. Doğramacı'nın etkisinde kalmış olmasıdır. Aynı zamanda Amerika'da siyasal gösterilere katılan sol eğilimli Dr. B. Spock'ın, Dr. Doğramacı'nın kitabından geniş ölçüde yararlandığı anlaşılmaktadır.

Örnek verelim:

«İlk zamanlar biraz acemice bile olsa, çocuğu kucağına her alışta, her altını değiştirişte, yıkayışta ve biberonu verişte gülün ona. Böylece bebek kendisinin size, sizin de bebeğe ait olduğunuzu hisseder. Ne kadar bilgili olursa olsun, anneden başka hiçbir kadın ona bu duyguyu veremez (Spock, s: 9)».

Aynı konuda Doğramacı'nın kitabında şunlar yazılı:

«Çocuğunuzu her zaman siz kaldırırsanız, siz değiştirirseniz, siz yedirirseniz ve yıkarsanız, onu severseniz, ona gülerseniz, çocukta gittikçe artan sizin ona ve onun

size ait olduğu duygusu ve fikri doğar. Halbuki dünyada hiç kimse, ne kadar becerikli olursa olsun, bu derin hissi ona asla telkin edemez (Doğramacı, s: 12)».

Bir örnek daha verelim:

«Genç anneler, çoğu zaman ilk çocuklarından söz ederken, 'Tutarken bir yerini inciteceğinden korkuyorum' derler. Bu bakımdan hiç korkunuz olmasın; bebek sağlamdır. Bebeği tutmanın, kucağa almanın çeşitli yolları vardır (Spock, s: 43)».

Doğramacı:

«Bazı anneler, özellikle ilk çocuklarında 'Çocuğu iyi tutamazsam bir yerini incitirim diye öyle korkuyorum ki' derler. Halbuki korkmaya hiç sebep yoktur. Çünkü çocuğu tutmak için bir değil, birçok yollar vardır (s: 21)».

Örnek vermeyi sürdürelim, dilerseniz...

Spock:

«Bebek iki aylık olduğunda, siz gülerek birşeyler söylerken, onun da ilk defa gülümsediğini görürsünüz (s: 197)».

Doğramacı:

«Çocuk yaklaşık olarak iki aylık olduğu zaman artık onunla şakalaşabilirsiniz. Çünkü o da size gülümseyecektir (s: 22)».

Spock:

«Siz herhalde ipekler, tüller içinde bir beşiği tercih edersiniz. Oysa ipekler, tüller bebeğin umurunda bile olmaz. O, olsa olsa üstünden yuvarlanmayacağı, yumuşak, fakat sıkı doldurulmuş bir şilte ister (s: 28)».

Doğramacı:

«Siz kenarına ipek geçirilmiş güzel bir karyola isteyebilirsiniz. Fakat çocuk buna aldırış etmez, ona gerekli olan şey sadece yuvarlanıp, düşmesine engel olacak rahat ve kenarlı bir yataktır (s: 28)».

Spock:

«Anne-babaların tehditlerinden korkan ötekiler ise evde susarlar ama, evde susmalarını dışarıda bol bol telâfi ederler. Çocuğa dışarıda, bu sözleri sarfederlerse, başkalarının onu ayıplayacağını söylemek, eline dolu bir

tüfek verip, 'Sakın tetiği çekme' demekten farksızdır (s: 271-72)».

Doğramacı:

«Korkudan sizin yanınızda bu kötü kelimeleri kullanmayabilirler, fakat başka yerlerde fırsat düştükçe küfretmekten korkmadıklarını ispat etmeye çalışacaklardır.

(...) Çocuğunuzun ilk defa uygunsuz bir lâkırdı söylediğini duyunca, katiyen şaşırmış, endişelenmiş gibi davranmayın. Hele bu söylediklerinin herkesi kızdıracağını ve bir daha ağzına almamasını ihtar ederseniz, bu çocuğun eline tüfeği verip, 'Allahaşkına tetiği çekme' demekten farksız olur (s: 145)».

Spock:

«Bazıları sinirli tabiatları yüzünden yemek yiyemezler (s: 374)».

Doğramacı:

«Diğer çocuklar ise bazı asabî nedenlerle yiyemezler (s: 169)».

Spock:

«Ölümden, çocuk yiyen cadılardan ve annesini kaybetmekten korkan çocuk.. (s: 374)».

Doğramacı:

«Öcüden, ölümden, annesinin kendisini terkederek gitmesinden korkan çocuk.. (s: 169)».

Görüldüğü gibi, Doğramacı'nın bu değerli yapıtından yararlanan Amerikalı ünlü Doktor Spock, bu bölümleri açıkça «Kopye» çekmiştir! Böylece, Amerika'da ve Avrupa'da İncil'den sonra en çok satan Dr. Spock'un kitabında bu tür benzerliklere rastlanmıştır. Ayıp ki ne ayıp.

Yeni Üniversiteler Yasası'nda, bir doçentin profesörlüğe yükselebilmesi için **«Uluslararası düzeyde orijinal yayınlar yapmış»** olması koşulu aranmaktadır. Şu ünlü Amerikalı Çocuk Doktoru, söz gelişi, Türkiye'de profesör olmaya kalksa, **«Senin kitabında, Doğramacı'dan aktarmalar var»** denecek ve yayını **«Orijinal»** yani **«Özgün»** olmadığı için profesörlüğü reddedilecekti. Bunu da hak edecekti!

Sizler ne düşünüyorsunuz, bilmiyorum. Ben, kendi

hesabıma bu Amerikalı doktoru, çok ayıpladım, çok kınadım. Ayıp değil mi? İnsan hiç olmazsa bir dipnotu verir. O da yok; bu kadarına da **«Pes»** doğrusu!

Doğramacı ile övünüyor, Dr. Spock'u ise kamuoyu önünde açıkça kınıyoruz.

Seni hınzır Amerikalı seni!

29 Kasım 1981

ORİJİNAL!

Yüksek Öğrenim Yasası'nda bir doçentin, profesörlüğe yükselebilmesi için bu doçentin **«En az iki yılı üniversitede olmak üzere»** beş yıl ilgili bilim dalında çalışması, kendi alanında **«Uygulamaya yönelik»** ve **«Uluslararası düzeyde orijinal yayınlar yapmış»** olması, ayrıca **«Bir profesörlük kadrosuna atanmış olması»** gerekmektedir.

Bir öğretim üyesinin **«Uluslararası düzeyde orijinal yayınlar yapması»** her zaman için olası mıdır? Bakınız, Ankara Üniversitesi Rektörü Sayın Türkân Akyol, dünya ölçüsünde bilimsel araştırmalarda kırkdördüncü sırayı aldığımızı söylüyor. Demek ki, bugüne kadar pek **«Uluslararası düzeyde orijinal yayınlar yapan»** öğretim üyemiz yok, peki bundan sonra nasıl olacak?

Hem ayrıca her alanda, **«Uluslararası düzeyde orijinal»** nitelikte araştırma yapılması olası mıdır? Diyelim ki, bir hukuk doçentisiniz, **«Kat Mülkiyeti Yasası»** üzerinde, ya da **«Kira Yasası»** konusunda tez hazırladınız, bu **«Uluslararası düzeyde orijinal»** bir yayın sayılmayacağına göre, bu alandc profesör olma olasılığı çok azalmış demektir. Olur mu bu?

Bir doçentin yaptığı araştırmanın, **«Uluslararası düzeyde orijinal»** olup olmadığını belirleyecek olan bilim kurulu bu ölçüyü nasıl tutturacaktır?

Bir başka örnek verelim: Kızıl hastalığı **«Uluslararası»** nitelikte bir çocuk hastalığıdır. Bu konuda derin bir araştırma yapacak doçent elbette, Türkiye'deki kızıl olayla-

rını inceleyecektir. Bilim jürisi, belki, bu araştırmanın niteliğini **«Uluslararası düzeyde»** bulacaktır, ama konunun **«Orijinal»** olup olmamasına ne diyecektir? Bu hastalıklar bilinen, tanınan **«Klasik»** türden hastalıklardır. **«Kızıl»** böyle de, **«Sarılık»** başka türlü mü? **«Sarılık»** konusunda inceleme yapan bir doçent, bu bilinen hastalık konusunda **«Orijinal»,** yani özgün, yeni bir araştırma yapmamışsa, profesör olamayacaktır. Böylece **«Klasik hastalıklar»** bu ölçüde inceleme dışı kalacaktır.

Somut bir örnek daha verelim:

Hacettepe Üniversitesi'nin kurucusu ve eski Rektörü Sayın Prof. Dr. İhsan Doğramacı, bilindiği gibi, bir çocuk hekimidir. Ve kendi alanında yeteneği ile tanınmış, birçok ölümcül hastaya şifa dolu ellerini uzatmıştır. Doğramacı'nın hiç şüphesiz, **«Uluslararası düzeyde orijinal»** birçok yapıtı, birçok incelemesi bulunmaktadır. Fakat, üniversitelerimiz kaç tane Doğramacı yetiştirmiştir?

Tıp literatürünü izlemediğimiz için bilemiyoruz, belki Sayın Doğramacı, **«Uluslararası düzeyde orijinal»** yayınlarını, uzman hekim, ya da doçentken yapmış, profesörlükten sonra, yöneticilik yaptığı için bu alandaki **«Orijinal»** çalışmalarını terketmek zorunda kalmıştır. Şimdi, aynı yasa, Sayın Doğramacı'ya uygulansa, demek ki, kendi alanında haklı bir ün yapmış bulunan Sayın Doğramacı, belki profesör olamayacaktı. Bunu düşünmek bile istemiyoruz.

Yine söz gelişi her bilim adamı, Elazığ Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Mustafa Temizer gibi, **«Uluslararası düzeyde orijinal»** yapıtlar veremeyebilir. Konu **«Orijinal»** olmaya elverişli değildir. Bu nedenle bu yasadaki koşula uymayabilir. Hem **«Uluslararası düzeyde»,** hem de ayrıca **«Orijinal»** olmak **«Tanrı vergisi»**dir, herkese nasip olmaz! TRT'deki açık oturumda **«Orijinal»** niteliklerini gördüğümüz, Prof. Temizer'in değerli yapıtları, **«Subjektif mülâhazalarla»** gerektiği ölçüde değerlendirilmemiş olsaydı, bu değerli bilim adamı, doçentlikten profesörlüğe adımını atamayacaktı, böylece hem üniversite, hem de toplum için büyük kayıp olacaktı!

Diyeceklerdir ki, **«Bu hüküm, üniversitede araştırmayı teşvik için konmuştur.»**

Böyleyse, bu hükmü, daha önce profesörlük ünvanı almış olanlar için uygulayalım. Böyle yapmazsak, hiç de **«Uluslararası düzeyde»** ve de **«Orijinal»** yapıtları olmayan kimi profesörler, kendilerinde olmayan nitelikleri, doçentlerinde aramak gibi garip bir duruma gireceklerdir!

Hem profesör, hem **«Orijinal»**!... Güç iş vallahi, güç!

22 Kasım 1981

ÖZERKCE..

«İktisat profesörleri görüşlerini açıklamakta özgür müdürler?»

«Bu ne biçim soru?» demeyiniz. İktisat profesörlerinin büyük çoğunluğunun **«24 Ocak kararları»** ve para-kredi düzeni konularında özgürce konuşabilecekleri çok şüphelidir. Çünkü, birçoğu, büyük şirketlerde, banker kuruluşlarında, holdinglerde, bankalarda yönetim kurulu üyesi ya da danışman olarak çalışmaktadırlar.

Ticaret Sicili gazetesini okurken, bunların adlarına rastlıyor ve gerek holding, gerek banka olarak dökümlerini yapıyoruz. Sonra da **«24 Ocak kararları»** üzerine sıraladıkları övgüleri okuyunca hiç şaşırmıyoruz. Şaşırmıyoruz, çünkü, bu iktisat profesörlerinin sesleri, özerk üniversitelerden değil, holdinglerden, büyük bankalardan yükselmektedir. Dolayısıyla bu görüşler, holdinglerin, bankaların görüşlerini yansıtmaktadır, özerk üniversitelerin değil!

İktisat bilimi, bu öğretim üyeleri eliyle, bir sosyal sınıf emrine girmiştir. Durum, kabaca ve özetle budur...

Bir sanayicimiz, 24 Ocak kararlarını öven bu öğretim üyelerini, **«mevluthanlara»** benzetmiş. Değerli öğretim üyelerimiz, düzenlenen her toplantıda, koro halinde, 24 Ocak kararlarını, kutsal bir konuyu anarcasına anıp, övgüler düzmektedirler.

İşin daha da garibi ve de acısı, bu öğretim üyelerine karşı bazı holding yöneticileri ile sanayicilerin **«Canım bu kadar da olmaz»** demeleridir. **«Kraldan fazla kralcılık»** 24 Ocak kararları nedeniyle ortaya çıkmış, bazı işadamlarının açıkça eleştirdikleri bu kararlara, holding danışmanı ve banka yönetim kurulu üyesi profesörler toz kondurmamışlardır!

Bizler, itiraf edelim ki, yıllarca **«özerklik»** denen kavramı, yalnızca, hükümetlere, merkezî otoritelere karşı savunduk. Özerkliğin asıl önemi, sermayeye olan özerklik, sermayeye karşı olan bağımsızlıktır. Bunu unuttuk.

Bir büyük holdingin bol ücretli yönetim kurulu üyesi olan bir profesör, örneğin, herhangi bir alandaki tekelciliğe karşı **«kartel hukuku»** konusunda holdinglere karşı bir görüş savunabilir mi? İlâç işverenlerine danışmanlık yapan bir eczacılık ya da tıp profesörü ilâç sanayii konusunda özgürce konuşabilir mi? Aylığının beş katını, bir holdingten alan ve geçimini böyle sağlayan bir iktisat profesörü, **«devletçi»** bir ekonomiyi rahatça savunabilir mi?

Örnekleri başka alandan da seçebiliriz: Büyük şirketlerin avukatlığını yapan bir hukuk profesörü, yeni düzenlenen Sendikalar Yasası ve de toplu sözleşme ve grev konularında **«özerkçe»** görüşünü açıklayabilir mi? Sağcı bir gazetenin köşesinde yazı yazan ya da bir başka sağcı gazetenin avukatlığını yapan bir ceza hukuku profesörü, düşün suçlarında **«bilirkişi»** olarak tam bir yansızlıkla görev yapabilir mi?

Ya Tıp Fakültesi profesörlerine ne demeli?

Gününün yarısından çoğunu özel muayenehanesinde geçiren bir tıp profesörü, **«Tam Gün Yasası»** konusunda **«yansız»** olabilir mi?

Bütün bunların çaresi, üniversitelerimizde **«tam gün çalışma»** ilkesi ile beraber **«özerk»** yönetimi kurmak ve öğretim üyelerini, onları başka işlere muhtaç etmeyecek bir gelir düzeyine kavuşturmaktır.

Buna karşın yine de büyük holdinglere, bankalara, şirketlere gidecek olanlara **«güle güle»** denmelidir.

Evet, üniversitelerimize bir yazı yazsak da bankalarda, holdinglerde, büyük şirketlerde çalışmayan iktisat profesörlerinin adlarını istesek...

O kadar az kaldılar ki!

Bilim adamlarımız, 24 Ocak kararlarını savunan yazılar yazıp, demeçler verirken, hangi holdingde danışman, hangi bankalarda yönetim kurulu üyesi olduklarını açıklasalar da okuyucuların akılları karışmasa, diyoruz..

17 Nisan 1982

Prof. Dr. SOMER...

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'ne getirilen Prof. Dr. Tarık Somer, **«tarafsız»** nitelikte bir öğretim üyesi midir?

«Tarafsızlık» güç iştir. Herkesin belli siyasal eğilimleri vardır. Bu eğilimler, çoğu kez insanı yansız davranmaktan alıkoyar. Siyasal partiler ve sağlı sollu ideolojiler arasında insan nasıl **«tarafsız»** olabilir?.. **«Tarafsız»** olduğunu ileri süren insan, bu tarafsızlığı, nesnel biçimde nasıl kanıtlar?

«Para ile iman gizli» olduğu için insan siyasal eğilimlerini bir ölçüde saklayabilir. Bu da bayağı hüner ister. Yöneticilikte tarafsızlık baş koşul sayılır. Tarafsızlıktan uzaklaşan yönetici, önce yönettiği kuruma zarar verir.

Bir yönetici, bir siyasal parti ile **«gönül birliği»** içindeyse, nasıl **«tarafsız»** olabilir?.

Bizim kanımız, sayın Rektör, Prof. Dr. Tarık Somer'in MHP ile **«gönül birliği içinde»** bulunuşudur. Somer'i bu göreve öneren YÖK Başkanı Sayın Prof. İhsan Doğramacı dilerse, bu yakınlığın, bu gönül birliğinin kanıtlarını sunmaya hazırız! Tabii dilerlerse!

Örneğin, Sayın Prof. Dr. Somer, 1980-81 yılında görevli bulunduğu Uganda'dan, MHP yöneticilerine «teselli mektupları» yazmış mıdır? Somer, Alparslan Türkeş'e, Agâh Oktay Güner'e ve Sadi Somuncuoğlu'na yazdığı mektuplarda ne tür ifadeler kullanmıştır?

Somer, **«UNDP, P.O. Box 7184 Kampala, Uganda»** adresinden görevle Libya'da bulunan arkadaşı, ODTÜ eski rektörlerinden Prof. Dr. Hasan Tan'a siyasal inançlarını dile getiren bir mektup kaleme alıp yollamış mıdır?

Prof. Dr. Somer, Uganda'da bir UNESCO projesi hazırlamak üzere görevlendirilmişti. Sayın Rektörün **«hafızalarını tazelemek için»** bazı ayrıntılara değinelim:

Prof. Somer, 8 Ekim 1980 günü Türkiye'den ayrılarak Paris'e gitti; üç hafta kadar, Paris'te kaldı ve 28 Ekim günü Uganda'ya uçtu, 7 Ekim 1981 günü de Uganda'dan ayrılıp, yurdumuza geldi. Dr. Somer, Uganda'da bir sınaî kimya bölümünün jeoloji ve zoloji bölümleri için projeler hazırladı. **«Chief technical adviser»** görevi ile yani **«baş teknik danışman»** olarak çalışan Somer'in iş koşulları çok iyiydi. Altında arabası, şoförü vardı. Banka hesabı da dolgundu.

Rektörümüz, Uganda'dan çok hoşnuttu. Ama ne yapsın ki **«vatan hasreti»** kendisini, elin memleketinde daha fazla tutmuyordu. Günlerden bir gün, **«sol dizinde»** şiddetli bir ağrı duymaz mı?. Şöyle düşündü: **«Acaba bu ciddi bir hastalığın başlangıcı mı?»**. Sonra yine kendi kendine söylendi:

— Ne işin var senin buralarda Tarık?. Memleketinde aldığın para sana yetmiyor mu?. Bak, Allah razı olmadı buralarda çalışmana!.

Tarık Somer, **«milliyetçiler»** adını verdiği gençlere yapıldığını ileri sürdüğü eziyetlere kimin, hangi yüksek yetkilinin niçin kayıtsız kaldığını da yazmış mı?. Bu kişinin adını ve sanını da yazmış mı? Bir başka yetkili için de sitem dolu sözler sıralamış mı?

Tabii, bunları bilmiyoruz. Bunlar, şimdilik söylenti düzeyindedir. Ne bilelim, belki Somer, «bunlar yalan» der, biz de o zaman, söylediklerimizi kanıtlamak için çalışırız. **«Yalan»** diyeceğini pek sanmıyoruz. Bunlar hiç de **«hayal ürünü»** değildir. Bu bilgiler, bize çok sağlam kaynaklardan gelmektedir. **«Yalan»** demez, mertçe, bu yazdıklarımızı doğrularsa, o zaman, YÖK Başkanı Sayın Doğramacı'ya dönüp, **«Bu nasıl tarafsızlık?»** diye sorarız.

«Bu dönemde, üniversitelerin başına, hiç olmazsa, belli siyasal partilerle içli dışlı olmayan yöneticiler atansaydı,» diye düşünmek isterdik. Ne dersiniz sayın YÖK Başkanı Prof. Dr. Doğramacı, ne dersiniz? Sayın Somer'in niteliklerini bilerek mi önerdiniz? Yoksa, bütün bunları şimdi, bu yazı ile mi öğrendiniz?

Evet Sayın Prof. Dr. İhsan Doğramacı, şöyle akşam üstü, bir acı kahvenizi içebilir miyim?

2 Eylül 1982

YÖK TARAFSIZLIĞI

YÖK, fakülte dekanlarının bir bölümünü açıkladı. Bu dekanlar içinde bir YÖK üyesinin oğlu, YÖK Başkanının kardeşi ve bir rektörün kayınbiraderi var. Demek ki, Sayın **Doğramacı,** öğretim üyelerinin kendi rektör ve dekanlarını kendilerinin seçmesini sakıncalı bulurken, **«aile arasında»** seçim yapmanın erdemine de inanmış bulunmaktadır!

Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. **Tarık Somer'**in siyasal eğilimlerini bilmeyen yoktur. Şimdilik kamuoyunun bilmediği, sayın rektörün, arkadaşı Prof. **Hasan Tan'**a Uganda'dan yazdığı mektupta, Sayın Devlet Başkanı **Evren** için kullandığı ifadedir. Bu ifadenin YÖK Başkanı kadar, YÖK üyelerince merak konusu olduğunu sanıyoruz.

YÖK, rektör seçimlerinde nedense, belli bir siyasal eğilime özel ağırlık tanımıştır. Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. **Somer** dışında, Konya Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof. **Erol Güngör,** MHP'ye yakınlığı ile tanınan **«Orta Doğu Gazetesi»** başyazarıdır. Malatya Fırat Üniversitesi Rektörlüğü'ne getirilen Prof. **Nihat Nirun** ise aynı eğilimdeki **«Bâbıali'de Sabah Gazetesi»**nin yazarıdır. Diyarbakır Dicle Üniversitesi Rektörlüğü'ne getirilen Prof. **Halil Cin,** yine MHP ile iyi ilişkiler içindedir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No.lu Askerî Mahkemesi'nde görülmekte olan MHP ve bağlı kuruluşları ile

ilgili davanın 101'inci klasör, 114'üncü dizisinde **Alparslan Türkeş**'in elyazısıyla yazdığı bir yazıdan, Sayın Prof. Cin'in, 17 Şubat 1979 günü Türkeş'in evinde çay toplantısına çağrılı bulunduğu anlaşılmaktadır.

Aynı çay toplantısına çağrılı olan öğretim üyelerinin bazılarının adlarını açıklayalım:

Ankara Hukuk Fakültesi Medenî Hukuk Profesörü **Fikret Eren,** İlâhiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. **Halûk Karamağralı,** İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi öğretim üyesi Prof. **Kâmil Turan,** Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Doç. **Seyfullah Ediz,** İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi öğretim üyesi Prof. **Naci Kınacıoğlu**...

Aynı çay partisine çağrılı olan Tıp Fakültesi öğretim üyesi Prof. **Ahmet Sonel,** YÖK tarafından Ankara Tıp Fakültesi Dekanlığı'na getirilmiştir. Aynı toplantıya çağrılan Prof. Dr. **Ümit Akkoyunlu** ise Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı'na atanmıştır.

Bir siyasal parti başkanı ile bu başkanın evinde çay içmeyi suç saymayız. Sayın rektör ve dekanların sahip oldukları siyasal düşünceleri ise saygıyla karşılarız. Eleştirdiğimiz konu, yalnızca, siyasal eğilimleri bu denli açık-seçik belli olan öğretim üyelerinin **«tarafsızlık adına»** bu gibi görevlere getirilmiş olmalarıdır.

YÖK Başkanı Sayın Prof. Dr. Doğramacı, sakın bizlere, **«atanan rektör ve dekanların hepsi tarafsızdır»** demesin... Biz bu tarafsızlığın söz konusu olamayacağını kanıtlayacak güçteyiz.

Bu arada Sayın Doğramacı'ya, Ankara Üniversitesi Rektör Yardımcılığı için bir aday önermek isteriz: Ankara Hukuk Fakültesi'nin eski dekanlarından Prof. **Erol Cansel,** bir zamanlar **«solculuğu»** ile ün yapmıştı, 12 Mart 1971'den sonra **«Ülkücü Öğretmenler Derneği»** Kongre Başkanlığı görevini üstlenerek **«tarafsızlığını»** kanıtlamıştır! Eksik olan bir tek Cansel'dir. Kendisini, Ankara Üniversitesi Rektör Yardımcısı olarak bekliyoruz.

Orta Doğu Gazetesi başyazarı ve Bâbıali'de Sabah'ın yazarı ile Allahaşkına, nasıl tarafsızlıktır bu? Bir acı kahvenin **«kırk yıllık hatırı»** vardır. Peki, Türkeş'in evinde

içilen çayların hatırı kaç yıllıktır? Ve kaç yıllık tarafsızlıktır bu **«YÖK tarafsızlığı?»**

Ve efendim, Türkeş'in çayları mı daha demlidir, yoksa Doğramacı'nınkiler mi?

5 Eylül 1982

YÖK VE DERNEKLER..

Devletin **«dernekler tarafından parsellendiği»** yolunda yakınmalara sık sık tanık olunmuştur. Birtakım derneklerin, kamu kuruluşlarında örgütlendikleri, idarî eylem ve işlemlerde, bu derneklerin söz sahibi oldukları, öteden beri ileri sürülmektedir.

Yeni Anayasa hazırlanırken, bu yakınmalar gözönünde tutulmuş, derneklerle ilgili sınırlayıcı hükümler kabul edilmiştir. Böylelikle, istenmiştir ki, bu Anayasa ile açılacak yeni dönemde, dernekler, kamu kurumlarında etki ve söz sahibi olmasınlar...

Bu endişenin bazı rektör ve dekan atamalarında pek gözönüne alınmadığı anlaşılmaktadır. Örneğin, sağ eğilimli öğretim üyelerinin güdüm ve yönetimindeki **«Aydınlar Ocağı»** bu atamalarda oldukça etki sahibi olmuştur. **«Aydınlar Ocağı»** Başkanı Prof. Dr. Salih Tuğ, Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dekanlığı'na getirilmiş; bu derneğin birçok üyesi de çeşitli üniversitelerimizin yönetimlerine atanmışlardır. Bu, bir çelişki değil midir?

«Aydınlar Ocağı» yakınılan öteki dernekler gibi, aynı Dernekler Yasası'na bağlıdır. Eğer, **«derneklerin devleti parsellediği»** yolundaki yakınmalara içtenlikle inanılıyorsa, başta **«Aydınlar Ocağı Başkanı»** Prof. Tuğ olmak üzere, rektör ve dekan atamalarında dernek üyeliği payını da aramak gerekecektir.

Bir siyasal partinin yayın organında başyazılar yazan bir öğretim üyesini, bir üniversitenin rektörlüğüne getirmek ne kadar **«tarafsızlık»** ise bu dernek üyelerini çeşitli üniversite ve fakültelere serpiştirmek de bu ölçü-

de bir tarafsızlıktır. Doğramacı'nın tarafsızlık anlayışı da herhalde budur.

YÖK Başkanı Sayın Doğramacı, bu rektör ve dekanları, kendi arayıp mı bulmaktadır? Yoksa, bu adlar, Doğramacı'ya belli kişiler ve kuruluşlar tarafından mı önerilmektedir?. Bunu henüz anlamış değiliz.

Değiliz ama bazı olaylara da hiç akıl erdiremiyoruz. Söz gelişi, Devlet Başkanı Sayın Evren hakkında hiç de hoş olmayacak düşüncelerini bildiğimiz Ankara Üniversitesi Rektörü Sayın Tarık Somer'i, bu göreve kim önermiştir?. Yargılanan bir siyasal partinin sözcülüğünü yapan Ortadoğu gazetesi başyazarı Prof. Dr. Erol Güngör, Sayın Doğramacı'ya kimler tarafından salık verilmiştir?. **«Aydınlar Ocağı»** Başkanı Prof. Salih Tuğ bunca öğretim üyesi arasından nasıl seçilip, çıkarılmıştır? Eski solculardan ve yeni ülkücülerden, **«Ülkücü Öğretmenler Derneği Kongre Başkanı»** Prof. Dr. Erol Cansel, Ankara Üniversitesi Rektör Yardımcılığına, kimlerin isteği ile getirilmiştir?

Aydınlar Ocağı Başkan ve üyelerinin düşüncelerine katılmamakla beraber, demokratik bir ülkede, her türlü düşüncenin partilerde, derneklerde ve sendikalarda özgürce konuşulmasından yana olduğumuz için bu öğretim üyelerinin duygu ve düşüncelerini saygıyla karşılıyoruz. Ama, **«dernekler saltanatına son veriyoruz»** denilen bir dönemde, rektör ve dekanların belli bir siyasal düşünceye yakınlıkları ile tanınan ve **«Aydınlar Ocağı»** gibi derneklere üye olanlar arasından seçilmesini büyük bir çelişki olarak görüyoruz.

Bundan sonra, **«sağ eğilimli dernekler, Dernekler Yasası'na bağlı değildir, bu dernekler, devletin doğal uzantısıdır,»** diye bir rejim anlayışı mı geçerli olacaktır?

Prof. Doğramacı, üniversite ve fakülte yönetimlerini, sağcı derneklerin yönetim, denetim ve etkisine açmıştır.

Giriş serbesttir!

15 Eylül 1982

KİMİN ELİ KİMİN CEBİNDE?

Siyaset alanında **«anti-komünist»** görünüp, ticaret alanında Sovyetler'le içli-dışlı olan çevreler ister istemez, çok ilgimizi çekiyor.

Sovyetler'den gelen Marksist-Leninist yayınların genel dağıtıcısının **«Milliyetçi Öğretmenler Dernekleri Federasyonu»** Başkanı Selâhattin Arıkan'ın oğlunun **«Pan Organizasyon»** şirketi olduğunu kanıtlamış, ayrıca AP'li bakan Dr. Esat Kıratlıoğlu'nun Sovyetler'in komisyoncu şirketi PET ile olan ilişkisini gözler önüne sermeye çalışmıştık.

Bu dosyalardan çıkan özet şuydu:

— Kahrolsun komünizm, gelsin paralar...

Bugün, Sovyetler'le içli-dışlı bir AP eski milletvekilinden söz edip, bazı karışık işlere de göz gezdirmeye çalışacağız.

Bu AP eski milletvekilinin adı Ertuğrul Mat'dır. AP Bursa eski milletvekillerinden Ertuğrul Mat, eski bakanlardan Hilmi İşgüzar dosyasında adı geçen müteahhit Kâzım Erdem'in Gelibolu'da kurmayı tasarladığı ilâç fabrikası ile Sovyetler'den yedi milyon dolarlık kredi açılmasını sağlamıştır.

Sovyetler'le yerli şirketler arasında komisyonculuk yapan AP eski milletvekilinin soyadı **«Mat»**, bu konu ise çok nettir...

Kâzım Erdem ile Kemal Derinkök, **«Şark Yağ ve Boya Fabrikaları Anonim Ortaklığı»** adlı şirketin ortaklarıdır. Bu şirketin üzerinde kayıtlı İstanbul Bomonti Fırın Sokak'taki tamamlanmamış inşaat 227 milyon TL.'ye Bağ-Kur'a **«bakan onayı»** ile satılmıştır.

Kemal Derinkök'ün Malatya'da iki arsa üzerinde başlattığı iki inşaat ile İstanbul Üsküdar'da Karacaahmet Mezarlığı genişleme sahası içindeki onaltı arsa ise gerçek değerlerinin çok üstünde fiyatlarla SSK'ya satılmıştır. Kemal Derinkök adına bu işlemleri yürüten Avukat Cevdet Yücel Fenercioğlu da bir süre sonra SSK Genel Müdür Yardımcılığına getirilmiştir.

Bakan Hilmi İşgüzar, bu satış işlemlerinden ötürü Yüce Divan'da hesap vermektedir.

Bu işlemlerle ilgili olan kamu görevlileri ile bazı politikacıların Derinkök'ün sahibi bulunduğu **«Mizan İthalât-İhracat, Ticaret ve Sanayi A.Ş.»** ve Kâzım Erdem ve Derinkök'ün ortak şirketleri Şark Yağ ve Boya Fabrikaları şirketlerince Hilton Oteli'nde ağırlandıkları, otel faturaları ile kanıtlanmış bulunmaktadır.

Hilton Oteli kayıtlarından, Bakan İşgüzar, oğlu Hasan İşgüzar, SSK Genel Müdürü Mustafa Enginsu ile SSK Yönetim Kurulu üyesi Hamdi Nuhoğlu'nun, SSK Genel Müdür Yardımcısı Cevdet Yücel Fenercioğlu'nun MHP Genel Başkanı Türkeş'in Başbakan Yardımcısı iken Türkeş'in yanında çalışan Şahin Tulunoğlu'nun, MHP Kütahya Senatörü Osman Albayrak'ın ve Sovyet firmalarından yerli firmalara kredi sağlayan AP eski milletvekili Ertuğrul Mat'ın, **«Mizan İthalât-İhracat, Ticaret ve Sanayi Şirketi»** ile **«Şark Yağ ve Boya Fabrikaları A.Ş.»** tarafından ağırlandıkları anlaşılmaktadır.

Bir bakan, bir genel müdür, bir genel müdür yardımcısı, bir SSK Yönetim Kurulu üyesi, bir MHP'li, Sovyetler'den kredi sağlayan bir AP'li, devlete arsa satan iki müteahhidin şirketlerince ağırlanıyorlar, nedir bunun anlamı?

Bunun anlamı çok açıktır: Arsalar, SSK ve Bağ-Kur'a satılmış, iki müteahhit devlet eliyle zengin edilmiştir!

İş burada da bitmiyor.

Bir gazeteci, bu yolsuzluğu ortaya çıkartan ve ısrarla olayın üzerine yürüyen bir tanınmış politikacı için çirkin iftiralarla dolu bir kitap yayınlıyor. Kitabın masrafını Kemal Derinkök karşılamış, bu konuda gazeteci Necmi Onur ile Kemal Derinkök arasında bir mukavele imzalanmış, bu pazarlık yapılırken, ünlü film prodüktörü Ümit Utku da hazır bulunmuş ve mukaveleyi tanık olarak imzalamıştır. Evet şu Ümit Utku!

Bu başdöndürücü olayları ve ilişkileri öğrendikçe, insan bu düzenin nasıl yürüdüğünü, bu düzenin kimleri, nasıl zengin ettiğini çok daha iyi öğreniyor.

Soyut siyasal tartışmaların ardındaki somut gerçek budur işte, bu.. Sovyet komisyonculuğundan, anti-komünizm ticaretine uzanan zincir, bakın neleri, neleri kanıtlıyor!

26 Nisan 1981

BİR SİYASAL ŞİRKET!..

ANDA, bir kitap dağıtım şirketidir. Şirketin özelliği, şirket kurucularının siyasal ilişkileridir. Siyasal ilişkileri ağır basan her şirket ilgi çekicidir. ANDA Şirketi de bu yüzden dikkat çekmiştir.

Şirketin kurucuları arasında, MHP Genel Başkan Yardımcısı Sadi Somuncuoğlu, Erzurum eski milletvekili Nevzat Kösoğlu, MHP Genel İdare Kurulu üyesi Ahmet İyioldu, Süleyman Kürkçü, Nurhan Alpay, İbrahim Metin ve Diyanet İşleri Başkanlığı emrindeki İstanbul vaizlerinden Mustafa Pektut vardır.

ANDA Şirketi, Diyanet İşleri yayınlarının yurt içinde ve dışında dağıtımını üstlenmiştir. Şirket, 6.2.1975 tarihinde Diyonet İşleri Başkanlığı ile bir sözleşme imzalayarak, Diyanet İşleri Başkanlığı yayınlarının köy imamlıklarına kadar ulaşmasını sağlayıcı bir dağıtım ağı kurmuştur.

Şirketin kurucuları arasında, sonradan Devlet Bakanlığına getirilen Sadi Somuncuoğlu ile MHP yöneticisi Kösoğlu'nun bulunması gerçekten ilgi çekicidir.

Aynı ilgi çekici ilişki, şirkette, Diyanet İşleri Başkanlığı emrindeki bir vaizin de yeralmış olmasıdır...

ANDA Şirketi ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında bu sözleşme imzalandığı günlerde Diyanet İşleri Başkanı, sonradan CHP hükümetinde Devlet Bakanı olan, CHP'nin «Kontenjan Milletvekili» Dr. Lütfi Doğan, yardımcısı da bugünün Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç'tır!

MHP yöneticilerince kurulan ve geliştirilen ANDA Şirketi, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yayınlarını dağıtarak kazanç sağladığı gibi, aynı zamanda, en uzak köşedeki

köy imamlarına kadar ulaşma olanağı bulmuştur.

Şirket ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasındaki bu sözleşme, 29.10.1976 tarihinde Diyanet İşleri Başkanı Doç. Dr. Süleyman Ateş'in imzası ile feshedilmiştir. Fesih tarihinde şirketin, başkanlığa borcu 2 milyon 480 bin 389 liradır.

Bu borcun nasıl ve ne gibi koşullarla tasfiye edilmesi konusunda yazışmalar olmuş; bu arada, ilgili dosya, Diyanet İşleri Başkanlığınca, Başkanlığın Hukuk Müşavirliğine, hesapların tasfiyesi için son gün olan 1.3.1977 tarihinden dört ay sonra, 12.7.1977 tarihinde gönderilmiştir. Ayrıca, sözleşme sırasında ANDA Şirketinin ipotek koydurduğu gayrimenkuller üzerindeki ipoteğin kaldırılmasına ilişkin olarak, Hukuk Müşavirliğinden görüş alındığı da belirlenmiştir.

ANDA Şirketi'nin Diyanet İşleri Başkanlığı ile olan ilişkilerinin araştırılmasında ve de ayrıca Diyanet İşleri Vakfı'nın hesaplarının dağıttığı bursların ve ilişkilerinin gözden geçirilmesinde sayısız yarar vardır.

Otuz milyon liralık Diyanet İşleri Başkanlık yayınlarının siyasal ilişkileri ağır basan bir şirkete verilmiş olması, bilmem, Devlet Bakanı Sayın Mehmet Özgüneş'in dikkatini çekecek midir?

Bizden, belgeleyip, yazması!

30 Ekim 1980

BİLMECE VE ÇÖZÜMÜ..

Tercüman Gazetesi Genel Yayın Müdürü Hakkı Öçal hakkındaki şu belgeler herhalde dikkat çekicidir. Hep birlikte bu belgelere kısaca gözatalım:

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığı'nın 26.11.1971 gün ve 1971/405 evrak, 1971/211 esas ve 1971/153 karar sayılı iddianamenin 52 ve 53'üncü sayfalarında şu bilgilere rastlıyoruz:

— 1968-69 yıllarında FKF-TİP paralelinde çalışan bir örgüt olarak görülmektedir. Dosyada mevcut 10 Mart

1969 tarihli yazıda çalışma raporu ve bildirilerinden bu husus anlaşılmaktadır. 10 Mart 1969 tarihinde TİP üyeleri Kırıkkale'deki işçi olaylarını incelemek üzere Kırıkkale'ye gitmişler ve burada Maden-İş Sendikası'nın yöneticilerinin aktif olmadığını tesbit etmişler; işçinin örgütlenmesi gerektiği konusunda hazırladıkları yazıyı TİP'e ve FKF'ye göndermişlerdir. Üyelerin büyük bir kısmı aynı zamanda TİP'e kayıtlıdır.

İddianamenin bu bölümünden yola çıkarak, **«4'üncü Kolordu Komutanlığı nezdinde kurulu Sıkıyönetim 1 Numaralı Askerî Mahkemesi»**nin 1973/4 evrak, 1973/4 esas, 1973/60 sayı ve 25.12.1973 günlü gerekçeli kararın 158'inci sayfasının 11 nolu paragrafına bakıyor, ilgili bölümü aktarıyoruz:

— Dava dosyasının FKF bölümünde dört klasör, dördüncü dosya, elli sekiz sırasında mevcut rapor, FKF'nin sadece gençlik kesiminin örgütü olmadığını, TİP'in paralelinde bir komünist örgüt olarak işçi kesiminde de etki yaratmaya çalıştığını açık şekilde ortaya koymaktadır.

10.3.1969 tarihli bu rapor (R.K.), (M.Y.) ve (Hakkı Öçal) tarafından Kırıkkale'de vuku bulan işçi olaylarını yerinde ve yakından incelendikten sonra hazırlanıp TİP'e, DİSK'e ve FKF'ye verilmiştir...

Bu iddianame **«Dev-Genç davası»**nın iddianamesidir. Gerekçeli karar **«Dev-Genç davası»**nın kararıdır. FKF, bilindiği gibi, sonradan **«Dev-Genç»**e dönüşen **«Fikir Kulüpleri Federasyonu»**dur.

Hakkı Öçal, iddianame ve gerekçeli karara göre, FKF adına Kırıkkale'de Maden-İş Sendikası ile ilgili incelemeler yaptıktan sonra iki arkadaşı ile beraber hazırladıkları raporu Türkiye İşçi Partisi'ne (TİP), **«Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu»**na (DİSK) ve de **«Fikir Kulüpleri Federasyonu»**na (FKF) vermiştir.

Hakkı Öçal, Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun alt birim kuruluşlarından biri olan, **«Siyasal Bilgiler Fakültesi Sosyalist Fikir Kulübü»** sayman üyesidir.

Sosyalist Fikir Kulübü'nün 14 Aralık 1968 gününde 221 nolu sınıfta yapılan Genel Kurul toplantısında Hakkı

Öçal, sayman üye olarak raporunu okumuştur. Genel Kurul sonunda yapılan seçimlerde Hakkı Öçal (48) oy alarak FKF Genel Kurulu temsilciliğine seçilmiştir. Bugün TKP sanığı olarak aranan Nihat Akseymen de (51) oy ile aynı Genel Kurula temsilci seçilmiştir.

Bu tutanakların bir kopyası elimizdedir.. Bu tutanakların asılları ise, Ankara Valiliğindedir.

Öğrencilik yıllarında birçok kişi bu gibi örgütlerde çalışmış, sonradan hayatın akışı içinde bugün çeşitli meslek dallarına dağılıp, gitmişlerdir. Bu gibi örgütlerde çalışmış büyük bürokrat çocuklarına da rastlanmıştır. Bizim bunlara söyleyecek hiçbir sözümüz yoktur. Bütün bu gelişmeler doğaldır.

İtirazımız şu noktadadır: Tercüman Gazetesi, hem köşe yazarları, hem de haber politikası ile TİP-DİSK-FKF gibi kuruluşlara sürekli saldıran bir yayın organıdır. Açıkça belirtelim: Bunu da bir ölçüde yadırgamıyoruz. Belli bir ekonomi politikasını eleştirenleri hatta Toplu Konut Yasası'na karşı çıkanları bile neredeyse komünistlikle suçlayacak olan Tercüman Gazenesi acaba, Genel Yayın Müdürlüğü'ne niçin bir **«tescilli marksist»** getirmektedir? Bir bakıma belki bu da önemli değildir. Öçal, gençliğinde kapıldığı sosyalist düşünceler nedeniyle, önce Yozgat'ta, sonra Ankara'da, daha sonra Eskişehir'de TİP ve FKF adına çalışmalar yapmış, sonradan bu görüşlerden ayrılmış olabilir.

Bu görüşlerden ayrıldığı da pek o kadar belli değildir. Örneğin, 1979 yılında bir fakülte yayınları arasında çıkan ve Hakkı Öçal'ın da imzasını taşıyan bir yayın (örneğin s: 95, paragraf 2) bu eski Marksist'in eski görüşlerden pek ayrılmadığını ortaya koymaktadır. Şimdilik kaydı ile bu yayını kitabımıza almıyoruz.

Daha doğrusu, bu yayını kitabımıza almaya bir türlü elimiz varmıyor!

Tercüman Gazetesi her gün, köşe yazarları ve haber politikası ile Hakkı Öçal'ın bir zamanlar raporlar yazdığı DİSK'in savunma avukatlarına yönelttikleri, yasaya ve 52 sayılı bildiriye aykırı yayınların, bu eski **«Marksist mili-**

tan»ın önünden geçerek okurlara ulaşması, tek başına, herhalde, **«ibret verici»** bir gelişmedir.

Biz örneğin, **«Nihat Akseymen TKP'lidir. Hakkı Öçal ve Akseymen aynı örgüte kayıtlıdırlar. Öyleyse Öçal TKP'lidir»** gibi hukuka aykırı sonuçlar çıkarmıyoruz. Ama, Öçal'ın önünden geçip yanına giren yazılar ve haberlerde DİSK'in avukatları Orhan Apaydın'a, Hasan Fehmi Güneş'e ve Turgut Kazan'a her gün saldırılıyor.

«Şu avukat TKP'lidir, Apaydın ile bu avukat aynı dernek üyesidirler, öyleyse Apaydın da TKP'lidir» gibi safsatalar, **«Marksist militan»** Hakkı Öçal'ın onayı ile baskıya girmektedir...

Ey Tercüman Gazetesi'nin köşe yazarları, sosyal demokratları, ılımlı solcuları, Atatürkçüleri, 24 Ocak kararlarına karşı çıkanları, hatta hatta Toplu Konut Yasasını eleştirenleri komünistlikle suçlarken tepenizdeki Marksist militanın gelmişini geçmişini şöyle iyice düşünün..

Hakkı Öçal örneği kulaklara küpe olmalıdır!

TRT görevlisi bir derneğe mi üyedir? Sürün gitsin! Öğretmen, gençliğinde bir derneğe üye mi olmuştur? Mesleğinden atılsın!.. Bir memur, yasal bir yürüyüşe mi katılmıştır? Başı ezilsin!..

Peki **«Marksist militan»** Hakkı Öçal ne olsun? Bol ücretle Tercüman'a Genel Yayın Müdürü! Nasıl milliyetçiliktir bu?

3 Ocak 1982

ODALAR VE ÜLKÜCÜLER...

Kısa adıyla, «Odalar Birliği» olarak tanıdığımız «Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği», kendi içinde «Özel sektör fikrinin dinamik ve devamlı müdafaası» amacıyla «Özel Sektör Enformasyon Komitesi» kurmuş ve 1974-79 yılları arasında 3 milyon, 981 bin TL. para harcamıştır.

Yönetim Kurulu'nda, AP eski milletvekillerinden Faik

Türün, AP eğilimli Son Havadis yazarı Abdullah Uraz ve AP'li işadamı Şinasi Ertan'ın da bulunduğu, «Umumî Mağazalar T.A.Ş.», bu şirketin Genel Müdürü olan Sezai Dıblan'a, «temsil tahsisatı» adı altında, hiç bir belgeye dayanmayan 3 milyon 90 bin TL. ödeme yapmıştır.

Dıblan, bilindiği gibi, Umumî Mağazalar Genel Müdürlüğü yanında, Odalar Birliği Başkanlığı da yapmıştır. Gerek Odalar Birliği, gerekse Umumî Mağazalar kasalarından çıkan toplam 7 milyon TL.'nin, «Özel sektörün dinamik ve devamlı müdafaası» amacıyla kimlere verildiği, bugüne dek aydınlığa kavuşmuş değildir.

Elimde bunların dışında Ankara Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Necdet Esen'in 2.10.1975 tarihinde, Ülkü-Bir Genel Başkanı Prof. Orhan Türkdoğan'a yazmış olduğu bir mektup bulunmaktadır. Mektubu birlikte okuyalım:

«Göz bebeğimiz, yavrularımızı millî ruh ve iman ile yetiştirmek için gösterdiğiniz gayretler odamız tarafından takdirle karşılanmaktadır.

Oda Meclisimiz, büyük mücadelenize müzahır olmak maksadıyla derneğinize 10.000 lira bağışta bulunmaya karar vermiştir.

Bilgilerinizi ve tayin buyuracağınız bir yetkilinin odamıza başvurmasını rica eder, millî kültürümüzü, tarihî, manevî değerlerimizi yoketmek için girişilen tertipler karşısında yürüttüğünüz büyük vatan mücadelesinde sonsuz muvaffakiyetler niyaz ederim. Saygılarımla...»

Acaba, Odalar Birliği ve Umumî Mağazalar'ın paraları da böyle kuruluşlara mı gidiyor? Bilmiyorum.

Bilmiyorum ama Ankara Ticaret Odası'ndan, adlarının başında «Ülkü» ya da «Ülkücü» bulunan kuruluşlara yardım yapılıp yapılmadığını da doğrusu merak ediyorum.

Örneğin, 2.3.1974 gün ve 17/14 sayılı tediye fişi ile Ülkücü İzciler Derneği'ne herhangi bir para verilmiş midir? 21.3.1974 gün ve 23/13 sayılı tediye fişi ile Ülkücü İşçiler Derneği'ne ne amaçla para ödenmiştir? Bunlar ödenti midir nedir?

Sonra efendim, 18.4.1974 gün ve 32/22 sayılı tediye

fişi ile Ülkü-Bir'e ödenen 3 bin liranın anlamı ne, niçin ödenmiş bu para?

7.5.1974 gün ve 36/44 sayılı tediye fişi ile Ülkü Ocakları'na yapılan yardımın amacı ne, anlamı ne? Büyük Ülkü Derneği'ne 12.7.1974 gün ve 55/47 sayılı tediye fişi ile verilen para neyin ödentisidir? Büyük Ülkü Derneği'nin Çankaya Şubesi'ne 22.7.1974 gün ve 57/14, 12.2.1975 gün ve 12/8, 18.2.1975 gün ve 13/34 sayılı tediye fişleri ile yapılan ödemeler, Ticaret Odası'nın hangi ödeme cetvelinden verilmektedir?

Ve de Ülkü-Bir, Ülkücü Öğretmenler ve Öğretim Üyeleri Derneği'ne Ankara Ticaret Odası'ndan yapılan 18.11. 1975 gün ve 70/28 sayılı 10 bin TL.'lık bağışın gerçek amacı nedir?

Oda Meclisi'nin 30.9.1975 gün ve 42 sayılı, idare heyetinin 25.9.1975 gün ve 76 sayılı kararlarının da ilgi çekeceğini sanıyorum.

Evet, konuyu ters çeviriyor ve soruyorum: Bu gibi ödentiler, bir başka kuruluş tarafından, adlarının başında «Devrimci» ya da «İlerici» bulunan örgütlere yapılmış olsaydı, ne olurdu? Evet ne olurdu?

Özel sektör, kendisini, kimler eliyle nasıl koruyor? Bu soruyu, ülkücü gençlere soruyorum. Niçin özel sektör Ülkücü örgütlere para yardımı yapıyordu? «Dökülen kan bizim, yıkılsın liberal kapitalzim» diye sokaklara dökülen gençlerin örgütüne niçin «liberal kapitalist» örgütler para yardımı yapıyorlardı, niçin, niçin, niçin?

29 Kasım 1980

LİONS VE ROTARY...

«Lions» ve **«Rotary»** adlı kulüpleri bilmeyen yoktur. **«Lions Kulüp»** 1917 yılında ABD'de kurulmuştur. Bu kulüp, 140 ülkede örgütlüdür. Lions Kulüp, Türkiye'de de örgütlüdür. Kulübün siyasal konuları içeren toplantılar düzenlediği de bilinmektedir. Kulüp, adından da anlaşılacağı üzere, **«uluslararası»** niteliktedir.

«Rotary Kulüp» de öyledir. 1905 yılında Chicago kentinde kurulan Rotary Kulüp, iş ve sermaye çevreleri arasında dayanışma sağlama amacı ile örgütlenmiş ve bütün dünyaya yayılmıştır.

Ülkemizde **«Türk Yükseltme Derneği»** olarak kurulan Mason örgütünün temeli 1717 ile 1723 yılları arasında İngiltere'de atılmıştır. Masonluğun tarihini insanlık tarihine kadar dayayanlar da vardır. Masonluk üzerinde bugüne dek yüzlerce, binlerce kitap yazılmış, gerek masonlar, gerekse masonluk konusunda birbirine karşıt düşünceler sergilenmiştir.

Türkiye'de masonluğun temeli, 1720 yılında Padişah Üçüncü Ahmet tarafından atılmıştır. Devlet adamlarından ilk mason Sadrazam Yirmisekiz Mehmet Çelebi ve oğlu Sait Çelebi'dir. Meşrutiyet dönemlerinde masonluk oldukça yaygınlık göstermiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarında artan yabancı egemenliği ile birlikte masonluk, elçilikler eliyle de yaygınlaştırılmıştır. Birçok sadrazamın mason localarına kayıtlandığı da bilinmektedir. Mason localarına, ticaret hayatını elde tutan azınlıklar başta olmak üzere, aydınlar, şairler, yazarlar, edebiyatçılar ve devlet adamları girmişler ve bu localarda örgütlenmişlerdir.

Türkiye'deki mason locaları, 1935 yılında Atatürk'ün buyruğu ile kapatılmış, 5 Şubat 1948 yılında çok partili yaşama geçilirken yeniden açılmıştır. Türk Yükseltme Dernekleri adı altında çalışan mason locaları o günden bugüne etkin biçimde örgütlenmektedirler.

Genellikle **«elit»** adı verilen toplumun seçkin kesimleri arasında örgütlenen, Lions, Rotary ve Mason dernekleri, yapıları gereği **«çok uluslu»** niteliklere sahiptirler. Yani, yaygın deyiş ile bu derneklerin, bu kuruluşların **«kökleri dışarıda»**dır.

Yirminci yüzyılın üçüncü çeyreğine girerken kişileri ve kuruluşları böyle uluorta **«kökü içerde, dışarıda»** diye ayırıp, suçlamanın olanağı yoktur. Yasalara uymak koşulu ile bu tür derneklerin kurulmaları ve çalışmaları, özgürlükçü demokrasinin bir gereğidir. Suç olan, olması ge-

reken, bir yabancı ülke adına çalışmak, örgütü bu amaçla kurmaktır. Yoksa her **«uluslararası»** kuruluş, **«kökü dışarıdadır»** diye suçlanamaz. Önce bunu anlayalım.

Ancak, toplumun varlıklı kesimlerine, seçkinlerine açık olan bu tür dernekler yanında, emekçi sınıf ve tabakaların dernek, sendika ya da partilerine de aynı hoşgörüyü göstermek gerekir. Demokrasi, çeşitli sınıf ve tabakalar arasında bir **«denge rejimi»** ise, iş çevrelerine tanınan hak ve özgürlüklerin emekçi sınıf ve tabakalara da tanınması gerekir.

Eğer yirminci yüzyılın üçüncü çeyreğinde **«kökü dışarıdadır, içeridedir»** diye ayrımlar yapacaksak, o zaman, bu kökü dışarıda olgusuna, kimileri Lions Kulüpleri, Rotary Kulüpleri ve Mason örgütlerini örnek gösterirse kimse buna **«Hayır»** diyemez.

Lions Kulüp'te, Rotary Kulüp'te yapılan tartışmaları bir sosyal demokrat ya da demokratik sosyalist eğilimdeki bir kuruluşta, bir dernekte yapamıyorsak, sistemimizde bir eksiklik var demektir. İşte üzerinde düşünülmesi gereken konu, bu konudur.

Yirminci yüzyılın demokrasi gerçeği, hoşgörülü olmayı, bu hoşgörüyü çeşitli sınıf ve tabakalar, çeşitli dernek ve kuruluşlar için kullanmayı gerektirir. Hoşgörülü olunmayacak konular ise bellidir; silâhlı eylemler ve bir yabancı ülke adına çalışmak!..

Lions, Rotary ve Mason derneklerine tanınan hoşgörü ve özgürlüğün başka kuruluşlara da tanınması, demokrasinin hem gerek, hem de temel koşuludur.

Demokrasi çok sesli müziğe benzer. Yeter ki, müzik notalara ve kurallara uygun olarak seslendirilsin ve orkestra şefleri de görevlerini tam olarak yapsın..

20 Şubat 1982

S. SIRRI KADEM!..

Terörist Mehmet Ali Ağca'nın Roma Savcısına verdiği el yazılı ifadede şu bölüm yer almaktadır:

— 1977 yılında hem aşırı sağ, hem aşırı solcularla

birbirlerinden habersiz gizli ilişkilerim vardı. Bu sene de öğretmen okulundan arkadaşım ve hemşehrim Sedat Sırrı Kadem'in tavsiyesi ile Filistin'e gitmeye karar verdim. 1977 yılının ilkbaharında Sedat ile Gaziantep'e gittik. Yılmaz diye tanıtılan bir kişi ile gece Kilis civarından gizlice Suriye'ye geçip Şam'a gittik, Şam'da daha sonra Teslim Töre olduğunu öğrendiğim arkadaşla buluşup, özel bir taksiyle gece Beyrut'a geçtik. Güney Beyrut'ta 40 güne yakın hızlı bir gerilla eğitiminden sonra Teslim Töre vasıtasıyla Şam üzerinden gizlice sınırdan tekrar Türkiye'ye döndüm...

«Teslim Töre», 12 Mart 1971 tarihinden sonra adı duyulan, adı önce silâh kaçakçılığına, sonra gerilla eylemlerine karışan, büyük olasılıkla, Filistin ile Türkiye arasındaki yasadışı trafiği yöneten bir kişidir. Töre, yazdığı anılara göre, kendi deyişi ile **«Marksist-Leninist»**tir.

Ağca, hemşehrisi Sedat Sırrı Kadem aracılığı ile Türkiye'den Fllistin'e geçtiğini, yolda, Suriye'nin başkenti Şam'da Teslim Töre ile karşılaştıklarını söylemektedir.

Ağca, ifadesinde daha sonra, **«Emeğin Birliği», «Akıncılar», «Halkın Kurtuluşu», «Ülkücüler»** ve **«THKP-C»** ile ilişkiye geçtiğini söylemektedir. Ağca'nın adlarını verdiği bu **«fraksiyon»**ların ikisi sağcı, üçü solcudur. Akıncılar, dinsel sağı, Ülkücüler, terörist sağı temsil etmekte, **«Halkın Kurtuluşu»,** Arnavutluk türü bir komünist düzen savunmakta, **«THKP-C»** ise liderliğini Mahir Çayan'ın yaptığı **«Şehir Gerillacılığı»** yolunu benimsemektedir.

Ağca'nın ifadesini bir an için gerçek olarak kabul edersek, şu sonuca ulaşacağız: Ağca, Marksist-Leninist bir militan olan eski silâh kaçakçısı Teslim Töre tarafından arkadaşı Sedat Sırrı Kadem'in aracılığı ile Filistin'e götürülmüş ve eğitilmiştir. Daha sonra Türkiye'ye dönen Ağca, ikisi sağ, üçü sol dört fraksiyonun içine girip, çıkmıştır.

Bütün bunların anlaşılması için İstanbul'da öğrenci olduğunu duyduğumuz Sedat Sırrı Kadem'in ortaya çıkıp, bildiklerini anlatması gerekmektedir.

İşin ilginç yanı şudur: Ağca, İpekçi cinayetini, **«Ülkü-**

cü» Mehmet Şener ile birlikte işlemiştir. Ağca ve Şener, İpekçi'yi öldürdükten sonra MHP Aksaray ilçe lokaline gitmişlerdir. Ağca'nın cinayetten sonra Ülkücü militanların eğitimlerine katıldığı saptanmıştır. Ağca, İstanbul'da Ülkücü militanların karargâh kurduğu **«Küllük»** kahvesinde ele geçmiştir. Yine yurt dışına kaçışında, **«Ülkücü»** çevrelerden yardım ve destek görmüştür.

Bir başka ilginç gelişme de Alman polisinin yaptığı açıklama ile ortaya çıkmıştır. Alman polisi, Halil Tireli ile Necati Uygur adlı iki kişinin öldürülmeleri olayları nedeniyle de Ağca'dan şüphelenmektedir.

Tireli ve Uygur, **«Avrupa Ülkü Ocağı ve Avrupa Demokratik Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu»** başkanlıklarında bulunmuşlardır. Ayrıca, bu iki kişi Ülkücü eylemlerin yurt dışı malî kaynaklarını örgütlemekle görevliydiler. Bu iki kişinin, ardarda öldürülmesi ve Alman polisinin bu cinayetlerden Ağca'yı sorumlu tutması, başlı başına ilginç bir gelişmedir.

Aynı görevde bulunan Lokman Kundakçı adındaki bir kişi eski çevresinden uzaklaşmış, bir süre sonra Türkiye'deki işyerinde silâhlı saldırıya uğrayarak yaralanmıştır. Bu dosyanın da bu gelişmeler karşısında yeniden ele alınmasında yarar vardır.

Bunların herbiri şüphe çekici olaylardır ve herbirinin altında da Ağca'nın parmak izlerine rastlanmaktadır.

Biz yine yazının başına dönelim: Sedat Sırrı Kadem, kim ise, ortaya çıkmalıdır. Ortaya çıkmalı, yaşamı güvence altına alınmalı ve Ağca'nın ifadesinde yer alan olayların doğru olup olmadığı kendisine sorulmalıdır.

Ağca, gerek Türk polisine, gerekse Roma Savcısına, büyük olasılıkla, gerçeği gizlemek için olayları saptırıcı ifadeler vermiştir. Bunun böyle olup olmadığını iyice saptayabilmek için Sedat Sırrı Kadem'in konuşması, sonra da Ağca tarafından kendisine para verdikleri ileri sürülen Halit Narin, Fahrettin Arslan ve **«İnci Baba»** olarak bilinen Mehmet İnceler'in ifadelerine başvurmak gerekmiyor mu?

Sol terör örgütleri, sağ terör örgütleri, silâh kaçak-

çıları, işadamları... Ağca, böyle bir **«senaryo»** yazıyor. Ağca, bu senaryoyu yakalandığı günden beri yinelediği **«bağımsız terörist»** savını doğrulamak için yazıyor.

İfadede adları geçen Teslim Töre kaçak, bulunamıyor... Ömer Marsan, Bulgaristan'da, getirilemiyor, ama Türkiye'de Ağca'yı yurt dışına kaçıran Ülkücü Timur Selçuk var, kendisine Türkiye'de pasaport veren görevliler var, Halit Narin var, Fahrettin Arslan var, İnci Baba var ve Sedat Sırrı Kadem var.

Sedat Sırrı Kadem, çık ortaya!...

25 Ağustos 1982

UNUTULAN ADRESLER...

Ağca'nın Roma Savcısına verdiği yazılı ifadede adı geçen Sedat Sırrı Kadem'in **«sırrını»** henüz çözmüş değiliz. Kimdir bu Kadem? Ağca ile ne gibi bir ilişkisi vardır? Ve şimdi nerededir? Bunları, bu aşamada bilemiyoruz.

Sedat Sırrı Kadem'i henüz bulamadık ama Malatya muhabirimiz Raşit Kısacık, Kadem'in Malatya'da oturan babası Mehmet Kadem'i buldu ve kendisi ile konuştu.

Mehmet Kadem'in anlattıkları şunlar:

«— Beş çocuğum var. Sedat ve Sedat'ın küçüğü olan Hülya ilk karımdandır. İkinci karımdan üç çocuğum var. Sedat, 1977 yılında Mustafa Kemal İlköğretmen Okulu'ndan mezun oldu, sonra bir yıl Meslek Yüksek Okulu'na devam etti. Daha sonra üniversite sınavına katılıp İstanbul SBF'ne girdi. Öğretmen okulunda iken çok haşarı idi, arkadaşları ile geçinemezdi. Ancak daha sonra olgunlaştı. Bu yıl SBF'yi bitirecekti. Biz mezuniyet haberini bekliyorduk. Sedat iki yıldır Malatya'ya gelmedi. Son bir yıldır kendisinden hiç bir haber alamadık. Amcası Ahmet Kadem, İstanbul'da kendisini çok aradı ama bulamadı. Biz sosyal demokrat görüşlüyüz. Oğlum da öyledir. Ağca, olayı saptırmak istemektedir. Çünkü öğretmen okulunda beraber olduklarını söylemektedir. Oysa aynı yıl oğlum-

la kızım aynı okuldaydılar. Kızım böyle bir ilişkinin kesinlikle olamayacağını söylemektedir.

Son olarak 1980 yılının Temmuz ayında Sedat bana bir haber göndererek İstanbul'da bir işyeri açmak istediğini, bu nedenle paraya çok ihtiyacı olduğunu söyledi. Bunun üzerine kendisine 100 bin lira gönderdim. Bu paranın gönderilmesinden sonra kendisinden hiç bir haber alamadım. Oğlumun ortaya çıkıp, suçsuzluğunu ispat etmesini istiyorum. Bunu yapacağından eminim. Bekliyorum...»

Terörist Ağca, yakalandığı ilk andan başlayarak bugüne dek şaşırtıcı ifadelerle hedef saptırmış, büyük olasılıkla, bağlı bulunduğu örgüte zaman kazandırmıştır. Sedat Sırrı Kadem'in adını da bu amaçla vermiş olabilir. Biz, bütün olasılıkları göz önünde tutarak, Kadem'in bir an önce ortaya çıkıp, bildiklerini anlatmasını istiyoruz ve çağrımızı yineliyoruz.

Bugüne dek yaptığımız araştırmalar sonucunda edindiğimiz kanı, Ağca olayının gerek burada, gerekse Roma'da gerektiği gibi ele alınmadığıdır. Örneğin, Ağca'nın İstanbul'da ilk kez ele geçirildiğinde üzerinden çıkan adresler bile araştırılmamıştır.

Bunları şimdi açıklıyoruz:

«Ahmet Tekin Doğanateş - 65 Senerer Str. 10, Berlin.»

Kimdir bu Ahmet Tekin Doğanateş? Belli değildir.

«Veysel Aydın, Akabe Kitabevi.»

Kimdir bu Veysel Aydın, belli değildir, araştırılmamıştır.

Ağca'nın cebinden Almanya'daki şu adres çıkmıştır; bu da araştırılmamıştır:

«John Str. 4 Düseldorf, 20.»

Ve aynı yerin telefon numarası:

«211-378804.»

Ve bir başka adres daha:

«Halil İbrahim, Tuzcular Cad. Demirkapı, Seferağa Sanayi Sitesi, Köseoğulları Kebap Salonu 294.»

Ve Malatya'da bazı telefon numaraları:

«1493-2596-3976.»

2596 ve 3976 Malatya'da kuruyemişçi Kemal Özbay'ın telefon numaralarıdır. 1493'de, bir leblebici dükkânının telefon numarasıdır.

Bütün bunlar zamanında araştırılmış olsa belki bir çok ipucu ortaya çıkacak, gerçek aydınlanacaktı. Ancak, bu adres ve telefon numaraları, dosyada unutulmuştur.

Ne diyelim, ne diyelim? Evet, sayın ilgililer, bilgilerinize!

27 Ağustos 1981

AĞCA DÜĞÜMÜ...

Doç. Dr. Bedrettin Cömert'in katil sanıkları silâhlı sağ eylemciler, Üzeyir Bayraklı ve Rıfat Yıldırım, Federal Almanya'da geçen yıl yakalanmışlardı. Almanya'da ölüm cezası olmadığı için bu iki sanığın Türkiye'ye geri gönderilmeleri, Türk hükümetinin **«iki sanığın ölüm cezasına çarptırılsa bile idam edilmeyecekleri»** yolunda güvence vermesine bağlıydı. Bu güvence verilmediği için iki sanık Koblenz Yüksek Mahkemesi tarafından serbest bırakılmışlardır.

Acaba niçin bu yolda güvence verilmemiş ve sanıkların Türkiye'ye gönderilmeleri için gerekli işlemlere başvurulmamıştır? Bunları bilecek durumda değiliz.

Ancak, görünen odur ki, bu işler biraz ağırdan alınmaktadır. Örneğin, Milliyet Gazetesi Başyazarı Abdi İpekçi'nin öldürülmesi olayında birinci derecede sorumlu olan ve Ağca'yı, İpekçi'yi öldürmesi için **«azmettiren»** Mehmet Şener, İsviçre'de yakalanmış; ancak bugüne kadar Türkiye'ye getirtilmesi sağlanamamıştır. Adalet Bakanlığı, hiç olmazsa kamuoyuna, Şener'in niçin bugüne kadar Türkiye'ye getirtilmesinin sağlanamadığını açıklamalıdır. Bekliyoruz, herhalde Adalet Bakanı Sayın Menteş böyle bir açıklama yapacaktır.

Mehmet Şener olayı böyle de, idam hükümlüsü İsa Armağan olayı başka türlü mü? İsa Armağan da İran'da yakalanmış, ancak nedense Armağan'ın yurda getirtilme-

si bir türlü sağlanamamıştır. Artık, bundan sonra Armağan'ı bulmak pek kolay değildir.

Türkiye'de de suç işlediği ileri sürülen ve Papa'nın vurulması sırasında Ağca'ya yardım ettiği anlaşılan Ömer Ay ile ilgili yazışmaların ne merkezde olduğunu da sormak gerekir. Ömer Ay, geçen aylarda Federal Almanya'da yakalanmıştı. Sonra bir ses seda çıkmadı. Ne oldu Ay? Ne oldu Şener? Ne oldu Armağan? Ne olacak Üzeyir Bayraklı ve Rıfat Yıldırım? Bilen yoktur!

Şu Mehmet Şener Türkiye'ye getirtilip, şöyle tam anlamı ile sorgulansa, belki İpekçi cinayeti aydınlatılacaktır. İpekçi cinayetinin aydınlanması ile birlikte Türkiye'de birkaç terör odağı da ortaya çıkarılacaktır.

Roma Ağır Ceza Mahkemesi'nin M. Ali Ağca ile ilgili kararında şimdiden birçok gerçek ortaya çıkmıştır. Bu gerçekler, Şener'in sorgusu ile karşılaştırılırsa, belki bu çokuluslu terörün bir bölümü aydınlatılacaktır.

Roma Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararında, M. Ali Ağca'nın, Sofya'da Vltoşa Oteli'nde Ömer Marsan adlı bir kişi ile tanıştığı belirtiliyor. Kim bu Marsan?. Ağca'ya Türkiye'de pasaport sağlayan kişiler ve gruplar kimler?. Ağca'nın, Münih'te elektrikli ev araçları satan **«Wardar»** adlı dükkâna telefon edip, Ömer Marsan ile görüştüğü, mahkeme kararında açıklanıyor. Bu dükkân sahibi, Selâm Gültaş'tır. Kimdir bu Gültaş?

Mahkeme kararından öğrendiğimiz bir başka gerçek de oldukça ilgi çekicidir:

Ağca'nın Papa olayında kullandığı Browning marka tabanca Belçika'da **«Fabrique Nationale Herstral»** tarafından imal ediliyor; silâh, 1979 yılında Liej'de **«Schroeder»** firmasına devrediliyor. 1980 yılında Neuchatal'de **«Grisel Petit Pierre»** firmasından satın alınıyor ve 1980 yılında da tabanca **«Grillmayer Horst»** firması adına Tinter Otto adlı bir mühendis tarafından satın alınıyor.

Mahkeme kararının bu bölümünü birlikte okuyalım:

— O vesile ile Tinter, parça halinde 21 tabanca daha satın almış ve bunları Avusturya'ya götürmüştür.

Avusturya polisinin bir arama sırasında tesbit ettiği

gibi, bütün bu silâhlar firmanın giriş ve çıkış defterlerinde kayıtlı olarak görünmemekteydi...

Bu ilginç bulguyu saptadıktan sonra yine mahkeme kararından silâhın Ağca'ya nasıl ulaştığını izleyelim:

— Daha sonra Otto Tinter 9 kalibrelik Browning'in, ilgili bütün belgeler imha edilmiş olduğundan, bir bilgi veremeyeceğini ve silâhın bir İsviçreliye satılmış olduğunu anlatıyordu...

Kararın şu bölümü ise oldukça dikkat çekicidir:

«— İçinde Nazilik kaynayan bir aileden» olarak tanınan ve **«terörist örgütler lehine silâh trafiği yaptığından kuşkulanılan»** nitekim bu nedenle **«yetkili makamlar tarafından yapılan birçok araştırma sırasında illegal olarak silâh bulundurma ve buna bağlı suçların faili olarak üzerinde durulan»** ünlü silâh kolleksiyoncusu Grillmayer Horst ise salıverildikten sonra kayıplara karışmıştı...

Şu işe bakın: İpekçi cinayetinde Ağca'yı yöneten Şener, önce yurt dışına kaçıyor, sonra yakalanıyor, ancak bir türlü yurda getirtilemiyor.. Papa olayında Ağca'nın yanındaki sağ terörist Ömer Ay'ın da yurda getirtilmesi sağlanamıyor.. Papa'nın yaralanmasında kullanılan silâh, kuşkulu eller tarafından Ağca'ya ulaştırılıyor. Silâhı sağlayan silâh kolleksiyoncusu, aynı zamanda eski bir Nazi olan bir silâh kaçakçısı.. O da soruşturmadan sonra izini kaybettiriyor!

Evet bu düğümü çözmek zorundayız. Bunun için yapılacak ilk iş Mehmet Şener'in bir an önce yurda getirtilmesi ve yargılanmasıdır.

Sayın Adalet Bakanı endişelerimize katılır mı, bilemeyiz ama, biz tıpkı Üzeyir Bayraklı, tıpkı Rıfat Yıldırım, tıpkı İsa Armağan ve tıpkı Grillmayer Horst gibi. Mehmet Şener'in de önce serbest bırakılacağından, sonra da izini kaybettireceğinden korkuyoruz.

19 Haziran 1982

İŞTE İPUÇLARI...

Yeraltı dünyasında **«Çayırovalı Osman»** diye tanınan Osman Imamoğlu ilgililere ilginç açıklamalar yapmıştır. Yurt dışında tutuklu bulunan Süleyman Necati Topuz adlı bir kaçakçı da açıklamalar yapacağını bildiren mektuplar yazmıştır. Ünlü kaçakçılardan Bekir Çelenk, Londra'da Başkonsolosluğumuza başvurarak, önemli açıklamalar yapacağını bildirmiştir.

Bunların yetkililerce birer birer dinlenmesinde yarar vardır. Yapılan açıklamaların bazı olaylara ışık tutması olasılığı söz konusudur. Kaçakçıların yurt dışı bağlantıları, kaçakçılarla teröristler arasındaki ilişkiler ve aynı kaçakçıların devlet bürokrasisinde kurdukları köprü başları ortaya çıkarılmazsa, terör konusunda aynı kısır döngülerde, daha yıllarca dönülür.

Geçenlerde, Şaban Vezir adlı Suriye uyruklu ünlü bir kaçakçının Türkiye'deki nefes kesici serüvenini yazmış; bu kaçakçının birtakım çevrelerce nasıl korunduğunu açıklamaya çalışmıştık. Yazdığımız her satırın gerçeklere, yalnızca gerçeklere dayandığını, bu işlerle ilgili görevliler çok iyi bilmektedirler.

Bekir Çelenk konusunda bugüne dek yaptığımız bütün yayınlar da gerçeklere dayanmaktadır. Biz, bu gerçekleri, bu köşede, ardarda sıralarken, Çelenk, İstanbul'da gece kulüplerinde viskiler açtırıp, kadehler patlatıyordu. Bugün ise yurt dışındadır ve Sıkıyönetimlerce aranmaktadır.

Çelenk, **«Kenter Albayrak»** adına çıkarılmış bir pasaportla dolaşır. Londra'da **«c/o Hanro Shippng B.V.»** adlı bir şirketin ortaklarındandır. Bu şirket, **«2 nd floor Nr. 67-68 65 London Wall, London. E.C. 2»** adresindedir. Şirketin telefon numarası, **«8952278»**dir. Çelenk'in ev telefon numarası da **«3603513»**dür.

Çelenk hakkında Genelkurmay Sıkıyönetim Askerî Hizmetler Koordinasyon başkanlığınca **«yurda dön»** çağrısı yapılmış; ancak Çelenk, bu çağrıya uymamıştır.

Bekir Çelenk'in İsviçre'de **«ikamet izni»** aldığı, bu izinle ve sahte pasaportla dolaştığı saptanmıştır. İsviçre'de Samir Aris adlı bir Emeni ile beraber dolaşan Çelenk, arandığında Zürih'te Lova Park Oteli 4692482 numarada bulunmaktadır.

Çelenk'in Ermenilerle ilişkileri çok ilgi çekicidir. Daha önce de yazdığımız gibi, Çelenk, İsviçre'de **«Eva»** adındaki bir Ermeni kadınla ilişki kurmuştur. Bu ünlü kaçakçının kaçakçılık dünyasında tutunmasını sağlayan Ermeni asıllı kadının annesi Rum'dur! Ve Bekir Çelenk, Londra'da olduğu gibi, Yunanistan'da da çok rahat çalışmaktadır. Pire Limanı'nda **«Çelenk»** adlı gemiyi çalıştıran bu ünlü kaçakçı, Türk-Yunan ilişkilerinin gerginleştiği günlerde Papandreu hükümetinin koruyucu kanatları altında rahat rahat dolaşmaktadır.

Çelenk'in Atina'da kiraladığı ev Foleran mahallesindedir.

Bekir Çelenk'in **«Benil»** adlı gemisi, İspanya'nın Menorka adası yakınlarında karaya oturmuştur. Kaza üzerine Çelenk, İngiliz avukatı ile birlikte Madrit'e gitmiş ve burada ilginç temaslarda bulunmuştur.

Bekir Çelenk'in önemli merkezlerinden biri Bulgaristan'ın başkenti Sofya'dır. Sofya'da 768960 ya da 3117882 numaralı telefonlarla konuşan bu **«çok uluslu kaçakçı»**mız Bulgar resmî yetkilileri ile çok yönlü ilişkiler içindedir.

İsviçre'de **«Viyaluks»** adlı bir saat fabrikasına ortak olan Bekir Çelenk, yine İsviçre'ye yerleşmiş bulunan ve Türk yetkililerince aranan Mehmet Zeki adındaki bir başka kaçakçı ile ilişki içindedir.

Mehmet Zeki'nin Türkiye'de çok geniş bir çevresi vardır. Türkiye'ye her gelişinde, dostlarına lüks saatler armağan eden Mehmet Zeki, özel uçak sahibidir. Mehmet Zeki'nin Türkiye'deki çevresi konusunda yapılacak küçük bir araştırma çok şaşırtıcı gerçekleri ortaya çıkarmaya yetecektir.

Yineliyoruz: Kaçakçılık konusunda yasal engeller nedeni ile yazamadıklarımız yazdıklarımızdan çok ama çok daha önemlidir.

Çelenk'in Ermenilerle ilişkileri, arkasında Ermeni şirketlerinin bulunduğu kaçakçılık örgütleri bu köşede daha önce bir bir sergilendi. Biz bunları yazarız, bazıları bizlere karşı dava açarlar, bizler de bazı devlet kuruluşlarının bu konularla ilgili yazışmalarının sayı ve tarihini veririz; bu yazışmaların mahkemelere getirtilmesini isteriz.

Ve bu yazışmalar bir türlü gelmez! **«Neden acaba?»** diye sormaz mısınız? Neden? Neden?..

İpuçları burada.. Çekin bir ip ucunu, bakalım kaç kukla yerinden oynayacak!..

7 Mayıs 1982

KİME SORSAK?

M. Ali Ağca'ya 9 mm'lik Browning tabanca veren İsviçre'nin Olten kenti Ülkü Ocağı Başkanı Niğde'li **Ömer Bağcı,** İsviçre mahkemesi tarafından yargılanmak üzere İtalya'ya gönderiliyor.

Ömer Bağcı, Papa'ya suikast girişimi ve **Ağca** düğümünün çözülmesinde önemli bir ipucu olabilir.

İpekçi cinayetinde **Ağca**'nın suç ortağı **Mehmet Şener,** İsviçre'de yakalanmış ve tutuklanmıştır. **Şener**'in yurda getirilmesi için bugüne dek ne gibi işlemler yapıldığını pek bilemiyoruz. Sayın Adalet Bakanımız, bu konuda kamuoyunu aydınlatmak niyetinde değildir. Kendisinden ısrarla açıklama bekliyoruz.

Mehmet Şener, Türkiye'de yargılanmazsa, **İpekçi** cinayeti hiçbir zaman aydınlatılamaz. **Ağca** olayının Türkiye'deki önemli düğümü, **Şener**'in sorgusu ile çözülecektir. **Şener**'in Türkiye'ye getirilmesi için ne gerekiyorsa, o yapılmalıdır.

Ağca'yı, **İpekçi**'yi öldürmesi için azmettiren **Mehmet Şener**'dir. **Şener,** silâhlı sağ kesim militanıdır. **Ağca**'ya bu cinayette yardım eden ve yurt dışında olduğu sanılan **Oral Çelik** de silâhlı sağ teröristtir.

Ağca'yı, cezaevinden kaçtıktan sonra, saklayanlar, yurt dışına kaçıranların hepsi de sağ eğilimli, adlarına

«Ülkücü» denilen militanlardır. **Ağca'**ya sahte pasaport, Ülkücü örgütlerin merkezi Nevşehir'den sağlanarak, yollanmıştır. Silâhlı sağ eylemci **Ömer Ay** ile **Ağca'**ya «136635» ve «136636» sayıları ile verilen sahte pasaportlar, herhalde ilgi çekicidir. Nevşehir Valiliği, **Ağca'**ya **«Faruk Özgün», Ömer Ay'**a da **«Galip Yılmaz»** adlarına pasaport vermiştir. Pasaportlar, aynı gün birbirini izleyen sayılarla verilmiştir.

Bu sahte pasaportların, Nevşehir Valiliği'nden, nasıl verildiğini, bunların, Bulgaristan'ın Sofya kenti Vitoşa Oteli'nde **Ağca'**nın eline nasıl ulaştığını anlamak kolay değildir.

Türkiye'deki bütün ilişkileri, silâhlı sağ kesim ile **olan Ağca'**nın, **Papa'**yı Sovyet Gizli Haberalma Örgütü KGB tarafından verilen emir ile öldürmek istediği yolundaki varsayımlar da bugüne dek hiçbir inandırıcı kanıta bağlanmış değildir. Papa'nın Polonya'da Bağımsız Dayanışma Sendikası'nın eylemlerini desteklediği, bu yüzden **Brejnev** tarafından öldürülmek istendiği yolundaki kuşkular, varsayım düzeyinden öteye geçememiştir.

Varsayımlar üretmek yerine, olayın kanıtlarını ortaya sermek, ele geçen sanıkları, mahkeme önüne çıkarıp, sorguya çekmek gerekir. Ceza davalarında varsayımlara değil, kanıtlara yer verilir. Kanıt olmazsa bütün bunlar, havada kalır. Söylenen sözler, yazılan satırlar kimseyi inandırmaz.

Ömer Bağcı, İsviçre'nin Olten kentinde Ülkücü örgütlerin başındadır. **Bağcı** yanına, yine Ülkücü olan **Vahdettin Özdemir'**i alarak, Milano'ya gidiyor ve suikast girişiminde kullanılan Browning marka tabancayı **Ağca'**ya veriyor. Acaba, **Ağca,** Avrupa'daki Ülkücüler ile nasıl bu denli kolay ilişkiler kuruyor?

Suikast girişiminde kullanılan silâh, **Horst Grillmayer** adlı bir eski **«Nazi»**den sağlanıyor. Roma Ağır Ceza Mahkemesi, **Grillmayer** adlı Avusturyalı silâh kaçakçısını, **«içinde Nazilik kaynayan bir aileden gelmiştir»** diye tanımlıyor.

Ağca ile ilgili yayın yapan Amerikan NBC televizyo-

nunun programı ve **«terör uzmanı»** olarak tanınan Amerikalı kadın gazeteci, **Claire Sterling**'in Reader's Digest dergisinde yayınlanan yazısı, kesin kanıtlara değil, kuşkulu varsayımlara dayanıyor. Bu yüzden inandırıcı olamıyor.

Ağca olayında söz söyleyebilmek için, bizim Türkiye olarak, öncelik ve kesinlikle **İpekçi** cinayetini aydınlatmamız gerekir. Bunu bu aşamaya kadar yapmış değiliz.

Ağca'nın Almanya ve İsviçre'de kimler tarafından korunup, kollandığını bilemiyoruz. Bilebildiğimiz, uzun süre Türkiye'de görev yapan **Ruzi Nazar** adlı Türkistan kökenli bir Amerikan yurttaşının Federal Almanya'nın Bonn kentinde yaşadığı ve Almanya'daki Türklerle sıcak ilişkilerini sürdürdüğüdür.

Ankara'da Bahçelievler, Karakol durağındaki evinde çok ilginç kişilerle görüşmeler yapan CIA görevlisi, **Nazar**'ın avucunun içi gibi bildiği sağ kesimden, herhalde bugüne kadar **Ağca** ile ilgili bilgiler elde etmiştir.

Tabii, **İpekçi** cinayetinin ve **Ağca**'ya suikast girişiminin CIA tarafından düzenlendiği gibi kuşkulu varsayımlar sahibi değiliz. Yalnızca, CIA'nın bu konuda bilgi sahibi olabileceğini söylemek istiyoruz. CIA gibi, dünyanın en güçlü haberalma örgütünün **Ağca** konusunda yaya kalacağını da hiç sanmıyoruz.

Bütün bunları, geçen Kurban Bayramı'nda ülkemizi bir gece ansızın şereflendiren CIA Başkanı **William Casey**'e sormak isterdik:

— Ruzi Nazar size bu konuda herhangi bir bilgi iletti mi?

15 Ekim 1982

VE HUZURUNUZDA KAŞIKÇI...

Dünyanın bugüne dek tanıdığı en büyük **«Silâh tüccarı»** Muğla doğumlu bir Rum'dur: Vasil Zaharoff... Birinci Dünya Savaşı Zaharoff'un alım satımını yaptığı silâhlarla yapıldı. Zaharoff, 1919 yılında Yunan askerlerinin İzmir'e çıkmasına karar veren İngiliz Başbakan Lloyd Ge-

orge'un yakın dostu olan Muğlalı Rum Zaharoff, Fransız Başbakanlarından Clemenceau'nun da yakın dostuydu.

Vasil Zaharoff, 1936 yılında Monte Carlo'daki lüks villâsında öldü. Cenazesine günün **«büyük»** sayılan bütün devlet adamları katıldılar.

Günümüzün büyük silâh tüccarlarından biri, Sam Cummings de bugün Zaharoff'un villâsına çok yakın bir yerde yaşamaktadır. Amerikan kaynaklarına göre, bir eski CIA görevlisi olan Cummings, tıpkı Zaharoff gibi, dünyanın birçok ülkesinde etkin politikacılarla kişisel dostluk kurmuştur.

Frank Terpil ve Edward Vilson da bir zamanlar CIA'da görev yapmış iki Amerikalıydı. Terpil ve Edward'ın komisyonculuklarını yaptığı şirket, İngiltere'nin Manchester kentinde yerleşik **«Inter Arms Corgoration»** adlı şirkettir. Terpil ve Edward'ın ayrıca kendi adlarına **«Delex International»** adlı şirketleri de bulunmaktadır.

Terpil ve Edward'ın komisyonculuklarını yaptıkları **«Inter Arms Corporation»** adlı silâh şirketinin sahibi, eski CIA görevlisi Sam Cummings'den başkası değildir!

Cummings firmasının bütün dünyada sağ-sol ayırımı yapmadan, bütün silâhlı örgütlere silâh sattığı biliniyor.

Eski CIA görevlisi Terpil, 12 Eylül öncesinde BBC Televizyonu'nda şu açıklamayı yapmıştır:

— Türkiye'ye silâh sattım...

Ülkemizde ağırladığımız Adnan Kaşıkçı, silâh pazarında adını duyuran ünlülerden biridir.

Kaşıkçı, Suudi Arabistanlı bir doktorun oğludur. Kral Suud'un doktoru ve yakın dostu olan babası, oğlunu en pahalı kolejlerde okutmuştur. Mısır'da Victoria Koleji'ni bitiren Kaşıkçı, daha okul sıralarındayken, Ürdün Kralı Hüseyin ile arkadaşlık kurdu. Victoria Koleji'nden sonra, Amerika'da Chicago Üniversitesi'ni bitirir bitirmez, ticaret hayatına atılan Kaşıkçı, İngiliz Rolls-Royce ve Marconi'nin temsilciliklerini aldı.

Türkiye'de hâlâ soruşturması tamamlanamayan Lockheed uçak yapım şirketinin temsilciliğini alan Kaşıkçı, saray ile çokuluslu şirketler arasında köprüler kur-

du. 1964 yılında Lockheed'in temsilciliğini alan Kaşıkçı, 1971 yılında, son zamanlarda bir demirbaş yazarımızın pek fazla övdüğü, Northrop firması ile anlaştı ve Suudi Arabistan'a **«Tiger»** uçaklarının alımında aracılık etti.

Kaşıkçı'nın öyküsü şöyle devam eder:

Amerikan iç siyaseti ile içli dışlı olan Kaşıkçı, Amerikan eski Başkanlarından Nixon ile kişisel dostluk kurar ve Nixon'un seçim kampanyasına 12 milyon dolar verir.

Yemen iç savaşı sırasında silâh komisyonculuğundan milyarlarca dolar kazanan Kaşıkçı, bugün Brezilya'dan Mısır'a, Mısır'dan Fransa'ya kadar hemen hemen her ülkede, bankaları, modaevleri, otelleri ve süpermarketleri olan bir işadamı olur.

12 Eylül 1980 öncesi, Türkiye'ye beklenmedik bir ziyaret yapan Kaşıkçı, o günlerin Başbakanı Demirel ile bir görüşme yapmış ve görüşmeden sonra, dillere destan olan uçağına binerek, Türkiye'den ayrılmıştı.

Kaşıkçı, ikinci kez Türkiye'ye gelmiştir. Basından öğrendiğimize göre Kaşıkçı, memleketimizde de yatırımlar yapacaktır.

«Aslen Kayserili» olduğunu söyleyen Kaşıkçı, günümüzün Zaharoff'udur. Kaşıkçı, eğer Türkiye'de yatırım yapmaya karar verecekse, bu yalnızca turizm ve sanayi yatırımı olmaz. Siyasal yatırım da yapar, birtakım politikacılarla ilişki kurar, birtakım partileri paraca destekler.

Bakalım, bu silâh tüccarı, memleketimize ne getirecek? Kimlerle dostluk kuracak? Ne gibi yatırımlar yapacak? Ve Kaşıkçı'nın kaşığı nerelere kadar uzayacak? Hangi pilâvları kaşıklayacak?

13 Ağustos 1982

POLONYA DERSİ...

Polonya'da ordunun yönetime elkoyması, hiç de şaşırtıcı olmamıştır. Önemli olan bundan sonraki gelişmelerdir. Bundan sonra, **«Bağımsız Dayanışma Sendikası»** ey-

lemlerini sürdürebilir mi, sürdüremez mi? Sürdürmeye çalışsa, ne gibi bir tepkiyle karşılaşır? Asıl önemli gelişme Sovyetler'in ve Varşova Paktı üyelerinin bu olası gelişmelere karşı takınacakları tavırdır.

Silâhlı Kuvvetlerin yönetime elkoyması, hiç şüphesiz, Sovyetler'in isteği doğrultusunda gerçekleşmiştir. Moskova, doğrudan doğruya bir **«Askerî müdahale»** yerine Polonya Silâhlı Kuvvetelrini eyleme geçirmiştir. Polonya Silâhlı Kuvvetleri, eğer, Bağımsız Dayanışma Sendikası'nca yürütülen eylemleri bastıramaz ve ülke çapında yaygın grev ve direnişler başgösterirse, Sovyetler'in doğrudan bir askerî müdahalede bulunmaları hiç de sürpriz sayılmamalıdır.

Bu olasılıkta da dünya dengesi altüst olur ve Doğu-Batı ilişkileri gergin noktalara sürüklenir...

Özetle Polonya olayları, çok duyarlı ve sakıncalı olasılıkları içeren büyük bir **«operasyon»** olarak orta yerde durmaktadır..

Polonya'da bugünkü görünüm, Sosyalist teori açısından oldukça ilginç bir gelişmeyi vurgulamaktadır. İşçi sınıfı, **«proletarya diktatörlüğü»**ne karşı çıkmakta, silâhlı kuvvetler, Marksist-Leninist ilkeleri korumaya çalışmaktadır! Bu **«dramatik gelişme»** Polonya'da **«Sovyet Modeli»** olarak **«İthal edilen»** ve bugün ancak **«Polis devleti»** yöntemleri ve sıkıyönetimlerce korunmaya çalışılan rejimin **«iflâsı»** anlamına gelmektedir.

Başbakan Jaruzelski ile işçi lideri Walesa arasındaki en büyük uyuşmazlık konularından birinin **«grev hakkı»** olduğu gözönünde tutulursa Polonya'daki **«Marksist-Leninist»** sistemin ne gibi açmazlar içinde kaldığı kendiliğinden anlaşılır.

Polonya deneyinin, bir yönü ile görüntüsü budur. Sovyet güdümündeki bir **«Marksist-Leninist sistem»** açıkça iflâs etmiş, Polonya işçi sınıfı, bu **«modele»** karşı direnişe geçmiştir. **«İşçi sınıfı öncülüğü»**nü bir siyasal ve ideolojik ilke olarak kabul eden **«Leninizm»**, Polonya'da işçi eylemlerine karşı ancak sıkıyönetimler, askerî konseylerle korunacak duruma düşmüştür.

Polonya deneyinin bir başka görünümü de kendi ülkelerinde işçi sendikalarının varlıklarına ve eylemlerine karşı çıkan çevrelerin tutumlarıdır. Polonya'da Bağımsız Dayanışma Sendikası'nın eylemlerini **«özgürlük»** adına alkışlayıp, kendi ülkesindeki demokratik işçi örgütlerine karşı çıkmak, çağımızın ilginç, ilginç olduğu kadar üzücü çelişkilerinden biri olmalıdır!

Hele, ABD Devlet Başkanı Reagan'ın Walesa'dan ve Polonya işçilerinden yana tavır alırken, kendi ülkesinde, greve giden hava kontrol teknisyenlerini cezalandırması, New York'daki özgürlük anıtı adına utanç vericidir.

Dünyadaki bütün gelişmeler, şu gerçeklerin önemini bir değil bin kez kanıtlamaktadır:

Bir ülkede sosyalizm, ancak ve ancak emekçi sınıf ve tabakaların oylarıyla kurulursa kitlelerde kök salar. Yığınlarda destek bulur. **«İthal malı sosyalizm»,** eninde, sonunda böylesine kargaşalarla ve iflâslarla sonuçlanır.

Sosyalizm, ancak ve ancak ulusal bağımsızlık içinde yurttaş oyu ile kök salmalıdır...

Kanıtlanan bir başka gerçek de **«Hukuk devleti»** sisteminin vazgeçilmez varlığı ve önemidir. Hukuk devletinin zedelendiği her ülke kargaşalarla, zorbalıklarla, diktatörlüklerle karşılaşmak yazgısı ile karşı karşıyadır. Hukuk Devleti bireylerin olduğu gibi, sendikaların, partilerin ve kurumların ortak güvencesidir.

Polonya halkının kendi geleceğini, kendi yazgısını, kendi rejimini ancak kendisinin belirlemesi gereğine inanıyoruz.

15 Aralık 1981

POLONYA ACISI...

Polonya'da **«Bağımsız Dayanışma Sendikası»** yandaşları ile **«Askerî Yönetim»** arasındaki gerilim gün geçtikçe artıyor. Polonya Parlamentosu'nun, **«Bağımsız Dayanışma Sendikası»**nı kapatan kararından sonra önce Gdansk kentinde başlayan direnişler, Wroclaw ve Poznan kentlerine

de kaymış bulunuyor. Ajanslar, gösteriler sırasında bir gencin polis kurşunu ile öldüğünü bildiriyorlar.

Polonya olayları, İtalyan Komünist Partisi lideri **Berlinguer**'in belirttiği gibi, bu ülkede Sovyet güdümündeki sosyalizmin kesin iflâsıdır. Bugün, Polonya'da **«Marksist teoride yeri olmayan bir askerî yönetim»** işbaşındadır. Ve bu askerî yönetim, Polonya işçileriyle, Polonya işçi sınıfı ile karşı karşıyadır. Hem de Marksizm adına.

Polonya Silâhlı Kuvvetleri'nin Polonya işçileri üzerindeki baskıları, Sovyet Tass ajansınca yayınlanan bir yorumda desteklenmiş ve Polonya hükümetinin gereken önlemleri aldığı söylenmiştir. Polonya'da **«öncü güç»** olma niteliğini çoktandır yitirmiş bulunan ve Polonya ordusunun emir ve komutasına giren Komünist Partisi'nin yayın organı **«Tyrbuna Ludi»** ise, göstericilere karşı alınan sert tavırları destekleyici yayınlar yapmaktadır.

Polonya'da Askerî Yönetim kurulması, öncelikle Marksist teori ile ve **«Sovyet Marksizmi»** olarak tanımlayacağımız **«Marksist-Leninist»** sistem ile bağdaşmamaktadır.

Sovyet Rusya'da Marksist-Leninist sistemin teorisyeni ve uygulayıcısı Lenin'in **«ulusların kaderlerini tayin hakkı»** adıyla bilinen yazılarında (The Socialist Revolution And The Right Of The Nations To Self - Determanition - Collected Works. Cilt 22, s: 347-353). Ne garip rastlantıdır ki, Polonya'nın Rus Çarlığı'ndan ayrılmasını savunuyor ve aynı kitabının 346-147'nci sayfalarında, bu bağımsızlığı, **«enternasyonalizmin»** bir gereği sayıyor!

Ve Polonya Marksistlerinin tıpkı Rus Marksistleri gibi, **«Polonya halkının kendi geleceğini kendisinin belirlemesi»** ilkesini savunmalarını istiyor!

Bugün roller değişmiştir: Polonya'da Sovyet güdümünde ve bu yüzden **«Leninist»** olduğu söylenen bir rejim vardır. Rejim, bugün askerî yönetim ile ayakta durmaktadır. Polonya işçileri, bu yönetime başkaldırmışlardır. Marksist teoride yeri olmayan bir **«askerî cunta»** fabrikalarda tersanelerde direnen işçileri cezalandırmak için **«faşist yönetimleri»** andırır yöntemlere başvurmaktadır.

Yine Marksizm, yine Leninizm adına!

«Teoriyi» de, **«Pratiği»** de yerli yerine oturtmak gerekir: Bu sonuç çok açık bir iflâsı vurgulamaktadır. Sovyet güdümündeki sosyalizm Polonya'da iflâs etmiştir. Komünist Partisi'nin **«öncü gücü»** ortadan kalkmış, sosyalist rejim fabrikalar yerine askerî kışlalara bağlanmıştır. Bu yıkıntıyı, Marksizm adına savunmaya ve örtbas etmeye olanak yoktur. Çünkü rejimin asıl sahibi olması gereken işçiler, rejime karşı çıkmışlardır.

Polonya olayları, çoğulcu demokrasi yapısı içinde gelişecek olan **«demokratik sosyalizm»** savunucuları dışındakileri derin çelişkiler içine düşüren özellikler taşıyor.

Birinci çelişki, Burjuva-Demokratik ülkelerdeki sosyalist eğilimli işçi sendikalarını, **«Sovyetler'in yönettiği kuruluşlar»** olarak gören düşüncededir. Bu düşünce sahipleri, şimdi, kendi ülkelerindeki işçi kuruluşlarına karşı çıkarlarken, Polonya'daki Bağımsız Dayanışma Sendikası'nı destekleme görevini üzerlerine almışlardır.

Yani, kendi işçi sınıflarına karşıdırlar, ancak Polonya işçi sınıfından yanadırlar!

İkinci çelişki, sosyalist ülkelerdeki işçi örgütlerini ve eylemlerini, **«CIA tarafından kışkırtılıp, yönetilmekle»** suçlayanların görüşlerindedir. Bunlar, Burjuva-Demokratik ülkelerdeki işçi kuruluşlarını ve sendikalarını desteklerlerken, sosyalist ülkelerdeki bu tür kımıldanışları, **«uluslararası burjuvazinin oyunları»** olarak görürler.

Bunlar da Marksizm adına Polonya'daki **«askerî cuntadan yana»** tavır alırlar!

Olay çok açık ve nettir: Sosyalizm, ancak bağımsız bir siyasal yapıda ve çoğulcu demokrasi içinde gelişebilir. Dünya savaşlarının kan ve barut kokan özel ve özgün koşullarında kurulan rejimler, yirminci yüzyılın kapanmak üzere olduğu şu yıllarda örnek alınamaz.

«Ulusların kaderlerini tayin hakkı» bugün de vardır. Çünkü bu hak, ezen uluslara karşı ezilen ulusların kutsal hakkıdır. Ve Polonya işçi sınıfı bugün, özünde, bu hakkı kullanmaktadır.

16 Ekim 1982

Yirminci yüzyılın karmaşık sosyal ilişkileri yeni yeni sosyal oluşumlara yol açmıştır. Sanayi devriminin ekonomik ve sosyal değişimlerinden kaynaklanan işçi sınıfı ile burjuvazi, **«modern sınıfları»** oluştururlar. Sanayileşme süreci, burjuvazi ile işçi sınıfının karşılıklı olarak güç kazanıp örgütlenmelerini sağlar. Özlemini çektiğimiz **«Batı türü demokrasi»** bu örgütlenmeleri, karşılıklı denge içinde tutar ve bu ilişkilere yasal ve siyasal çerçeveler çizer. Demokrasi, karşılıklı çıkarların yasal dengelerle güvence altında tutulduğu rejimlerin ortak adıdır.

Türk toplumu bütün dünyayı sarsan sanayi devriminin dışında kalmıştır. Bunun için de toplumumuz burjuvazinin ve proleteryanın oluşumlarında, Batı'nın izlediği sosyolojik süreçleri yaşamamış; aynı koşullardan geçmemiştir. Kaldı ki, bugünün Batı dünyasında insanları, **«burjuva»** ve **«proleter»** diye iki kalın çerçeve içine oturtmaya olanak yoktur. Bu iki **«ana sınıf»** dışında, **«ara tabakalar»** oluşmuş; farklı sosyal eğilimler, yaşam biçimleri belirmiştir.

Türk Toplumunun bugünkü görünümünde, farklı sınıflar, yapılar, farklı kültür tabanları ve genel kuramlara oldukça ters düşen farklı eğilimler göze çarpar.

Örneğin, kapitalsit toplumda işçi sınıfından kopmuş, yozlaşmış kişilerin ve tabakaların oluşturduğu **«Lumpen Proletarya»** Türkiye'de çarpık kapitalist yapı ve düzensiz kentleşme olgusu içinde palazlanıp, arsa komisyonculuğu, kaçakçılık, muhabbet tellâllığı, eğlence yeri fedailiği, garsonluğu, daha sonra sahipliği ve son zamanlarda **«köşebaşı bankerliği»** gibi sınıf atlamaları ile güçlenip, siyasal yaşama egemen olmamış mıdır?

Evet olmuştur; olduğunu örnekleri ile biliyoruz. Türkiye'de **«kaçakçılık sektörü»** adını vereceğimiz bir ticaret dalı içinde yasa dışı yollarla para kazanan ve elde ettikleri bu **«kara servet»** yoluyla toplumda egemen katmanlara sıçrayan eski Lumpen proleterleri kimse görmezlikten gelemez. Bunları, kimlik kartları ile ad ad sıralamak da olasıdır.

Türkiye'de **«Lumpen Sermayesi»** adı takacağımız bir **«sermaye grubu»** türemiştir. Bunlar, **«eşkiyanın düze çıkması»** gibi, elde ettikleri **«kara serveti»** bankacılık sistemi içinde kullanıp, yasal görünümlü şirketlerde çalışmalarına devam etmektedirler..

Örnekleri ile biliriz. Türk siyasal yaşamında, bazı politikacıları yönlendiren, ön seçimlerde etkili olan ve **«metres tutarcasına»** bürokratlarla dostluklar kuranlar, bu Lumpen sermayenin bıçkın temsilcileridir.

«Lumpen Proletarya» gibi, kapitalist toplumda, çarpık kapitalizmin çarkları içinde büyük servetler içinde yaşayan **«burjuva lumpenleri»** de vardır. Bunlar, burjuva sınıfının **«ayak takımı»**, burjuva sınıfının serserileridir. Tıpkı burjuvalar gibi yaşarlar, ancak **«burjuva»** değillerdir. Burjuvazinin sahip olduğu kültür birikimleri, bu burjuva lumpenlerinde bulunmaz. Bunlar, yasa dışı yollarla para kazanıp, bol para harcarlar.

Lumpen burjuvalar, kapitalist sınıfın eşkiyalarıdır. Bunlara **«Baba»** da denir. Burjuva lumpenleri ise kapitalist düzenin serserileridir. **«Kara Servet»** dediğimiz yasa dışı kazanç dilimleri, bu eski Lumpen proleterlerle, yeni burjuva Lumpenleri arasında bölüşülür. Her iki yoz sosyal tabaka arasında **«iş bölümü»**, zaman zaman da **«kara servet»**in paylaşılmasından doğan çelişkiler doğar.

Bunların ilişkileri, uluslararası düzeydedir. Her ülkede, İtalya'daki özgün ada bakılarak **«MAFYA»** adı verilen Lumpenler arasında **«enternasyonal»** ilişkiler söz konusudur. Marksist kuramda öngörülen **«proletarya enternasyonalizmi»** yirminci yüzyılın son çeyreğine kadar kurulamamıştır ama kapitalist düzen içinde palazlanan Lumpen kökenli servet sahibi zengin, para içinde yüzen eşkiyalar ve serseriler arasında **«enternasyonal»** ilişkiler çoktan kurulmuştur.

«Bir sosyal sınıfın, öteki sosyal sınıflar üzerinde» diye başlayan eskimiş yasaları bir yana bırakıp, bu Lumpen sermayesinin devlet içinde yarattığı yıkıntıları birbir saptamak gerekir.

Lumpen sermayesi, sermayenin en saldırgan, en edepsiz ve en tehlikeli kesimidir.

Şöyle bir çevrenize bakın, tanımıyor musunuz bunları? Savaşımız işte bunlarladır.

15 Temmuz 1982

DOKTORLAR...

Bir tapu sicil muhafızı, sabah tapu verir, öğleden sonra arsa komisyonculuğu yapabilir mi? Yapamaz. Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürü, sabah devlet adına imza atar, öğleden sonra bir özel şirketi yönetebilir mi? Yönetemez. Bir Askerî Yargıç, sabah karar verip, öğleden sonra avukatlık yapıp para kazanabilir mi? Hayır, kazanamaz.

«Ticaret ile iştigal» yasağı bulunan **«Devlet memurları»**, sabah devlet memuru, öğleden sonra **«Tacir»** olabilirler mi? Bu soruya, **«Hayır, olamazlar»** diyemiyoruz. Biliyoruz ki olunuyor: Hekimler, devlet hizmeti dışında özel muayenehane açabilmektedirler.

«Tam Gün Yasası», bütün doktorları zorunlu olarak devlet hizmetine almış değildi. Ya ne yapmıştı? Şunu yapmıştı: **«Ya devlet hastanelerinde çalışırsınız, ya da özel muayenehanelerinizde..»**

Bu yasa, hastane hekiminin eline geçen parayı bir ölçüde artırmış ve yüksek öğrenimin en uzunu (altı yıl lisans öğrenimi, dört yıl uzmanlık olarak, toplam on yıl) öğrenim gören uzman doktorlar olmak üzere diş hekimi, eczacı, pratisyen doktor ve yardımcı personelin aylıklarını artırmıştı.

Şimdi size bir devlet hastanesinde çalışan yirmiyedi yıl hastalarına devlet hastanelerinde hizmet etmiş bulunan bir hekimin Tam Gün Yasası ile ve bugün eline geçen parayı ve orada yapılan kesintileri sayısal olarak anlatacağız:

Tam Gün Yasası ile yirmiyedi yıllık hastane hekiminin aylığı şöyleydi:

Maaş: 30 bin.. Tam Gün Tazminatı 65 bin.. Yan ödeme 3180, yakacak yardımı: 1750.. Toplam 99 bin 930.. Bu **«Brüt»** rakamdır.

Şimdi kesintilere gelelim:

15.514 maaşın vergisi, 37.285 Tam Gün Tazminatın vergisi, 2.909 malî denge vergisi, pul, öteki kesintiler. Toplam olarak 58 bin 901 TL.'dır. Devletçe doktora verilen paradan yine devlet tarafından geri alınan bölümdür. Bu çıkartma, toplama işleminden sonra, Tam Gün Yasası ile 27 yıllık bir hastane hekiminin eline geçen para, 41 bin 29 lira idi.

Sonra ne oldu?

Sonra şu oldu: Sayıştay kararı ile vergilendirme alanında bir değişiklik oldu, sonra «yan ödemeler» kaldırıldı, daha sonra nöbet paraları kesildi... Sonuç olarak Tam Gün Yasası ile eline 41 bin TL. geçen 27 yıllık bir hastane hekiminin aylığı, (ortalama ayda 4500 TL.'lık nöbet parasını hesap edersek), 45 bin liradan 35 bin liraya düşürülmüş oldu.

Tam Gün Yasasının kaldırılması ile özel muayenehanelerde çalışan devlet memuru doktorlar, günde binlerce lira kazanırlarken, devlet hastanelerinde bütün bilgi ve hünerini hastaları için kullanan hastane hekimlerinin aylıklarında ortalama 10 bin TL. kesilmiştir.

Bu, hastanelerde çalışan hekimlerin cezalandırılmaları değil de nedir? Düpedüz bir cezalandırma sistemi uygulanmış, elini hastasının cebine atmayan doktorlar, bu uygulamalarla açıkça ve göz göre göre cezalandırılmışlardır.

Geçen yıl ile bu yıl arasında, başdöndürücü enflasyon bütün orta gelir dilimlerini perişan ettiği gibi hekimleri de geçim sıkıntılarına sokmuştur. Tam Gün Yasası'na güvenerek hastanelerde gece demeden, gündüz demeden çalışan, pazartesi günü sabah sekizde girdiği nöbetten salı akşamı 17'de çıkan hekimler bu uygulama ile bir de nöbet paralarından yoksun bırakılmışlardır.

Bu uygulama ile şu kanı yerleştirilmeye mi çalışılı-

yor: **«Devlete hizmet etme, git dışarıda muayenehane aç, cebini doldur. İnsanlık sana mı kaldı?»**...

Yok yok, bu bir haksızlık, hem de büyük bir haksızlıktır. Ve hemen çaresi bulunmalıdır: Yoksa devlet hastanelerine hekim bulmak güçleşecektir.

Selâm sizlere hastane hekimleri, selâm sizlere, hünerli ellerinizle, sabahlardan, gece yarılarına kadar, hastalarına şifa taşıdıktan sonra, mahalle aralarında kurulan pazarlarda ucuz sebze ve meyve almak için ellerinde filelerle dolaşan hekimler, selâm, selâm, selâm sizlere...

24 Temmuz 1981

ÜÇ YILA KADAR!

12 Eylül 1980 tarihinden sonra Sıkıyönetim Yasası'na **«Sıkıyönetim Mahkemelerince verilen 3 yıl kadar hürriyet bağlayıcı ceza hükümleri temyiz olunamaz»** biçiminde bir kural getirilmişti. Bununla, sıkıyönetim yargısını hızlandırmak, terörü önlemek ve Askerî Yargıtay'ı bu gibi dosyalarla meşgul etmemek gibi amaçlar güdülmekteydi. Ancak, bu yasal kuralın amaca uygun olarak işlemediği, tersine, adlî yanılgılara yol açtığı, Askerî Yargıyı meşgul ettiği, terör suçları ile ilgili olmadığı somut örneklerle ortaya çıkmıştır.

Örneğin, eski Başbakanlardan Sayın Bülent Ecevit ile ilgili mahkûmiyet kararında cezanın yanlış hesaplandığı, Ankara Savcılığının **«Yazılı emir ile bozma başvurusu»** sonunda Askerî Yargıtay kararı ile saptanmış ve mahkûmiyet süresi kısalmış bulunmaktadır.

Genç gazeteci dostumuz Lütfü Oflaz, yazdığı bir yazı nedeni ile mahkûm olmuş ve yazının yayın tarihinden sonra yapılan yasa değişikliği nedeni ile Askerî Yargıtay'a başvurma olanağı elinden alınmıştır. Gerçi, ceza yargılaması hukukunda usule ilişkin yasa değişikliklerinin **«Derhal uygulanacağı»** yolunda ilkeler söz konusu ise de bu, **«Yeni çıkacak yasaların sanık lehine olacağı»** varsa-

yımına dayanmaktadır. **«Şüphenin sanık yararına yorumlanacağı»** bir hukuk düzeninde, sonradan çıkan yasa ile yasa yollarının kapatılmış olması elbette sanık zararınadır. Ve bu nedenle uygulama usul hukukuna aykırıdır.

Oflaz, bu yanlışlığın, bu haksızlığın düzeltilmesi için, geriye kalan tek yolu zorlamış; Millî Savunma Bakanı'nın, **«Yazılı emir ile bozma»** emri vermesi için çırpınmıştır.

Oflaz, bu başvurularından bir sonuç alamamıştır. Genç gazeteci dostumuz, şu anda Kızılcahamam Cezaevi'nde mahkûmiyet cezasını çekmektedir...

Üç yıla kadar mahkûmiyet kararlarında Yargıtay yolunu kapatan bu yasa kuralı ile ilgili uygulamalardan son ikisi bir başka gazetecinin, Zonguldak'ta yayınlanan **«Uyanış»** gazetesi sahibi Ali Bahadır'ın başındadır.

Ali Bahadır, 1980 yılı Haziran ayında Demirel hükümeti ile ilgili bir yayınından ötürü 12 Eylül 1980 tarihinden sonra Gölcük Donanma ve Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi'nce **«iki yıl hapis ve sekiz ay sürgün»** cezasına çarptırılmıştır. Demirel hükümetine **«Tutucu, gerici, halk düşmanı»** dediği için **«Hükümetin manevî şahsiyetini tahkir»** suçu ile mahkûmiyet cezasına çarptırılan Ali Bahadır, yayın tarihinden sonra yapılan yasa değişikliği nedeni ile Askerî Yargıtay'a başvurma olanağından da yoksun kalmıştı.

Ali Bahadır ile ilgili kararın **«özünü»** tartışacak değiliz; karar verilmiş, kesinleşmiş ve uygulanmıştır. Ancak **«usul»** açısından söylenecek söz vardır. 12 Eylül öncesi hükümetlerden herhangi biri hakkında **«manevî şahsiyeti tahkir»** suçu, sıkıyönetim ilân nedenleri ile ilgili değildir; sıkıyönetimin elkoyduğu herhangi bir suç ile **«Genel, ya da ortak bir amaç içinde ilişkili»** de değildir. Bu yüzden, bu tür suçlara, Sıkıyönetim Mahkemeleri değil; genel mahkemeler bakmaktadır.

Böyle olduğu için Türk Ceza Yasası'nın 159'uncu maddesiyle ilgili dosyalar, çeşitli Sıkıyönetim Mahkemelerince genel yargıya gönderilmişlerdir. Bu tür suçların sıkıyönetim yargısında ele alınmaları, hiç şüphesiz, As-

kerî Yargıtay'ı, gereksiz yere meşgul edecek, bu mahkemeleri, terör suçlarına gereği gibi eğilmekten, bir ölçüde alıkoyacaktı.

Bu uygulama ortadayken, Ali Bahadır, Sıkıyönetim Mahkemesince **«Demirel hükümetinin manevî şahsiyetini tahkir ettiği»** gerekçesi ile iki yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

Ali Bahadır'ın çilesi bununla da bitmemiştir. Yılbaşından üç gün önce cezasını bitirip, özgürlüğe kavuşmayı bekleyen Bahadır'ı bir başka dava daha beklemektedir.

Çaycuma Cezaevi'nden bir başka cezaevine gönderilen hırsızlık suçundan tutuklu bir sanığın cebinden, bu sanığın elyazısı ile tutulmuş bazı notlar bulunur. Sanık, verdiği ilk ifadede, bu notların Ali Bahadır tarafından kendisine yazdırıldığını söyler, sonra bu ifadesini reddeder. Yapılan soruşturmalar sırasında, Bahadır ile bu sanığın cezaevinde aynı koğuşta kalmadıkları ve bir araya gelmedikleri saptanır. Savcı, bu nedenlerle Bahadır'ın beraatını ister. Ancak, Gölcük Donanma ve Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nce sivil cezaevinde iki sivil kişinin işledikleri ileri sürülen suçlarından ötürü **«İki yıl sekiz ay»** mahkûmiyet cezasına çarptırılır.

Bahadır'ın avukatları, sıkıyönetim yargısı dışında tutulması gereken bu dosyanın ve bu hükmün Askerî Yargıtay'da görüşülmesini sağlamak amacıyla **«Yazılı emir ile bozma»** hükmünün işletilmesi için Millî Savunma Bakanlığı'na başvurmuşlardır.

Örnekler çoğaltılabilir. Bütün bu olaylar, Sıkıyönetim Yasası'nda üç yıla kadar mahkûmiyet kararları için Yargıtay yolunu kapatan hükmün, adlî yargılara ve bazı haksız hükümlere yol açabileceğini göstermektedir.

Bir tek yargıcın, Yargıtay yolu kapalı olmak üzere verdiği kararın her zaman için **«Adalete uygun»** olduğu söylenemez. Yargıç da her insan gibi yanılır; yanlış ya da adaletsiz karar verebilir. Yargıtay yolu bu haksızlıkları, bu adlî yanılgıları önlemek için öngörülmüştür.

Nasıl, 90 günlük gözaltı süresinde indirim yapıcı yasama işlemlerine başvurulmuşsa, bu konunun da ele alın-

ması ve her tür suç için yasa yolunun açık tutulması son derece yararlı olacaktır.

Bazı meslekdaşlarımızca, bugünlerde sık sık gündeme getirilen **«Basın affı»** konusunda bu gibi dosyaların da gözönünde tutulmasında yarar vardır. Basın özgürlüğü, yalnızca Cağaloğlu'nun değil, adını duyduğumuz, ya da duymadığımız bütün gazetecilerin özgürlüğüdür!

Lütfi Oflaz'ın da, Ali Bahadır'ın da, daha nicelerinin de...

7 Ocak 1982

BU KAFA...

Avrupa Konseyi'nde yapılan konuşmaları merak ediyordum.. Neyse ki, bu merakım, Metin Toker'in Milliyet'teki yazısı ile giderilmiş oldu. Sizler de merak ediyorsanız, salık veririm. Bakın Toker, Konsey'de konuşurken neler demiş:

«...Avrupa Konseyi'nin üyesi kalsak da, üyesi kalmasak da Türkiye en kısa süre içinde demokrasisini sağlığa kavuşturacaktır. Ama siz, çiftin arasında anlaşmazlık var diye geçici de olsa evlerin ayrılmasına karar verirseniz, barışmak istediğinizde bir de bakarsınız, eşinizi başkası alıp, götürmüş. Türkiye'nin talibinin çok olduğunu bilesiniz...»

Yani adam diyor ki, «siz bizim kocamızsınız, biz sizin karınızız, sakın bizden ayrılmayın, yoksa başkalarına kaçarız..» Evet, kelimesi kelimesine böyle...

Bu konuşmayı okuyunca tüylerim diken diken oldu. İşte Türkiye'nin onurunu, böylesine adamlar, böylesine sulu sözlerle ve benzetmelerle korumuş oluyorlar. Ayıp, ayıp!...

Konsey'in son toplantısında Türkiye üzerine sert tartışmalar yapılmıştır. Türk delegelerinin, Türkiye'yi bugüne getiren terör olaylarının ulaştığı boyutları, sayı ve olay belirterek anlatmaları, silâh ve uyuşturucu madde kaçakçılığının Batı Avrupa'daki köklerini göstermeleri gerekirken «biz sizin karınızız, aman bizi bırakmayın, yoksa baş-

kasına kaçarız» gibisinden, en bayağısından Yeşilçam melodramlarını andırır konuşmalar yapmaları, herhalde, Avrupalı parlamenterleri oldukça düşündürmüştür..

Ne demek, «bir de bakarsınız, eşinizi başkası almış götürmüş», ne ayıp, ne alçaltıcı, ülkesi ve halkına karşı ne güvensiz ve saygısız tavırdır bu...

Yurt dışında bu kafayla mı temsil ediliyoruz, Türkiye'nin haklarını, çıkarlarını, bu kafalarla mı savunuyoruz?... Evet öyle yapıyoruz, öyle yaptığımız için de bir arpa boyu yol alamıyoruz.

— Bir de bakarsınız, eşinizi başkası alıp götürmüş...

Efendi, efendi... Türkiye Cumhuriyeti, yedi düvel ile çarpışa çarpışa kurulmuş, temelinde, Mustafa Kemal'in kutsal bağımsızlık harcını taşıyan gün görmüş bir ülkedir. Bu bilince sahip her yurttaş ülkemizin bağımsızlığını, hiç boyun eğmeden hiç bir komplekse kapılmadan, kapitalist emperyalizme de, yurt dışından yönetilen uydu komünist partilere de, kendi içimizden çıkmış «yeni mandacılara» karşı da korumasını bilir. Sen kendine gel, kendine!...

Ey devletin yetkilileri, insaf edin. Avrupa kamuoyu önünde «bir de bakarsınız, eşinizi başkası alıp, götürmüş, Türkiye'nin talibinin çok olduğunu bilesiniz» gibisinden konuşmalar yapmak, Türk halkına, Türk ulusuna, şu koskoca Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı akılalmaz bir güvensizlik ve saygısızlık değildir de nedir acaba?...

Türkiye'nin siyasal durumunu, hemen ayartılacak oynak bir kadına benzeten bay Metin Toker'i Konseydeki Batılı parlamenterler, herhalde şaşkınlıkla ve tebessümle izlemişlerdir.

Bizler, Toker'i kamuoyunda çok yakından tanıdığımız için bu konuşmayı okuyunca şaşırmadık, ama bu «alafranga sağcı»yı bugüne kadar yeterince tanımayanlar varsa, tanısınlar diye konuya burada yer ayırdık..

Koskoca Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa Konseylerinde kimlerce temsil ediliyor ve kimlere **benzetiliyor.**

Uyan Gazi Kemal, uyan!...

3 Şubat 1981

KIR ÇİÇEKLERİ...

Bugün daktilomun başında yıllardan beri ilk kez, ne yazacağımı düşünerek dakikalarca durdum. Elim bir türlü tuşlara varmadı.

— Ne yazayım bugün?

İnsan, içindeki sıkıntılarla boğuştu mu sözcükler, bir dönme dolap gibi beyninizde döner durur. Öyle ki, sözcükleri beyninizden, yüreğinizden ve dilinizden çekip, daktilo şeridine vuramaz, ak kâğıt üzerine siyah harfleri, siyah sözcükleri dizemez, noktaları, virgülleri koyamazsınız...

Çünkü, sözcüklerin kendi dünyaları vardır; bu dünyalar, güneş çevresinde dönen küreler gibi beynimizde, vicdanımızda, yüreğimizde döner dururlar...

Sözcükler, gün olur, uzanamadığımız yıldızlar kadar uzak, gün olur, hoyratça ezip, geçtiğimiz kır çiçekleri gibi, bizlere yakın olurlar. Ve biz çoğu kez bu uzaklığı da, bu yakınlığı da ölçüp, biçemeyiz.

Ve sözcükler, yüreklerimizde, vicdanlarımızda, beyinlerimizde ve de atar damarlarımızda döner, dururlar...

Bugün hiç yazı yazmasam diyorum, gitsem bir dağ başına, gitsem, kır çiçekleri toplasam, bunları bir demet yapsam; desem ki, bu çiçeğin adı, **«Erdem»,** bunun **«Onur»,** bunun **«İnanç»**...

— Ne yazayım bugün?

Çevrenize şöyle bir bakın; bir bakın akıp geçen olaylara, bir bakın tanık olduğunuz ya da duyduğunuz olaylara bakın. Kimi zaman, onur çiçekleri ile, inanç çiçekleri ile bezenmiş insanlarla karşılaşırız. Kimi zaman da binbir yalanın belini bükmüş, yolsuzlukların saçaklarına tutunup, sirk cambazları gibi sıçrayıp durmuş insan müsvetteleri ile...

Ve hep onlar kazanmış; hep onlar günlerini gün etmiş. Para mı? Onlarda.. Pul mu? Onlarda.. Hep, bir elleri balda, bir elleri yağda, öyle yaşamışlar. Kaplumbağa gibi, binbir yalanın sığdığı başlarını gerekince, kalın kabuklarının içine çekerek, yılan gibi, kıvrılarak, bukale-

mun gibi kondukları, yerleştikleri yere uyarak yaşamışlardır.

— Ne yazsam bugün?

Eski dosyaları mı çıkarsam? Hayır çıkarmayacağım!... Geçmiş olaylarından vicdan muhasebelerine sayfalar mı açsam? Hayır, açmayacağım! Düne, önceki güne, daha öncesine mi uzansam? Hayır uzanmayacağım!..

— Ne yazsam bugün?

Canım bir dağ başında kır çiçekleri toplamak istiyor. Kıbrıs'tan kopup gelen ılık güney rüzgârları ile Ege'nin güneşli sabahlarından kaçamak gelen ışıklarla, ülkemin dört bir yanından toplayacağım kır çiçeklerini bir vazoya yerleştirip, **«işte»** desem, işte yıllarca yazmak isteyip de yazamadığım bunlar, işte bunlar.

Çiçekler yanyana, çiçekler aynı topraktan gelme ve aynı suyun içinde; biri **«İnanç»**, biri **«Erdem»**, biri **«Onur»**...

— Bugün ne yazsam, ne yazsam acaba?

Daktilomun başında yıllardan beri ilk kez yazacağım yazının soru işaretine takılıp dakikalarca düşünüp duruyorum. Sözcükleri, daktilonun tuşlarından kara şeride bir türlü çarpamıyorum. Yanıma oğlum **«Özgür»** geliyor, **«Ne düşünüyorsun baba?»** diyor. Sonra ekliyor:

— Beni yaz baba, beni yaz, benim adımı yaz baba, benim adımı yaz, benden söz et baba. benden söz et.. Duruyorum, düşünüyorum, düşünüyorum, yine düşünüyorum...

Bir dağ başına gitsem, kır çiçekleri toplasam ve sonra, evet ve sonra... ve... ve... ve...

— Bugün ne yazsam?

5 Aralık 1981

MİTHAT PAŞA'DAN BERİ...

Kusura bakılmasın, bizim demokrasimiz, biraz pille çalışan radyolara benziyor! «Nasıl?» derseniz, şöyle: Devletin temeline Anayasa'yı yerleştiriyorsunuz. Anayasa yeni doldurulmuş bir pil gibi, demokrasiyi bir süre çalıştı-

rıyor. Radyolarda da böyle olmaz mı; önce radyodan çok net ses çıkar, düğmeyi hangi dalgaya çevirirseniz, hangi istasyonu ararsanız, ses gelir. Pilin ömrü doldukça, parazitler çoğalır, cızırtılar artar, ses yavaşlar.

Anayasa'lar da böyle oluyor. Yeni Anayasa, önce demokrasiyi çok iyi çalıştırıyor, ya da böyle sanılıyor, bir süre sonra pilin gücü azalıyor, derken parazitler artıyor, cızırtılar çoğalıyor ve radyodan artık ses çıkmıyor. Anayasal gelişmeler, pillerin dolup boşalması gibi iniş-çıkışlar gösteriyor.

Türkiye'deki Anayasal gelişmelere şöyle bir gözatarsanız, hukuksal metinlerle uygulamalar arasında iyi niyetle düş kırıklıklarının boğuşa boğuşa bugüne kadar geldiklerini görürsünüz. İşte Tanzimat fermanları, işte 1839 tarihli Hattı Hümayunlar, Islahat fermanları, işte 1876 Kanun-u Esasi'si, Türk toplumunun ilk Anayasa'sıdır. Bu Anayasa, eski adıyla «Kanun-u Esasi», o tarihlerdeki Fransız ve Belçika anayasalarından yararlanılarak hazırlanmış; çağının binbir sorunu içinde kıvranan Osmanlı devletini anayasal çerçeveye sokmaya çalışmıştır. Sanılmıştır ki, Anayasa, yüzyılların getirdiği sorunları bir çırpıda çözmeye yetecektir.

Birinci Meşrutiyet Anayasası, çok kısa sürede rafa kaldırıldı. Birinci Meşrutiyet Anayasası, iki yıllık bir uygulamadan sonra, Padişah Abdülhamid eliyle işlemez hale sokulunca, ülke, İkinci Meşrutiyet tarihi olan 1908'e kadar, Anayasa'sız ve parlamentosuz yönetildi.

İkinci Meşrutiyet günlerinde özgürlük özlemleri ile alev alev tutuşan aydınlar, İstanbul sokaklarında «Ya Kanun-u Esasi, ya ölüm» diye dolaştılar, «Meşrutiyet yetimlerin gözyaşlarını dindirecek, kimsenin hakkını kimseye kaptırmayacak» diye söylevler verdiler; yazılar yazdılar.

Ve işte sonra sonuç; astığı astık, kestiği kestik «İttihad Terakki», yeniden özgürlük özlemleri, yeniden düş kırıklıkları ve birbiri üzerine yığılan dağ gibi, dev gibi sorunlar, dış borçlar, Düyun-u Umumiye'ler, Balkan Savaşı,

Talât, Enver ve Cemal Paşa'lar.. Serüvenler, yenilgiler, yeniden düş kırıklıkları...

Yakın tarihimiz en gerçekçi atılımı, çözüm yolunu, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda bulan ulusal direniş, Erzurum, Sivas kongreleri, Amasya Tamimi ve de «TBMM, milletin hayat ve istiklâline suikast eden emperyalist ve kapitalist düşmanların tecavüzatına karşı müdafaa ve bu maksada münafii hareket edenleri tedip azmiyle müesses orduya sahiptir» diyen ilk Meclis'in onurlu sesi...

Ve önce 1921, sonra 1924 Anayasası, sonra Kemalist devrimler, bağımsız bir ülke, onurlu bir ulus...

Türkiye, Ulusal Kurtuluş Savaşı ile kazandığı bağımsızlığı, son otuz-kırk yıl içinde cömertçe harcayarak, 1960 yılının 27 Mayıs sabahına ulaştı. 27 Mayıs ihtilâlcileri, çağdaş bir Anayasa ve özgürlük ortamı yaratarak çoğulcu demokrasiye adım atmaya çalıştılar. Bu özgürlük ortamı, 12 Mart muhtırası ile noktalandı. Anayasa'nın bir çok maddesi değişti ve ortaya, «61 Anayasası» dışında, «71 Anayasası» olarak adlandırabileceğimiz, değişmiş, başkalaşmış bir Anayasa çıktı.

Özellikle 1975'ten 1980 12 Eylül sabahına kadar geçen zaman diliminde, devlet, devlet olmaktan çıktı, terör, devletin en doğal işlevlerini yoketti ve beklenen gelişmelerle bugüne ulaşıldı.

Yüzyılı aşan Anayasa tarihimizde, bunca çalkantı, bunca iyi niyet, kan, gözyaşı ve yeni bir Anayasa bekleyişl...

Ve birbiri üzerine yığılan sorunlar, sorunlar, sorunlar...

18 Eylül 1980

DERNEKLER VE ŞİRKETLER...

Danışma Meclisi üyesi Turgut Yeğenağa, Çukurova Elektrik Şirketi'nin Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini sürdürüp sürdüremeyeceğini Danışma Meclisi Başkanlığına sormuş, Başkanlık Divanı da Mecllis üyeliği ile şir-

ket yöneticiliğinin birbiri ile bağdaşır görevler olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bunun üzerine Yeğenağa şirketteki görevinden ayrılmıştır.

Hiç şüphesiz, Sayın Yeğenağa'nın davranışı dürüst bir davranıştır. Başkanlık Divanı'nın kararı da yerinde bir karardır.

Bilebildiğimiz kadarı ile Danışma Meclisi Başkanı Ord. Prof. Dr. Sayın Sadi Irmak, Danışma Meclisi Başkanı seçilmesinden hemen sonra Hisarbank Yönetim Kurulu üyeliğinden ayrılmıştır.

«İSOTAŞ» adlı büyük bir inşaat şirketinin Genel Müdürü olan Sayın Hayri Seçkin de inanıyoruz ki, Başbakan Yardımcısı Sayın Turgut Özal ve Tercüman Gazetesi sahibi Kemal Ilıcak'ın da ilişkili bulunduğu bu şirket yönetiminden ayrılmayı uygun görmüştür.

Hiç şüphesiz, Danışma Meclisi'nin başka üyelerinin de banka ya da şirket yönetimleri ile ilişkileri vardır. Bunlar da eski görev yerleri ile ilişkilerini elbette keseceklerdir. Bu bakımdan Sayın Yeğenağa, Danışma Meclisi'nin öteki üyelerine de ne yapılması gerektiğini anımsatmış bulunmaktadır.

Gerçi, sayın üyeler, Danışma Meclisi'ne atanmadan önce görevli bulundukları şirket ya da banka yönetimlerinden ayrılmışlardır ama, bu gibi **«akçeli»** ilişkilerin **«platonik»** değil **«organik»** türde ilişkiler olduğu gözönünde tutulursa, aynı ilişkilerin şu ya da bu ölçüde sürdürülmesi de doğaldır.

Örneğin, yeni hazırlanacak Anayasa'da kamulaştırma ile ilgili madde görüşülürken, toplu konut alanında yatırımlar yapması beklenen İSOTAŞ'ın eski Genel Müdürü Sayın Seçkin, nasıl bir tutum takınacaktır? Olacak iş değil ama söz gelişi **«Bankaların devletleştirilmesi»** konusunda bir Anayasa maddesi getirilse ya da serbest piyasa ekonomisinin alanını daraltmayı öngören bir düzenleme yapılsa, Hisarbank eski Yönetim Kurulu üyesi Sayın Irmak etkinliğini ne yönde kullanacaktır? Bir özel şirket olan Çukurova Elektrik'in devletleştirilmesi gündeme gel-

se, bu şirketin Yönetim Kurulu eski Başkanı Sayın Yeğenağa ne yapacaktır?

Hiç şüphemiz yok, bu sayın üyeler, bu gibi konularda vicdanlarının sesini dinleyecektir.

Geçmiş dönemlerle ilgili olarak **«Devletin bazı derneklerin yönetiminde»** olduğu yolunda yakınmalara sık sık rastlıyoruz. Bu, hiç kuşkusuz, haklı bir eleştiridir. Devlet bürokrasisinin yasalar, tüzük ve yönetmelikler yerine bazı dernekler eliyle yönlendirilmesi, atama işlerinde bu derneklerin egemen olması bir yozlaşma eğilimini göstermektedir. **«Devlet derneklerle»** yönetilmeyeceği gibi, **«şirketler»** eliyle de yönetilmemelidir. Elden geldiğince, şirketlerin ve özel bankaların **«Etki ve çekim alanı»** dışında durulmalıdır.

Yine geçmiş dönemlerde bazı parlamenterlerin **«iş takipçileri»** durumuna düşmeleri, dışalım izni, teşvik belgesi, yatırım indirimi gibi olanakları elde etmek için bazı şirketlerin **«adamları»** gibi çalışmaları henüz belleklerden silinmiş değildir. Bazı siyaset adamlarının ticarî şirketlerde yeralmaları ve siyasal etkinliklerini ve ilişkilerini bu şirketler emrine vermeleri, **«bürokrasi ahlâkını»** bozmuş ve siyasal sahnelerde yarı siyasetçi, yarı işadamı, ayrıcalıklı kişilere rastlanmıştır. **«Kimler?»** diyeceksiniz.

Elimizde bir olanak olsa da son yirmi yılda, bankalarda, KİT'lerde Yönetim Kurulu üyelikleri yapmış siyasetçilerle yine siyasetçilerin kurdukları ya da ortak oldukları ticarî şirketleri bir bir çıkarsak, büyük şirketlerin **«iş takipçisi»** parlamenterleri saptasak. Bunu yapabilsek demokrasimizin bazı özel şirketler eliyle nasıl yozlaştırıldığını, ilginç bulgularla, teşvik tedbirleri ile yatırım indirimleri ile, banka kredileri ile bir bir kanıtlamış olurduk. Yalnızca ampul ve lâstik dışalımlarının hangi şirketler aracılığı ile ve hangi siyasetçilerin ve bürokratların yardımıyla yapıldığını açıklasak birçok gerçeği gözler önüne serecek.

«Devleti dernekler yönetmesin»... Doğru, çok doğru; ama ya şirketler?... Onların etkisi, ilişkileri?...

13 Kasım 1981

İstanbul Hukuk Fakültesi eski dekanlarından Anayasa Hukuku Öğretim üyesi Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı'nın Danışma Meclisi'nce Anayasa Komisyonu Başkanı seçilmesi, Sayın Profesöre büyük ve tarihsel bir sorumluluk yüklemiştir. Kendisini, bu göreve seçilmesi nedeniyle kutlar, başarılar dileriz.

Sayın Aldıkaçtı'yı **«Modern demokrasilerde ve Türkiye'de Devlet Başkanlığı»** ve **«Anayasa hukukumuzun gelişmesi ve 1961 Anayasası»** gibi değerli incelemeleri ile tanımaktayız.

Sayın Profesör, bu yapıtlarında Anayasal konulardaki inanç ve düşüncelerini yeterince açıklıkla ortaya koymuş bulunmaktadır.

Örneğin Sayın Aldıkaçtı, lâiklik ilkesini savunmakta ve 1960 ihtilâli ile devrilen DP iktidarını **«Atatürk devrimlerinin özüne dokunan tavizler vermek»** ile suçlamaktadır. Aldıkaçtı'nın bu konudaki düşünceleri kendisi tarafından şöyle özetlenmiştir; aktaralım:

— DP iktidara gelince muhalefette iken savunduğu hürriyet felsefesini unutmuş ve liderler daha başlangıçtan itibaren takip ettikleri keyfî rejimi devam ettirebilmek için Atatürk devrimlerinin özüne dokunan tavizler vermeye veya doğrudan devrimler aleyhine bir tutum takibe başlamışlardır. Bunun da gayelerini gerçekleştirmeye yetersiz olduğunu görünce, muhalefeti zayıflatmayı, seçim sistemlerinde iktidar lehine değişiklikler yapmayı, memur ve hâkim sınıfını baskı altında tutmayı, muhaliflerini cezalandırmayı gayelerini gerçekleştirecek imkânlar olarak uygulamışlardır.. (Anayasa Hukukumuzun Gelişmesi ve 1961 Anayasası, 1970, s: 113)

Sayın Profesör, aynı kitabının bir başka bölümünde **«Faşist, Nazi ve Komünist veya benzeri doktrinler dışında»** kalan fikir akımları için şu görüşü savunmaktadır:

— Anayasanın sağladığı bu geniş imkân olumlu bir sonuca varmaktadır. Bu da Anayasa istikrarının sağlanmasıdır. Gerçekten geniş bir yelpaze şekli açılan Ana-

yasamızın felsefesinin sınırları içinde bütün fikir akımları Anayasayı değiştirmek lüzumunu duymadan uygulanabilirler.. (s: 153)

Aldıkaçtı'nın 1950-60 dönemi için **«Izdırap çekilen on senelik devir»** (s: 153) olarak niteledikten sonra şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

— Birden fazla partili devreye girildikten sonra -iki parti sistemi- tek parti devrindeki hak ve hürriyet düzenini yeterli görmeyerek daha fazla hak ve hürriyet vaad eden DP, iktidarı bir daha bırakmamak meşru arzusunu, Anayasayı ihlâl ederek gayrimeşru yolla gerçekleştirmeye çalışmış ve kurulu düzen, özellikle Atatürk devrimlerine karşı olanlarla işbirliği yapmıştır. Bundan dolayı da 27 Mayıs 1960'da yine bir ihtilâlle DP iktidarına son verilmiştir. (s: 332)

Sayın Aldıkaçtı, yakın geçmişi böyle niteledikten sonra şu genel yargıya varmaktadır:

— İttihat ve Terakki ve DP iktidarları olaylarında görüldüğü gibi hak ve hürriyetler için mücadele ettiklerini ilân edenler, iktidara geldikleri zaman demokrasinin genel prensiplerini ihlâl etmişlerdir. Bu ihlâller, liderlerin, insan ve insan düşüncesine saygı prensibinin mânasını gerektiği gibi kavrayıp, anlamadıklarını veyahut bu anlayışın siyasî olayların etkisi altında beliren anti-demokratik eğilimleri, yenecek derecede köklü olmadığını göstermektedir... (s: 332)

Sayın Aldıkaçtı'nın vardığı ve tümüyle paylaştığımız bu yargılar, hiç şüphesiz, tam, doğru ve gerçekçi gözlemleri yansıtmaktadır!

Sayın Profesörün, Devlet Başkanının yetkileri konusunda yazdıkları da oldukça ilgi çekicidir. Devlet Başkanının **«tek imza ile kararname ihdası»**na karşı çıkan Sayın Profesör, bu konuda şunları söylüyor:

— Bu yetkinin tanındığı alanların bazılarında, sadece kendi iradesine göre tasarrufta bulunması, Devlet Başkanının siyasî partilerin iktidar mücadelesine karışmasına ve neticede bir Anayasa krizinin doğmasına yol açacak kuvvettedir... (s: 278)

Eğer yeni Anayasa **«Başkanlık sistemi»**ne yakın bir eğilim ile hazırlanacaksa, Devlet Başkanının tek başına kararname imzalamasını Anayasa bunalımına yolaçacak boyutta sakıncalı gören Aldıkaçtı, hiç kuşkusuz, komisyon başkanı olarak, bu eğilime karşı çıkacaktır.

1970'lerde sonradan çok eleştirilen ve bizlerin de düzenleyicisi olduğumuz için Sıkıyönetim Mahkemelerinde sanık olarak yargılandığımız o ünlü **«Anayasaya saygı yürüyüşü»**nde İstanbul Hukuk Fakültesi Dekanı olarak yeralan ve önümüzde cübbesi ile yürüyen Sayın Aldıkaçtı'ya bu konuda güvenimiz tamdır.

Kendisine yeniden başarılar diliyor ve **«Toplantı ve gösteri yürüyüşü hak ve özgürlüğü»**nü birlikte kullandığımız Sayın Anayasa Profesörüne -karınca kararınca elimizden ne gelirse- yardım etmeye hazır olduğumuzu bildiriyoruz.

Ve «Anayasal saygılar» sunuyoruz!...

26 Kasım 1981

DÜNDEN YARINA...

Olağanüstü dönemlerin basını ile ilgili bir araştırma yapılsa ne kadar yararlı olurdu. **«27 Mayıs basını», «12 Mart basını»** ve de bugünlerin basınını anlatacak olan **«12 Eylül basını»**.. Kimler ne demiş, hangi olaylarda ne gibi yorumlar yapmış. 27 Mayıs öncesi, 12 Mart öncesi **neler** yazmış, 12 Eylül öncesinde hangi yorumlara imza atmış? 12 Eylül'den sonra ne gibi yaklaşımları sergilemiş?

27 Mayıs öncesi ve sonrasında kıvrak kalemi ile sivrilen bir gazeteci, ihtilâl örgütleri ile sarmaş dolaş olduktan sonra, 27 Mayıs ihtilâlcilerine ve ihtilâlin getirdiği Anayasa'ya yazmadık satır bırakmamış; bir zamanlar **«köpekler» diye saldırdığı, «düşük iktidar»** diye aşağıladığı siyasal çevrelerin hizmetine girmekte zerre kadar duraksamamıştı!

İhtilâli gerçekleştiren ve 1961 Anayasası'nı hazırlatıp, yönetimi sivillere terkeden Millî Birlik Komitesi üye-

leri için **«bunların heykelleri dikilmelidir»** diye satırlar döktüren sırtı kalın bir başka gazeteci, yıllar sonra, heykellerinin dikilmesini önerdiği ihtilâlcilere ve onların anayasasına, en az 27 Mayıs ihtilâlinin karşıtları kadar zarar vermekte, başkaları ile yarışmıştı.

Ya 27 Mayıs **«ihtilâl hükümetinde»** yeralanlara ne demeli? Bunların bir kısmı da sonradan bu ihtilâle saldıran çevrelerle kolkola girmişler ve bunlardan biri, sabah akşam 27 Mayıs ihtilâline söven bir yayın organında başyazarlık kapmıştır.

Hani nerede 27 Mayıs? Nerede ihtilâl coşkusu? Bunların hepsi unutulmuştur.

12 Mart döneminde de böyle olmadı mı? 12 Mart döneminin ilk başbakanının yanında düğme ilikleyerek hizmet alan gazeteciler, ellerine geçirdikleri ilk fırsatta, bu başbakana saldıran anılar yayınlayıp, para kazanmadılar mı?. Ya, TRT ekranlarında, Cumhurbaşkanlığına adaylığını koyan bir eski Genelkurmay Başkanı'nı Atatürk'e benzeterek yaranmaya çalışan TRT yöneticileri, ilk fırsatta, ellerine geçen ilk olanakta, bu dönemi suçlayanlar arasına katılmadılar mı?

Hiç unutmam, asistanı olmaktan onur duyduğum merhum ve saygıdeğer profesör, hukuk bilgini Prof. Dr. Tahsin Bekir Balta'nın odasının kapısını hızla açan 27 Mayıs ihtilâlcisi bir emekli askerî yargıç **«Eski DP'lileri nasıl affedersiniz, sizden hesap soracağız»** diye bağırıp, çağırdıktan ve hak ettiği yanıtı aldıktan bir süre sonra, bir eski DP büyüğünün kızı ile **«dest-i izdivaç»** eyleyip, ilerlemiş yaşında dünya evine girmemiş miydi? Nasıl unutulur bunlar, nasıl!

Şimdi bakıyorum, hızlı 27 Mayıs'çı, 27 Mayıs'ın devirdiği bir Cumhurbaşkanının sofrasından kalkıp, şimdi yine hızlı bir 12 Eylül'cü olarak ortalıklarda dolaşmaktadır. Hey canına yandığımın dünyası, hey!

Kim söylemiş bilmiyorum; bu gibiler için **«ara rejim profesyonelleri»** tanımı kullanılıyor. Ara rejim profesyonelleri, sivil politikacılardır, hacıyatmaz bürokratlardır ve ka-

lemlerinin çevresinde her döneme uygun danslar yapan ünlü ve hırslı gazetecilerdir.

Sağcı olsun, solcu olsun, kendilerini beğenelim ya da beğenmeyelim, görüşlerini paylaşalım paylaşmayalım, her dönemde, kişiliklerini koruyan, düşüncelerini, eleştirilerini, olanaklar ölçüsünde sergileyen insanlara saygı duymak gerekir.

Çünkü yersiz övgüler, yönetimlere zarar verir, eleştiriler ise güç katar. Bugün, olur olmaz nedenlerle övgü düzenlerin, yarın, bu dönemin yöneticilerini, en başta, hem de günah çıkartırcasına eleştireceklerini, en acımasız biçimde saldırıya geçeceklerini hiç ama hiç unutmamak gerekir.

27 Mayıs ve 12 Mart, henüz tarih değildir. Portrelerini çizdiğimiz insanlar bugün de aramızda yaşamaktadırlar.

Dün, bütün özellikleri ile bugünün ve yarının sadık bir aynasıdır. Yeter ki bu aynaya dikkatle bakalım!

8 Nisan 1982

BABAYASA

Kaç kez yazdık; ama kimseye anlatamadık. Anayasa'yı hazırlarken, önce **«başkanlık sistemi»** mi, yoksa **«parlamenter sistem»** mi, buna karar verilir, sonra maddelere geçilir. İşin kolayı budur.

Aldıkaçtı üstadımız henüz böyle bir yola başvurmuş değildir. Böyle olduğu için de işler uzayıp, gitmektedir. Aslına bakarsanız, anayasalar, az çok birbirlerine benzerler. Anayasa koyucular, şu ya da bu ölçüde başka anayasaları **«kopye»** ederler.

Kopye çekmenin cezalandırılmadığı tek alan Anayasa hukukudur! Alırsın, üç beş tane anayasayı, maddeleri Türkçeye çevirirsin, olur sana bir anayasa, ne var bunda?. Tamamen özgür kurallardan oluşan ve de evrensel nitelikteki ilke ve inançlara **«anayasa»** değil **«babayasa»** denilmektedir.

«Babayasa» sözcük olarak **«devlet baba»**dan türetilmiştir. **«Babayasa, devlet babanın bağlı olduğu temel hukuk ilke ve kuralları»** demektir. **«Babayasa»**nın özü, üveyi bulunduğu gibi, serti, yumuşağı da olabilir. **«Babayasası»** olmayan yurttaşlara **«yetim yurttaş»** da denilebilir. **«Babayasa şefkati»**, -yani **«baba şefkati»**- siyasal yelpazede **«sosyal hukuk devleti»** olarak adlandırılır. Sosyal hukuk devleti **«her eve lâzım»** önemli bir nesnedir.

İşte efendim, önemli olan **«babayasa»**yı oluşturup, uygulamaktır. Ancak **«babayasa»**yı uygulamak **«anayasa»** yapmak kadar kolay değildir.

Bütün anayasalar birbirine benzer; herkes temel hak ve özgürlüklere sahiptir, konut dokunulmazlığı vardır, herkes seyahat özgürlüğüne, din ve vicdan özgürlüğüne sahiptir, basın hürdür, sansür edilmez, siyasal partiler vazgeçilmez unsurlardır. Dernek özgürlüğü vardır, falan, filân.. Önemli olan bunların, yasalarda ve de uygulamada ne renklere girdiğidir. İşte **«babayasa»** burada önem kazanmaktadır.

Demek ki, **«babayasa»** -uygulama açısından- **«anayasa»**nın da üzerindedir. **«Babayasa»**, anayasanın da nasıl uygulanacağını gösterir. Yani **«babayasa»** demokrasinin kimlik kartıdır!

Prof. Aldıkaçtı, Anayasa'yı hazırlar ama **«babayasa»**ya elini uzatamaz. Çünkü babayasanın, miras hukukuna bağlı **«usulü ve füruu»** vardır, gelmişi vardır, geçmişi vardır, dedesi vardır, torunu vardır. **«Dedeyasa»** vardır, **«torunyasası»** vardır. **«Babayasa»** öyle bildiğimiz komisyonlarca hazırlanmaz.

«Babayasa», demokratik terbiye, eğitim ve görgü sorunudur. Anayasa maddelerden oluşur, **«babayasa»** ilkelerden, inançlardan.. Bu nedenle anayasası olup, babayasası olmayan ülkelerde anayasalar pek işlemez. Ya da işler, THY uçak seferleri gibi, ikidebirde aksar!

«Anayasa» ile **«babayasa»**nın aynı çatı altında beraber yaşadığı ülkelerde demokrasi işler. Bu, demokrasinin aile hukukudur. Böyle bir birleşme olursa, demokratik terbiye, çocuktan çocuğa, kuşaktan kuşağa miras

kalır. Olmazsa, anayasalar, süslü kartvizitler gibi, elden ele dolaşır. Ancak işe yaramaz.

Ben derim ki, bu alanda çok geciktik, önce babayasanın temellerini atalım. **«Baba»** şefkati ile atalım. Kaşlarımızı çatmadan atalım. **«Babayasa»**nın temellerini attık mı, iş kolaylaşır.

Prof. Aldıkaçtı üstadımız, akşam üstü bana bir uğrasın, ona bir anayasa hemen yazıp, vereyim, temel haklar şu, özgürlükler şu, yaşama şu, yargı şu, bu kadar kolay!

«Anayasa» pek o kadar önemli değil, gelin hep beraber **«babayasa»**nın temelini atalım ve bütün ulusça gece gündüz çalışan bir komisyon olarak, bu **«babayasa»**yı bir an önce hazırlayalım.

Yoksa Anayasanın, daha önce olduğu gibi ilerde de **«anası ağlayacak»!**

25 Mart 1982

NORMLAR HİYERARŞİSİ...

Çeşitli hukuk kuralları arasındaki ilişkilere, hukukçular **«Normlar hiyerarşisi»** adını verirler. Normlar hiyerarşisinin en üst katında Anayasa vardır. Anayasayı yasalar, yasayı yasa gücünde kararnameler, tüzükler, yönetmelikler izler.

Yasalar Anayasaya, tüzük ve yönetmelikler de yasalara aykırı olamaz. Bu yüzden öncelikle yasaların en büyüğü, anası, temeli olan Anayasanın hazırlanması ve Anayasada yer alan ilke ve kuralların sağlam güvencelere bağlanması gerekir.

Şimdi Danışma Meclisi, Anayasa tasarısı üzerinde çalışmaya başlayacak; Anayasa Komisyonu çalışmalara ilk hızı verecek...

Komisyon, üniversiteler ve yüksek yargı organlarına birer yazı yazarak, hazırlanacak Anayasa ile ilgili yanıtları istemiş bulunuyor. Bu yanıtlar, hazırlanacak, toplanacak, değerlendirilecek ve böylece Komisyonun Başka-

nı Prof. Aldıkaçtı, Anayasanın ne kadar süre içinde hazırlanacağı yolunda hiç olmazsa **«Bir fikir sahibi»** olacak.

Bir yandan Anayasa hazırlıkları sürerken, öte yandan da Danıştay Yasası gibi Anayasanın yapısını yansıtacak önemli yasaların da çıkmakta olduğu söyleniyor..

Danıştay Yasası gibi yasaların henüz Anayasanın iskeleti ortaya çıkmadan yürürlüğe konması, yasaların Anayasaya göre değil, Anayasanın belli yasalara göre hazırlanacağı izlenimini vermektedir.

Bu, gelecek Anayasa düzeni bakımından çok önemli aksaklıkları getirecek olumsuz bir gelişmeyi gösteriyor. Diyelim ki, Danışma Meclisi, Fransız Anayasası kopyacılarının tersine **«Parlamenter sistem»**i temel alan bir anayasal metin üzerinde yoğunlaşacaktır. Bu durumda, çıkarılan yasalarla Cumhurbaşkanına, ancak Başkanlık sistemi içinde geçerli olabilecek yetkilerin tanınmış olması anayasal sorunlar doğurmayacak mıdır? Anayasa Mahkemesinin yasa ve içtüzük hükümlerini iptal yetkisi de kaldırılırsa, o zaman anayasal düzen, daha başlangıçta, kendi kendisiyle çelişmeyecek midir?

Çelişecektir çünkü yasaların, temel yasa olan Anayasaya göre hazırlanması, hak ve yetkilerin bu Anayasadan kaynaklanarak yasalara serpiştirilmesi temel kuraldır. Bunun yerine, önce bazı yasalar çıkarıp, Anayasayı, bu yasalara göre uyarlamak, ilerde giderilmesi olanaksız sorunlar doğuracak önemli bir yanlışlıktır...

Bunun için bu aşamada, ancak **«Gecikmesinde sakınca bulunan yasaların»** çıkarılması, Danıştay Yasası gibi, Anayasa Mahkemesi Yasası gibi yasaların Anayasaların hazırlanıp, halkoyuna sunulmasından sonra ele alınmasında çok büyük yarar vardır.

Yasaları, hak ve yetki çerçeveleri çizilmiş anayasal maddelere dayanarak çıkarmak kolaydır: Ama Anayasaları daha önce çıkarılmış yasalara bakarak hazırlamak son derece güçtür.

Hazırlanacak yeni Anayasa, elbette **«Gökten zembil ile inmeyecek»**; belli ülkelerde uygulanmakta olan Anayasalar örnek alınarak hazırlanacaktır. Bu yüzden, Ana-

yasa, az çok bazı Anayasalara benzeyecek; belki bir ölçüde bazı Anayasalardan **«Kopya»** çekilerek hazırlanmış olacaktır.

Yasaları **«Başkanlık Sistemi»**ni benimseyerek hazırlamak, Anayasayı **«Parlamenter sistem»**e benzeterek oluşturmak ileride yeni yeni sorunlar doğuracaktır.

Anayasa Komisyonunun Sayın Başkanının soyadı, çabukluk ve ivedilik gibi çağrışımlar yapan **«Aldıkaçtı»**dır. Sayın Aldıkaçtı, elini çabuk tutup, önce **«Sistem sorununu»** çözüme bağlamak gibi, işleri kolaylaştıracak yöntemlere başvurmayacaksa, bu sakınca, gün geçtikçe artacaktır.

Anayasa Hukuku Profesörleri bu sözlere hak verirler, umarız Komisyon Başkanları da böyle düşünürler...

6 Ocak 1982

SAİR HERHANGİ YOL...

«Aldıkaçtı tasarısı» hukukun bazı ilke ve yerleşmiş inançlarına aykırı düzenlemeler getirmektedir. Bunlardan biri, «Temel hak ve özgürlüklerin kullanılması» ile ilgili 13'üncü maddede yer alan satırlardır.

13'üncü madde şöyle başlamaktadır:

— Bu Anayasada yer alan hak ve özgürlüklerden hiçbiri devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin veya Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve özgürlükleri yok etmek, devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak veya dil, ırk, din ve mezhep ayırımı yaratmak ya da sair herhangi bir yoldan komünizme, faşizme veya dinî temellere dayanan bir devlet düzeni kurma amacıyla kullanılamaz. Bu amaçla kullananlar, kötüye kullandıkları o hak ve özgürlükleri kaybederler. Hak kaybı hükmü muhakemelerce verilir...

Bu hüküm, 1961 Anayasası'nın 1971 değişikliği ile

oluşan 11'inci maddesinin iyice katılaştırılmış ve hukuk ilkelerine aykırı biçime sokulmuş halidir.

Şöyle ki:

«Ülke bütünlüğünü bozmak» diye tanımlanacak eylemler, ceza yasamızın 125'inci maddesiyle başlayan maddelerle yaptırımlara bağlanmıştır. **«Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerine egemenliğini sağlamak veya din ve mezhep ayırımı yaratmak»** gibi eylemler, ceza yasamızdan alınıp, Anayasaya taşınmaktadır. Bunlar, 141-142 ve 163'üncü maddelere giren suçlardır.

Bu maddeler, ceza yasasında öteden beri var olduğundan, bunların ceza yasasına taşınmış olması pek önemli bir değişiklik sayılmaz. Buraya bir nokta koyup, devam edelim.

Tasarı, ceza yasasında yazılı bu eylemleri sıraladıktan sonra şöyle sürüyor:

— Ya da sair herhangi bir yoldan, komünizme, faşizme veya dinî temele dayanan bir devlet düzeni kurma amacıyla kullanılamaz...

Bu taslak, maddede yer alan eylemler ceza yaptırımı içeren suç türleridir. Bilindiği gibi ceza yasamızın ve ceza hukukunun evrensel ilkelerinden biri, **«Kanunun sarih olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez»** diye tanımlanır. Bu tanım, ceza yasamızın birinci maddesinde yer alır.

«Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerinde egemenlik sağlaması» ceza yasamızda 141 ve 142'nci maddelerle yaptırıma bağlanmıştır. **«Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesi»** eylemi de 141 ve 142'nci maddelerin ikinci fıkralarında tanımını bulan suçlardandır. **«Irkçılık»** yine 141 ve 142'nci maddelerde ceza yaptırımına bağlanmış suçlardandır. Bunun gibi, dinsel amaçlı siyasal eylemlerde bulunmak suçları da ceza yasasının 163'üncü maddesinde tanımını bulmuştur.

Peki, tanımı ceza yasasında yer almış bu suçlar dışında, **«sair herhangi bir yoldan»** diye tanımlanacak herhangi bir suç çeşitli bulunabilir mi?... Ve böyle bir tanı-

mın anayasal ve hukuksal içeriği ve anlamı olabilir mi?... Ceza yasası, komünizmi, **«Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerinde»** egemenlik kurulması biçiminde tanımladığına ve Anayasa taslağı da bu tanımı, ceza yasasından Anayasa aktardığına göre, **«Ya da sair herhangi bir yoldan komünizme, faşizme veya dinî temellere dayalı devlet düzeni kurmak»** diye bir suç çeşidi yaratılabilir mi? Yaratılırsa bunun ölçüsü ve sınırı ne olabilir?

Ceza yasasında tanımını bulan suçlar dışında, **«Sen bunlar dışında sair herhangi bir yoldan komünizme, faşizme ve dinî temellere dayanan bir devlet düzeni kurmak amacındasın»** denirse, yurttaş kendisini nasıl savunacaktır? Ceza yasasında neyin suç olup, neyin olmadığı bellidir. Komünizmin, faşizmin ve dinsel temellere dayalı devlet düzeni kurma eylemleri, bütün suç öğeleri ile bilinebilir. Bu tür suçların siyasal dönemlere ve bakış açılarına göre değişik **«Suç öğeleri»** oluşsa bile, bunlar önünde, sonunda yasada yer almıştır.

«Sair herhangi bir yol» diye geniş bir suç alanı işaret edersek, bu alana girmeyecek herhangi bir siyasal parti, sendika, işçi ve işveren kuruluşu olamaz. İstenirse **«Sair herhangi bir yolla suç işledin»** diye, ceza yasasında yer alan kavramların dışında da suç öğeleri oluşturabilir. Bu da demokrasinin özünü ve sözünü yok eder.

Taslak metninde, ceza yasasında yer alan tanımlar yer aldığına göre, ayrıca **«Sair herhangi bir yol»** denmekle bu yasakların daha da genişletilmesi mi istenmektedir? Ceza yasası, herhangi yollarla suç işlenebileceğini öngörmüştür. Öyleyse, **«Sair herhangi bir yol»** ne demektir? Nedir bunun Anayasa hukukunda ve ceza hukukundaki yeri?

Devam ediyoruz; madde bu hakkı kötüye kullananlar için bakın nasıl bir yaptırım getiriyor:

— Bu amaçla kullananlar, kötüye kullandıkları o hak ve özgürlükleri kaybederler. Hak kaybı hükmü muhakemelerce verilir...

Bu hükmün de anlamı şudur: Söz gelişi, basın yoluyla 142 ya da 163'üncü maddeye giren bir suçu işleyen

gazeteci, bu suçtan sonra bir daha gazetecilik yapamaz. Ceza ve ceza yargılaması hukukuna göre ağır cezalık suçlara çarptırılan bir kişi kamu haklarını kullanmaktan da yasaklanır. Taslak, bu yasakları bunun da dışına kadar genişletmektedir.

Bu hüküm, Federal Alman Anayasası'nın 18'inci maddesinin **«Hakkın kaybına ve ölçüsüne Federal Anayasa Mahkemesi karar verir»** hükmüne benzetilmek istenmiştir. Federal Alman Anayasası'na göre düşünce, basın, toplanma, dernek kurma, haberleşme özgürlükleri ile mülkiyet ya da sığınma hakkının kötüye kullanılması hallerinde **«hakkın kaybına»** Federal Anayasa Mahkemesi karar vermektedir.

Bizim **13'üncü** madde yalnız ideolojik nitelikteki suçları saymakta, bununla da yetinmemekte, ayrıca **«sair herhangi bir yol»** diye hukukta yeri olmayan bir kavramı Anayasaya yerleştirmektedir. Federal Anayasa'da, hangi hakların kaybına karar verileceği, tek tek yazılmaktadır. Bizim **13'üncü** madde ise bu suçlarla ilgili genel sözlerden dem vurmakta, ayrıca **«sair herhangi bir yol»** diyerek, oldukça soyut ve geniş bir alana girmektedir. Söz gelişi, Federal Anayasa, **«Mülkiyet hakkının kötüye kullanılması halinde bu hakkın kaybedileceği»** yolunda açık hüküm getirirken, bizim 12'nci madde mülkiyet hakkından hiç söz etmemektedir.

Acaba mülkiyet hakkı kötüye kullanılmaz mı? Kullanılırsa hakkın kaybına karar verilmesi düşünülmez mi?...

Bizim **13'üncü** madde, **«Hak kaybı hükmü»**nün mahkemelerce verileceğini söylemekte, Federal Anayasa ise bu kararın **«Federal Anayasa Mahkemesince»** verileceğini belirtmektedir. Bu önemli bir farktır.

Bunun içindir ki, **«Benzer hükümler, Batı Anayasalalarında da vardır»** yollu savunmaların inandırıcı bir yönü yoktur. Batı ülkelerinde her türlü siyasal düşünceye söz ve örgütlenme hakkı verilir. Bizde ise verilmez.

İkiyüz yılı aşan anayasal geçmişimizin vardığı bu nokta Türk düşünce hayatı için gerçekten acı ve hüzün vericidir.

19 Temmuz 1982

«Aldıkaçtı Anayasası»nın **«Parti kurma ve partilere girme hakkı»** ile ilgili 77'nci maddesinin son fıkrası şöyledir, dikkatle okuyalım:

— Sınıf ve zümre esasını, komünizmi, faşizmi, teokrasiyi ve herhangi bir tür diktatörlüğü Türkiye'de savunmayı ve yerleştirmeyi esas alan siyasî partiler kurulmaz..

«Komünizm», «faşizm» ve **«teokratik»** düzen ile ilgili yasaklar, Anayasa Tasarısının başka maddelerinde de vardır. Komünizmi, faşizmi, teokratik, devlet kurma girişimlerini ceza yasamız da yasaklamaktadır.

Peki, aynı maddenin aynı fıkrasında yeralan **«sınıf ve zümre esası»** ne demektir?...

«Komünizm» ve **«faşizm»** ayrıca belirtildiğine göre, **«sınıf ve zümre esası»** komünizmden ve faşizmden ayrı bir yasak türü getirmeyi amaçlayan bir ifade özelliği taşımaktadır.

«Sınıf esası» 1938 tarihli Cemiyetler Yasası'nda yeralan ve çok partili hayata geçtiğimiz 1946 yılından sonra yasadan çıkarılan bir yasak türüdür. Şimdi aynı yasak, 1946 yılının da gerisine gidilerek Anayasaya aktarılmış olmaktadır.

Aldıkaçtı Anayasası, 1980'lere, 1990'lara 1946'ların gözlüğü ile bakmaktadır.

«Sınıf ve zümre esasını...» diye başlayıp, **«esas alan»** diye devam eden bozuk Türkçeli bu fıkra sosyalist partilerin de kurulamayacağı anlamına gelmektedir.

Ceza Yasamızda, **«Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerindeki egemenliğini»** yasaklayan maddeleri **«komünizm»** ile ilgilidir. Anayasa **«komünizmi.. Esas alan partiler»**in kurulmayacağını yazmadan önce **«Sınıf esasını... esas alan siyasî partiler»**in kurulamayacağını belirtmektedir.

Bu Anayasa maddesine dayanılarak, demokratik sosyalist ve sosyal demokrat partilerin yasaklanması kolaylaşmaktadır.

«Sınıf esası»nı anladık, peki **«zümre esası»** ne demektir?...

«Zümre» kavramının siyasal oluşumlardaki yerini saptamak çok güçtür. Zümre, bir grubun, bir toplum kesitinin adı olabilir. Örneğin işveren kesimi **«işveren zümresi»** olarak adlandırılabilir. Zümre, ölçüler saptanamayan kaypak bir kavram olduğu için bu yasağı alabildiğine geliştirme olanağı bulunabilir. Görüşleri, kurulu düzene aykırı düşen her siyasal parti, **«Sınıf ve zümre esasını... Esas aldı»** diye kapatılabilir.

«Sınıf esası» anlaşıldı, haydi **«zümre esası»**nı da anlaşılmış sayalım, peki **«herhangi bir tür diktatörlük»** ne demektir?...

Bir siyasal parti **«işte tüzüğüm ve programım, ben komünist değilim, faşist de değilim.Sınıf ve zümre esasını da -taslaktaki Türkçeyi kullanırsak- esas almadım, nedir benim suçum?...»** diye sorduğunda **«sen»** denilecektir **«herhangi bir tür diktatörlüğü esas alıyorsun..»**

Peki nedri **«herhangi bir tür diktatörlük?..»** Bu da pek belli değildir. Bu diktatörlük, **«Sınıf ve zümre esası»**na, komünizme, faşizme dayanmıyor, teokratik devlet kurma amacında değil, peki nedir?...

Bu maddeye dayanılarak sağ ya da sol, hemen hemen bütün siyasal partiler kapatılabiiir.

Hem kusura bakılmasın ama, işçi sınıfı partileri dışında **«sınıf ve zümre esasını»** tasarıdaki Türkçe ile ifade edersek esas alan burjuva partileri, işveren kuruluşları, sendikaları yok mudur, Allahaşkına? **«Sınıf»** yalnızca **«işçi sınıfı»** mıdır, burjuva sınıfının, iş ve sermaye çevrelerinin, büyük toprak ağalarının oluşturdukları toplumsal kesitlere ne ad verilir? Bunların adları yok mudur? Onlar **«sınıf ve zümre esasını»** hiç benimsemezler mi?.. Sınıf egemenliği kurmak yalnızca işçi sınıfına mı özgürdür?.. Burjuvazinin bu tür egemenlik kurmalarına **«aile terbiyeleri»** mi izin vermemektedir?..

Biz, bütün sınıflara, sosyal tabakalara, toplumsal kesitlere söz ve örgütlenme hakkı istiyoruz. Demokrasi bu

demektir. Bütün NATO ülkelerinde böylesi demokrasiler yürürlüktedir.

Türk halkı, acaba, evet acaba **«ikinci sınıf demokrasiye»** mi lâyıktır?...

27 Temmuz 1982

OSMANLI ANAYASASI BİLE...

Anayasa taslağı açıklandığı günden bu yana basın özgürlüğü üzerinde duruyoruz. Bu ısrarlı yayınımızın nedeni, hemen hemen bütün hak ve özgürlüklerin basın özgürlüğü ile olan yakın ilişkisidir.

«Aldıkaçtı Anayasası»nın, basın özgürlüğü ile ilgili 28'inci maddesinde şu kısıtlama koşulları yeralmaktadır:

— Devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milleti ile bütünlüğünü tehdit eden ya da suç işlemeye, ayaklanma ve isyana teşvik eder nitelikte olan veya devlete ait gizli bilgilere lişkin bulunan her türlü haber ve yazıyı, hangi sıfatla olursa olsun, yayınlanması amacı ile başkalarına verenler ve bunları bu amaçla basanlar ve bastıranlar, dağıtım gerçekleşmese bile, bu suçlara ait kanun hükümleri uyarınca sorumlu olurlar. Bu hallerde tedbir yoluyla da dağıtım önlenebilir...

Bu kısıtlamaların önce ceza hukuku açısından kısa bir dökümünü yapalım:

«Devletin iç ve dış güvenliği» ile ilgili suçlar, ceza yasamızın **«devletin arzıulusal şahsiyetlerine karşı cürümler»** başlığında toplanan hükümler olabilir.

«Devletin ülkesi ve milleti ile bütünlüğünü tehdit eden» diye tanımlanan suçlar, 141 ve 142'nci maddelerde yazılı bölücülük suçları başta olmak üzere, yoruma bağlı olarak, sınıf egemenliği kurmak ve devletin din temellerine göre yönetilmesini istemek gibi suçlar girer. Bunlar, 141-142 ve 163'üncü maddelere giren suçlardır.

«Ayaklanma ve isyana teşvik eder nitelikte olan» suçlar, 146'ncı maddenin **«neşriyat icra ederek bu cürüm-**

leri işlemeye teşvik edenler» diye tanımlanan 2'nci fıkrası ile silâhlı ayaklanmaya kışkırtma suçu ile ilgili 149, «askerî kanunlara karşı itaatsizliği veya yeminleri bozmağa... teşvik etmek» diye özetlenebilecek 153'üncü maddeler olabilir.

«Devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan haber ve yazı» tanımının ceza hukukundaki anlamı ise şudur:

Ceza yasasının 132'nci maddesi, «devletin güvenliğine ya da iç, yahut uluslararası çıkarlarına ilişkin işlemli kâğıt ya da belgeleri» ele geçirip, bu belgeleri «oldukları yerden başka yerlerde kullanan» kişi hakkında sekiz yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezası öngörür. 133'üncü madde ise bu suçu «casusluk amacıyla» elde eden kişilerle ilgili yaptırımlar içermektedir.

««Devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber ve yazı» eğer Ceza Yasası'nda 132'nci maddede yeralan eylemler dışında suç türleri getirecekse, bunun, basın özgürlüğü için oldukça tehlikeli bir sınırlama olacağını hemen belirtebiliriz.

Aynı madde «suç işlemeye... teşvik niteliğinde olan» yayınlar için de «tedbir yolu ile dağıtımın önlenebileceğini» öngörmektedir.

«Suç işlemeye teşvik», Ceza Yasası'nın 311'inci maddesinde yazılı «suç işlemeye tahrik» suçu olabilir. Bunun hukuk dilindeki anlamını kısaca özetlemeye çalışalım:

«Suç işlemeye teşvik» Ceza Yasası'nın 311'inci maddesinde yazılı «suç işlemeye tahrik» suçu ile ilgili olabilir. Bunun hukuk dilindeki anlamı budur. Bir de 312'nci madde vardır. Bu da «halkı kanunlara karşı itaatsizliğe tahrik eden» kimselerle ilgilidir. 311 ve 312'nci maddeler genel nitelikte hükümlerdir. Bu yüzden, «Aldıkaçtı Anayasası» ile «suç işlemesini önlüyoruz» diye her türlü yayınından önce zoralımı kolaylaşmaktadır.

1908 tarihinde, ikinci meşrutiyetin Anayasa değişikliklerinde yeralan 12'nci maddede yayın organlarının basımından önce «teftiş ve muayeneye tabi tutulamayacağı» belirtilmiş, 1924 Anayasasının 77'nci maddesi, «mat-

buat kanun dairesinde serbesttir ve neşrinden evvel teftiş, muayeneye tabi değildir» hükmünü getirmiştir.

Şimdi **«Aldıkaçtı Anayasası»** Osmanlı Anayasasından da geri gitmekte, yerleşmiş hukuk kurallarını tersyüz ederek birtakım soyut gerekçelerle basın özgürlüğünü işlemez hale sokmaya çalışmaktadır.

Bu maddelerin, mesleği Anayasa hukuku öğretim üyesi olan bir profesörün elinden çıkmış olması, üniversitelerimiz adına yeterince üzüntü vericidir.

28 Temmuz 1982

ANAYASA GÜMRÜĞÜ...

Anayasa Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Aldıkaçtı, kendi komisyonunun üyelerince bile yadırganan, temel hak ve özgürlüklerin yitirilmesi ile ilgili 13'ncü madde konusunda yaptığı açıklamada, bu maddenin Federal Alman Anayasası'ndan alındığını söylemektedir.

Öyleyse, gelin, bu **«hak kaybı»** konusunu açıkça tartışalım:

Aldıkaçtı'nın dediği gibi, gerçekten Federal Almanya Anayasası'nın 18'incl maddesi, bu **«hak kaybı»** konusuna yer vermiştir. Madde şöyledir:

— Her kim ki, hür demokratik temel düzene karşı mücadele amacıyla, düşünceleri açıklama hürriyetini, özellikle basın özgürlüğünü, eğitim özgürlüğünü, toplanma özgürlüğünü, haberleşme gizliliğini, mülkiyet hakkını ya da sığınma hakkını kötüye kullanırsa, bu temel hakları kaybeder. Hakkın kaybına ve bunun ölçüsüne Federal Anasaya mahkemesi karar verir...

«Aldıkaçtı Anayasası» Federal Alman Anayasası'ndan aldığı bu hükmü şu biçime sokmuştur:

Bu Anayasa'da yeralan hak ve özgürlüklerden hiçbiri, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve özgürlükleri yoketmek, devletin kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sos-

yal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak veya dil, ırk ve mezhep ayırımı yaratmak ya da sair herhangi bir yoldan komünizme, faşizme veya din temellerine dayanan bir devlet düzeni kurmak amacıyla kullanılamaz. Bu amaçla kullananlar, kötüye kullandıkları o hak ve özgürlüğü kaybederler. Hak kaybı hükmü mahkemelerce verilir.

Federal Alman Anayasası ile **«Aldıkaçtı Anayasası»** arasındaki temel fark hemen göze çarpmaktadır:

Federal Alman Anayasası'nın 18'inci maddesi, hangi hakların kötüye kullanılabileceğini Anayasa maddelerine yollama yaparak tek tek sayarken, Aldıkaçtı Anayasası, bir kısmı Ceza Yasası'nda tanımını bulan, bir kısmının hukuksal anlamı belirlenemeyen soyut gerekçeler kullanarak, bu hakları kötüye kullananların, «**hak kaybına**» karar verileceğini belirtmektedir.

Federal Alman Anayasası, söz gelişi, **«mülkiyet hakkını»** ya da **«haberleşme gizliliğini»** kötüye kullananların da bu hakları yitireceğini belirtmişken, Aldıkaçtı Anayasası, mülkiyet hakkını kötüye kullananlarla ilgili bölümü **«Anayasa gümrüğüne sokarak»** ters çevirmiş ve **«haberleşme gizliliğini çiğneyenleri»** de unutmuştur.

Peki, **«düşünce özgürlüğü kötüye kullanılır»** da **«mülkiyet hakkı»** kötüye kullanılmaz mı?.. Alman Anayasası'na göre kullanılır, Aldıkaçtı Anayasasına göre kullanılmaz.

Aldıkaçtı Anayasasına göre mülkiyet ve miras hakkı, **«diğer temel haklar gibi»** Anayasa güvencesi altındadır. Taslağın 43'üncü maddesinde **«mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz»** da dendiğine göre, tıpkı Alman Anayasası'nda olduğu gibi, bu hakkın kötüye kullanılması için **«hak kaybı»** yaptırımı öngörmek, niçin düşünülmemiştir acaba?... Evet niçin?... Var mıdır inandırıcı bir gerekçe?...

Düşünce özgürlüğü temel haktır, **«Aldıkaçtı Anayasası»** bu hakkın **«kötüye kullanılacağını»** düşünüp, **«Hak kaybı»** yaptırımı öngörmektedir.. Mülkiyet hakkı da taslağa göre **«Temel haktır»**, öyleyse, bu hakkın da **«kötüye kullanılması»** düşünülmelidir. Örnek aldığımız Federal Al-

man Anayasası, mülkiyet hakkının da kötüye kullanılacağını açıkça yazmıştır. **«Aldıkaçtı Anayasası»** Alman Anayasası'nın bu hükmünü görmezlikten gelmiştir.

Hem **«mülkiyet hakkı toplum yararına aykırı olamaz..»** diyeceğiz, hem bu hakkı **«temel haklar»**dan sayacağız, hem de bu hakkı **«kötüye kullananlar»** ile ilgili hiçbir yaptırım öngörmeyeceğiz. Ama **«efendim, düşünce özgürlüğünü kötüye kullananların hak kaybına Federal Alman Anayasası'nda da yer verilmiştir»** diyeceğiz, olacak iş değil bu..

Aldıkaçtı Anayasası'nın 13'üncü maddesinde yazılı tanımların herbiri, **«ağır cezalık»** suçlar ile ilgilidir. Bu eylemlerin **«sabit sayılması»**, ceza mahkemesince bu eylemler hakkında karar verilmesine bağlıdır. Böyle bir **«ceza mahkemesi kararı»** olmadan 13'üncü maddede sıralanan suçların **«işlenmiş olmasına»** ve **«sabit sayılmasına»** hukukça olanak yoktur.

Federal Alman Anayasası **«Hakkın kaybına ve bunun ölçüsüne Federal Anayasa Mahkemesi karar verir»** derken, **«hikmetinden sual olunmaz»** Anayasa taslağı, **«bu amaçla kullananlar, kötüye kullandıkları o hak ve özgürlüğü kaybederler. Hak kaybı hükmü mahkemelerce verilir»** demektedir.

Görüldüğü gibi, bu **«hak kaybına»** karar verecek mahkeme Almanya'da, **«Federal Anayasa Mahkemesi»**dir, **«Aldıkaçtı Anayasası»**na göre yalnızca mahkemelerdir.

Alman Anayasası'nda, Federal Anayasa Mahkemesi **«Hakkın kaybına ve bunun ölçüsüne»** karar vermektedir. **«Aldıkaçtı Anayasası»** böyle bir **«ölçü»**den hiç söz etmemektedir.

Ceza Mahkemesi, 13'üncü madde yazılı eylemler ve bu eylemlerin ardındaki amaçları **«sabit»** gördükten sonra bu suçlardan kesin olarak **«hüküm giymiş olan»** kişiyi, **«kamu hizmetlerinden»** yasaklayacaktır. Bu yasaklama milletvekili seçilme hakkını da kapsamaktadır. Mahkeme, bu **«Aldıkaçtı Anayasası»**na göre ayrıca bir de **«hak kaybı»** hükmü verecektir. **«Kamu hizmetlerinden yasaklılık»** hükmü aynı zamanda siyasal hakları da ortadan kal-

diracağından bu 13'üncü maddedeki **«hak kaybı»** hükmünün uygulanma biçimini anlamaya olanak yoktur.

Eğer, **«hak kaybı»** hükmü, 13'üncü maddede yazılı suçlardan ötürü, ağır hapis cezası verilmeden uygulanacaksa, bunu anlamak büsbütün olanaksızdır. **«Hak kaybı»** hükmüne **«mahkeme»** karar verecektir. Temel haklardan yoksunluğu gerektirecek eylem ve bu eylemle ilgili kişi, elbette, bir kamu görevlisi tarafından mahkeme önüne getirilecektir. Bu kamu görevlisi, büyük olasılıkla savcıdır. Savcı, bir yandan **«sen bir sosyal sınıfın, öteki sosyal sınıflar üzerinde egemenlik kurmasına çalıştın ve bu suçun cezası sekiz yıldan onbeş yıla kadardır, ancak sadece düşünce özgürlüğünü bir daha kullanmayacaksın»** mı diyecektir, ne diyecektir?...

13'üncü madde bir sürü eylem çeşidi saydıktan sonra **«bu amaçla kullananlar»** ifadesini kullanmaktadır. Ceza hukukunda soyut amaç değil, amacın yolaçtığı **«eylem»** yasaklanır.

Bu suçların **«sabit sayılması»** için **«kesin bir ceza mahkûmiyeti»** gerektiğine, bu **«ceza mahkûmiyeti»** de ayrıca **«kamu hizmetlerinden yasaklılık»** hali öngördüğüne göre, bu **«hak kaybı hükmü»** Allahaşkına ne anlama gelmektedir?.. Bir bilen var mıdır?..

Federal Alman Anayasası'nın, 18'inci maddesini izleyen 19'uncu maddesinde **«bir temel hakkın özüne hiçbir şekilde dokunulmaz»** demektedir, ancak bu hüküm, Aldıkaçtı'nın gözüne çarpmamıştır, **«hakkın özü»** görmezlikten gelinir, sözü ise çarptırılarak kullanılır..

1975 tarihli **«Çin Halk Cumhuriyeti Anayasası»**nın 14'ünlü maddesinde **«devlet, toprak ağalarını, zengin köylüleri, gerici kapitalistleri ve diğer kötü unsurları kanuna uygun olarak belirli süreler içinde siyasal haklardan mahrum eder»** hükmünü taşıyor. Yoksa, üstadların üstadı, âlim hocamız, muhterem ve muhteşem Profesör Aldıkaçtı üstadımız, Federal Alman Anayasası'ndan değil de Çin Halk Cumhuriyeti Anayasası'ndan mı esinlenmiştr?...

29 Temmuz 1982

«Aldıkaçtı Anayasası» dil yanlışları yanında hukuk yanlışları da yapmıştır. Bu yanlışlardan bir tanesini -hukuk öğrencilerinin okuması dileği ile- vurgulamaya çalışalım:

Ceza yaptırımlarının süreleri ile bu yaptırımların sonuçlarını ceza yasası belirler. Örneğin, bir kimse, ne tür bir cezaya çarptırılmıştır, bu ceza ne kadarlık bir hapis cezasını öngörmektedir ve bu ceza dışında hükümlü hangi sonuçlarla karşılaşacaktır, bütün bunlar ceza yasasınca saptanır.

Ceza yasasının 20'nci maddesi **«kamu hizmetlerinden yasaklılık»** cezasının ne gibi durumları kapsadığını bir bir sıralamaktadır. Bunlar, seçme ve seçilme haklarından, parlamento üyeliğinden, devlet, il, belediye ve köy yönetimlerince ya da bunların teftiş ve denetimi altındaki kurumlarca verilen tüm memurluk haklarından yoksunluk durumlarıdır.

1961 Anayasası, **«milletvekili seçilme yeterliliği»** ile ilgili 68'inci maddesinde, **«Türkçe okuma yazma bilmeyenlerin, kısıtlıların, zorunlu askerlik görevini yasal özürü olmadan yapmayanların, kamu hizmetinden yasaklıların»** milletvekili seçilemeyeceklerini belirtmektedir. Aynı madde, **«ağır hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı kesin olarak hüküm giymiş olanların»** ve **«taksirli suçlar dışında, beş yıldan fazla hapis cezası ile kesin olarak hüküm giymiş olanların»** milletvekili seçilemeyeceğini yazmaktadır. Madde, milletvekilliği seçimine engel olucu **«yüz kızartıcı suçları»** tek tek yazmaktadır. Bunlar, **«zimmet, ihtilâs, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma ve dolanlı iflâs»** suçlarıdır. Bu suçları işleyenler, beş yıldan az ceza alsalar bile milletvekili seçilemeyeceklerdir.

«Aldıkaçtı Anayasası» milletvekili seçilme koşullarını oldukça farklı biçimde saptamıştır. Şöyle ki:

61 Anayasası, milletvekilliği seçimi için Türkçe okuyup, yazma koşulunu öngörürken, 82 taslağı, bu koşulu

«en az sekiz yıl öğrenim görme» biçiminde saptamaktadır. 61 Anayasası **«ağır hapis cezasını gerektiren bir suç»** ölçüsünü kullanırken, 82 taslağı, **«ağır hapis»** yanında **«hapis»** cezasını da metne katmaktadır.

Ceza yasasına göre, **«ağır hapis»** ve **«hapis»** cezaları, cezaların **«infaz yöntemi»** ile ilgili kavramlardır. **«Ağır hapis»** yaşamboyu ya da geçici olur. **«Geçici ağır hapis»** bir yıldan 24 yıla kadar, süresi mahkeme kararında belirlenen cezaları kapsayan bir terimdir. **«Hapis cezası»** ise, **«yedi günden 20 yıla kadar»** verilecek cezaların yine **«infaz yöntemi»** ile ilgili bir kavramdır.

Milletvekili yeterlik koşulları ile ilgili olarak metne katılan **«hafif hapis»** kavramı, örneğin, 52 sayılı MGK bildirisine aykırı yayın yapmak suçundan mahkûm olan bir eski Başbakanı ve yine bu bildiriye aykırı yayınlarından ötürü cezaya çarptırılmış gazetecileri kapsamaktadır.

Son yıllarda, yayın yolu ile suç işleyen bir gazetecinin bu taslağa göre, **«affa uğramış olsa bile»** milletvekili seçilmesi olanaksızdır!.

Bunun **«çok özel maksatlı»** bir düzenleme olduğu gün gibi açıktır.

Taslak, **«kamu hizmetinden yasaklılar»**ın milletvekili seçilemeyeceklerini yazdıktan sonra, bir de şu ifadeye yer vermektedir:

— Anayasanın 13'üncü maddesi hükmü uyarınca temel hak ve özgürlükleri kaybetmiş bulunanlar...

Bunlar, **«affa uğramış olsalar bile»** milletvekili seçilemeyeceklerdir.

13'üncü madde, **«devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak»** eyleminden söz etmektedir. Bu suç, sanırız, ceza yasasının 125'inci maddesinde tanımını bulmaktadır. Gene 13'üncü maddede **«Türk devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve özgürlükleri yoketmek»** diye tanımlanan bir suç çeşidi ceza yasamızda yeralmış değildir. Bununla, öyle sanıyoruz ki, ceza yasasının Anayasayı şiddet yoluyla değiştirilme girişimini yasaklayan 146'ncı madde ile olsa olsa, 127, 128 ve 129'uncu maddeleri amaçlanmak-

tadır. **«Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesi»** suçu ile **«bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak»** suçu da ünlü 141 ve 142'nci maddelerde yeralmaktadır. **«Irk ayrımı»** yaratmak suçu yine 141 ve 142'nci maddelerde yerini bulan bir suç çeşididir. **«Dil ayrımı yaratmak»** diye bir suç çeşidi anımsamıyoruz. Bu da olsa olsa **«Anayasanın tanıdığı kamu haklarını ırk mülâhazası ile kaldırmayı»** yasaklayan 141 ve 142'nci maddelerin yasak kapsamı içinde düşünülmüştür. Ancak, bu tür bir suç **«kanunsuz suç ve ceza olmaz»** ilkesine aykırıdır.

Uzatmayalım, **«din temellerine dayanan bir devlet düzeni»** kurma eylemi de ceza yasamızın 163'üncü maddesiyle cezalandırılmıştır.

Bu suçların işlendiğine **«idarî bir organ»** karar vermez. İçişleri Bakanlığı, bir yurttaşa **«sen bu suçları işledin»** diyemez. 13'üncü maddede yazılı eylemlerin **«sabit sayılması»** için bu konuda öncelikle ve kesinlikle bir **«ceza mahkemesi»** kararı gerekmektedir. Böyel bir eylem kesin hükme bağlanmadan **«hak kaybı»**na karar verilmesi düşünülemez. Anayasada yazılı bu eylemler için suçu sabit görüp ceza vermeden **«hak kaybına»** karar vermek ise hukuk anlayışı ile bağdaşmaz. Ağır cezalık suçları işlemiş sayılanlara, hapis cezası vermeden **«hak kaybına»** karar vermek tam bir çelişkidir. Herhalde böylesi düşünülemez.

Bütün bunlar **«ağır hapis»** cezası gerektiren suçlardır.Bu suçlardan birine çarptırılan kimse, ayrıca, **«kamu hizmetlerinden»** yasaklanır. Bu yasaklama, milletvekili seçilme hakkını da kaldırır. Ayrıca 82 taslağının 84'üncü maddesinde **«altı ay ve daha fazla ağır hapis ve hapis cezasına hüküm giymiş olanlar»** tanımı da yine, 125, 127, 128, 129, 146 ve 163 başta olmak üzere, altı aydan fazla hapis cezasını gerektiren bütün suçları kapsamaktadır.

Anayasanın 13'üncü maddesi uyarınca **«temel hak ve özgürlüklerden birini kaybetmiş bulunanlar»** anılan suç ve maddeler gereğince **«kamu hizmetlerinden yasaklanmış»** kişilerdir ve bu suçların cezası **«altı aydan»** fazladır. Böy-

le olunca, **«kamu hizmetlerinden yasaklanmış»** ve **«altı aydan fazla ağır hapis ve hapis cezasına çarptırılmış»** olanların milletvekili seçilmeleri, bu engellerle yasaklanmışken, bir de Anayasanın 13'üncü maddesinden söz etmenin, hukukça hiçbir anlamı yoktur.

82 taslağı, **«Anayasanın 13'üncü maddesi hükmü uyarınca temel hak ve özgürlükleri kaybetmiş bulunan»** tanımı ile hiçbir yeni hukuksal durum yaratmış değildir. Aynı hukuksal sonuç, üç ayrı ifade ile aynı maddede yeralmıştır. Bunu Aldıkaçtı'nın hukuk tekniğine yaptığı bir **«gereksiz katkı»** olarak görüyoruz.

«Aldıkaçtı Anayasası» ortaya çıkan metinde bir kuruma iki ayrı ad vererek, maddelere yanlış yollamalar yaparak, aynı madde içinde aynı sözcüğün hem öz Türkçesini, hem de eski Türkçesini kullanarak yaptığı yanlışlara bir de bu hukuk yanlışını eklemiştir.

Aldıkaçtı, daha önce de kaydettiğimiz gibi, bu konuları bir bilene sormalıdır!.

30 Temmuz 1982

DERNEK VE PARTİ...

«Aldıkaçtı Anayasası» ayrıntılı maddeleriyle bir yandan ceza yasasını andırmakta, öte yandan da lâstik gibi, sağa ve sola çekilmeye elverişli soyut kavramlarla gelecek siyasal iktidarlara temel hak ve özgürlükleri yoketme olanağı tanımaktadır.

Alalım **«dernek kurma»** özgürlüğünü:

Tasarının 33'üncü maddesinde derneklerin **«siyasal amaç güdemeyeceği», «siyasî faaliyette bulunmayacağı», «siyasal partilerden destek göremeyeceği» «siyasal partilere destek olmayacağı», «sendikalarla»** ve **«kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları»** ve **«vakıflarla»** birlikte **«ortak hareket»** edemeyeceği belirtilmektedir.

Aynı maddede, derneklerin **«devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî güvenliğin, millî ege-**

menliğin ve genel asayişin korunması amacıyla İçişleri Bakanlığı'nca kapatılacağı» yazılmaktadır.

Demek ki, partili bir İçişleri Bakanı, kendi siyasal görüşüne ters düşen ya da partisinin çıkardığı bir yasaya, yapılan bir uygulamaya karşı çıkan bir derneği, bu **«soyut gerekçeleri»** kullanarak kapatabilecektir!.

Türk hukukunda neyin **«siyaset»** olduğu, neyin olmadığı bugüne dek kesin ölçülerle belirlenmiş değildir. Örneğin, bir işçi sendikasının Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin kuruluşuna karşı çıkması **«siyaset»** sayılır, bir işveren sendikasının aynı Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin kurulmasını istemesi **«siyaset»** sayılmaz mı?

Evet ölçü nedir?

Örneklerimizi daha da somutlaştıralım:

Sayın Ali Koçman başkanlığındaki **«Türk Sanayici ve İşadamları Derneği»** (TÜSİAD» ile **«Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu»** (TİSK) ve **«SİSAV Vakfı»** geçmiş dönemlerde siyasal ve ideolojik yönden **«ortak amaç»** içinde **«hareket»** etmiş değiller midir? TÜSİAD, TİSK ve SİSAV'ın ortak çabaları, ideolojik ve siyasal görüşleri, bir siyasal partinin doğrultusuna tıpatıp uyuyorsa, o zaman bu dernek, bu sendika ve bu vakıf hakkında hemen dava mı açılacaktır?

Bizde nedense **«ideolojik»** denilince akla hemen solcular, Marksistler, işçi sendikaları, sol dernekler gelmektedir. Peki, Sayın Koçman'ın, Halit Narin beyefendinin, SİSAV'ın Tercüman Gazetesi dostu yöneticilerinin hiç **«ideolojik görüşleri»** yok mudur?. Vardır elbette.. Peki bu **«ideolojik görüşler»** Anayasa taslağında yazıldığı gibi, dernek, sendika ve vakıf aracılığı ile biraraya gelirse, bu **«ortak hareket»** sayılacak mıdır?.

Bizde örnekler, hep sol kesim için verilir. Örnekleri, ters çevirelim: Genel seçimlerle iktidara gelecek bir sosyal demokrat parti, Aldıkaçtı Anayasasına dayanarak, TÜSİAD'ı, TİSK'i ve SİSAV'ı kapatabilir.

Buna, bizim demokrasi ve hukuk anlayışımız engeldir. Bir rejim ancak, kendi karşıtlarına tanıdığı özgürlük oranında güçlenebllir. İnancımız budur.

Gelelim siyasal partilere:

Tasarının 78'inci maddesinde, **«Siyasal partiler kendi politikalarını yürütmek ve güçlendirmek amacıyla, dernekler, sendikalar, vakıflar, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıyla maddi ve manevi yönlerden güçbirliği yapamazlar»** denilmektedir.

Yine somut örnek verelim:

Türkiye Sanayi ve Ticaret Odaları Birliği Başkanı Mehmet Yazar'dır. Yazar, ekonomide serbest piyasa düzeninin savunucusudur. Yarın kurulacak bir siyasal partinin böyle bir düzenden yana olması hiç sürpriz değildir. Böyle bir siyasal parti ile **«Odalar Birliği»** arasında tasarıda yazıldığı gibi **«maddî yönden güçbirliği»** olmadığını düşünelim. Ya **«manevî yönden güçbirliği»** olmayacak mıdır?

TÜSİAD, bir dernek olarak serbest piyasa ekonomisini savunacaktır. **«Odalar Birliği»** bir **«kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu»** olarak serbest piyasa ekonomisini savunan toplantılar yapacaktır. Liberal düzenden yana bir siyasal parti de bu amaçla siyasal çalışmalarda bulunacaktır. Bütün bunlar **«manevî yönden güçbirliği»** sayılacak mıdır?

Sol eğilimli işçi sendikaları, dernekler ve Mimar ve Mühendis Odaları ile bir sosyal demokrat parti arasında böylesine güçbirliği olursa, **«suç»**; liberal-kapitalist bir parti ile işveren sendikaları, Sanayi ve Ticaret Odaları ve işadamı dernekleri ve sağ eğilimli vakıflar arasında güç ve eylem birliği sağlanırsa, **«suç değil»** mi denilecektir?.

Nedir **«manevî yönden güçbirliğinin»** hukukça kabul edilebilir ölçüsü?

Fransız ihtilâlcilerinden Robespiyer, giyotinle kafası kesilmek için götürülürken, eşi acıyla bağırır, **«haksız götürüyorsunuz»**.. İhtilâlci, karısına döner, **«ya»** der, **«haklı götürselerdi»**.. Ve ekler:

— Elim kırılsaydı da giyotin ile ölüm cezasını öngören kararnameyi imzalamasaydım...

Evet gün gelecek, böyle hükümlerden en çok bu hü-

kümleri savunanlar yakınacaklardır. Eğer, demokrasiden yanaysak, özgürlükleri, toplumun her kesimi için savunalım.

Sanırız yirminci yüzyıldayız. Bizde saatler mi, takvimler mi yanlış, bilemiyoruz.

31 Temmuz 1982

24 OCAK ANAYASASI...

«24 Ocak kararları», ekonomik düzeni serbest piyasa ekonomisine dayatmak istiyordu. **«Aldıkaçtı Anayasası»** ise bu 24 Ocak kararlarına uygun bir Anayasa düzeni getirmektedir. Bu yüzden Anayasa tasarısını, **«24 Ocak Anayasası»** olarak adlandırmak olasıdır.

24 Ocak kararlarının gereği olan yasalar, yasa gücünde kararnameler ve tebliğler, zamanında çıkarılmamış; çıkarılan yasa gücünde kararnameler isteneni vermemiştir. İçine sürüklenilen ekonomik kargaşanın nedenlerinden biri de bu **«Alaturka kapitalizm»** anlayışıydı. Özal, bu anlayışın doruğa çıkmış simgesiydi.

Türkçe yanlışları, hukuk yanlışları ve madde yanlışları ile dolu **«Aldıkaçtı Anayasası»** siyasal felsefesi ile tam bir **«işveren Anayasası»** görünümündedir. İşveren örgütlerinin önerileri, olduğu gibi Anayasa tasarısına yansımıştır. Tercüman Gazetesi Yönetim Kurulu ikinci Başkanı -yani Kemal Ilıcak vekili- Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı ise bu Anayasa kargaşasının en önde gelen simgesidir.

Özal, özel teşebbüsün ekonomik ayağını, Aldıkaçtı ise hukuk ayağını oluşturmaktadır. **«İktisadî ve hukukî düzen»** gerek Özal, gerekse Aldıkaçtı'da tam tanımını bulmaktadır.

Basın özgürlüğüne getirilen özgürlükleri yok edici sınırlama, siyasal partiler, dernekler ve sendikalar için öngörülen kısıtlamalar, tam anlamı ile işverenlere açık bir Anayasanın oluşturulmak istendiğini ortaya koymaktadır.

Toplu uyuşmazlıklarda **«uyuşmazlığı kesin olarak»** çözeceği belirtilen **«Yüksek Hakem Kurulu»,** altmış günü

aşan grevlerde, söz gelişi, işverenin başvurusu üzerine uyuşmazlığı çözmüş sayılacaktır. Öngörülen onbeş kişilik **«Ekonomik ve Sosyal Konsey»**de ancak üç kişi ile temsil edilen işçi kuruluşu, üç işveren temsilcisi ile birlikte, Bakanlık temsilcileri ile hükümetin doğrultusundaki Merkez Bankası Başkanı ve DPT müsteşarının oluşturacakları çoğunluk karşısında seslerini çıkaramaz duruma düşürüleceklerdir. Sesleri çıksa bile, bu seslerin hiçbir etkisi olmayacaktır.

Bu Anayasanın temel doğrultusu ve Anayasanın bütününe egemen olan anlayış, grevleri pratikte iyice işlemez hale sokacaktır.

Grev, demokratik toplumlarda, sınıf kavgalarının değil, **«sınıf uzlaşmacılığının»** aracıdır. Bu **«uzlaşma»** ancak **«serbest idareye»** dayanırsa bir anlam taşır. Araya **«Yüksek Hakem Kurulu»** girerse, toplu sözleşmelerin, özel hukuka egemen olan «irade serbestisi» ilkesi zedelenir. **Aldıkaçtı** Anayasası, grev hakkını yokedici hükümleri beraberinde getirmiştir.

1961 Anayasası'nda, devlet «özel teşebbüs»ün, millî iktisadın gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır. «Aldıkaçtı Anayasası» kalkınma planının özel sektör için **«yol gösterici ve özendirici»** olacağını belirtmiş ve ayrıca, tabiî servet ve kaynakların özel kesimce aranıp, işletilmesi yolunda yasa koyucuya yetki veren 61 Anayasası hükmü yerine özel kesimin arama ve işletme haklarına anayasal güvence sağlamıştır.

Özel kesimin **«rekabet koşulları uyarınca»** gelişmesi için özel hüküm getiren **«Aldıkaçtı Anayasası»**nın tek eksiği, TÜSİAD ve TİSK'i Anayasaya yerleştirmeyişidir herhalde..

«Aldıkaçtı Anayasası» açıkça belirtelim, bir **«huzur Anayasası»** olmaktan çok uzaktır. Tersine, çeşitli toplum kesimleri arasındaki uyuşmazlıkların tohumlarını atan bir Anayasadır. Bu tohumların yeşermesi, yarın, toplumu, büyük kargaşaların içine sürükleyebilir. Bu sakıncayı bugünden değerlendirmekte **«sayısız millî menfaat»** vardır.

Türk halkı böyle bir Anayasaya mahkûm edilmemelidir. **«Tarihi boyunca hak ve özgürlükleri için savaşmış olan Türk ulusu»** dil yanlışları, hukuk yanlışları ve madde yanlışları ile dolu ve toplumun ayrıcalıklı kesimlerini okşayan Anayasa yerine bütün toplumu kucaklayan bir Anayasaya lâyıktır.

Dost-düşman bu gerçeği bir kez daha bilmelidir: Bu Anayasa, 27 Mayıs Devrimi'nin ürünü olan 1961 Anayasasıdır.

1 Ağustos 1982

MADDE 14..

Tasarı metninde **«Temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının durdurulması»** başlığı altındaki 14'üncü maddede temel hak ve özgürlüklerin savaşta, sıkıyönetimde ve olağanüstü hallerde kullanılmasının **«kısmen veya tamamen durdurulacağı»** ve bunlar için **«Anayasada öngörülen güvencelere aykırı»** önlemler alınacağı belirtilmektedir. Maddenin **«ancak»** diye başlayan ikinci paragrafı şu kayıt ve koşulları içermektedir:

— Ancak birinci fıkrada sayılan hallerde dahi, savaş hukukuna uygun fiillerden doğan ölümler ile idam cezalarının infazı hariç, kişinin yaşama, maddî ve manevî varlığının bütünlüğü, kimsenin din, vicdan. düşünce ve kanaatlarını açıklamaya zorlanamayacağı ve bunlardan dolayı kınanıp, suçlanamayacağı, suç ve cezaların geçmişe yürütülemeyeceği, suçu hükmen sabit oluncaya kadar sanıkların suçlu sayılamayacağı kural ve ilkeleri ihlâl edilemez...

Önce şu noktayı belirtelim; düşünce ve inanç özgürlüklerine, Anayasanın başka maddelerinde ve ceza yasasında kısıtlama yasaklar ve ceza yaptırımları getirildikten sonra **«kimsenin.. düşünce ve kanaatlarını açıklamaya zorlanamayacağı ve bunlardan dolayı kınanıp, suçlanamayacağı»** yolundaki hüküm bir **«kara mizah»** olgusu gibi sırıtmaktadır.

Düşünce, ancak, düşünce sahibi tarafından yazı ya da sözle **«ifade edilmesi»** ile birlikte belli olduğuna, ceza yasası da belli düşünceleri suç saydığına göre Anayasanın bir maddesinde **«kimse düşüncelerinden dolayı kınanıp, suçlanamaz»** demek, kamuoyunu Anayasa yolu ile aldatmaktan başka ne anlama gelir, bilemiyoruz.

Anayasa bir yandan **«kimse düşüncelerinden dolayı kınanıp, suçlanamaz»** diyecek, aynı Anayasa bir başka maddesi ile düşüncelerini açıklayan kimselerin temel hak ve özgürlüklerl nasıl yitireceğini öngörecek, ceza yasası, Anayasanın bir maddesinde **«kınanamaz, suçlanamaz»** denilen düşüncelerin nasıl, kaç yıllık ceza ile yaptırıma bağlanacağını düzenleyecek, bütün bunlardan sonra bizler, bu Anayasa hükmüne bakarak **«teselli»** bulacağız.. olacak iş midir bu?

Bu konuyu vurgulayarak geçelim ve bir başka konuda yoğunlaşmaya çalışalım:

14'üncü madde, savaş, olağanüstü hal ve sıkıyönetim dönemlerinde hangi temel hak ve özgürlüklere dokunulamayacağını, tek tek sayarak sınırlamıştır. Böyle olunca, şu kural ve özgürlüklerin, böylesine dönemlerde çiğnenebileceği sonucu ortaya çıkmaktadır:

«Suç ve ceza yerine geçen güvenlik önlemlerinin ancak kanun ile konacağı ilkesi... hak arama özgürlüğü..» «Hiç kimse, kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz» hükmü.. genel müsadere yasağı.. Ceza sorumluluğunun kişiselliği, **«hiç kimsenin kendisini ve yakınlarını suçlama sonucu doğuran beyanda bulunmaya zorlanamayacağı»** yolundaki kural...

14'üncü maddede sıralanmayan bu kural ve özgürlükler, demek ki, savaş, sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde ortadan kaldırır ve belki, **«cezaların kişiselliği»** yerine **«toplu suçlama»** diyeceğimiz hukuk dışı bir suçlama yöntemi geçerli olabilir. Anayasa, bu maddesi ile böyle uygulamalara izin vermektedir.

Yine 14'üncü maddede yeralmadığı için, taslak metninin 40'ıncı maddesinde yazılı **«Anayasada yazılı hak ve özgürlükleri ihlâl edilen»** kişilerin kamu görevlileri aleyhi-

ne başvuru hakkı da ortadan kaldırılabilecektir. 14'üncü maddede açıkça yeralmadığı için **«temel haklar»**dan sayılan **«mülkiyet hakkı»** gerektiğinde, böyle dönemlerde toptan ortadan kaldırılacaktır; en azından devlet için böyle bir anayasal olanak söz konusu olmaktadır.

Aldıkaçtı ile arkadaşlarının bu amacı öngörmedikleri söylenebilir. Bu madde hiç şüphesiz, Prof. Aldıkaçtı'nın amacını aşan bir uygulamaya yolaçıcı niteliktedir. Hele **«mülkiyet hakkı»** için.

Buradan da şu sonuç çıkıyor: Üstadımız, birçok konuda olduğu gibi, bu konuda da Anayasa tekniğine uygun bir **«formül»** kaleme almış değildir.

Bir yandan düşünce suçlarını açıkça reddeden anayasalardan bazı hükümler alacağız, öte yandan, faşist yasalardan **«hukuk dışalımı»** yoluyla getirdiğimiz maddelerle düşünce yasakları öngöreceğiz, bu arada da iyice şaşırıp, yasa yapma tekniğinden uzak, mantık yanlışları, hukuk yanlışları ve dil yanlışları ile dolu bir metni **«alın bu sizin anayasanızdır»** diye halkın önüne süreceğiz..

Aldıkaçtı üstadımız, herhalde, şu 14'üncü madde dolayısıyla **«istisna fıkrası»** ile hangi kural ve özgürlüklerin ayrık tutulacağını ve hangi kural ve özgürlüklerin çiğnenmeyeceği yolundaki niyetin nasıl **«formüle»** edileceğini öğrenme fırsatını ancak şimdi elegeçirmiş bulunmaktadır.

Öyle derler: öğrenmenin yaşı yoktur..

8 Ağustos 1982

NERESİ SERBEST?

«Aldıkaçtı Anayasası», tıpkı 1961 Anayasası gibi üniversite öğretim üye ve yardımcıları **«serbestçe araştırma ve yayında bulunabilirler»** ilkesini benimsemektedir. **«Aldıkaçtı Anayasası»**, **«Araştırma ve Yayın»** sözcüklerinin basına **«bilimsel»** sözcüğünü de eklemiştir. Bilimsel yayın ve araştırma serbesttir!

Geçmiş uygulamalara bakarsanız, bu hükmün öğre-

tim üye ve yardımcıları için **«alay olsun diye»** Anayasalarda yeraldığı sonucuna ulaşırsınız...

Uygulamayı hepimiz biliyoruz: Öğretim üye ve yardımcıları, hiçbir zaman **«serbestçe araştırma»** ve **«yayın»** yapamazlar. Yaparlarsa, başları belâya girer! Sosyal bilimler alanında marksizmden söz eden bilim adamları hakkında açılmış koğuşturmaları biliyorsanız, bu Anayasa maddesinin hem **«alay olsun»**, hem de **«lâf olsun»** diye yazıldığını anlarsınız!

Evet, şuna karar verelim: Marksizm, bir **«zabıta vakası»** mıdır, değil midir? Marks'a karşı olunur, yandaş olunur, marksizmin öngördüğü çözümlerin yanlışlığı ileri sürülür, bunlar ayrı konulardır. Ama sosyal bilimlerde Marks diye bir bilim adamı, **«marksizm»** diye bir kuram varsa, bunlar, iktisat derslerinde, kamu hukuku derslerinde, Anayasa derslerinde, sosyoloji derslerinde okutulacak mıdır, okutulmayacak mıdır?

Diyelim ki, okutmayacağız, okutanı, **«sosyal bir sınıfın, öteki sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini kurdun»** diye cezaevlerine atacağız. Peki, böylesine suçlardan ötürü dava açacak savcılar, hüküm verecek yargıçlar, marksizmi nereden, nasıl öğreneceklerdir?. **«Kulaktan dolma marksizm»** bilgisi olmayacağına, **«kahrolsun komünizm»** edebiyatı ile de bu gibi konularda bilgi edinilemeyeceğine göre, Allahaşkına söyler misiniz, insanlar, bu konuları nereden, kimden ve nasıl öğreneceklerdir?

Bir düşüncenin karşıtını bilebilmek için önce bu düşüncenin ne olduğunu öğrenmek, anlamak ve algılamak ve bilmek gerekmez mi?

Bakın size bir örnek vereyim:

Varsayalım ki, bir öğretim üyesi, ders kitabında **«komünizm propagandası»** yaptığı savıyla tutuklanıyor. Davayı açan savcı, öğretim üyesinin suç işlediği kanısındadır ki, dava açmıştır. Savcı, hazırlık aşamasında, üç kişiden oluşan bir bilirkişi kuruluna bu ders kitabını inceletiyor. Bu üç kişiden, diyelim ki, **ikisi «kitapta suç vardır»** diyorlar, birisi **«hayır»** diyor, **«kesinlikle suç yoktur.»**

Dava, Ağır Ceza Mahkemesinin önüne geliyor. İki

üye, ders kitabında suç ögeleri bularak öğretim üyesini mahkûm ediyor. Bir üye **«beraatı gerekir»** diye karşı oy yazısı yazıyor.

Dosya, Yargıtay'a gidiyor. Yargıtay'ın ilgili ceza dairesi, verilen mahkûmiyet kararını oy çokluğu ile bozuyor. Üç Yargıtay üyesi, suç işlendiği kanısında değillerdir. İki üye de suç işlendiği görüşünde oldukları için bozma kararına karşı oy yazısı yazmışlardır.

Daha bunun **«direnme kararı»** var, ceza genel kurulu kararı var. Bunları bir yana bırakıyor ve hukuksal süreci, Yargıtay Daire Kararı ile kesiyoruz. Bu aşamaya kadarki hukuksal süreç içinde bakınız kaç kişi kitapta ya da dava konusu yazıda suç ögeleri bulmuşlardır? Savcı, iki bilirkişi, iki ağır ceza üyesi, iki Yargıtay üyesi... Yani yedi kişi! Buna karşı kaç kişi aynı yayında suç ögesi bulmamışlardır?. Bir bilirkişi, bir ağır ceza üyesi, üç Yargıtay üyesi... Altı kişi!

Bu pek **«hayali»** bir örnek değildir. Yargıtayımızdan buna benzer birçok **«142'lik dosyalar»** gelip, geçmiştir.

Ceza yasamızın daha ilk maddesi, yasanın apaçık biçimde suç saymadığı bir eylemden ötürü kimseye ceza verilmeyeceğini yazmaktadır.

Hepsi de hukuk öğrenimi yapmış savcı ve de yargıçların suç olup, olmadığı konusunda şüpheye düştükleri, herbiri, kendi alanında uzman öğretim üyeleri olan bilirkişilerin anlam ve kapsamında anlaşamadıkları sözler, nasıl olur da ceza yasamızın ilk maddesinde yazılı **«kanunsuz suç ve ceza olmaz»** ilkesi ile bağdaştırılıp, suç sayılır? Ve ondan sonra, nasıl olur da **«öğretim üye ve yardımcıları serbestçe bilimsel araştırma ve yayında bulunurlar»** denilir?

Denirse Allahaşkına kim inanır bu sözlere?.

«Marksizm» bir kez suç çemberine alınınca, marksizm konusundaki derin bilgisizlik nedeniyle, marksizmle uzaktan yakından ilgili olmayan düşünce ve yaklaşımlar da suç sayılmakta ve Üniversitelerin başında, değişen siyasal dönemlere göre öğretim üyesi ve öğrenci ihbarları ile yürüyen **«cadı kazanları»** kaynat'maktadır.

Böylesine koşullarda, araştırmanın ve yayının neresi **serbesttir?**

Günümüzde serbest olan, yalnızca yargılanan bir siyasal parti ile yadsınmaz bağları olan ve sağcı düşünceye sımsıkı bağlı öğretim üyelerinin, Prof. İhsan Doğramacı tarafından bazı Üniversitelerimizin başına geçirilmelerinin düşünülmesidir!

Üniversitelerimizde araştırma ve yayın, ancak bankerlere, holdinglere ve bankalara danışmanlık yapan **«holding profesörlerinin»** tekeli ve ayrıcalığı mı olacaktır?

Öğretim üyelerinin, geçmiş dönemlerde, yayın ve araştırmalarından ötürü nasıl **«serbestçe»** cezaevlerine yollandıklarını biliyoruz. Bugüne kadar anlaşılmayan **«uygarlık»** denilen kavramın **«düşünceyi açıklama suçu»** diye bir suçun tanınmadığı noktadan başladığıdır!

14 Ağustos 1982

KATILIM...

Demokrasi, halkın kendi kendini yönetmesi demektir. **«Cumhuriyet»** bu yönetim biçimine anayasal çerçeve çizer. Halk, bir yönetime ne kadar katılıyorsa, o yönetim, bu ölçüde demokrasiye uygun düşer.

Halk yığınlarını, şu ya da bu gerekçe ile demokratik katılımın dışında tutan rejimler -adları ne olursa olsun- demokrasiye ters düşerler.

Katılım ne yolla olur?..

Bütün halk kesimlerinin demokrasi sürecinde etkinliklerini duyurabilmeleri için her türlü düşünceye örgütlenme hakkı tanımak gerekir. Örgütlenme hakkı, siyasal partileri, dernekleri, sendikaları, meslek kuruluşlarını ve kooperatifleri kapsar.

Düşünce ve örgütlenme özgürlükleri, birtakım düşünceler, birtakım ideolojiler için yasaklanırsa, halkın bir kesimi, ister istemez bu katılımın dışında tutulmuş olur. Ör-

nek aldığımızı sık sık yinelediğimiz Batı demokrasilerinde, hiçbir düşünceye yasak getirilmemiştir. Yasak olan ve olması gereken silâhlı örgütlenmeler ve eylemlerdir. Silâhlı eylemler ve örgütlenmeler dışında yasak getirilmesi, demokrasinin özü ve sözü ile bağdaşmaz.

«Aldıkaçtı Anayasası» temel hak ve özgürlükleri kullanılmayacak ölçüde sınırlamaktadır. Örgütlenme özgürlüğüne kayıtlar getiren antidemokratik hükümler, Anayasa taslağına egemendir. Tasarı, bu görünümü ile çağdaş demokrasi anlayışına oldukça yabancıdır.

Ve tasarı, başta tanıdığı lokavt hakkı ile işverenlere, iş ve sermaye çevrelerine anayasal güvenceler ve ayrıcalıklar tanıyan bir **«işveren programı»** niteliğindedir.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde **«sağsız ve solsuz demokrasi olmayacağı»** gerçeğinin ülkemizde henüz anlaşılmamış olması, demokrasimiz ve geleceğimiz için içler açısı bir durumdur. Şu uzay çağında biz, herhangi bir siyasal görüşün, ideolojinin **«zararlıdır, yıkıcıdır, zehirlidir»** diye nitelenemeyeceğini, düşüncelerin **«doğru»** ya da **«yanlış»** gibi ölçülerle değerlendirilmesi gerektiğini -ne yazık ve acı ki- henüz anlamış değiliz.

Bu tek boyutlu ve yönlü kısır anlayış ve yüzeysel dünya görüşü ile Atatürk'ün belirlediği **«çağdaş uygarlık düzeyine»** nasıl ulaşacağız?.. **«Çağdaşlık»** bu yasaklarla, bu kısıtlamalarla, bu **«aman özgürlük vermeyin, sonra azarlar»** kaygıları ile nasıl oluşacaktır?..

Şu çağda, Türkiye'yi, **«ikinci sınıf bir demokrasi»** anlayışına mahkûm etmenin, Allahaşkına savunulur ne yanı vardır?

Eğer, **«Batı demokrasileri»** bizler için ölçü ise çaresi yoktur; beğensek de, beğenmesek de her türlü düşünceye söz ve örgütlenme hakkı vermek zorundayız; sağcısına da vermek zorundayız, solcusuna da, yoktur bunun çaresi.. Ya da vardır sanılır ama, bunun adı **«demokrasi»** olmaz. Bir başka rejim olur; örneğin **«Filipin demokrasisi»** olur; ama **«demokrasi»** olmaz; **«Batı demokrasisi»** olmaz.

İşverenlerin, toprak sahiplerinin ve bütün egemen çevrelerin örgütlenip, seçim yoluyla iktidara gelmeleri

nasıl kendileri için demokratik bir haksa, işçilerin ve öteki emekçi sınıf ve tabakaların, aynı yollarla iktidara gelmeleri ya da siyasal iktidara, partiler, sendikalar ve dernekler olarak, ağırlık koymaları da aynı ölçüde demokratik bir haktır.

Bu eşitlik sağlanmazsa, hiç olmazsa bu eşitliğin sağlanması için demokratik çerçeveler çizilmezse, işte o zaman **«bir sosyal sınıfın egemenliği»** yani, işverenlerin, toprak sahiplerinin egemenliği sağlanmış olur.

Demokrasi, halk yığınlarının demokratik sürece en geniş ve yaygın biçimde katıldıkları bir sistemin adıdır. Demokrasinin bu özelliğini değiştirmeye ya da demokrasinin bu niteliğini unutturmaya bir değil bin **«Aldıkaçtı Anayasası»**nın gücü yetmez..

Düşünceyi açıklama özgürlüğü sınırlanamaz.. Sınırlanırsa, bu sınırlama, siyasal iktidarların elinde, temel hak ve özgürlükleri kaldırmaya yarayan bir **«otomatik silâh»** gibi çalışır.

Sınırlama, yalnızca ve yalnızca, silâhlı eylemler, silâhlı örgütler ve bunların yurt içi ve yurt dışı bağıntıları ile ilgili olmalıdır. Böylesine yasakları yürekten destekleriz; ancak düşünceyi açıklama özgürlüğünün özüne dokunan her düzenlemeyi ise demokrasiye aykırı buluruz.

Demokrasi, halk yığınlarının demokratik sürece ne ölçüde katıldıkları sorusuna verilecek yanıta bağlı çok boyutlu kavramdır.

«Çoğulcu demokrasi», örneklerini Batıda gördüğümüz demokrasidir. Bu tür demokrasilerde, hiç bir düşünce, hiç bir ideoloji yasak değildir. Ve halk, bütün kesimleri ile bütün sınıf ve tabakalarıyla demokratik sürecin içinde, partileri, sendikaları, dernekleri ve kooperatifleri ile siyasal iktidara ağırlıklarını koymaktadırlar.

Özlediğimiz demokrasi, işte böyle bir demokrasidir. 11 Eylül gününe dönmek istemiyoruz, amacımız, siyasal katılımın tam olarak sağlandığı gerçek demokrasi düzenidir. Örnekler de Batıdadır.

Demokrasinin taklitlerinden sakınıyoruz..

16 Ağustos 1982

Bu aşamada artık şu gerçek iyice anlaşılmıştır: Bizim **«yazılı Anayasa»** yazma yeteneğimiz pek gelişmiş değildir, bu yüzden İngiltere'deki gibi **«yazısız Anayasa»** sistemini kabul etmemizde sayısız yarar vardır.

«Yazılı Anayasa» sistemini terkedersek, böyle, yok, Anayasa komisyonuydu, yok karşı oy yazısıydı, gerekçeydi, başlangıç hükümleriydi, bu konularla hiç uğraşmamış olurduk. Elin İngilizi boş yere mi bunca yıldır yazısız Anayasa ile idare edip duruyor.

Sözlü Anayasa olsa, Anayasa sosyalizme açıktı, kapalıydı, yok efendim, Anayasa anarşiye yolaçmıştı, lükstü, şuydu, buydu, bunların hiçbiri olmazdı..

Zararın neresinden dönülse kârdır: hazır, şu **«Aldıkaçtı Anayasa Taslak Tasarısı»**, bunca gürültü koparmışken, vazgeçelim şu **«yazılı Anayasa»** sevdasından.. İngilizler gibi, yazısız Anayasa ile yönetilelim; İngiltere **«demokrasinin beşiği»** değil mi, biraz da biz bu beşikte sallanalım..

Peki, diyeceksiniz ki:

— O zaman nasıl anlaşacağız?..

Kolay.. Örneğin, **«düşünce özgürlüğü»** denilince, yurttaşlar, birbirlerinin yüzlerine mânalı mânalı bakarlar, basın özgürlüğü deyince, boğazlarına kılçık batmış gibi, üst üste öksürürler. Sendika hakkı deyince, havaya bakıp, ıslık çalarlar, ne var bunda bilmeyecek?..

Ne var şu **«yazılı Anayasa»**da anlamıyorum.

Sözlü Anayasa en iyisi.. O zaman **«Anayasayı ihlâl ettin»** diye Başbakanlar asılmaz, önüne gelene **«Anayasayı tangur, tungur ettin»** diye dava açılmaz, Aldıkaçtı ortaya çıkmaz, bizler de ne güzel gül gibi geçinirdik..

Eskiden bizde **«anarşinin kökünün dışarıda olduğu»** söylenirdi. Şimdi, anarşiden anayasalar sorumlu tutuluyor. O zaman anarşinin kökü dışarıda değil, içeridedir; öyle değil mi efendim; anarşinin nedeni Anayasa ise, bu anarşinin kökü bulunmuş demektir. Kök, Anayasadadır.

Yok eğer, anarşinin kökü dışarıda ise Anayasa bu anarşinin nedeni değildir. Var mı başka yol?.. Yok.

Eğer, **«yazılı Anayasa»** olmasaydı, bu tartışmalar da çıkmazdı. Adama **«yaz bir Anayasa, tatlı olsun»** diyorsun, yazamıyor, ne yapacaksın, bizde bu iş olmuyor, yazımız kötü, bir türlü yazmasını bilemiyoruz.

İyisi mi sözlü Anayasaya meyledelim...

«Sözlü Anayasa» deyip geçmeyin, **«sözlü Anayasa»** kendi içinde de bölümlere ayrılır. Örneğin, **«açık sözlü Anayasa»** vardır; efendime söyleyeyim, **«sazlı-sözlü Anayasa»** vardır.

«Sazlı-sözlü Anayasa»ların en iyisi **«nihavent makamında»** olanıdır. Bir de **«uşşak makamında Anayasa»** vardır. Sazlı-sözlü Anayasa da tıpkı yazılı anayasalar gibi **«fasıllara»** ayrılır.

Sazlı-sözlü anayasalar, **«tek tek basaraktan, bade süzerekten»** yürürlüğe konur, **«Esmerim, biçim biçim, ölürüm esmer için, âlem bana hayrandır, esmer sevdiğim için»** diye de Anayasa işlerliğe sokulabilir. Bu konu **«doktrinde»** tartışmalıdır.

En iyi Anayasa sözlü Anayasadır. Ne karışanı olur, ne görüşeni...

Cümlemize sözlü Anayasayı salık veririm. Yemeklerden önce birer cümle yeter.. Fazlası şişkinlik ve pişkinlik yapar.

14 Ağustos 1982

GÖLCÜKLÜ VE ESİR BASIN...

Anayasa Komisyonu Başkan Vekili Sayın Prof. Dr. Feyyaz Gölcüklü, **«Haberleşme Hukuku»** adlı kitabın yazarıdır. Bu kitap, basın ve yayın okullarında ders kitabı olarak okutulmaktadır.

Sayın Gölcüklü, değerli yapıtında **«Kitle haberleşmesinin kamu hizmetinden hareketle, her kamu hizmeti gibi haberleşme hizmetinin de devlet tarafından görülmesi gerektiğini ileri sürüp tamamen devlet tekelinde yahut de-**

netiminde bir yayın yaratmak» diye tanımladığı yaklaşımları eleştirirken ilginç örneklere yer vermektedir:

Gölcüklü, Almanya'da Hitler iktidarı tarafından **«gazete yayını endüstrisinde bağımsızlığın sağlanma ve sağlıksız rekabet şartlarını ortadan kaldırmak için yayınevlerinin kapatılması hakkında kararname»** çıkarıldığını ve böylece basının nasyonal-sosyalist hayat felsefesi ve devlet yönetimi emrine girdiğini kaydettikten sonra, **«sağlıklı bir basın yaratmak»** amacıyla **«Reich Basın Odası»**nın kurulduğunu ve basının bu kuruluş eliyle yönlendirildiğini belirtmektedir. (Haberleşme Hukuku, Ank. 1970, s: 23-24).

Prof. Gölcüklü, ders kitabında, ayrıca (s: 152-153) düşünceyi açıklama suçu diye tanımlayacağımız çağdışı suçlarla ilgili olarak şu inanç ve düşünceleri savunmaktadır:

— ...**Bu tür suç koyan kanun hükümlerinin, kapsamları gayri muayyen olduğu için, ifade hürriyetini tamamen yok etmeyecek şekilde yorumlanmaları gerekir. (...). Kanuna aykırı yollar kullanımını teşvik ve tahrik etmeyen teorik tartışma niteliğindeki kanaat izharlarını, objektif ve bilimsel inceleme ve eleştirileri yasak sınırları dışarda bırakmak uygun olacaktır. Aksi takdirde düşünce ve ifade hürriyetinin anlamı kalmayacağı gibi, hür kitle haberleşmesinden beklenen yarar dahi sağlanamayacaktır.**

Sayın Gölcüklü, bu görüşlerini şu örneklerle somutlaştırmaktadır:

— **Meselâ etnolojik bünye yahut genellikle dış politika veya millî savunma planları üzerinde yapılan eleştiriler, belirli bir politik sistemi telkin etmekle beraber, bunu kanun dışı yollardan gerçekleştirmeyi teşvik etmeyen yayınlar suç sayılmazlar. Grevlerde asker kullanmayı tenkit, askerî gücün azaltılması yahut millî savunma masraflarını, verimsizlik ve yararsızlık nedeniyle kısılması tavsiyeleri, uluslararası sözleşmeleri, ordu teşkilâtını eleştirme, askerî itaatsizliğe yahut kanunlara karşı gelmeye teşvik suçunu vücuda getirmezler...**

Değerli profesöre göre herhangi bir ideolojiyi savunmak ve **«etnolojik bünye»** ile ilgili görüşler suç sayılma-

malıdır. Ayrıca **«grevlerde asker kullanmayı»** eleştirmek, **«millî savunma masraflarının kısılması»**nı istemek ve ayrıca **«ordu teşkilâtını»** eleştirmek de suç olmamalıdır.

Sayın Gölcüklü'yü Batılı öğretim üyelerine yaraşır bu özgürlükçü tutumundan ötürü kutlarız. Ama yine hazırladıkları Anayasa tasarısına, bu görüşlerinin yansıyıp yansımadığını, bu arada, sormak isteriz! Yine Sayın Gölcüklü'ye bu tasarıyı, Danışma Meclisi kürsüsünden savunurken, bir iç ezikliği geçirip geçirmediğini, okuduğu, yararlandığı ve okuttuğu kitaplardan, bu konularda yazılanları anımsayıp, anımsamadığını da sormak isteriz!.

Basın özgürlüğünü kısıtlamak için getirilmek istenen **«Basın Ahlâk Kurulu»**nun **«basının doğru haber vermesini temin etmek»** diye yola çıkıp, ilerde Nazi Almanyasına özgü bir **«esir basın»** yaratmak sakıncası taşıyıp taşımadığını da özgürlükçü satırlarla dolu **«haberleşme hukuku»** kitabının yazarı Sayın Gölcüklü'den öğrenmek isterdik.

Ve herhalde Sayın Prof. Gölcüklü, bugün, basın özgürlüğünü devlet eliyle kısıtlayacak kurul ve önlemlere, tıpkı kitabının 212'nci sayfasında yazıldığı gibi, inançla karşı çıkıp, bilim onurunu tarihin tutanaklarına şöyle geçirecektir:

— Sağlıklı bir basın yaratmak için devletin ölçü tanımayan olumlu tutumunu tavsiye edenlere **«Üçüncü Alman İmparatorluğunun esir basını»**nı örnek göstermekle yetineceğiz...

Biz de sizin verdiğiniz örnekle yetineceğiz Sayın Profesör, biz de!

23 Ağustos 1982

BAŞKANCI SİSTEM...

Anayasa tartışmaları nedeniyle **«Parlamenter sistem»** ile **«Başkanlık sistemi»** sık sık gündeme geliyor. Bu yüzden, bu iki sistemin ayırdedici özellikleri üzerinde kısaca da olsa, durmakta yarar görüyoruz.

«Parlamenter sistem», çoğulcu demokratik yaşam

içinde, yasama ve yürütme organları arasında işbirliği ve eşitlik ilkesine dayanır. Yasama ve yürütme organları arasında, karşılıklı olarak birbirlerini denetleyici ve etkileyici yasal olanaklar söz konusudur. Devlet Başkanı, bu sistemde siyasal yaşamın etkili bir ögesi değildir. Devlet Başkanı, siyasal tartışmaların dışındadır. Parlamenter sistem, işleyişi ile partilerin ve dolayısıyla parti başkanlarının egemenliğine dayanır.

Klasik parlamenterizmin anayurdu İngiltere'dir. Parlamenter sistem, yaşadığımız yüzyılda değişiklikler geçirmiş ve bugün çoğulcu demokrasiye, serbestçe oluşacak kamuoyuna ve siyasal partilerin etkinliğine ve gücüne bağlanmıştır. Bu nedenledir ki, **«partilerüstü hükümet»** kavramı parlamenter sistem ile bağdaşmaz. Düşünce ve örgütlenme özgürlüklerine sınırlar getirmek, seçmen kamuoyunun serbestçe oluşmasını engelleyici anayasalarda parlamenter sistemin özüne ve felsefesine oldukça ters düşer.

«Başkanlık sistemi»nin anayurdu, Birleşik Amerika'dır. Anayasa hukukunun ilk tanık olduğu Başkanlık sistemi, 1787 tarihli Amerikan Anayasası ile getirilmiştir. Bu sistem, yasama, yürütme ve yargı organları arasında karşılıklı dengeye dayanır. Bu denge, her üç kuvvetin birbirlerine karşı bağımsız olmalarıyla sağlanır. Başkanlık sisteminde Devlet Başkanı, halk tarafından, iki aşamalı seçimle iş başına getirilir. Yasaların yürütülmesi, dış politikanın yönetimi, silâhlı kuvvetlere kumanda yetkisi, Devlet Başkanının başlıca görev ve yetkileri arasındadır.

Başkanlık sistemi, yargı yetkisi oldukça geniş bir anlayış ile yürür. Amerika'da yüksek mahkeme, zaman zaman belki bu yüzden **«yargıçlar devleti»** suçlamaları ile karşılaşmıştır.

Başkanlık sistemi, yürütmenin sınırsız egemenliği anlamına gelmez. Yürütmenin, tartışmasız üstünlüğü, Başkanlık sistemlerinde değil; **«Başkancı sistem»** adı verilen Güney Amerika ülkelerinde geçerlidir. Brezilya, Arjantin ve Bolivya gibi Güney Amerika ülkeleri ile Gana ve Ge-

bon gibi Afrika devletlerinde **«Başkancı sistem»** işlemektedir.

Bu özellikleri ile **«Başkancı sistem»** anayurdu Amerika'da karşılıklı dengelerle işleyen **«Başkanlık sistemi»**nin yozlaşmış, başkalaşmış ve yabancılaşmış biçimidir.

«Aldıkaçtı Anayasası» temelinde parti egemenliğine ve çoğulcu demokrasiye dayalı parlamenter sisteme oldukça yabancıdır. Daha doğrusu, getirilen sistem, parlamenter düzenin işlemesini engelleyici niteliktedir. Sistem, Başkanlık sistemine de benzememektedir. Devlet Başkanlığı, Başkanlık sistemini andırır biçimde güçlendirilmiş, ancak yine de bazı kurumlar ile parlamenter sistemin yaşatıldığı ileri sürülmüştür.

Getirilmek istenen düzen, Güney Amerika **ülkelerine** özgü **«Başkancı sistem»**ini andırmaktadır.

Bu **«Güney Amerika gerçeği»** sayın Komisyon Başkanınca kabul edilmiş olacak ki, kendileri, Yönetim Kurulu ikinci Başkanı oldukları Tercüman gazetesinin 19 Nisan 1980 tarihli Anayasa seminerinde şu kaygıyı dile getirmişlerdi. **«İbretle»** okuyalım:

— ABD'de federalizm, parti disiplini olmayan iki partili sistem ve halkın hürriyetlerine bağlılığı, Başkanın demokratik düzende kalmasını sağlamaktadır. Halbuki sistemi, ABD'yi takliden benimseyen Güney Amerika devletlerinde, federasyonlarda görülen nisbî bir başarı dışında, genellikle Caudillo denilen seçilmiş Başkanın yetkilerinden yararlanarak bir süre sonra idareye el koyduğu ve silâhlı kuvvetlerin birbiri ardına pronunciamento denilen hükümet darbeleri yaptıkları görülmektedir. Her iki halde de diktatörlük kurulmaktadır. Bundan dolayı ki Güney Amerika devletlerinde parlamenter rejime doğru bir gelişme başlamıştır...

Aldıkaçtı Anayasası, neredeyse ulus egemenliğini bir tek kişiye devredecek ölçüde **«tek adam yönetimi»** getirmektedir. Geçmiş siyasal olaylar gözönünde tutulursa, şu taslak ile getirilen sistemin, adına ne denirse densin, sonunda, **«Başkancı sistem»**e kayması çok büyük olasılıktır.

Ekonomide **«Arjantin modeli»**ne çok benzeyen bir uygulama ile bugünkü ekonomik bunalıma gelindi; umarız, böylesine ekonomik düzenlere hukuksal kılıf hazırlayan Anayasa -Aldıkaçtı'nın deyişi ile- ilerde Güney Amerika'da **«pronunciamento»** adı verilen **«hükümet darbelerine»** yolaçmaz.

Yirminci yüzyılın şu son çeyreğinde, Amerika'yı değil; Güney Amerika'yı yeniden keşfetmeye kalkanlara bilmeyiz ki ne demeli?.

28 Ağustos 1982

ŞAHSÎ SORUMLULUK

Basın locasından Anayasa görüşmelerini izlerken, Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı ile Prof. Dr. Feyyaz Gölcüklü'yü düşünüyorum. Biri, Komisyon Başkanı, öbürü Başkanvekili..

Aldıkaçtı, söz alıp, konuştuğu zaman bazen üyeler kahkahalarla gülüyorlar. Nasıl gülmesinler ki, örneğin Aldıkaçtı, verilen bir değiştirge önergesine katıldığını söylüyor ve ekliyor:

— Komisyonda bu konuda azınlıkta kalmıştım...

Azınlıkta kaldığını söylüyor ama karşı oy yazısı yazmış değil; Komisyon Başkanının azınlıkta kaldığını üyeler, ancak bu konuşmayla öğreniyorlar. Bu yüzden olacak, gülüşmeler başlıyor..

Cumhurbaşkanının adaylığı ile ilgili süreler, iki ayrı maddede ayrı ayrı yeralmış. Bir üye bu yolda bir eleştiride bulunuyor. Maddelerden biri oylanmış, geçmiş.. Aldıkaçtı, ayağa kalkarak metni okuyor; bir süre susuyor, sonra aynı sözlerin iki maddede de yeraldığını ancak o zaman saptayıp (!) ifadenin maddelerin birinden çıkarılmasını istiyor. Yine gülüşmeler başlıyor. Aldıkaçtı da gülüyor.

Komisyon Başkanı, bir maddeyi geri alırken, bu madde üzerinde düşüneceklerini söylüyor ama ne düşüneceklerini bilmediğini belirtiyor. Salon kahkahadan kırılıyor.

Prof. Gölcüklü ise kalın çerçeveli gözlüklerinin altında çok ciddi bir yüzle kürsüye çıkıyor. Sesi sakin, kendinden emin. Kendisine soru soranlar, soru **sordukları** konularda pek bilgili değiller. Sorular yanlış sorulunca, Gölcüklü, tek kale maç yaparcasına, bu yanlış soruları rahatça yanıtlıyor.

Prof. Gölcüklü'nün savunduğu madde **«Basın Araçlarının Korunması»** başlığını taşıyor. Madde, basın araçlarının hangi koşullarda zoralımına karar verileceğini içeriyor. Maddeye göre bir yayın organı, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, Cumhuriyetin temel **ilkeleri** ve millî güvenlik aleyhine bir suçtan mahkûm olunması halinde bu yayın organını basan basımevi ve eklentilerine elkonulacak ve zoralıma karar verilecek..

Anayasa maddesinde sıralanan bu suçlar, bu başlıklar ile Ceza Yasası'nda yeralmış değildir. Fakat herhalde, 125'inci madde başta olmak üzere, 141, 142, 163 ve 146'ncı madde de bu kapsama girecek. Haydi Anayasa düzenini zor yoluyla değiştirme girişimlerini yasaklayan eylemli kalkışma ile ilgili 146'ncı maddeyi bir yana bırakalım; yalnızca 142 ve 163'üncü maddeleri alalım, bu maddelere giren suçları işlediği ileri sürülen bir yazarın yazısından dolayı, gazeteye nasıl elkonur, nasıl zoralıma karar verilir? Nerede ceza hukukunun **«cezaların kişiselliği»** ilkesi?

«Haberleşme Hukuku» adlı ders kitabında, **«etnolojik bünye»** ile ilgili eleştirilerin suç sayılmaması gerektiğini yazan, **«Ordu teşkilâtını eleştirmeyi»** suç saymayan **«teorik tartışma niteliğindeki kanaat izharlorının»** serbest olmasını isteyen bilim adamı Gölcüklü, **«devleti ve milletiyle bölünmezlik»**, **«Cumhuriyetin temel ilkeleri»** gibi kavramların ceza uygulamasında ne biçime, ne renge gireceğini, acaba bilmez, düşünmez ve anlamaz mı?

Hayır, bilir, düşünür ve anlar. Hem de çok kişiden daha iyi bilir ve daha iyi anlar...

Gölcüklü'ye bu arada yerinde ve doğru bir soru soruluyor. Bir yazarın yazısından ötürü basımevi ve eklentilerine elkonulmasına ve zoralımına karar **verilmesinin**

ceza hukukunun Anayasal güvenceye alınmış olan **«cezaların şahsîliği»** ilkesi ile nasıl bağdaştırıldığı soruluyor.

Değerli bilim adamı bu soruyu yanıtlıyor: **«Matbaaların mahkûm edilemeyeceğini»** söylüyor. Basımevini, devleti ve ülkesiyle bölünmez bütünlüğü, Cumhuriyetin temel ilkeleri ve millî güvenlik aleyhine işlenmiş suçlardan ötürü kapatabilmek için basımevi sahibinin bu suça **«bilerek ve istiyerek»** katılması gerektiğini anlatıyor.

Kimse **«basın suçunun nasıl oluştuğunu, bu suça katılmanın nasıl olacağını»** sormuyor. Gölcüklü de devam ediyor: Ceza Yasası'nın zoralım ile ilgili maddesinde, suçta kullanılan araçlara elkonulacağının yazıldığı belirtiliyormuş, ayrıca efendim, zaten Ceza Yasası'nda, bu suç araçlarına, eğer bu araçlar, suçla ilgili olmayan kişilerin malı ise elkonmazmış; kendileri de işte böyle bir hüküm getirmişler, mahkeme bu suçtan dolayı hüküm verirken, basımevi sahibinin de suça katılıp, katılmadığını araştıracakmış, bu yüzden, bir yazarın yazısından ötürü, basımevine elkonulmasının **«cezaların şahsîliği»** ilkesi ile bir ilgisi yokmuş..

Basın locasında, kendi kendime **«bir üye de çıkıp, Gölcüklü'nün** (Ceza hukuku açısından) 1961 Türkiye Anayasası **başlıklı incelemesini alıp, okusa»** diyorum.

Gölcüklü, «SBF dergisi, Doç. Dr. Nejat Bengül'e Armağan, s: 297» adlı yapıtta yeralan söz konusu **incelemesinde**, bir siyasal partinin, Anayasa Mahkemesi'nce kapatılması halinde, bu partinin yayın organının ne olacağı sorusuna yanıt ararken şunları yazıyor:

— Fakat bu suçun sanığı ve sorumlusu bir hakiki şahıstır. Bu hakiki şahıs muhakeme olunacak, hüküm giyecektir. Bu hükme dayanılarak 22'nci maddede dendiği gibi, gazetenin kapatılmasına gelince iş değişmekte, **«ceza sorumluluğunun şahsiliği»** hükmü (Madde 33/5) ihlâl olunarak gazete kapatılacaktır.. Görüldüğü gibi ikinci şık ise bizzat Anayasa hükümleriyle tearuz halindedir...

Aynı ilke, demek ki, üniversite kürsüsünde başka, Danışma Meclisi kürsüsünde başka biçimde değerlendirilmektedir!

Prof. Gölcüklü, şunu unutuyor: Amaç, 12 Eylül öncesi, yasa dışı fraksiyonların yayın organları gibisinden gazete ve dergileri basan basımevlerinin kapatılması ise bu yayın organlarının çoğu büyük işadamları ile bazı **«milliyetçi yayın organlarının»** milyarlık ofset tesislerinde basılmıştır.

Evet **«şahsî sorumluluk»!**. Ceza hukuku anlamında değil ama genel anlamda böyle sorumluluk, bazı profesörler için de geçerli olmalıdır.

Bugün üniversite kitaplarında sessiz birer tanık gibi duran kitaplar, dergiler, incelemeler karşısında, yarın da tarih karşısında bilim adamlarının **«şahsî sorumlulukları»** da gözden uzak tutulmamalıdır.

4 Eylül 1982

GASP SUÇUNDAN SANIK...

Herhangi bir suçtan dolayı yargılanıp da beraat eden bir kişinin görevinden atılması yasalara aykırı değil midir? Hiç şüphe yok aykırıdır. Hukuk devletinde bir yurttaşın suçlu ya da suçsuz olduğuna ancak ve ancak mahkemeler karar verir. Mahkeme kararı olmaksızın bir kimsenin **«suçlanması»** yasalara aykırı düşer.

Bu uygulama, genellikle, siyasal suç sanıkları için söz konusu olmaktadır. Örneğin, Ceza Yasasının 141, 142 ve 163'üncü maddelerinden yargılanan sanıklar, yargılama sonunda beraat etseler bile görevlerinden atılmaktadırlar. Oysa, yeni Anayasa tasarısı bile kimsenin düşünce kanaatları nedeniyle kınanamayacağını ve suçlanamayacağını yazmaktadır. Ancak, görülüyor ki, bu hükümler yetmemektedir.

Konunun güncel önemi şuradadır: Bu dönemde, binlerce kişi gözaltına alınmış, tutuklanmış ve yargılanmıştır. Bu sanıkların bir kısmı beraat etmiştir. Beraat eden bu sanıklar bir kamu görevine girmek istediklerinde **«siz yargılanmışsınız»** gerekçesi ile geri çevrilmektedirler. Bir kamu görevinde çalışmaktayken tutuklanıp, yargılanan-

lar, beraat etseler bile **«hakkınızda dava açıldı»** diye görevlerinden atılmaktadırlar.

O zaman herkesi bağlayıcı olması gereken mahkeme kararlarının ne gibi hükmü ve sonucu olmaktadır. Bir somut örnek verelim:

Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Sözcüsü Prof. Şener Akyol, 1974 yılında **«gasp suçundan sanık»** olarak yargılanmış ve **«müsnet suçu işlediği yolunda mahkûmiyetine yeter kati ve mukni hiçbir delil elde edilmediği»** gerekçesi ile beraat etmiştir.

İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 31.5.1976 gün ve 74/295 esas, 976/185 karar sayılı gerekçeli kararı, Başkan Uluer Yücesöz, üyeler M. Zeki Akgün ve Necdet Gebeloğlu tarafından verilmiştir. Necdet Gebeloğlu, şu anda Danışma Meclisi Bitlis üyesidir.

Anayasa Komisyonu Sözcüsü Akyol, karardaki ifadeye göre, **«müştekiyi şahsen veya malen büyük bir tehlikeye düşüreceğini beyan ederek tehdit etmek suretiyle gasp suçundan sanık»** olarak yargılanmıştır. Hakkında bu sav ile kamu davası açılan Akyol, yargılama sonunda suç işlediği yolunda **«yeterli kanıt bulunmadığı»** için beraat etmiştir. Dr. Akyol'a yüklenmek istenen suç, **«müşteki Semih Alsan'ı şahsen ve malen büyük bir tehlikeye düşüreceğini beyan ve tehdit ederek hukukça hükmü haiz bono ve çek almak»** suçudur.

Dr. Akyol'a yüklenmek istenen suçun cezası on yıldan yirmi yıla kadardı!

Biz, Anayasa Komisyonu Sözcüsü Dr. Akyol'un bu tür suç işleyeceğine hiç inanmayız. Bu inancımız, mahkeme kararı ile de doğrulanmıştır. Akyol, yasalar karşısında **«suçsuz»** bir insandır. Bu yüzden, hakkında, bu yargılamaya dayanarak, herhangi bir idarî işlem uygulanamaz. Uygulanırsa, bu hukuka, yasalara ve hepimizin bağlı olması gereken hukuk devleti kavramına ters düşer.

Ama bu memlekette, yargılandığı bir suçtan beraat eden bir yurttaşı kamu görevine aldı diye bazı yüksek kamu görevlileri hakkında davalar açıldığı görülmüştür. Yine bu memlekette gözaltına alındığı için, işinden atılan

kamu görevlileri vardır! Yargılanıp, beraat ettikten sonra işlerinden uzaklaştırılan binlerce yurttaş vardır!

Hiç şüphesiz Dr. Akyol, hakkında, **«gasp suçundan»** dava açıldığı zaman çok acı çekmiştir. Bir de beraat ettiği bu davadan ötürü, haksız yere üniversitedeki görevinden atılsaydı, böyle bir suçtan yargılandı diye Danışma Meclisi üyeliğine engel olunsaydı, kim bilir ne düşünürdü?

Daha önce ne düşündüğünü bilmek güçtür. Ama bundan sonra bazı konuları birlikte düşünmek zorundayız. Acaba, Sayın Akyol, Anayasa'nın memur güvencesi ile ilgili maddesine bu gibi haksızlıkları önlemek için kesin hükümle mahkûm olmadıkça, kamu görevlilerinin işlerine son verilmeyeceği yolunda bir açıklık getirmeyi düşünür mü?

Evet, **«iğneyi kendimize, çuvaldızı başkalarına batırmak gerekir»**...

13 Eylül 1982

GİZLİ YARGI...

Anayasa taslağının 79'uncu maddesinde, kamu hizmetlerine alınmada **«görevin gerektirdiği niteliklerden başka bir ayırım gözetilmez»** denilmektedir. 136'ncı maddede, **«kamu hizmeti görevlileri, yetenek ve liyakat ilkelerine göre işe alınırlar»** güvencesi yeralmaktadır. Aynı maddede kamu görevlilerinin görevden alınma koşullarının yasaca belirleneceği söylenmektedir.

138'inci madde, disiplin kovuşturmalarında, **«isnad olunan hususun ilgiliye açıkça ve yazılı olarak bildirilmesi, savunmasını yapma imkânı tanınması zorunludur»** temel koşulunu öngörmektedir. 139'uncu maddede ise, yurttaşlar arasında **«siyasî kanaatlarından dolayı herhangi bir ayrım»** yaptıkları **«mahkeme hükmüyle sabit olanlar kamu görevinden temelli çıkarılırlar»** hükmünü getirmektedir.

Bir kimsenin, herhangi bir suçtan dolayı **«mahkûm»** sayılabilmesi için, bu kimse hakkında Yargıtay aşamasın-

dan geçmiş **«kesin hüküm»** bulunması gerekir. Bir kimse hakkında Yargıtay aşamasından geçerek kesinleşen bir yargı kararı olmadan **«suçlu»** sayılması olanaksızdır. Sanık, **«mahkûm oluncaya kadar masum»** sayılır. Anayasa tasarısının 37'nci maddesi de bu temel güvenceyi benimsemiştir.

Bir sanığa, hakkında **«kesin mahkûmiyet hükmü»** olmadan mahkûmiyetin gerektirdiği hukuksal sonuçları yüklemek hukuk devleti kavramı ile bağdaşmaz. Hakkında hiçbir ceza kovuşturması olmaksızın, **«idarî»** nitelikte bir **«işlem»** ile görevlerinden uzaklaştırılan kamu görevlilerinin durumu aynı hukuk devleti kavramına ters düşer.

Bugün, akçalı işler nedeniyle Yüce Divan'da yargılanan Bayındırlık Bakanlığı'nın Genel Müdürü görevinin başındadır. Sayın Genel Müdürün, yargılamanın esenliği açısından, geçici olarak görevinden alınmasını öngören hukuk kuralları vardır. Bu yasal dayanağa karşın, Genel Müdür yargılamanın bu aşamasında henüz **«sanık»** olduğu için hakkında kesin hükmün doğuracağı sonuçlar uygulanmamıştır. Çünkü, Genel Müdürü henüz **«sanık»**tır; **«mahkûm»** olmamıştır. Yargılama sonucu ya aklanacak, beraat edecek, ya da mahkûm olacaktır.

Anayasa Komisyonu'nun değerli sözcüsü Sayın **Dr. Şener Akyol** da, bu göreve getirilmeden önce, **«gasp suçundan»** yargılanmış ve **«delil yetersizliği»** nedeniyle beraat etmiştir. Eğer, Sayın **Dr. Akyol, «gasp suçundan yargılandı»** diye, İstanbul Hukuk Fakültesi'ndeki görevinden atılsa, ya da Danışma Meclisi üyeliğine başvurduğu zaman, aynı gerekçe ile adaylığı geri çevrilse, bu, hiç şüphesiz, yasa dışı, hukuk dışı bir davranış olurdu.

Çünkü, bir kimsenin **«suçluluğuna»** ancak ve ancak **«mahkemeler»** karar verir. Disiplin soruşturmasında bile suçlanan kişinin kendisini savunma olanağı vardır.

Sayın **Dr. Şener Akyol'**un yararlandığı hukuksal güvenceler, yargılanan bütün siyasal suç sanıkları için de geçerli olmalıdır.

Bir yurttaş, siyasal nitelikli bir suçtan ötürü yargılansa ve beraat etse, bu yurttaşın da -tıpkı Sayın **Dr. Ak-**

yol gibi- hakkında **«kesinleşmiş bir beraat hükmü»** olacaktır. Böyle olunca da mahkûmiyetin doğurduğu sonuçlarla da karşılaşmayacaktır.

Yine bir yurttaş düşünelim: Bu yurttaş, bir ihbar üzerine gözaltına alındı, ancak bir süre sonra, savcılık bu yurttaş hakkında **«kovuşturmaya yer olmadığı kararı»** verdi. Bu yurttaş, **«gözaltına alındı»** diye kamu görevinden atılsa, o zaman, anayasalarda ve yasalarda yeralan güvencelerin ne anlamı olacaktır?

Bir başka örnek daha verelim: Bir yurttaş hakkında, hiçbir ceza kovuşturması yok. Bir gün, yurttaş bakıyor ki, iki satırlık bir emir, yani **«idarî bir işlemle»** görevinden atılıveriyor.

Bu yurttaşın suç işlediğine inanılıyorsa, bu yurttaş hakkında kovuşturma açılmalıdır. Yok eğer, elde böyle kanıt yoksa, o zaman görevinden alınması haksız ve adaletsizdir.

Anayasa tasarısının 79'uncu maddesine, **«hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı olmadıkça, hiçbir kamu görevlisi idarî işlem yoluyla görevinden alınamaz»** diye bir fıkra eklemek gerekir.

Böyle bir güvence Anayasa'ya yerleştirilmezse, uygulamalarda, hukuk devletinin gerekleri yerine, polis devletinin yöntemleri geçerli olur. Ve insanlar kapalı kapılar ardında, bilinmeyen kişilerce yargılanıp, mahkûm olurlar ve görevlerinden atılırlar.

Bu kapıları sımsıkı kapamak gerekir.

Bir kimsenin herhangi bir suçu işlediğine, ancak ve ancak mahkemeler karar verir. Hukuk devletinde, bu konudaki tek ölçü, kesinleşmiş yargı kararlarıdır.

Mahkeme kararları ölçü olmuyorsa, o zaman, bu kürsülere, bu cübbelere, bu **«adalet mülkün temelidir»** sözlerine, adalet terazilerine ne gerek vardır?

Yargıya güven ve yargıya saygı, hem devlet, hem de yurttaş olarak hepimizin ortak borcu ve görevi olmalıdır.

14 Ekim 1982

27 Mayıs ihtilâlinden hemen sonra Ankara ve İstanbul Barosu'na kayıtlı bazı avukatlar «**düşüklerin savunmaları alınamaz**» diye kampanyalar başlatmış, imzalar toplamışlardı. Bu imza listelerinin bir sureti elimizdedir. Gereksiz bir tartışma açmayalım diye bu adları şimdilik yayınlamıyoruz. Bunların arasında, sonradan bu çevrelerin bol ücretli avukatlıklarını üstlenenler de vardır. Evet **evet**, böyledir!

Yine 27 Mayıs ihtilâlinden hemen sonra ceza yasasında bir değişiklik yaparak, düşük Cumhurbaşkanı Celâl Bayar'ın ölüm cezasına çarptırılmasının hukuksal engelleri kaldıran «**bilim kurulu**» içinde görev yapanlar dün idam sephasına göndermek için çabaladıkları insanların çevrelerinde bugün, cübbelerini savura savura fır dönmektedirler.

Bir hukuk adamı için, kendini gerçekten «**hukukçu**» sayan bir insan için, en büyük ayıp «**şu şu sanıkların savunmaları yapılmaz**» diye düşünülmesidir. 27 Mayıs ihtilâlinden sonra o günlerin ihtilâl coşkularına kendilerini kaptıran nice ünlü hukukçu -ne acıdır ki- bu ayıbı işlemişlerdir.

Yine bazı ceza hukukçuları, evrensel ceza hukuku kurallarını yok sayarak yasa değişikliklerine imzalarını atmışlardır. Ne derler? «**Sel gider, kum kalır..**» İşte o günler geçti, geriye bu imzalar, geriye, bugün artık kimsenin «**doğruydu**» diyemeyeceği tutumlar ve davranışlar kalmıştır. Kimseye onur vermeyecek tutum ve davranışlar.

Ceza yasasında altmışbeş yaşını aşmış kişilerin ölüm cezasına çarptırılmaları için yapılan yasa değişikliğini duyan ve asistanlarının bu işe karıştığını gören ünlü bir ceza hukuku profesörü, kendisini de bu komisyona çağıran arkadaşlarına dönüp;

— Ben tarihten korkarım... demişti. Gerçekten de tarihten korkmak gerekir. İşte aradan geçen şu yirmi yıl bile birdenbire «**tarih**» oldu. Bunlar hiç unutulmuyor, ada-

let terazisinde ve tarihin yanılmaz hükmü karşısında herkes yerini buluyor.

Pek o kadar da geri gitmeyelim, 12 Mart döneminin ünlü **«Makabline Şamil kanun çıkarırız»** sözüne bugün kim, **«bunlar benim fikrimdi, o günün şartları içinde böyle düşünmüştüm»** diyebiliyor? Tersine, bu **«Makabline Şamil kanun»** formülünün sahipleri, bu açıklamanın sorumluluğunu üstlerinden atabilmek için cilt cilt kitaplar yazıyorlar, görmüyor muyuz?

Çünkü **«tarih korkusu»** yavaş yavaş içlerine sinmeye başlamıştır. Çünkü, o günlerin koşulları çok ama çok çabuk unutulmuştur.

Tarih tekerleği işte hep böyle dönmüştür. Bundan sonra da böyle dönecektir...

Yirminci yüzyıl bir uygarlık çağıdır. Bu uygarlık çağında tarihe malolmuş bunca bildiriler, toplantılar, konferanslar, ilkeler, inançlar, Anayasalar günümüze **«hukuk devleti»** diye bir yüce kavramı armağan etmişlerdir. Hukuk devleti içinde yargısal süreç iki önemli aşamadan geçer. İlk aşama, sanıkların ifadelerinin alınmasıdır. Bu ifade alma işleminde işkence kesinlikle yasaktır. Yalnızca işkence değil, işkencenin daha hafif biçimi olan **«eziyet»** yapmak da yasaktır. Yargının, sondan bir önceki durağı savunmadır. Savunma, açık duruşmanın her aşamasında, hükme, adalete, dolayısı ile yargıçlara yardım eder. Açık duruşmalarda karşıt görüş ve tutum, savcı ve avukat arasında geçer ve bu tartışma hükmün mayasını yoğurur.

Bu nedenle savunma hakkı, hukuk devletinin vazgeçilmez haklarından ve kurumlarından biridir...

27 Mayıs ihtilâlinden hemen sonra yapıldığı gibi **«düşüklerin davası alınmaz»** gibisinden, hukuk mesleği adına utanç verici tutumlara başvurmak, savunma hakkını ortadan kaldırmak, bir kişiyi idama mahkûm edebilmek için ceza yasasında değişiklikler yapmak, tarih karşısında ne bağışlanmaz suçtur.

İşte bunlarla bazen yüzyüze, bazen gözgözeyiz. Her

halde diyoruz, adalet tanrıçası, bu gibilerini görmemek için yüzünü kapatmıştır.

Ey tarihin yanılmaz yargısı, senin karşında insan olarak da, hukukçu olarak da başını dik tutabilmek ne büyük onur ve ne büyük erdemdir.

26 Aralık 1981

DİLİNİN KANTARI...

Anayasa Komisyonu'nun pek muhterem ve muhteşem Başkanı Tercüman Gazetesi sahibi kırküç şirketli Ilıcak'ın seksen bin lira aylıklı vekili, Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı, çam devirmeye, pot kırmaya yine büyük bir başarı ile devam ediyor.

Atatürk ilkelerine aykırı amaç güttüğünü ileri sürdüğü partiler için bakın ne diyor:

— 1961 Anayasası yürürlüğe girdikten sonra iki defa bu tip parti kurulmuştur. Bunlardan birisi kapatılmış, diğeri ise bir siyasî partinin büyük iş yaptığını sanan lideri tarafından göz yumularak faaliyetine devam etmiştir. Anayasa'ya rağmen bunlar olmuştur.

Aldıkaçtı, bu sözleri ile **«Millî Nizam Partisi»** ile **«Millî Selâmet Partisi»**ni suçlamaktadır. Anayasa Komisyonu Başkanı, CHP eski Genel Başkanı Sayın Ecevit'in de MSP'nin **«faaliyetlerine göz yumduğunu»** söylemektedir.

Anayasa Komisyonu Başkanı, bu sözlerinden sonra kamuoyu önünde bir **«Anayasa dersi»** almak zorundadır.

Gereken dersi verelim:

Aldıkaçtı'nın suçladığı MSP'nin yöneticileri, şu anda Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nde yargılanmaktadırlar. Yürürlükte bulunan 1961 Anayasası'nın 132'nci maddesine göre, Danışma Meclisi'nde **«görülmekte olan bir dava hakkında... herhangi bir beyanda»** bulunmak yasaktır. Aldıkaçtı başkanlığında hazırlanan şu yeni Anayasa taslağının 171'inci maddesinde de aynı yasak yinelenmiştir. Bu anayasal yasağa karşın, bu Anayasa Hukuku öğretim üyesi, konu sendikacılıksa, yargılan-

makta olan DİSK için, konu siyasal partiler ise yine yargılanmakta olan MSP için istediği gibi **«beyanda»** bulunabilmektedir.

Ve bu Anayasa profesörü, şu anda cezaevinde bulunan ve bu yüzden kendisini savunma olanağından yoksun bırakılan Sayın Ecevit'i suçlamaktan büyük bir zevk duymaktadır.

MSP, yalnızca CHP ile değil, CHP ile koalisyon ortağı olduğu sürenin birkaç katı fazlası ile AP, CGP ve MHP ile ortaklıklar kurmuştur. Eğer, «faaliyetlere göz yummak» parti liderleri için söz konusu olacaksa, Türkiye halkını silâhlandırarak birbirini öldürmeye kışkırtmak savı ile yargılanan başka partilerin **«faaliyetleri»** de bu partilerle ortak hükümetler kuran partilerin ve bunların lider takımlarının sorumlulukları için de olmaz mı?

Olur ama Aldıkaçtı'nın bu partileri suçlamasına vekili olduğu ve her ay kendisinden seksen bin TL. aylık ve oturum başına yedibin beşyüz lira aldığı Kemal Ilıcak izin vermez!

Anayasa Profesörü Aldıkaçtı, Atatürk ilkelerine aykırı saydığı parti **«faaliyetlerine göz yummak»** eyleminin Anayasa ve yasalarca öncelikle kimlerin görev alanı içinde olduğunu, herhalde bilmiyordur. Ya da biliyordur, ama **«siyasî polemik»** yapmak için, uluorta konuşmak için bu yolu seçiyordur.

Dersimize devam edelim:

Partilerin **«iç çalışmaları»** ve **«faaliyetleri»** Anayasa Mahkemesi'nce denetlenir. Bu amaçla özel bir yasa çıkarılır. Bu yasanın sayısı 648'dir. Adı **«Siyasî Partiler Kanunu»**dur. Bu yasanın beşinci kısmı **«Siyasî partilerin kapatılması»** başlığını taşır. Bu bölümde yeralan 108'inci maddeye göre, siyasal partiler aleyhine kapatma davası ancak Cumhuriyet Başsavcılığınca açılabilir.

Eğer böyle **«faaliyetlere göz yumulmuşsa»** bu öncelikle Cumhuriyet başsavcılarının ve başsavcıya yeterli kanıt ve belge ulaştırmayan güvenlik birimlerinin sorumluluk alanına girer.

Aynı Siyasî Partiler Yasası'nda TBMM birleşik top-

lantısında grubu olan siyasal partilerin ve hükümetlerin, Cumhuriyet Başsavcısına, suçlanan partinin kapatılması için başvurma hakları da bulunmaktadır.

MSP hakkında, en uzun süreli koalisyon ortağı AP başta olmak üzere hiçbir siyasal parti ve hükümet Cumhuriyet Başsavcılığına başvurmuş değildir. Eğer bunlar **«faaliyete göz yummak»** ise, o zaman **«kendisinin büyük iş yaptığını sanan lideri»** diyerek neden yalnızca Sayın Ecevit'i suçlar? Aynı suçlamayı, AP'ye, CGP'ye, MHP'ye ve **«re'sen dava açma yetkisi»** bulunan Cumhuriyet Başsavcılarına neden yöneltmez?

Kimlerin hangi suçları kışkırttığı ve hangi **«faaliyetlere göz yumduğu»** bellidir. Şimdilik belli olmayan, Anayasa Komisyonu Başkanının, hukuka ve Anayasa'ya olan saygı borcunun ölçüsüdür!

Prof. Aldıkaçtı, dilinin kantarını, Tercüman gazetesindeki seksen bin liralık bordrosunda yeniden tartmalıdır ve **«Atatürk aleyhine»** yazılan yazıları görmek istiyorsa, Yönetim Kurulu Başkan Vekili olduğu gazetenin arşivine inip, geçmiş yazılara şöyle bir göz atmalıdır.

16 Eylül 1982

GERÇEK OLAMAZ...

Türkiye'nin en güncel siyasal konularından biri nedir, bilir misiniz? Bazı kamu görevlilerinin lüks lokantalarda ve gece kulüplerinde sık sık görünmeleridir.

On-onbeş yıl önceydi. Bir büyük ilimizin savcısı, hemen hemen her gece kulüplerde, öğle yemeklerinde lüks lokantalarda yemek yer, gazetelerin sosyete sütunlarında boy gösterirdi. Tabii kimse **«Sayın Savcı, sizin aldığınız maaş şu kadar, her gün buralarda dolaşacak parayı nereden buluyorsunuz?»** diye sormazdı.

Bu sayın savcının siyasal ilişkileri de çok genişti. İktidar büyükleri ile **«al takke - ver külâh»** türünden samimiyetlere girer, iş çevrelerinin yemeklerinde, yalı ziya-

retlerinde baş köşelere otururdu. Bu **«değirmenin suyunun nereden geldiği»** de pek sorulmadığından, beyimiz, saltanatını sürdürür dururdu.

İstanbul'da **«Marlon Kemal»** diye bilinen bir savcı yardımcısının yeraltı dünyası ile olan yakınlığını bilmeyen yoktu. Ve günlerden bir gün **«Marlon Kemal»** Beyoğlu'nda bir kulüpte, **«su testisi, su yolunda kırılır»** örneği, **«Baba'lar rekabeti»** nedeniyle kurşun yağmuruna tutuluverdi.

Devlet dediğimiz **«tüzel kişilik»** örneğin bu **«Marlon Kemal»**i ve **«Marlon Kemal»**in dillere destan olan serüvenlerini bilmiyor, görmüyor muydu?

Diyelim ki, ben bir kamu görevlisiyim. Çok önemli görevlerde bulundum. Siyasal nitelikli olayların içinde yer aldım. Sonra görevimden ayrıldım ve bir lüks lokanta ya da gece kulübünü açtım. Benim gece kulübüme, lokantama, eski görev yerimle ilgili işleri olanlar girip çıkıyor. Yemekler burada yeniyor, toplantılar burada yapılıyor, telefonlar buradan ediliyor.

Önemli işleri olanlar, belki **«bir tatlı huzur almaya geldim Kalamış'tan»** şarkısını söyleye söyleye, kırmızı Mercedes'lerle bu lokantaya ya da gece kulüplerine gelip iş çeviriyorlar. Bilmez mi devlet tüzel kişiliği bunları?

Diyelim ki, bir büyük kentin adı çok bilinen mahallelerinde söz gelişi, **«Bakırkapı»** diye bir kulüp açıldı. Ben bir kamu görevlisiyim. Değil bu kulübe girmek, bu kulübün kapısının önünden bile geçemem. Çünkü, burada, bir gecede, bir masada harcanan para, benim aylığımın iki üç katıdır.

Bu kulüplere kimler girer, çıkar? İşadamları, eğlenceyi seven sanayiciler, Mafya babaları.. Ben bir kamu görevlisi olarak burada ne yapar, kimlerle konuşurum?. Ben buraya sık sık girip çıkarsam bana, **«Sen buralarda ne arıyorsun?»** diye soru sorulmaz mı?

Ve devlet tüzel kişiliği, bu kulüpleri, bu kumarhaneleri bilmez mi?

Yine geçmiş yıllardaydı, anımsarım. Bir büyük kentte bir eğlence ve fuhuş sitesini kapatan yürekli ve namuslu bir güvenlik görevlisinin başına gelmedik iş kal-

mamıştı. Olayı duyduğumuz zaman ilgili bakanın evine kadar gitmiş sormuştum:

— **Nedir bu iş?**

İlgili Bakan, **«Vallahi kardeşim, bunlar herkesi satın alıyorlar. Bu müdür namuslu bir adam. Bunu orada yaşatmazlar»** demişti, devlet tüzel kişiliği adına! Sonra bir süre sonra müdürü, aynı göreve getireceğini söylemişti; ama etkin bir göreve getirememişti bir türlü..

Lüks lokantalar, kumarhaneler, kulüpler... Bunlara girip çıkanlar bir bilinse ve bunların hangi kamu görevlerinde bulundukları bir saptansa birçok maske olduğu gibi hemen aşağı inerdi!

«Kim bunlar?» diyeceksiniz. Filmlerde, romanlarda **«Bu filmde, bu romanda adı geçen kişilerin ve yeralan olayların gerçek ile hiçbir ilişkisi yoktur»** derler ya, ben de öyle yanıt vereceğim:

— Bu yazıda yeralan olaylar ve kişiler gerçek dışıdır...

14 Mart 1982

VAR MI, YOK MU?

Geçenlerde dostum ve avukatım **Turgut Kazan**'dan bir mektup aldım. Kazan mektubunda **«Askerî Yargıtay'ın kararlarını izliyoruz. Bizim Askerî Yargıtay'ın özellikle ikrar konusundaki kararları, insanda hayranlık uyandırıyor. Diğer birçok konuda Askerî Yargıtay uygulamaya ışık tutuyor. Bunu düşünürken, başka Askerî Yargıtay'ları arayıp, bulmak ve bir karşılaştırma yapma gereğini duydum. Ve kitapları açınca, ayrı bir sorunla karşı karşıya kaldım. Örneğin, Fransa'da Askerî Yargıtay var mıydı, yok muydu, anlayamadım»** diyor ve sonra Prof. Dr. **Sahir Erman**'ın **«Askerî Ceza Hukuku»** adlı kitabının 1970 basınının 446, 1974 basınının 469. sayfalarında Fransa'da **«Temyiz incelemesi Askerî Yargıtay'da yapılır»** yolunda bilgiler bulunduğunu yazıyor.

Kazan, daha sonra, tıpkı Prof. Sahir Erman gibi, İs-

tanbul Hukuk Fakültesi öğretim üyesi olan Prof. Dr. **Öztekin Tosun**'un **«Türk Suç Muhakemesi Hukuku»** adlı iki ciltlik kitabının 1976 tarihli ikinci basısında Fransa'da Askerî Yargıtay'ın bulunmadığını yazdığını kaydediyor ve soruyor:

— Hangisi doğrudur?

Gördüğünüz gibi durum çok karışıktır. Örneğin, Prof. Erman, bir sınavda **«Fransa'da Askerî Yargıtay var mıdır?»** diye bir soru sorsa, Prof. Tosun'un kitabını okuyan öğrenciler, **«Fransa'da Askerî Yargıtay yoktur»** diye yanıt verseler, Erman'dan geçer not alamayacaklar, demektir; ya da Prof. Tosun, aynı soruyu sorsa, bu kez, Prof. Erman'ın kitabını okuyan bir öğrenci, **«Fransa'da Askerî Yargıtay vardır»** diye yanıt verse, Prof. Tosun, geçer not vermeyecektir. Olacak iş midir bu?

Bizim bilgilerimize göre de Fransa'da Askerî Yargıtay diye bir kuruluş yoktur. Askerî mahkeme kararları, Fransız Askerî Ceza Yargılaması Yasasının 243'üncü maddesine göre sivil Yargıtay'da incelenir. Söz konusu madde **«Savaşta ve barışta, askerî mahkemeler tarafından verilen kararlar, Yargıtay Ceza Dairesi'nde incelenir. Başvuru koşulları, ceza usulü yasasının 567 ve devamındaki maddelere göredir»** denilmektedir.

İstanbul Hukuk Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. **Nurullah Kunter**'in **«Ceza Muhakemesi Hukuku»** adlı ders kitabının (6. basım, s: 758, 95 sayılı dipnotu) ile aynı üniversitenin merhum profesörü **Sıddık Sami Onar**'ın **«İdare Hukukunun Umumî Esasları»** adlı üç ciltlik ölmez yapıtının 1854 ve 1924'üncü sayfalarında da Fransa'da askerî mahkeme kararlarının sivil Yargıtay'ın bir dairesince incelendiği yazılmaktadır.

Prof. Tosun, ders kitabında bu konuya çok nazik biçimde değinerek meslekdaşı Prof. Erman'ı şöyle eleştirmektedir:

— Fransız askerî ceza mahkemesi kararı kanununun 243'üncü maddesi askerî mahkemelerin son kararlarının inceleme yerinin her zaman Yargıtay olduğunu açıklamak-

tadır. Bu bakımdan Fransa'da Askerî Yargıtay'dan söz eden Erman'ın bu açıklamalarına katılmıyoruz...

G. Stefani - F. Levasseur'un **«Droit pe'nal criminal et proced ure penala»** adlı yapıtlarının 1966 basısının 262'nci sayfasında da Fransa'da askerî mahkeme kararlarının Yargıtay Ceza Dairesi'nce inceleneceği yazılıdır.

Öyleyse, değerli öğretim üyesi Prof. Dr. Sahir Erman, kitabında nasıl olur da **«Fransa'da.. temyiz incelemesi Askerî Yargıtay'da yapılır»** diyebilir? Yapılan yanlışlık sonradan saptanırsa, bu kitap nasıl ders kitabı olarak okutulur? Bunu anlamakta güçlük çektiğimi hemen itiraf etmek isterim.

Prof. Erman, bu konuda niçin yanılgıya düşmüştür?. Acaba. Avukatlık işlerinin yoğunluğu nedeniyle Askerî Ceza Hukuku kitabına gereken ağırlığı vermemiş midir? Ve nereden çıkarmıştır Fransa'da Askerî Yargıtay'ın olduğunu?. Yoksa, bir dizgi yanlışı oldu da **«Yargıtay»** sözcüğünün önüne durup dururken **«Askerî»** sözcüğü mü eklendi? N'oldu?. Ne bileyim ben, **«Askerî mahkeme kararları, Yargıtay'ın bu işle görevli bir dairesinde incelenir»** diye yazdı da satır mı düştü? Niçin yapıldı bu yanlışlık?

Prof. Dr. Sahir Erman'ın kitaplıklarımızı dolduran çok değerli yapıtları vardır. Bunlardan hukukçu olarak gerçekten çok yararlanmaktayız. Erman'ın Prof. Dr. Sulhi Dönmezer ile birlikte yazdığı **«Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku»**, Dr. **Çetin Özek** ile birlikte yazdığı **«İzahlı Basın Kanunu»**, tek başına yazdığı -sanırız doçentlik tezi olan- **«Hakaret ve Sövme Cürümleri»**, kaçakçılık davalarında temel el kitabı olan ve herkese yol gösteren **«Kaçakçılık Suçları»** ve **«Sahtekârlık Cürümleri»** gibi doyurucu kitapları hukuk dünyamızın övünç anıtlarıdır.

Elimizdeki kaynaklara bakarak, dostum Kazan'ı **«Fransa'da Askerî Yargıtay yoktur»** diye yanıtlayabilirim ancak, Prof. Erman, Fransa'da kitabında yazdığı gibi, Askerî Yargıtay'ın var olduğu kanısında ise bu konuda kendisinden kanıtlı, dayanaklı yanıt beklediğimi saygıyla bildiririm.

Bu arada, İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencilerini bir

yarışmaya çağırıyorum. Yarışma konusu **«Fransa'da Askerî Yargı!.»**dır. En doğru yanıtı verene Prof. Erman'ın **«Sahtekârlık Cürümleri»** kitabını armağan etmek istiyorum!.

14 Temmuz 1982

EŞİTLİK ŞARKISI...

«Şimdi sırası mı?» diye sormayın; tam sırasıdır. Bazı olayları anımsamak, böylece bu olayların oluşturacağı çağrışımlarla güncel olaylar üzerinde düşünmek ve de sonuçlar çıkarmak çok yararlı olur.

12 Mart günlerindeydi, Türk ve Yunan işadamları, İstanbul'da bir toplantı düzenlemişler ve ortak bir **«Başkanlar Komitesi»** kurmuşlardı. İstanbul Ticaret Odası'ndaki toplantıya, Atina, Selânik, Pire Ticaret Odaları Başkanları katılmış ve toplantı sonunda **«Türk ve Yunan özel sektörünün işbirliği yapması»** kararlaştırılmıştı.

Türk ve Yunan işadamları arasındaki dostluk köprülerinin kurulması için New York senatörü Jacop Javits'in 1963-64 yıllarında Ankara'da kimlerle ilişki kurduğunu da anımsarız. ABD kamuoyunda **«Helenizmin avukatlarından»** biri olarak tanınan Javits ve Rotay Kulüp'ün o zamanki Başkanı Convay'in Türk ve Yunan özel sektörünü kaynaştırmak için yaptığı çabalar da henüz belleklerden silinmiş değildir.

Bu ilişkileri ve de bu örgütlenmeleri doğal sayıyoruz. Dünyanın birçok ülkesi, bu tür bölgesel ve enternasyonal nitelikteki örgütlenmelere izin verir, izin verilmese, **«Lions Kulüp»**ler, **«Rotary Kulüp»**ler, **«Mason örgütleri»** ve de **«Türk-Yunan İşadamları Başkanlar Konseyi»** gibi kuruluşları kurmanın ve yaşatmanın olanağı yoktur.

Şimdi, Türk-Yunan ilişkilerinin iyice gerginleşme eğilimleri gösterdiği günlerde, birileri kalkıp, **«Neydi şu Allahaşkına, Türk-Yunan İşadamları Başkanlar Konseyi»** diye sorup, soruşturursa; sonra da **«Vay, tarihî düşmanlarımızla işbirliği yapıyorsunuz»** diye suç halkaları oluşturulsa,

birtakım insanlar, boş yere tedirgin edilmiş olmaz mı?

Olur elbette.. Daha da ileri gidilirse, adı bugünlerde de çok duyulan ve Amerikalılarla yakınlığı ile tanınmış, öğretim üyesi bir eski parlamentere **«Senatör Javits ile o zaman ne konuştun?»** diye sorulsa ve bundan **«vatana ihanet»** türü suç ögeleri türetilse, haksız ve yersiz çağrışımlar yaratılmış olmaz mı?

Ve de **«kökü»** yurt dışında bulunan, Rotary Kulüp ve Lions Kulüp yöneticilerine, **«Siz, sosyal bir sınıfın, öteki sosyal sınıflar üzerindeki egemenliğini kurmaya teşebbüs ettiniz»** dense, üstelik, Lions ve Rotary kulüplerinin **«merkezleri»** ile bağlantıları ortaya çıkarılsa, bundan da yersiz suç ögeleri çıkarılsa, ne olur?

Başka bir örnek daha verelim: Türk Sanayici ve İşadamları Derneği Genel Başkanı Ali Koçman **«Siz memleket içinde müesses iktisadî nizamı değiştirmek için çalışmalar yapıyorsunuz, bu amaçla örgütleniyorsunuz, böylece, sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıf üzerinde egemenliğini kuruyorsunuz»** diye suçlansa, gazetelerde bu doğrultuda yayınlar yapılsa, herkes Sayın Koçman'a **«sınıf tahakkümcüsü»** diye baksa olur mu, yakışık alır mı?

Almaz elbette...

Bizim demokrasi formülümüz çok açıktır: NATO ülkeleri kadar özgürlük! Bütün sınıf ve tabakalara, parti, sendika ve dernek olarak örgütlenme özgürlükleri tanımak!.. İş çevrelerine tanınan düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü, -hiç olmazsa kâğıt üzerinde- emekçi kesimler için de var saymak!

Türk-Yunan işadamları, hangi özgürlüklerden yararlanıyorlarsa, Rotary ve Lions kulüpleri, hangi dernekler yasasından güç alıyorlarsa, başka derneklere de aynı özgürlüğü tanımak demokrasinin vazgeçilmez koşullarındandır.

«Eşitlik» dediğimiz o eski ve unutulmayacak şarkı, iş çevrelerinin ulusal ve enternasyonal örgütlenmelerine olduğu kadar, emekçi sınıf ve tabakaların kuracakları dernekler için de aynı notadan çalınmalıdır.

Evet; **«NATO ülkeleri kadar özgürlük»**.. Ne eksik, ne fazla!.

9 Mart 1982

AFYON KONUŞMASI

Devlet Başkanı Sayın **Evren**'in Afyon konuşmasındaki **«Dış güçlerle işbirliği yapanlar Anayasa'ya hayır kamponyası açtılar»** sözünü eleştirmek istiyoruz. İnanıyoruz ki, bu konularda **«açık sözlülükte»** yarar vardır. Eleştiriyi, **«kapalı kapılar ardında»** değil; kamuoyunun önünde açıkça yapmakta yarar görüyoruz.

Bugüne dek bir çok eleştiri alan Anayasa taslağı, Danışma Meclisi'nde görüşülmektedir. Bu tasarıya, çeşitli eğilimdeki kişi ve kuruluşlar karşı çıkmışlardır. Bunların hepsini **«dış güçlerle işbirliği yapmış»** kişi ve kuruluşlar olarak görmek, herhalde olası değildir. Bu tasarı, bırakınız temel felsefesini, daha düzgün Türkçe'den yoksundur. Bir hukuk öğrencisinin yapamayacağı yanlışlarla doludur. Böyle bir taslağın eleştirilmesinden doğal ne olabilir ki?

70 Sayılı Millî Güvenlik Konseyi kararı ile de Anayasa konusunda tartışmalar bir ölçüde serbest bırakılmıştır. Tartışmalar, bu ölçü içinde devam etmektedir. Bu tartışmaların bir amacı, yapılan yanlışların Danışma Meclisi'nde düzeltilmesidir. Tartışmaların bir başka amacı daha vardır. Tasarı, Danışma Meclisi'nde görüşüldükten sonra, Kurucu Meclis'in öteki kanadı olan Millî Güvenlik Konseyi'nde ele alınacaktır. Çeşitli kişi ve kuruluşların ileri sürdükleri görüşlerin ve yaptıkları eleştirilerin, tasarının kesinleşmesinden önce, MGK'nca değerlendirilmesinde yarar umulmuştur.

Halk oylaması, **«evet»** ve **«hayır»** oylarını içerdiğine göre, Anayasa'ya yandaş olanlarla, bu Anayasa'nın getirdiği düzene karşı olanların, tam bir **«eşitlik içinde»** görüşlerini sergilemeleri gerekmez mi? Eğer böyle bir eşitlik, böyle bir özgürlük sağlanmazsa, oylamanın sonuçları

üzerinde, ilerde, bitmez tükenmez tartışmalar açılmaz mı?. Anayasa'nın ve oylamanın **«meşruiyeti»** üzerine açılacak tartışmalardan kurtulma, kaçınma olanağı bulunur mu?

Hiç sanmıyoruz ki bulunsun!

Oylama, çeşitli seçenekleri içerdiğine göre, bu seçenekleri savunanların, başta devletin TRT'si olmak üzere, bütün kitle iletişim araçlarında açıkça, eşitçe ve özgürce tartışmaları sağlanmalıdır.

Anayasa'ya **«evet»** diyenler kadar, bu Anayasa'ya **«hayır»** diyenlerin de söz hakları olmalıdır.

Yurt dışındaki, Sovyet uydusu iki radyonun **«Anayasa'ya hayır kampanyası»** başlatması, bu Anayasa'ya, çeşitli nedenlerle karşı olanların, bu iki **«uşak radyo»** ile işbirliği yaptıkları anlamına mı gelecektir?. Biz, kendi hesabımıza, yurt dışından yönetilmeyi aşağılık bir suç sayarız! Waşhington uşaklığı ile Moskova uşaklığı arasında ayırım gözetmeyiz.

Ama bizler, Osmanlı İmparatorluğu'nun **«Padişahım çok yaşa»** diye bağırtılan **«tebası»** değil, **«Atatürk Cumhuriyeti'nin özgür düşünceli»** yurttaşlarıyız. Bu yüzden, yurttaş olmanın verdiği hak ve özgürlükle, hiçbir korkuya ve hiçbir **«komplekse»** kapılmadan görüşlerimizi açıklamak isteriz.

Bu yüzden, Sayın **Evren'**in, Afyon'da **«Dış güçlerle işbirliği yapanlar Anayasa'ya hayır kampanyası açtı»** sözlerinin, Anayasa'nın görüşüldüğü ve halkoyuna sunulacağı şu günlerde, amaç dışı yorumlara yolaçacağından korkarız. Ve bu iki uydu radyoya, gereğinden çok fazla önem verildiği endişesine de kapılırız.

Biz, **«Atatürk Türkiye'sinin özgür düşünceli yurttaşları»** olarak, bütün doğruların ve bütün yanlışların, ancak ve ancak kamuoyu önünde tartışılması gerektiğine inanırız. **«Dünya milletler ailesinin eşit haklara sahip şerefli üyesi olmak»** çağdaş bütün hak ve özgürlükleri savunmayı gerektirir. İki uşak radyonun, Anayasa'ya hayır denmesi için kampanya açması bizleri hiç ilgilendirmez. Biz, kendi sözlerimizden, kendi davranışlarımızdan ve kendi inançlarımızdan sorumluyuz.

Yasal örgütlerin özgürlüklerini ortadan kaldırmak, anarşi ve terörü önlemez. Tersine, yasa dışı örgütlerin yeraltına inip, örgütlenmelerine yolaçar. Özgürlüklerin daha da genişlemesini isteyenler, özgürlüklerin kısılması ile doğacak sakıncaları şimdiden gördükleri için şu kısıtlı tartışma ortamında, elden geldiğince, görüşlerini sergilemeye çalışmaktadırlar. Bütün bunlar «dış güçlerle» ya da Sovyet uydusu iki radyo ile işbirliği mi sayılacaktır?

Batı türü demokrasinin savunulmasının bile suç sayılacağı bir ortamda, neyin suç olduğu, neyin olmadığı da belli olmaz. Böyle ortamlarda ise demokrasiden, çok partili yaşamdan hiç ama hiç söz edilemez.

«Atatürk Türkiye'sinin özgür düşünceli yurttaşları» olarak bu endişelerimizi dile getirmekte yarar görüyoruz. Özgürce düşünmek, özgürce konuşmak ve özgürce yaşamak için!

31 Ağustos 1982

SANSÜRDEN DE GERİ...

«Sansür» ne demektir? Şu demektir: Gazete, dergi ve kitaplar, yayından önce hükümet yetkililerince denetlenecek; basım ve yayımı ancak izin verildiği ölçüde yapılacak..

Anayasa tasarısının basın özgürlüğü ile ilgili 28'inci maddesine bakınca, insan **«Sansür, acaba, daha mı demokratik yöntemdi?»** diye sormaktan kendini alamıyor!

Kitaplardan öğrendiğimize göre, Abdülhamid döneminin sansürü şöyle işlerdi: Gazeteler, Mabeyn (Saray Başkâtipliği) ile Matbuat Müdürlüğünce incelenir; sakıncalı görülen haber ve yorumlar çıkarılırdı. Bazı yazarlar, padişahın okumasını istediği yazıları yazıp, sansüre gönderirler; böylece, siyasal eleştiriler yerine ulaşmış olurdu. Sansür edilen yazılardan ötürü kimseye ceza verilmezdi. Çünkü, basın suçunun ancak yayın ile oluşacağı ilkesi benimsenmişti. Sansür, suçu da önlediğinden sorumluluk söz konusu değildi.

Anayasa tasarısında, bu konuda sansürden de geri gidilmektedir. Önce, yazıları yazanlar kadar, basanlar da -yani gazete sahipleri de- sorumlu olmaktadırlar ki, bu, ceza hukukunun evrensel kuralı olan «cezaların kişiselliği» ilkesine aykırıdır. Aynı biçimde, bir yazarın yazısı nedeniyle basımevlerine elkonulması ve zoralıma karar verilmesi, aynı **«kişisel sorumluluk»** ilkesine aykırıdır. Yayınevlerini, birer **«otomatik tabanca»,** yayın organları da **«bombalı pankart»** olarak gören bu anlayış çağımızın çok gerisindedir.

Ne kadar gerisinde olduğunu saptamak da kolaydır; tarih verelim:

1853 tarihli Osmanlı Ceza Yasasının 138'inci maddesinin bizim **«Aldıkaçtı Anayasası»**na esin kaynağı olduğu anlaşılmaktadır. **«Osmanlı maddesi»** şöyle, okuyalım:

— Devleti âliyenin emir ve ruhsatı ile açılmış olan matbaalarda saltanat-ı seniyye ve erbabı hükümet ve tebaa-i saltanatı seniyyeden olan bir millet aleyhine gazete ve kitap ve evrakı müzirre tab ve neşrine mütecasir olan kimselerin iptida bastırmış olduğu şeylerin zaptıyla dereceyi cürmüne göre matbaası muvakkaten veya bütün bütün kapatıldıktan sonra on mecidiye altından elli mecidiye altına kadar cezayı nakti ahzolunur...

Görüldüğü gibi bu **«Osmanlı maddesi»** şaşılacak benzerlikle, **«Aldıkaçtı Anayasası»**na yansımıştır. 28'inci maddeye göre, süreli ya da süresiz yayınlar, «devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî güvenliğin, kamu düzeninin, genel ahlâkın korunması ve suçların önlenmesi amacı ile gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emriyle toplatılacaktır. Bu **«idarî merci»** vali olabilir, emniyet müdürü olabilir; kaymakam olabilir, yerine göre, jandarma komutanı olabilir. Ayrıca, süreli ya da süresiz yayınlar, suç işlenmesi halinde yargıç kararı ile kapatılabilecektir.

Maddeye göre, **«devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden ya** da **ayaklanma veya isyana teşvik eder nitelikte olan her türlü haber ve yazı»** yasanın belirleyeceği **«sorumlu merci»**

tarafından **«tedbir niteliğinde»** olmak üzere toplatılabilecektir.

Basın suçunun yayın ile oluşacağı kuralı da böylece bir yana itilmiş; devletin basın üzerindeki denetim yetkisi, sansürün de gerisine uzanarak, basın özgürlüğünü bütünü ile yoketmiştir!

Sansür, istenmeyen yazının ya da haberin yayımını önlerdi; ancak söz konusu yazıyı yazan ya da haberi vereni sorumlu tutmuyordu. Tasarı ise basımevi ve eklentilerine elkonulmasına ve zoralımına olanak tanımaktadır.

«Millî güvenlik», «genel ahlâkın korunması» ve **«suçların önlenmesi»** gibi soyut gerekçelerle gazetelerin, gece yarıları, **«yetkili merciin emriyle»** toplatılmaları, sansürden de geri, sansürden katı bir uygulamaya yolaçacaktır.

Aldıkaçtı'nın basın özgürlüğü anlayışı, Abdülhamid sansüründen birkaç adım geridedir!

Gece yarıları basılan gazetelerde suç ögesi saptayıp, bunları alacakaranlıkta **«yetkili mercie»** ihbar edecek **«basın ajanları»** tutarak uygulanacak bir basın özgürlüğü anlayışı, Abdülhamid sansürünü de aratacak niteliktedir.

Bütün bunlardan sonra, **«sansürün kaldırıldığı tarih»** olarak bayram saydığımız **«24 Temmuz»** gününü artık kutlamayalım. Tersine, sansürün resmen getirilmesi dileğinde (!) bulunalım. Çünkü, **«Abdülhamid sansürü», «Aldıkaçtı'nın Anayasası»**nın basın özgürlüğü anlayışından çok ama çok daha ileridedir.

Ve tarih düşelim: Yıl 1982... Yirmibirinci yüzyıla on sekiz yıl sonra ulaşacağız!

23 Eylül 1982

İÇTENLİKLE...

1961 Anayasası, 9 Temmuz 1961 günü halkoyuna sunulmuştu: Oylama sonunda, 3 milyon 934 bin 370 yurttaş, Anayasaya hayır demiş, buna karşılık, 6 milyon 348 bin 191 yurttaş, **«evet»** oyları ile Anayasanın kabulünü sağlamıştır. Geçerli oyların yüzde 61,7'si evet, yüzde 38,3'ü de hayır oylarıdır.

Halkoylamasına katılma oranı da ilginçtir: Kırsal kesimde katılma oranı yüzde 83'3'e çıkarken, bu oran kentlerde, yüzde 79,9'da kalmıştır. Toplam 12 milyon 747 bin 901 seçmenden, 2 milyon 455 bin 265'i halkoylamasına katılmamıştır.

1961 Anayasasının yürürlüğe girmesinden hemen sonra **«Anayasaya hayır kampanyası»** yürüten AP, milletvekili seçimlerinde, 10 milyon 133 bin 35 geçerli oyun 3 milyon 527 bin 435'ini almıştır. Aynı siyasal doğrultudaki YTP ise 1 milyon 415 bin 34 oy almayı başarmıştır.

1961 seçimlerini izleyen 1965 genel seçimlerinde AP'nin oyu, 3 milyon 527 bin 435'den, 4 milyon 921 bin 235'e fırlamış, buna karşın, 1961 genel seçimlerinde 3 milyon 724 bin 752 oy alan CHP, 1965 yılında, 1961 seçimlerinde aldığı oyun 1 milyon 48 bin 967 eksiği ile, 2 milyon 675 bin 785 oy alabilmiştir.

Bu sayıları vermemizin, sizleri bu sayılar içinde düşünmemeye çağırmamızın amacı şudur: 1961 Anayasasına **«hayır»** diyenler, **«dış güçlerle işbirliği yapan»** insanlar değildi. Bunlar, 1960 öncesi iktidara bağlı olmaktan kaynaklanan oylarıyla, 1961 Anayasasının ülkemize yarar sağlamayacağı görüşünü bildirmekteydiler. Haklıydılar, haksızdılar, bunlar, ayrı ve derin tartışma konularıdır. Ama herhalde, bunlar, bu 3 milyon 934 bin 348 hayır oyu kullanan yurttaş, vatandaş, vatanlarına ihanet etmiyorlardı, satılmışlarla işbirliği yapmıyorlardı.

O günlerde, 27 Mayıs devrimine karşı çıkmayı **«vatan ihaneti»** olarak görenlerimiz de vardı. 1961 Anayasasının, Türk Silâhlı Kuvvetlerince benimsenip, desteklendiğini söyleyenler, bu yargılarını daha da pekiştirmişlerdi. Fakat sonuç ne oldu?.. **«Anayasaya hayır»** diyenlerin partisi, önce **«Anayasaya evet»** diyenlerin partisi ile ortak hükümet kurdu, sonra tek başına iktidara geldi. Devletin başında da 1961 Anayasasını hazırlayıp, halkoyuna sunan ihtilâl yönetiminin Devlet Başkanı merhum Orgeneral Cemal Gürsel vardı. Ve Cemal Gürsel, o olanca babacanlığı ile Anayasaya karşı olduklarını açıklayan AP ile geçinmesini bildi.

Doğrusu da buydu.. Çünkü, demokrasi, çok seçenekli bir sistemdir. Anayasa oylamaları **«evet»** ve **«hayır»** oylarını içereceği gibi, genel seçimler, hiç beklenmedik siyasal seçenekleri gündeme getirici özellikler taşır. Yakın tarihimiz bunun örnekleri ile doludur. Bu yüzden, karşıt görüşte olanların **«hain»** ya da **«satılmış»** olarak suçlanmaları, kimseye yarar sağlamaz. Sağlamadığı gibi, bugün **«dış güçlerle işbirliği»** yapmakla suçlanan kişiler, bir parti çatısı altında birleşip, yurttaştan, kendilerini iktidara getirecek oyları da alabilirler. 1961 yılında böyle olmadı mı?... Yaşanmadı mı bütün bunlar?...

O zaman, bugün söylenen sözler, yıllarca unutulmaz. Ve bu sözler, yarınki siyasal gelişmelerde, güçlüklerin ve bunalımların kaynağı olur.

Sayın Devlet Başkanımız Evren, bizleri bağışlasınlar. Bizler, açıklıktan yanayız. Bu yüzden, görüşlerimizi yurtseverlik bilincimizde tartarak ve hukuk süzgecinden geçirerek açıkça yazmak isteriz.

12 Eylül Harekâtı'nın ülkemizi bir iç savaş eşiğinden geri çekip, kurtardığını kabul etmeyecek kim vardır?.. 12 Eylül'ün haklılık nedenlerine, bir değil, bin kez inanırız. Ancak, bu inançlarımız, Danışma Meclisi'ne sunulan **«Aldıkaçtı Anayasası»**nı eleştirmemize engel değildir. Tercüman Gazetesi Yönetim Kurulu Başkan Vekili Prof. Aldıkaçtı Başkanlığındaki Komisyonca hazırlanan bu taslak metni, çağdaş demokratik hukuk ilkelerine olduğu kadar, Türkçe yazım kurallarına ve Aldıkaçtı'nın kendi kitaplarına bile aykırı düşmüştür. Bütün bunları görmezlikten gelemeyiz.

Bunları eleştirmek, Türk aydınının görevidir. Ne haiiniz, ne satılmış!... Evet, kendi ülkemizin yabancısı da değiliz! Öz be öz Türk çocuklarıyız! **«Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür»** yurttaşlar olarak görüş ve endişelerimizi dile getirmek isteriz. Bunu, hem onurlu yurttaşlar olmanın hakkı, hem de Atatürkçü aydın olmanın, görevi sayarız.

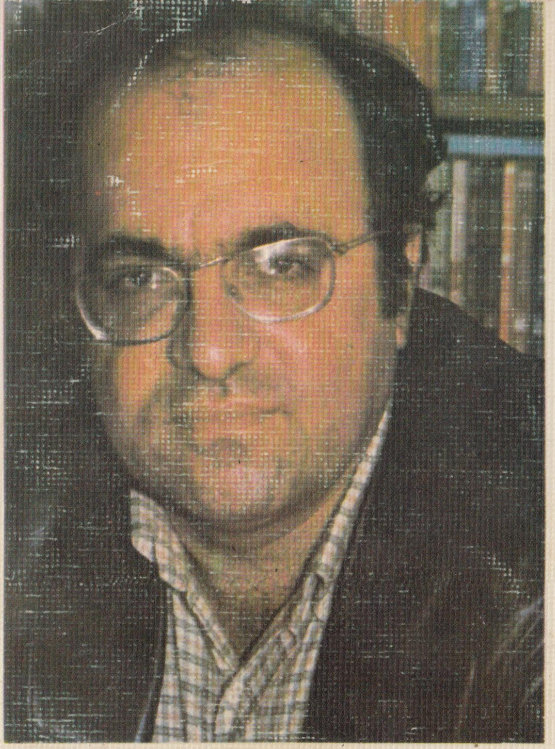
Özellikle böyle dönemlerde alışılmış övgülerin değil, açık yergilerin, içten eleştirilerin ve açık sözlülüğün, değerinin daha iyi anlaşılmasını isteriz. Ama elimizden, yal-

nızca yazmak gelir; bunu da açık yürekle, içtenlikle yapmaya çalışırız.

Ama övgüler, ama alkış sesleri, en haklı eleştirileri sustururmuş, ne yapalım?...

Bu da ülkenin yazgısıdır.

3 Ekim 1982

"Bu kitapta okuyacaklarınız yaşadığımız olağanüstü dönemin gerçek tablosunu yansıtmaktadır.

Uğur Mumcu'nun yazıları bugün güncel-dir. Bunlar, yarınki kuşaklar hesabına kuş-kusuz ibret alınması gereken bir tarih dersi yerine geçecektir."

ty 300 TL.